



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 36 · 18. desember
Sesjonen 2024–2025

Møte onsdag den 18. desember 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 36):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om representantforslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om en bedre behandling av forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen (Innst. 79 S (2024–2025), jf. Dokument 8:14 S (2024–2025))
2. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))
3. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kunnskapsdepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 100 S (2024–2025), jf. Prop. 28 S (2024–2025), Prop. 26 S (2024–2025) kap. 1137 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 923, 926 og 3926)
4. Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Innst. 105 S (2024–2025), jf. Prop. 26 S (2024–2025), unntatt kap. 1137)
6. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 102 S (2024–2025), jf. Prop. 27 S (2024–2025), unntatt kap. 916, 923, 926, 2440, 3926, 5440, 5574 og romertall V)
7. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))
8. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2025 (Innst. 17 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025))
9. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Utenriksdepartementet (Innst. 82 S (2024–2025), jf. Prop. 24 S (2024–2025))
10. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Forsvarsdepartementet (Innst. 84 S (2024–2025), jf. Prop. 19 S (2024–2025))
11. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 80 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), kap. 480 og 481)
12. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 98 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), unntatt kap. 480, 481, 490, 491 og 3490)
13. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 95 S (2024–2025), jf. Prop. 16 S (2024–2025), unntatt kap. 1429)
14. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Energidepartementet (Innst. 93 S (2024–2025), jf. Prop. 17 S (2024–2025) unntatt kap. 1860 og 4860 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 2440 og 5440 og romertall V)
15. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet (Innst. 94 S (2024–2025), jf. Prop. 23 S (2024–2025))
16. Referat

Presidenten [09:59:56]: Den innkalte vararepresentanten for Oslo, Jon Reidar Øyan tar nå sete.

Representanten Bengt Rune Strifeldt vil framsette et representantforslag.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:00:21]: Jeg har den glede å fremsette et representantforslag fra Fremskrittspartiets representanter Sylvi Listhaug, Roy Steffensen, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Bård Hoksrud, Frank Edvard Sve og meg selv om at løsdriftskravet kun skal gjelde ved nybygg.

Presidenten [10:00:40]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter ut over kl. 16.00.

Sak nr. 1 [10:00:52]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om Representantforslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om en bedre behandling av forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen (Innst. 79 S (2024–2025), jf. Dokument 8:14 S (2024–2025))

Tredje visepresident Morten Wold [10:01:24] (ordfører for saken): Presidentskapet legger med dette frem Inst. 79 S for 2024–2025 om Representantforslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om en bedre behandling av forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen. I representantforslaget foreslås endringer i Stortingets forretningsorden § 15 femte ledd.

Det er kontroll- og konstitusjonskomiteen som behandler forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen. Etter gjeldende bestemmelse i Stortingets forretningsorden § 15 femte ledd avgjør kontroll- og konstitusjonskomiteen i det enkelte tilfellet hvorvidt den skal forelegge utkast til innstilling for berørte fagkomiteer til uttalelse før innstilling avgis. Dette inkluderer innstillinger om forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen.

Forslaget går ut på at kontroll- og konstitusjonskomiteen skal forelegge utkast til innstilling om Riksrevisjonens forvaltningsrevisjoner til berørte fagkomiteer, og at fagkomiteene særlig skal vurdere Riksrevisjonens anbefalinger om fremtidig oppfølging samt fremme eventuelle forslag om dette.

Stortingets presidentskap oppnevnte reglementskomiteen 20. juni 2024. Komiteen skal, som del av sitt mandat, bl.a. «gjennomgå og eventuelt fremme innholdsmessige endringer i Stortingets forretningsorden», og den skal levere sin rapport til Stortingets presidentskap innen 3. mars 2025.

Ettersom reglementskomiteens arbeid nå pågår, mener presidentskapet at det vil være naturlig og hensiktsmessig at reglementskomiteen vurderer representantforslaget som ledd i sitt arbeid. Presidentskapet vil deretter kunne vurdere forslaget på grunnlag av reglementskomiteens rapport.

På denne bakgrunn foreslår presidentskapet at representantforslaget behandles av reglementskomiteen som del av dennes mandat.

Jeg viser ellers til merknadene og anbefaler tilrådingen fra et samlet presidentskap.

Carl I. Hagen (FrP) [10:03:37]: Jeg slutter meg til presidentskapets tilråding, som jeg synes er en god idé. Reglementskomiteen kan da ha en grundig behandling av hvorledes Stortinget behandler forvaltningsrevisjoner. Vi har rundt tolv forvaltningsrevisjoner i året – og de er meget viktige – hvor Riksrevisjonen går grundig igjennom et saksområde og eventuelt en organisasjon,

og så kommer med både kritikk, av og til sterk kritikk, og noen anbefalinger.

Kontroll- og konstitusjonskomiteens hovedoppgave er å vurdere kontrollen av det som har skjedd tidligere, og i realiteten ta stilling til det Riksrevisjonen eventuelt har avdekket av mangler og feil ved det området de har gått igjennom.

Når det gjelder anbefalingene fra Riksrevisjonen, får de i dag en litt merkelig behandling i og med at komiteen som regel bare sier at vi slutter oss til anbefalingene. Hovedgrunnen til mange forvaltningsrevisjoner er jo at man skal lære av de funnene som der gjøres, og foreta nødvendige endringer i det bestående som følge av det som avdekkes i revisjonen. Når anbefalingene er en litt underordnet del av kontroll- og konstitusjonskomiteen, som først og fremst tar hensyn til det som er av kontrollerte ting som er skjedd, blir det en litt mangelfull oppfølging av forvaltningsrevisjonene.

Hovedgrunnen er at vi skal lære og gjøre eventuelle endringer, men det er det fagkomiteene her i huset som har ansvaret for å gjøre på de forskjellige politiske områdene. Det er flere endringer av forretningsordenen vi kan gjøre for å få fagkomiteenes medvirkning – på en eller annen måte – i å ta stilling til anbefalingene om mulige endringer i det politiske forholdet som er avdekket i forvaltningsrevisjonene. Derfor er det nødvendig at fagkomiteene kommer mye sterkere inn i behandlingen av anbefalingene fra Riksrevisjonen.

I tillegg håper jeg at reglementskomiteen også vil innhente Riksrevisjonens uttalelse om hvorledes dette kan gjøres, slik at anbefalingene får en mer forsvarlig behandling enn det som har vært gjort hittil, og slik at vi på forhånd er kjent med hvorledes Riksrevisjonen selv vurderer at anbefalinger fra forvaltningsrevisjonene kan følges opp i praksis. Det kan selvsagt også være andre høringsinstanser reglementskomiteen vil måtte drøfte og vurdere, og jeg håper de får en god behandling når reglementskomiteen avgir sin innstilling neste år.

Første visepresident Svein Harberg [10:06:45]: Vanligvis er det jo sånn at hvis en representerer mange interessenter i en sak, er en inhabil. I denne saken sitter jeg i presidentskapet, i kontroll- og konstitusjonskomiteen og som leder av reglementskomiteen, men jeg tror det skal være uproblematisk.

Siden det er nå dette representantforslaget fra Carl I. Hagen er oppe til behandling, er det viktig å gi noen signaler rundt det. Jeg synes det Hagen har fremmet, og som vi må finne en løsning på, er et veldig viktig spørsmål som diskuteres jevnlig i kontroll- og konstitusjonskomiteen: Hvor er grenseoppgangen mellom kontroll og videre politikk? Det har vært en felles forståelse av at det er kontrollen vi skal gjøre i kontroll- og konstitu-

sjonskomiteen. Som representanten Hagen selv sa, er det tilbakeskuende, men det er så viktig at alle de gode anbefalingene som ligger i rapportene fra Riksrevisjonen, følges opp framover. Det tror jeg vi skal finne en løsning på. Det er viktig at det legges inn i forretningsordenen på en ryddig og god måte, slik at det blir fulgt opp, og at det skal følges opp. I dag er det tilfeldig.

Jeg kan i hvert fall love representanten Hagen at lederen for reglementskomiteen skal ta det positivt opp for å finne en løsning på det, og jeg tror det er et viktig spørsmål.

Presidenten [10:07:58]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil sakene nr. 2 og 3 bli behandlet under ett.

Sak nr. 2 [10:08:08]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Sak nr. 3 [10:08:25]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kunnskapsdepartementet, Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet og Endringer i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 100 S (2024–2025), jf. Prop. 28 S (2024–2025), Prop. 26 S (2024–2025) kap. 1137 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 923, 926 og 3926)

Presidenten [10:08:52]: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter partienes hovedtalere og seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Hege Bae Nyholt (R) [10:09:28] (komiteens leder): Først vil jeg takke komiteen, komitérådene og alle som har lagt til rette for et produktivt år og en ryddig jobb med budsjettet.

Vi har en bemanningskrise i velferden. Svært mange ansatte beskriver en hverdag som består av «ti tusen tom-

meltotta, neggelsprett og selbuvotta», en arbeidshverdag hvor verken tid eller ressurser strekker til. I barnehagene har vi et høyt arbeidspress, ikke full bemanning hele dagen og høy vikarbruk. I år har vi sett et helt nødvendig opprør fra barnehagegulvet og fra foreldrene.

God kvalitet i barnehagen er avhengig av barneha-gefaglig kompetanse og god bemanning. Det holder ikke med framsnakking av yrket og anerkjennelse av bemanningsutfordringene i barnehage og skole, det trengs handling. Derfor prioriterer vi å øke bemanningen. Vi ønsker å toppe bemanningen i de barnehagene som har mer enn 50 unger, og vi vil sikre at det er nok folk på jobb også når man tar ut møtetid og plantid. Vi styrker også kommunene med flere milliarder kroner, slik at de kan oppfylle bemanningsnormen i barnehagene og sette inn vikarer fra dag én.

Også i skolen tæres det på de ansatte. Rødt vil prioritere laget rundt eleven, ikke minst i SFO. Til sammen styrker vi skolen med 1 700 nye årsverk, fordelt på lærere, miljøarbeidere og spesialpedagoger.

Landet vårt er langstrakt. Vi bor i byer, på små steder, på øyer og på fjellet. Selv har jeg mine aner fra en fjellhyllgård som heter Fuglesteg, hvor mine forfedre forkynte at de «bur oppå ein plass der som ingen skulle tru at nokon kunne bu» – altså Fuglesteg, som også har vært i nevnte tv-program. De måtte gå på skolen annenhver dag fordi de måtte dele på skoene. Livet var tungt og kunne kanskje beskrives som et slags sveltihel.

Dette ligger ca. hundre år tilbake i tid, men det er også tøffe tider for barnefamilier i Norge i dag. Cirka 100 000 barn vokser opp i fattige familier, også dem som ikke «bur oppunder fjell» eller langt uti havgapet, og for disse barna vil gratis skolemat utgjøre en enorm forskjell. Flere skoler som har hatt gratis skolemat, forteller at dette for en del unger er dagens viktigste og kanskje eneste måltid. Vi vet også at alle barn har det bedre og lærer mer når de ikke er sultne. Derfor har Rødt prioritert gratis skolemat for alle elever i grunnskolen.

Det heter ikke «Uren, Luren, Himmelturen», men Dokka, Lom og Lesja. Rundt omkring i landet legges det ned skoler, og når vi legger ned skolen, rammer det lokalsamfunnet, og det er dårlig distriktspolitikk. Rødts mål er at utdanning skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av hvor man bor og hvor mye foreldrene tjener. Vi vil sikre en praktisk orientert skole, og vi vil sikre at alle har både råd og mulighet til å gå på skolen.

Presidenten [10:12:22]: Det blir replikkordskifte.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [10:12:35]: Jeg er glad for at Rødt står sammen med oss for å kjempe for trygge, gode barnehager. Dessverre ble ikke Rødt med på det historiske forliket i høst, men likevel har Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV sammen styrket beman-

ning i barnehagene med 1 mrd. kr i 2025. «Jeg gikk meg over sjø og land», og der fant jeg en liten venn. Det er i barnehagen barna finner sine første venner, bygger relasjoner og opplever trygghet, men tryggheten krever nok kvalifiserte voksne på plass, så jeg lurar på: Hvordan ser Rødt for seg å rekruttere flere til barnehagelærerutdanningen og til stillingene i barnehagene?

Hege Bae Nyholt (R) [10:13:15]: Takk for spørsmålet. Vi deltok vel 164 av 165 dager med forhandlinger. Det var vel mye å sitte i kveldinga og regne litt på «skjeltinga» for alle partier, og for Rødt var bemanning et av de viktigste punktene, sammen med pensjon.

Vi er enige om at gode barnehagedager er nødvendig for at ungene våre skal ha det bra i barnehagen. Noe av kriteriene for det er nok ansatte på jobb og ansatte som har tid og mulighet til å følge opp ungene – ikke bare til å løse problemer, men også til å være støttende, gode voksne i livet til ungene. Vi har derfor satt av mye penger til å øke bemanningen. I tillegg mener vi at man skal styrke utdanningene, og at det er viktig at barnehagelærerstudentene får gode praksiser mens de er i studieløpet sitt. Det er det som er praksisforberedende, hvor det er mulig å bli kjent med det yrket man skal ut i.

Himanshu Gulati (FrP) [10:14:22]: Rødt har tatt til orde for at norske elever ikke skal delta i PISA, TIMSS og lignende undersøkelser. Hvordan ser Rødt for seg at det kan settes inn effektive tiltak for å bedre læringen i skolen hvis man ikke har objektive måleverktøy, som slike internasjonale tester?

Hege Bae Nyholt (R) [10:14:39]: Det stemmer. Vi har nylig hatt en undersøkelse som viser at elevene våre opplever disse testene som meningsløse fordi de aldri får tilbakemelding på hvordan de gjorde det og hvordan de skåret, de får bare et slags gjennomsnitt. Dette er undersøkelser som tar av den ordinære undervisningstiden, og som både lærere og elever gir tydelig uttrykk for at de opplever som meningsløse.

Rødt har tiltro til profesjonen. Pedagoger kjenner sin barnegruppe, sin elevgruppe, og hvis man er usikker, tester man. Alle pedagoger tester fortløpende. Det som trengs for å sikre tett, god og riktig faglig oppfølging, er nok bemanning – nok bemanning til å ha muligheten til å følge opp dem som måtte slite litt i algebra, som kanskje trenger litt ekstra hjelp i engelsk, eller som har kommet milelangt foran alle andre i samfunnsfag og ønsker å studere videre.

Presidenten [10:15:37]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Elise Waagen (A) [10:16:00]: Å sikre alle barn en god skole er noe av det viktigste vi kan gjøre som politi-

kere og samfunn. Uansett hvem man er, hvor man bor, og om det er mellom «bakkar og berg», skal alle barn møte en skole hvor man opplever læring, mestring og fellesskap. Det lykkes vi ikke godt nok med i dag. Selv om mye er bra i norsk skole, har vi sett en negativ utvikling i trivsel og prestasjoner. Lese-, skrive- og regneferdighetene har gått nedover, elevene trives dårligere, og motivasjonen for læring er synkende. De negative trendene vi har sett i den norske skolen de siste tiårene, er bekymringsfulle.

Da vi overtok etter åtte år med Høyre, var skolen for teoritug og for stillesittende. For mange skoler hadde byttet ut skolebøkene med iPad-er, og elevene hadde for dårlige læringsresultater. Derfor har vi pekt ut en ny kurs for skolen. Vi i Arbeiderpartiet ønsker noe annet. Elevene trenger å lære mer – og bedre. I denne perioden har vi tatt mobiltelefonene ut av norske klasserom nettopp for å få konsentrasjonen tilbake. Vi har satset på lesing, for det er nøkkelen til all læring, og vi har gitt læreren muligheten til igjen å være sjef i klasserommet. Vi har tatt et oppgjør med digitaliseringen i skolen, og vi setter kvalitet framfor kvantitet.

I denne perioden er jeg stolt over at vi, sammen med Senterpartiet og SV, har senket barnehageprisen med over 10 000 kr i året. Vi har innført gratis SFO for første-, andre- og tredjeklassingene, noe som gjør at vi kan inkludere flere små i fellesskapet. Vi bruker nesten 3 mrd. kr på etter- og videreutdanning i skoler og barnehager – og flere hundre millioner kroner neste år på en mer praktisk skole. Neste år skal vi bruke ca. 1 mrd. kr på at flere skal fullføre videregående skole og stå trygt i arbeidslivet – for «å leva, det er i arbeid mot rikare mål å trå». Det står i sterk kontrast til Høyre, som fortsetter å fremme de samme løsningene som førte til historisk dårlige skolerresultater. Vår ambisjon er å skape verdens beste skole, og det viser vi gjennom våre prioriteringer.

Avslutningsvis vil jeg understreke hvor stolt jeg er over at vi legger fram et historisk godt studentbudsjett, og vi sørger for å øke studiestøtten, sånn at studentene med oss får 40 000 kr mer i året.

På tampen av året vil jeg takke for et godt samarbeid i komiteen – også i svært krevende saker.

Presidenten [10:19:04]: Det blir replikkordskifte.

Margret Hagerup (H) [10:19:21]: Den 26. oktober 2023 ble representanten intervjuet i Dagsavisen, og representanten sa da:

«Problemet med skolevegring er nå så alvorlig at det haster med å få på plass et nasjonalt fraværsregister.»

Representanten mente videre at tiden for lengst var inne for å innføre dette, sånn at en kan sette i gang tiltak og gi hjelp fra dag én.

For nøyaktig ett år siden sa samme representant i denne sal:

«Vi i Arbeiderpartiet mener at vi må stille krav til dagens unge. Jeg er urolig for dagens økende fravær, og vi må stille opp. Sammen må vi stille strengere krav til oppfølging (...) og bygge et sterkere lag rundt elevene.»

Jeg har ennå ikke sett at det i budsjettet har kommet noe for å bygge laget rundt elevene og læreren, og fraværsoversikten Høyre har etterspurt siden 2022, er ennå ikke på plass. Det haster, og tiden er for lengst inne. Klar tale kom i fjor, men året – og årene – har gått. Hvor lenge kan en forvente at det skal gå før en får på plass en nasjonal fraværsoversikt?

Elise Waagen (A) [10:20:19]: Arbeiderpartiet har i denne regjeringen gått inn for en nasjonal fraværsoversikt – og det er representanten fullstendig klar over – gjennom stortingsmeldingen vi behandlet for kort tid siden.

Selv om vi har gått inn for det, tror jeg ikke vi skal lure noen til å tro at det er oversikten som gjør at ungene våre er mer på skolen. Jeg deler bekymringen om fraværet i skolen, og nettopp derfor mener jeg det er bra at vi i videregående har en tydelig fraværsgrense, og at vi i opplæringsloven tydeliggjør det ansvaret skolene har for å følge opp fra dag én.

Jeg tror at noe av det viktigste for å sørge for at vi forhindrer fravær, er at vi har lærere som er tett på, og at vi har nok lærere ute i norske klasserom som kan bygge det sterke laget rundt eleven. Nettopp derfor er jeg stolt av at denne regjeringen har sørget for mer enn 20 mrd. kr til kommunene i denne regjeringssperioden, og at vi ikke avskilter erfarne, dyktige lærere, slik at man nettopp skal kunne ha flere lærere ute i klasserommene – noe som står i sterk kontrast til hva Høyre ønsker.

Margret Hagerup (H) [10:21:21]: I min verden er ikke å ha «gått inn for» det samme som at det haster. Tiden er for lengst inne for å få dette på plass – og det burde vært på plass. Jeg snakket i min replikk om laget rundt eleven og læreren, og det har regjeringen heller ikke gjort noe med, selv om man har snakket om det mange år.

Det er alvorlig at elevene ikke lærer å lese, skrive og regne, men det er enda mer alvorlig at regjeringen gjør lite for å løse dette, annet enn å snakke om at konsentrasjonen må tilbake i klasserommet. Ro og orden i klasserommet er en forutsetning, det samme at elevene faktisk er på skolen, men det aller viktigste er lærerne og den jobben de gjør. Der har regjeringen senket kravene, og den har fjernet karriereveiene.

Arbeiderpartiet har også stemt imot nivådeling og plikt til intensivopplæring for dem som ikke lærer seg å

lese, skrive og regne skikkelig. Hvorfor stemmer Arbeiderpartiet imot at elever skal få undervisning tilpasset sitt mestringsnivå?

Elise Waagen (A) [10:22:12]: Her var det mye rart. La meg starte med nivådeling. Vi har den muligheten i opplæringsloven i dag, og det skjer rundt om på mange skoler og i klasserom. Jeg mener vi nå bør følge opp det og se på hvordan vi kan gjøre dette enda mer. En tilpasset opplæring skal være på plass, og det skal alle elever ha uansett opplæringsløp.

Å høre på Høyre nå er litt som å høre «gamle sanger om igjen» – man vil tilbake til 2001, da vi hadde kritisk dårlige PISA-resultater. Jeg er egentlig litt spørrende: Når vi nå har fremmet en rekrutteringsstrategi for lærere, vi har sørget for en mer praktisk og variert skole, vi har sørget for at mobilene er tatt ut av klasserommet, og vi har tatt et oppgjør med Høyres digitalisering av skolen – hvordan kan det da være lærerspesialistordningen som faktisk skal redde norsk skole? Jeg synes lederen av Utdanningsforbundet sa det ganske godt, da hun sa at Høyre er litt som en trassig veggpynt – som sitter og synger gamle sanger om igjen.

Himanshu Gulati (FrP) [10:23:15]: Alle elever har ulike interesser og styrker og utvikler seg og lærer i ulikt tempo. Da burde det også være mulig å differensiere elever etter faglig nivå. Dette handler både om tillit til læreren, som er sjefen i klasserommet, og også om å se den enkelte elev og ta hans eller hennes mestring på alvor.

Nå var dette også tema nettopp – i replikkordskiftet før mitt spørsmål. Jeg ønsker likevel å spørre representanten om hun ønsker å se flere prosjekter med gruppeinndelinger. Vil hun være åpen for prøveprosjekter med økt bruk av gruppeinndeling i dag?

Elise Waagen (A) [10:23:55]: Vi trenger vel strengt tatt ikke så mange prøveprosjekter. Dette gjøres i den norske skolen allerede i dag. Vi har åpning i opplæringsloven for å gjøre det.

For ikke så lenge siden så vi et ekspertutvalg konkludere med at vi kanskje burde gjøre dette mer i den norske skolen for å sørge for at vi får en bedre ressursutnyttelse. Det å kunne ta elever ut i perioder, sette dem sammen for å kunne få tilpasset opplæringen på det nivået de er, er vi i Arbeiderpartiet fullt åpne for. Dette gjøres i dag og bør være en del av den store diskusjonen om hvordan vi får best mulig ressursutnyttelse i den norske skolen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:24:38]: Når jeg hører på representantens innlegg, og også fra tidligere diskusjoner, mistenker jeg at Kristelig Folkeparti og Arbei-

derpartiet egentlig er enige om ganske mange ting jeg mener det er viktig at en gjør mer av i norsk skole, enten det er mer lek for særlig de minste, noe vi vet betyr enormt mye for læring og utvikling, mer skolebøker og mindre skjerm, eller – som jeg også har tro på – det er litt færre timer i skolen.

Etter evalueringen av seksårsreformen kom, pekte en på at både elevene og lærerne savner leken i skolen, og at det har blitt litt eller ganske mye mindre lek enn det en hadde forventet. Jeg synes å huske at i alle fall svaret fra kunnskapsministeren, og dermed fra Arbeiderpartiet, var at en trenger lengre skoledag – heldagsskole.

Derfor er mitt spørsmål: Er det sann at Arbeiderpartiet ønsker å bruke mer ressurser på å gjøre skoledagen lengre? Hvis en skal kutte noe, er det den siste delen? Det vil gå på tvers av de andre landene vi kan sammenligne oss med, som heller har færre skoletimer for de yngste elevene og eventuelt litt senere skolestart, men ikke kutter det siste året.

Elise Waagen (A) [10:25:41]: Arbeiderpartiet er opptatt av at vi skal lære mer og bedre i skolen, og jeg tror Kristelig Folkeparti er inne på et riktig spor når de nå ser at vi de siste årene bare har tilført flere og flere timer i skolen, men at det ikke gjør at vi har fått økte læringsresultater. Derfor er jeg også kritisk til at Kristelig Folkepartis foretrukne regjeringspartner nettopp foreslår å øke timetallet.

For å svare på spørsmålet; Arbeiderpartiet i regjering har satt ned et større arbeid for å se på hvordan framtidens skole skal være. Skolen om 50 år må nødvendigvis kanskje være noe annet enn den var for 50 år siden, og jeg mener at vi ikke bør trekke forhastede konklusjoner om det.

Jeg ser at Kristelig Folkeparti har gjort det i et representantforslag til Stortinget, men dette bør være noe vi går klokt inn i og ser på hvordan vi kan skape den beste skolen for elevene våre. Det er ikke noen tvil om at det også for seksåringene skal være rom for lek. Det har vi også tatt et oppgjør med, bl.a. ved å stille kritiske spørsmål til hvordan iPad-en blir brukt mot de minste.

Presidenten [10:26:35]: Replikordskiftet er omme.

Margret Hagerup (H) [10:26:53]: «Eg kan tella te fem – ein, to, tri, fir, fem.» Det er ikke takket være regjeringens satsing på grunnleggende ferdigheter. I dag går tusenvis av norske barn i en skole som ikke sørger for at alle lærer seg å lese, skrive og regne skikkelig. Dette gjør at våre barn ikke får de samme mulighetene, og det er for mange som ikke klarer å fullføre skoleløpet.

For eleven som ikke mestrer å lese, blir det en kamp å følge med, og det påvirker både motivasjonen og resultatene. Dette er ikke bare et problem for den enkelte,

men for samfunnet vårt, og vi bruker store summer senere i livsløpet for å prøve å inkludere alle dem som har falt utenfor.

Tidlig innsats lønner seg, og Høyre har alltid prioritert kvalitet og innhold i skolen. At elevene lærer å lese, skrive og regne, er helt avgjørende for at de skal bli deltakende samfunnsborgere, men faktisk er leseferdighetene så dramatiske nå at i en klasse på 30 elever vil 10 elever slite med å forstå undertekstene på Netflix. Det kan vi ikke la fortsette.

Regjeringen snakker om fallende resultater, men de konkrete tiltakene og resultatene har uteblitt. Fraværet i skolen har økt kraftig, men regjeringen har ikke sørget for at vi vet hva status er i grunnskolen. For mange lærere og rektorer forlater yrket, men kravene til læreryrket senkes. Norske elever presterer stadig dårligere. Regjeringen gjør lite for å tilpasse undervisningen til den enkelte elev og sørge for at alle henger med. Det er betegnende at regjeringens største skolesatsing gjennom disse årene har vært et tilskudd som premierer antall skolebygg foran kvalitet og innhold – over en halv million per skole, faktisk, som kunne gått til flere lærere, bedre undervisning og tidlig innsats.

I dag står for mange lærere alene i klasserommet. Vi ville ikke sendt en kirurg på operasjon uten støtte fra et team. Det er laget rundt læreren og eleven, gjennom assistenter, spesialpedagoger og et helhetlig støttesystem, som vil utgjøre en forskjell for elevers læring. Regjeringen snakker om læreren og laget rundt eleven. Vi prioriterer det i budsjettet. Høyre vil sørge for at lærerne får verktøyene de trenger, og at de får et lag rundt seg som kan hjelpe dem å lykkes i klasserommet, på samme måte som en kirurg trenger et team rundt seg for å gjøre en god jobb.

Vi tror på et skolesystem hvor ingen elever skal falle utenfor. Høyre har prioritert en time ekstra i naturfag, vi har styrket ordningen med talentsenter i realfag, og vi har investert i lærerne. Vi legger fram konkrete tiltak for å sørge for at barna tidlig lærer det de trenger, sann at de har et solid grunnlag for resten av livet.

Utdanning og forskning av høy kvalitet er nøkkelen til å håndtere den grønne og teknologiske omstillingen, og da er det som skjer i klasserommet, viktig. Det prioriterer Høyre i vårt budsjett. Så langt har vi ikke hørt om noe annet enn utredninger og frampek om ting som skal komme fra regjeringen, samtidig som lese-, skrive- og regneferdighetene går dramatisk ned i skolen.

Jeg tar opp forslagene Høyre er med på.

Presidenten [10:29:57]: Representanten Margret Hagerup har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lise Selnes (A) [10:30:13]: Å sikre høy kvalitet på høyere utdanning og forskning er helt avgjørende for ut-

viklingen av Norge. Det er dagens studenter, som bl.a. skal bli lærere, sykepleiere, ingeniører, som skal videreutvikle velferdsstaten og finne løsninger på klimakrisen. Skal vi sikre et kompetent arbeidsliv, må vi ha gode utdanningsinstitusjoner med god finansiering. Det er derfor trist å se at Høyre nok en gang foreslår flate kutt for norske høyskoler og universiteter. Dette er rene osthøvelkutt som vil gå ut over kvaliteten på undervisningen.

Høyre sier med forslaget om disse flate kuttene at de mener at institusjonene våre sløser, samtidig som de ikke ønsker å komme med konkrete områder de vil kutte på. Dette er å skyve institusjonene foran seg uten å ta politisk ansvar. Kan representanten fra Høyre fortelle meg hvordan partiet Høyre ville valgt å kutte 227 mill. kr i høyere utdanning?

Margret Hagerup (H) [10:31:17]: Det er litt paradisk at et slikt spørsmål skal komme fra en regjering som stadig har fått kritikk for sin satsing på forskning og høyere utdanning. I vårt alternative budsjett foreslår vi en betydelig økning, med 400 mill. kr som er særlig knyttet til grønn omstilling og teknologi. Vi har hele tiden satset på kvalitet i høyere utdanning. Det har vært et mål for oss. Vi er kritiske til regjeringen, som skal spre utdanning tynt utover og senke kravene til både lærerutdanningen og sykepleierutdanningen, og mener at dette ikke er svarene for framtidens utdanningssystem. Vi er også sterkt kritiske til at regjeringen gjennom fire år har vist at den ikke satser på dette selv, og vi har økt det sammenlignet med regjeringens budsjett.

Anja Ninasdatter Abusland (Sp) [10:32:18]: Alle elever fortjener kvalifiserte lærere i klasserommet. Da Høyre innførte masterkrav, lovet man rekruttering, men resultatet var en dramatisk nedgang i søkertallene. Etter at Senterpartiet i regjering justerte opptakskravene med kvalitetskrav, har vi heldigvis sett en positiv utvikling, til Høyres store frustrasjon. Det virker som at Høyre foretrekker ufaglærte lærere framfor motiverte søkere med lærerutdanning. «Mitt hjerte alltid vanker», men det bør vanke håp og framtid i klasserommene våre også. Vil Høyre virkelig reversere alle tiltak som fungerer, og gå tilbake i tid?

Margret Hagerup (H) [10:33:01]: Det er morsomt at dette kommer fra en representant som kommer fra et parti som bruker over 500 000 kr per skole i dette landet, uten tanke på hvilke kompetansemiljøer nyutdannede lærere skal komme til, og hvilket lag de har rundt seg og den jobben de skal gjøre.

Vi innførte karriereveier i klasserommet, som regjeringen selv har omtalt i sitt eget budsjett som viktige spesialistfunksjoner for å lykkes i skolen. Lærere som har utdannet seg med dette innenfor eksempelvis mate-

matikk, sier at de revolusjonerer sin undervisning, og det sørger for en mer praktisk og utforskende undervisning i fag som matematikk, norsk og engelsk.

Fram til 2019 økte gjennomføringen i skolen med Høyres krav. De fleste lærerstudentene jeg har snakket med, sier at det viktigste vi kan gjøre, er å snakke opp det valget de har gjort, og ikke senke kravene innenfor denne utdannelsen. Regjeringen gjør svært lite for dette, og jeg skulle ønske den prioriterte penger i budsjettet på å bygge laget rundt læreren og eleven, istedenfor alle de milliardene den har kastet ut på skolebygg, som ikke gir kvalitet og innhold i skolen.

Himanshu Gulati (FrP) [10:34:09]: Vi vet at lærlingplasser er en viktig del av det å styrke og løfte yrkesfagene i landet. Fremskrittspartiet har derfor i sitt budsjett foreslått å øke lærlingtilskuddet. Jeg ønsker å spørre Høyres representant om hvorfor ikke Høyre har vurdert det samme.

Margret Hagerup (H) [10:34:28]: Jeg vil gi representanten og partiet ros for at de har prioritert å øke lærlingtilskuddet. Jeg tror det er et viktig tiltak. Det vi har prioritert i vårt alternative budsjett denne gangen, er Ungt Entreprenørskap i skolen, for å sørge for en mer praktisk og utforskende skole.

Jeg vil si at da vi satt i regjering sammen, gjorde vi et betydelig løft for yrkesfagene. Det var stadig flere som fullførte, vi innførte krav i offentlige anbud, vi økte lærlingtilskuddet, og vi har jo et representantforslag til behandling i komiteen nå. Der snakker vi om at Høyre tar til orde for at vi skal snakke om en opptrappingsplan for lærlingtilskuddet. Jeg tror det er ganske mye som må gjøres for å løfte lærlingene videre. Jeg ser litt med sorg på denne regjeringen, som har et hvileskjær også for yrkesfagene, der en ikke har gjort noen andre konkrete tiltak enn å fortsette det arbeidet vi begynte på. Det håper jeg virkelig at vi kan fortsette på til neste år.

Grete Wold (SV) [10:35:29]: Når mor og far er på jobb, er det sånn i samfunnet vårt at barna våre ofte er i barnehagen. Nå er situasjonen at det er dyrtid for mange, spesielt for småbarnsforeldre som er i en etableringsfase. Mat er dyrt, strøm er dyrt og vinterdressen har blitt dyrere. Som representanten var inne på i sitt innlegg, er budsjett prioritering – det er der man viser handlingsviljen til hva man faktisk ønsker å prioritere framover. Med SV og regjeringen ved roret, har vi sørget for at barnehagene har blitt billigere. Det kommer alle barnefamilier til gode. Det vil Høyre kutte i sitt budsjett. Er det virkelig slik at Høyre nedprioriterer barnefamiliens økonomi?

Margret Hagerup (H) [10:36:09]: Høyre prioriterer et godt barnehage tilbud. Jeg er selv mor til et desemberbarn og vet viktigheten av å få et barnehage tilbud, så vi har prioritert at desemberbarn skal få plass. Vi øker barnetrygden, og vi sørger for lavere skatt. Vi har ikke den samme reduksjonen i barnehagepris som regjeringen har, men en familie kommer bedre ut med Høyres alternativ.

Barnehagene har blitt satt i spill de siste årene på grunn av SVs politikk og Rødts politikk, der de har prøvd å dra regjeringen i en retning. Vi er opptatt av at vi nå må sikre grunnmuren til barnehagene, vi må sikre at vi har et lovverk som sikrer forutsigbarhet og likebehandling for dem som gir et barnehage tilbud. Det er bekymringsverdig at det er for mange som ikke søker seg inn i barnehagen, så i vårt budsjett har vi også satset på arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, ABLU, og tiltak for å fremme kvalitet og innhold.

Vi skal anerkjenne at en del barnehager har bemanningsutfordringer. Da er også sykefravær viktig å jobbe med. Der har vi bransjeprogrammene, som regjeringen kutter i. Det er også mange andre ting som er viktige, som vi kunne ha snakket om.

Presidenten [10:37:12]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:37:30]: Senterpartiet kjemper for like muligheter i hele landet. Kommuner, fylker og utdanningsinstitusjoner må kunne prioritere de viktigste vår komité har ansvaret for: barnehagebarn, skoleelever og livslang læring for stadig flere. Flere barn i barnehagene er bra for barnet og samfunnet.

Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV har halvert barnehageprisen i landets minst sentrale kommuner og redusert den med en tusenlapp i resten av landet. Bekymringen for bemanningen i barnehagene våre imøtekommer vi med 1 mrd. kr i 2025. Høyre vil ha barnehageopptak for desemberbarna, men det krever bemanning. Flere kommuner har løpende opptak i dag, men de må ha nok folk på jobb. Høyres politikk er en dyrere barnehageplass med dårligere bemanning, og er som å synge Byssan Lull for døve ører.

Skolestarterne skal møtes med frilek og en god start. Grunnskolen må ha mer praktisk læring og myndige lærere i klasserommet. Etter stillesitting, pugging og teori-tunge skoledager faller flere fra. Tar Høyre selvkritikk? Tvert om – de vil reversere. Høyre er for elevene som trollet er under broen når Bukkene Bruse skal til seters, med mer naturfag, lengre skoledag og mer testing. Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen styrker heller dagens skole og realfagene, med rentekompensasjon for spesialrom inne og ute med oppdatert utstyr. Elever skal

få velge praktiske fag på mellomtrinnet og arbeidslivsfag på ungdomsskolen – og etter- og videreutdanning for alle fag for lærere. Vi bygger en skole hvor alle kan lykkes. Videregående skoler rammes av tragiske nedleggelser, noe jeg mener bør være siste utvei.

Stortinget har vedtatt fullføringsrett og rekvalifiseringsrett, sammen med en omlegging av videregående tilbud – med penger til fylkene attåt. Fagskoler prioriteres med 1 000 nye fagskoleplasser. Omstilling av Norge er nødvendig. Fagskolene bidrar med kvalitetsløft innenfor flere yrker, for arbeidstakere og på arbeidsplasser i hele landet. Høyskoler med sin plass i utdannings-systemet, og universiteter som nå brer seg utover hele landet, der Universitetet i Innlandet er det nyeste tilskuddet, må vi si hipp, hipp hurra for.

Forskning og kvalitetsarbeid over tid betaler seg. Derfor satser vi på studentene, med solid satsing på studiestøtte, mer bygging av studentboliger og at man får bedre vilkår for etter- og videreutdanning i hele landet. Det handler om å satse på kompetanseberedskap og at folk faktisk får henge med. Det blir mindre forskjeller mellom folk ved at de får bedre tilgang på utdanning.

Presidenten [10:40:20]: Det blir replikkordskifte.

Margret Hagerup (H) [10:40:39]: Det var godt at representanten Knutsdatter Strand fikk «memoet» om fargekode for dagens debatt.

Våre politikere står i tøffe debatter – jeg nevnte skole-nedleggelser – samtidig som alarmklokkene går om at det fødes færre barn, at det blir stadig flere eldre, og at resultatene i skolen faller dramatisk. Ferdighetene i lesing, matematikk og naturfag går ned, fraværet øker, og det er for mange som ikke fullfører. Regjeringen har gjort svært lite for å sørge for å snu dette, ikke annet enn å senke kravene for å ta lærerutdanning og å harselere over Høyres krav for det samme. En har også stemt imot nivådeling og plikt til intensivopplæring for elever som ikke har lært å lese, skrive og regne. En anerkjenner at spesialiststillinger i klasserommet kan være viktig for å lage en mer praktisk og motiverende undervisning i norsk, matematikk og engelsk, men en har ikke kommet tilbake med det heller i dette budsjettet.

Hvilke tiltak har regjeringen innført for at elevene skal lære seg å lese?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:41:35]: Det er en fascinerende virkelighetsoppfatning Høyre sitter med. Det er også interessant å se hvordan Høyre ønsker å gå tilbake i tid og reversere samtlige punkt regjeringen har gått inn for i lærerutdanningene og når det gjelder flere kvalitetstiltak. Det er også fascinerende at de ikke anerkjenner tiltakene for en praktisk skole. En god stund pratet Høyre om en praktisk skole og ungdomsskolere-

form, men den siste tiden virker det som om Høyre har snudd, og som om en praktisk skole ikke lenger er så viktig, til tross for at vi senest i dag fikk forskning fra NORCE, Norwegian Research Centre, som dokumenterer betydningen av bl.a. å ha skole på gårder. Der ser vi at elever tar med seg praktisk erfaring og opplever glede og mestring de kan ta med seg inn i teoritunge fag. Slik kan en jobbe med lesing, skriving og regning også i praktiske fag.

Noe av det viktigste nå er å få skjermene ut og bøkene inn igjen, slik at fokuset på læring, med bl.a. en egen leselyststrategi, med en rekke tiltak og penger i statsbudsjettet for 2025, blir realisert, slik at elevene lærer å lese.

Margret Hagerup (H) [10:42:38]: Regjeringen har gjort det til en paradegren å reversere. Vi er helt enige om at en praktisk skole er viktig, og det er derfor vi prioriterer Ungt Entreprenørskap, som er et tiltak vi vet fungerer. Det er likevel slik at lese-, skrive- og regneferdighetene går dramatisk ned, samtidig som vi vet at Norge er et av landene i verden som har mest uteskole. Vi vet også at det er mye bevegelse i norske klasserom.

Vi vil ikke lykkes uten lærerne – det er det som er poenget. Til regjeringens lesestrategi: I en undersøkelse gjort blant lærere på 5. trinn, sier 45 pst. at de har en vent og se-holdning til elever i 5. klasse som ikke har lært seg å lese. Det hjelper altså ikke hvis en ikke har en god lærer i klasserommet.

Hva er det Senterpartiet og regjeringen spesifikt gjør for å sørge for at norske barn lærer seg å lese i klasserommet i norskfaget?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:43:32]: Det hadde vært bra hvis Høyre var på jobb og anerkjente nedgangen i resultater som kom allerede i 2015. Da begynte alarmklokkene å ringe for en del av de resultatene representanten Hagerup nå står her og ringer i bjellene for. Disse bjellene kunne de ha hørt på selv i 2015.

De vil tilbake til 2021, da det også var bekymringsfulle funn, men det vil ikke bidra til å snu de utfordringene skolene har stått i og står i, på grunn av en feilslått høyrepolitikk.

At det skal være en god lærer i klasserommet, er noe Senterpartiet definitivt er opptatt av. Jeg mener at vi i veldig mange runder har vært mye mer opptatt av det enn Høyre, fordi vi har vært opptatt av det for hele landet. Mangelen på kvalifiserte lærere er størst på Vestlandet og i Nord-Norge. Derfor satser vi nå på at de skal få tilgang til lærerutdanning, og at de også skal få større tilgang til etter- og videreutdanning. Lærerutdanningen på Nesna har nå et spennende pilotprosjekt hvor de skal utdanne lærere til 1.–10. trinn i grunnskolen. Ikke minst har de også etter- og videreutdanningstilbud for fådelte skoler, som det er veldig mange av i Norge.

Himanshu Gulati (FrP) [10:44:42]: I etterkant av skolenedleggelsene i Innlandet i høst har flere lokale krefter og ildsjeler ønsket å starte friskole i Innlandet, men de opplever at regjeringens sterke begrensninger og lovendringer på dette feltet gjør at det er veldig vanskelig å få til. Jeg lurte derfor på om Senterpartiet vil være med på et initiativ som igjen skal gjøre det lettere å starte friskole.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:45:12]: Senterpartiet har en pragmatisk tilnærming til etablering av privatskoler, men de skal ikke være i direkte konkurranse med det offentlige tilbudet. Der er Fremskrittspartiets retning – hvis det skulle bli fri etableringsrett – mildt sagt bekymringsfull. Jeg tror at en sterkere konkurranse fra private aktører ville kunne svekke det offentlige videregående skoletilbudet vi har rundt omkring i landet.

Jeg er mildt sagt uenig i de nedleggelsene som skjer i Innlandet, men det er verdt å stille spørsmål om, er om det ville ha vært annerledes med Fremskrittspartiets politikk og det som ligger i deres alternative budsjett, om å kutte i bevilgningene for 2025 til fylkeskommunene, og om det hadde bidratt til å redusere presset om skolenedleggelse. Jeg tror tvert imot at det hadde blitt færre yrkesfag, mindre lærlingeformidling og mindre satsing på de desentraliserte skolene. Ikke minst tror jeg at med fritt skolevalg, eller karakterbasert opptak, som Fremskrittspartiet har foreslått i nettopp Innlandet fylkesting, ville situasjonen ha vært enda verre. Likevel er jeg glad for at bekymringen blir tatt opp, for den deler jeg i aller høyeste grad.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:46:20]: Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har stått sammen i mye av skolepolitikken. Jeg mistenker at Senterpartiet innerst inne er enig med Kristelig Folkeparti i at vi langt på vei sviktet seksåringene ved at de måtte starte på skolen. Fri lek forsvant ut. En veldig viktig del av det å utvikle seg som barn og en viktig del av senere læring har forsvunnet. Vi bruker også enormt mye penger på mange skoletimer som ikke gir den effekten en ønsker.

Hvis jeg ikke husker helt feil, sto Kristelig Folkeparti og Senterpartiet sammen om evalueringen av seksårsreformen. Svaret fra regjeringa har vært at en heller vil ha mer lek. Det kan gjøres på mange måter. Jeg skal ikke si at Kristelig Folkepartis løsning med å gjøre det om til en slags førskoleordning, som en gjør i andre land, er det riktige, men jeg vil veldig sterkt påstå at det er en mye mer effektiv måte å få en reell endring på i alle

1. klassene og kanskje også i 2. klasse og 3. klasse rundt omkring i landet.

Mitt spørsmål er: Ønsker Senterpartiet å gjøre noe med seksåringene, eller vil en «bare» si at vi trenger mer fri lek?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:47:23]: Vi har en kunnskapsminister som har sagt at hun vil følge opp den evalueringen, som Kristelig Folkeparti og Senterpartiet helt riktig sto sammen om og kjempet for i forrige periode – det er helt riktig. Det var til slutt et enstemmig storting som vedtok å be om en slik evaluering. Den har nå omsider kommet – det var på høy tid.

Jeg er enig i noe av premisset om at det vi la inn i forbindelse med vedtaket om Reform 97, i 1996, ikke ble fulgt opp, men det er bl.a. på grunn av høyrepolitikk utover på 2000-tallet, spør du meg. Det med flere skoletimer i naturfag, som bl.a. er foreslått av Høyre, er også en retning Senterpartiet er veldig kritisk til.

Jeg synes representanten er inne på mange viktige poenger. Vi vil jobbe for at regjeringen tar tak og følger opp. Vi må også jobbe godt i partiene våre, og jeg vil utfordre Kristelig Folkeparti til å være med på timeplanfestet frilek og til å ha høye ambisjoner for hvordan skolestarten kan bli nettopp det vi vedtok i Stortinget i 1996; en god og myk start på skolegangen.

Presidenten [10:48:28]: Replikordskiftet er avsluttet.

Himanshu Gulati (FrP) [10:48:40]: Utdanning til arbeid er Fremskrittspartiets fremste prioritering innen utdanningsfeltet. Det må sørges for en dimensjonering av utdanningstilbudene som matcher arbeidslivets og samfunnets behov. Det er et stort behov for helsearbeidere, ingeniører og lærere. Profesjonsfagene er det viktig å prioritere, men Norge har behov for mye ulik kunnskap. Som det heter i den gamle folkevisen Kjempe på Dovrefjell:

«Den tolvte han var så vis en mann, han visste
hva som skjedde i fremmede land.»

Slike vise menn er viktig i dagens urolige internasjonale situasjon, og særlig viktig for en eksportrettet nasjon som Norge.

Et så rikt land som Norge må kunne tilby barn og ungdom undervisning i verdensklasse. Det må være vår visjon, men da må også grunnlaget for læring være der. Da må vi få tilbake ro og orden i klasserommet, og der ser vi dessverre altfor mange eksempler på at det går i feil retning. Kjernefag som norsk og matematikk og bruk av velprøvde verktøy som karakterer og eksamener må også vektlegges.

I Fremskrittspartiets alternative budsjett settes det bl.a. av midler til 100 nye spesialskoleplasser for elever

med utagerende oppførsel, til sosialagentprøveprosjekter for bedre skolemiljø, etter modell fra Oslo, og til prøveprosjekt med økt bruk av nivådeling i klasseundervisningen. Vi mener disse tiltakene vil være viktige for å få fokus på læring tilbake i skolen og for å se den enkelte elev og hjelpe den enkelte elev med å mestre sin skolegang. Videre foreslår vi å øke utstyrsstipendiet med 10 pst. og også å øke lærerlønnskuddet.

Det må satses mer på fagskolene og yrkesfagene på videregående. Det er positivt at regjeringen oppretter 1 000 nye fagskoleplasser, men Fremskrittspartiet vil understreke behovet for en langsiktig og ambisiøs opptrappingsplan for fagskolesektoren. Fremskrittspartiet ønsker også en enklere hverdag for studentene. Vi vil gi økt studiestøtte og bygge flere studentboliger, og vi ønsker at studentøkonomien skal styrkes, slik at det skal være mulig å være heltidsstudent i Norge. Over en fireårsperiode vil Fremskrittspartiet trappe opp studiestøtten til 1,5 G. Vi mener det vil være et godt tiltak for studentene.

I folkevisen Vesle Kari vår trekkes det fram at «Teleguten visste sitt eige beste, kaupte seg ei drift med fe og med heste». Flere må få mulighet til nettopp dette, nemlig å starte sin egen bedrift og også skape verdier. Bedre undervisning i personlig økonomi og bedre studiefinansiering håper Fremskrittspartiet vil bidra til nettopp dette: mer gründerskap, mer innovasjon og mer fokus på økonomi og hvordan man bygger verdier.

Med dette vil jeg takke komiteen for godt samarbeid og ønske alle god jul og godt nytt år.

Presidenten [10:51:29]: Det blir replikkordskifte.

Øystein Mathisen (A) [10:51:39]: Vi vet at vi framover vil ha mangel på lærere. Regjeringen har kommet med en strategi for rekruttering til lærerutdanningen og læreryrket, sammen med partene. Vi har også tiltak i budsjettet som følger opp dette.

Jeg leser i Fremskrittspartiets alternative budsjett at de ikke har noen flere eller andre tiltak, men i Fremskrittspartiets utkast til nytt partiprogram finner jeg et tiltak som potensielt vil gjøre det totalt motsatte, nemlig forslaget om å redusere stillingsvernet i skolen. Fremskrittspartiet har tidligere sagt at det burde bli lettere å sparke lærere i norsk skole.

Hvordan skal stillingsvernet helt konkret svekkes, og hvorfor vil Fremskrittspartiet at den yrkesgruppen det skal være lettest å si opp og sparke i norsk skole, skal være lærerne?

Himanshu Gulati (FrP) [10:52:22]: Det er viktig å bedre rekrutteringen til læreryrket. Vi ser alle med stor bekymring på nedgangen i søkertall. En av de tingene Fremskrittspartiet har prioritert, med nettopp det i tan-

kene, er kampen mot vold og trusler i skolen, hvor vi ser at veldig mange lærere rammes.

Det er riktig at Fremskrittspartiet gjør en rekke grep vi mener ikke vil ramme skolen, men tvert imot være bra for skolen. Det er bl.a. at også realkompetanse skal vurderes i større grad når lærere rekrutteres, slik at man ikke bare setter pris på akademisk utdanning, men også at folk med realkompetanse og praktisk erfaring fra ulike yrkeslinjer kan komme inn i skolen. Det er også en del andre ting Fremskrittspartiet har vært tilhenger av over lengre tid, som vi mener styrker skolen, slik som lærerevaluering.

Øystein Mathisen (A) [10:53:16]: Jeg prøver litt mer. Arbeiderpartiet og kunnskapsministeren har vært opptatt av at læreren skal være sjefen i klasserommet. Dette sier iallfall Fremskrittspartiet at de er enig i. I tillegg er vi opptatt av å redusere unødvendig byråkrati og dokumentasjon, slik at læreren får mer tid til elevene og mer tillit, og vi får tryggere lærere i klasserommene. Det gjør også yrket mer attraktivt.

Jeg vil følge opp det spørsmålet jeg ikke fikk et veldig tydelig svar på, om svekking av stillingsvernet. Hvordan skal en lærer med lavere stillingsvern enn andre yrkesgrupper i kommunen, i praksis klare å være sjefen i klasserommet og stå i vanskelige situasjoner, når man reduserer stillingsvernet og dette kravet vil føre til mer dokumentasjon, fordi en lærer vil måtte forsvare sin jobb hvis de får en sak på seg?

Himanshu Gulati (FrP) [10:54:02]: Jeg mener Fremskrittspartiets helhetlige politikk ikke reduserer lærernes stilling i skolen, men faktisk styrker den. Som jeg nevnte tidligere, er kampen mot vold og trusler ett eksempel på det. Hvis man ser på den tematikken, ser vi i dag at den økte beskyttelsen lærerne har i loven mot den type handlinger, ikke prioriteres og brukes i kampen mot vold og trusler. Selv om jeg merker at representanten påpeker én ting, vil jeg se på helheten i Fremskrittspartiets politikk, og den vil styrke lærernes posisjon i skolen.

Linda Hofstad Helleland (H) [10:54:57]: Jeg merket meg at representanten Gulati nevnte både gründerskap og innovasjon i sitt innlegg. Representanten er vel enig med Høyre i at grunnlaget for å få til det, er satsing på forskning også. Er ikke representanten bekymret for det signalet Fremskrittspartiet sender ut til bedriftene, med det kuttet man har i neste års forskningsbudsjett? Det bedriftene ønsker seg mer av, er nettopp partnerskap med forskningen, for å styrke innovasjon, for å legge til rette for at de gode ideene kan utvikles. Vi skal utvikle nye bedrifter, nye næringer. Vi ser at andre land

springer fra oss, med en stor innsats på forskningsfeltet, mens Norge nå sakker akterut.

Himanshu Gulati (FrP) [10:55:48]: Jeg er enig med representanten Helleland i viktigheten av både innovasjon, gründerskap og også forskning. Jeg er også glad for den sterke økningen i forskning våre to partier fikk til sammen sist gang vi styrte. Norge har et forskningsbudsjett på over 48 mrd. kr, og det stemmer at Fremskrittspartiet kutter noen få promiller i dette, for vi mener at vi også trenger en debatt om prioriteringen i forskningssektoren. Mange av søknadsprosessene er kompliserte. Ikke all forskning er næringsrettet og med det fokus Fremskrittspartiet mener vi trenger for å oppnå best effekt og økt verdiskaping. I tillegg har Fremskrittspartiet gang på gang foreslått at enkelte prosjekter bør avvikles, bl.a. Panorama-samarbeid med Kina og tidligere også Russland.

Satsingen på forskning er viktig, den står Fremskrittspartiet bak, men vi mener også det er rom for noen omprioriteringer og noe sterkere fokus.

Grete Wold (SV) [10:56:54]: Vi følger alle Barnehaegeopprøret og Foreldreopprøret i sosiale medier. De deler hver eneste dag beskrivelser av en bemanningskrise i barnehagene våre. Derfor har SV i forhandlinger med regjeringen fått til en betydelig økning til bemanning både i SFO og ikke minst i barnehage, nettopp for å bøte på den situasjonen vi deler opplevelsen av.

I Fremskrittspartiets budsjett er det ikke satt av en eneste krone til dette. Deler ikke representanten bekymringene rundt i Barnehage-Norge på dette området?

Himanshu Gulati (FrP) [10:57:26]: Fremskrittspartiet ser med stor bekymring på det som generelt skjer i barnehagesektoren akkurat nå, ikke minst også den store uroen mange ansatte føler på. Jeg tror det er få partier som bl.a. satser så mye på økt pensjonstilskudd i deres budsjetter her i år, som Fremskrittspartiet gjør. Selv om jeg deler representantens bekymring, er det ett element som tas opp, av en rekke elementer som må fikses i barnehagesektoren. Noen av dem tar Fremskrittspartiet opp nettopp i budsjettet, med økte bevilgninger.

Presidenten [10:58:01]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Grete Wold (SV) [10:58:14]: Vi vedtar Norges viktigste budsjett i denne sal, og det gjør vi før de fleste av oss har verken «vaske golvet» eller «børi ved», et budsjett som legger grunnlaget for våre barn og barnebarn, de som skal overta etter at vi har takket for oss. Det er

derfor på vår vakt vi må sikre rammer for en god oppvekst og muligheter for å skape seg et godt liv.

Vi i SV er derfor veldig fornøyd med at vi sammen med regjeringen har lyktes med å sette av betydelige beløp på områder som betyr noe for barn og unge, og som også betyr mye for deres foreldres lommebok. Det betyr noe i en dyrtid der både mat, strøm og livsopphold skaper vansker for barnefamilier i etableringsfasen.

Vi har det siste året opplevd en bemanningskrise i barnehagene. Det er ikke bare i romjulen «[e]n skulle vøri fire år», det skal det være godt å være hele året. Barnehageopprøret og Foreldreopprøret melder daglig om en kritisk situasjon vi må ta på alvor. Ungene våre skal ha det bra. Stadig færre søker seg til jobb i barnehage, og rekrutteringen til barnehagelæreryrket er fallende. Det er alvorlig. Skal vi lykkes med å snu denne utviklingen, må vi sørge for tilstrekkelig bemanning. Derfor er jeg glad for at SV har sørget for hele 550 mill. kr til økt bemanning rundt om i barnehagene våre. Det er helt nødvendig og et viktig skritt for å snu den utviklingen vi nå ser.

SV har klart å sikre gratis kjernetid i SFO over lengre tid. Det har medført at rekordmange barn nå får være med på leken, men det betyr også at det er behov for flere ansatte i SFO. Derfor blir det tilsvarende til bemanning også der, 550 mill. kr. Tilbakemeldingene fra kommunene er tydelige: Dette er bra.

Så vokser jo våre barn opp, og de vil studere til et yrke de både ønsker seg og har evner til. Da er det avgjørende at man har en reell mulighet til å ta den utdanningen man ønsker seg, der man ønsker seg. Ikke minst trenger vi flere håndverkere, for hans arbeid det varer, hans arbeid består, for smedens verk, ja, det lever i tusen år.

En studiestøtte som er økt med 10 pst., gir våre studenter en etterlengtet økt kjøpekraft. Denne perioden har vi faktisk økt den med nærmere 35 000 kr i året, takket være SV.

Hver høst ser vi et stort behov for studentboliger og flere hybler. Spesielt i byene våre tvinges mange ut på et grådig privat leiemarked. Derfor er det gledelig at vi nå kan gå i gang med å bygge over 3 000 nye studentboliger, for vi trenger snekkere, og de skal være stolte av sitt kall. Vi har økt tilskuddssatsen til samskipnadene til 40 pst., og det betyr også en rimeligere husleie.

Avslutningsvis vil jeg få takke alle i komiteen og rundt for samarbeidet dette året:

«Det siger jeg for visst og sant,
deres lige fantes ikke i Norges land.»

Presidenten [11:01:03]: Det blir replikkordskifte.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:01:20]: «Betre byrdi du ber'kje i bakken enn mannavit mykje.» Det er vi nok enige om. Den store utfordringen i norsk skole er at ungene våre ikke lærer å lese, skrive og regne skikkelig.

Veldig mange kommuner har trang økonomi nå, det hører vi om hver dag, og mange klarer ikke å oppfylle lærernormen. Hvorfor mener SV da at det er fornuftig å prioritere skolemat framfor kunnskap og flere ansatte i skolen?

Grete Wold (SV) [11:01:58]: Jeg deler absolutt representantens bekymring for både kommuneøkonomien og at vi ikke klarer å tilføre barna våre de basisferdighetene de trenger i skolen.

Representanten har nok litt overdreven tro på at flere timer og mer basisferdigheter er det som løser det. Skolemat er en av grunnpilarene for at barna våre skal tilegne seg den kunnskapen de faktisk blir servert i klasserommet. Jeg vil utfordre høyresiden tilbake, for når vi foreslår skolemat og andre tiltak i skolen, viser man til at man trenger flere kvalifiserte lærere. Jeg tror aldri vi kommer dit hvor vi sier at vi har mer enn nok kvalifiserte lærere. Her er vi nødt til å ha to tanker i hodet samtidig, og da mener vi at skolemat er en av de pilarene som faktisk sørger for at ungene våre får lære å lese og skrive med gode, kvalifiserte lærere i klasserommet, noe vi på sikt selvfølgelig er enige om.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:02:52]: Høyre er ikke prinsipielt imot skolemat, men vi er prinsipielt imot å flytte penger fra kunnskap og kompetanse over til skolemat. Jeg tror representanten Wold og jeg er enige om at skolen er det aller viktigste verktøyet vi har for å sørge for å gi alle unger like muligheter. Hvis ungene våre skal få like muligheter, må de lære å lese, skrive og regne, som er nøkkelen til å fullføre videregående skole og komme seg ut i et aktivt arbeids- og samfunnsliv.

Veldig mange kommuner og fylker har funnet løsninger, som å gi ungene knekkebrød eller havregrøt på morgenen. Det er det ingen i Høyre som er imot, men det vi er imot, er å prioritere de store pengene – som vi ser SV og regjeringen nå gjør – på skolemat framfor innhold til ungene våre. Det betyr jo at SV heller prioriterer mat enn at ungene skal lære å lese, skrive og regne skikkelig. Hvorfor er det en god prioritering?

Grete Wold (SV) [11:03:59]: Det er en veldig god prioritering nettopp fordi vi deler samme bekymring for at ikke alle barn får like muligheter til å lære seg å lese og skrive. Skal alle barn, uavhengig av hvilken familiebakgrunn eller familiesituasjon de måtte være i, ha de mulighetene, må vi sørge for at de er mette når de sitter i klasserommet.

Vi vet at trivsel i skolen er utrolig viktig. Vi vet også at skolemat og et felles måltid er med på å få ned mobbetall, det øker trivselen, det skaper samhold, og det skaper gode læringsmiljøer. Det ene kan som sagt ikke utelukke det andre i denne sammenhengen. Vi mener be-

stemt at skolemat er noe vi bør prioritere i Norge, vi ligger faktisk langt etter våre naboland på nettopp dette området.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:04:44]: Den som er opptatt av læring, må også være opptatt av trivsel. Det er helt riktig at hvis ungene våre skal lære noe på skolen, må de også trives. Utenforskap går gjerne i arv, og vi er opptatt av å jobbe langsiktig. Vi vet at det aller viktigste vi kan gjøre for ungene, er at de kommer seg gjennom videregående opplæring og ut i et aktivt arbeids- og samfunnsnivå, sånn at de selv evner å ivareta egen familie når den tiden kommer. Derfor er vi så opptatt av at det viktigste vi kan gjøre for dem som er unger i dag, er å sørge for at de klarer å fullføre videregående skole. Da er det å kunne lese, skrive og regne det aller viktigste.

Den største utfordringen i skolen i dag er ikke at brorparten av ungene er sultne. Det er at altfor mange ikke klarer å lese, skrive og regne når de går ut av 10. klasse. Mener SV fortsatt at det er klok bruk av de store pengene å bruke dem på et enkelt skolemåltid?

Grete Wold (SV) [11:05:50]: Ja, vi er ganske konsekvente i politikken vår på det. Det kan jeg betrygge representanten med. Åpenbart er det å kunne fullføre en videregående opplæring mye av grunnlaget for å skape seg en god framtid og ikke minst kunne sørge for at egne barn også har muligheten til å ta seg en høyere utdanning. Det er vi helt enige om.

Som jeg har gjentatt tidligere: Vi mener at skolemat er noe av det som må på plass, og vi ser nå at en pugge- og teste-skole, hvor man er mer opptatt av resultatene enn av trivsel og ivaretagelse av elevene, nettopp fører til den utviklingen vi ikke ønsker å se: at færre og færre har gode nok grunnleggende basisferdigheter til å bygge videre på et utdanningsløp.

Presidenten [11:06:35]: Replikordskiftet er avsluttet.

Abid Raja (V) [11:06:50]: Det budsjettet vi i dag diskuterer, er kanskje den aller viktigste innsatsfaktoren for å ruste Norge for framtiden. Det er bare gjennom å investere i kunnskap at vi klarer å løse de store utfordringene. Her leverer dessverre ikke regjeringen godt nok. I den moderne julevisen fra Snøsøsteren synger Delara om «Siste dans». Det passer egentlig ganske bra til dette budsjettet, som også bør være det aller siste regjeringen får vedtatt.

Det er gjennom kunnskap og en god skole vi løfter barn og sørger for at de har de aller beste forutsetningene for å følge drømmene sine og leve et godt liv. Vi vet at barnehagen er utrolig viktig for å utjevne sosiale forskjeller. Den fantastiske jobben de flinke fagfolkene i

barnehagen gjør for ungene våre, sørger for at flere barn får et bedre utgangspunkt.

Vi har ikke nok folk i barnehagen. Det er ikke nok gode, varme, kompetente medarbeidere til å gi god omsorg. Den utfordringen må vi ta på alvor og løse. Derfor har vi i Venstre satt av penger til 2 000 årsverk i barnehagen.

De barna som trenger barnehage aller mest, er de barna som vokser opp i hjem der mamma og pappa har dårlig råd. Forskning viser at til tross for en høy andel barn som går i barnehage, er disse barna oftere hjemme og begynner senere i barnehagen enn de fleste andre barn. Derfor er det viktig for Venstre å fjerne barrierene for at de barna får gå i barnehagen. Økonomi er en større barriere for en familie med skikkelig dårlig råd enn det er for de fleste andre familier.

Det er og har alltid vært viktig for Venstre å løfte i bunnen. Vi vet at ungene som i dag uteblir, bor i hjem som allerede hadde gratis kjernetid, og som ikke nyter godt av at den gjengse barnefamilie får litt billigere barnehage. Derfor gir Venstre gratis barnehage til alle barn i lavinntektsfamilier, for det er de barna som trenger barnehage mest, og de familiene som har dårligst råd.

Når barna begynner i 1. klasse, er det allerede store forskjeller mellom barn, ikke bare fordi noen er født tidlig eller sent på året, men fordi forskjellene i hvor godt rustet man er for å starte på skolen, også påvirkes av oppvekstvilkårene man har hjemme. Nina Drange i ekspertgruppen om barn i fattige familier forteller at forskjeller i ordforrådet, grunnleggende matematikkforståelse og helt grunnleggende trening i å vente på tur er synlig allerede i 1. klasse. Det er denne enorme oppgaven og dette viktige oppdraget vi gir lærerne våre.

De store forskjellene gjør også at Venstre mener det må bli lettere å vente et år før man starter på skolen, at vi må gjøre mer for å løfte elevene på lavt mestringsnivå, og sørge for at flere elever får et best mulig utgangspunkt for å få gode, grunnleggende ferdigheter. Det starter og slutter med læreren. Derfor har vi i Venstres forslag til statsbudsjett satt av penger til å gi lærere mer tid til å følge opp elevene sine. Vi doubler kontaktlærertiden i vårt alternative budsjett. Vi vet at flere lærere i dag får flere oppgaver, og de står i et stadig krysspress. Samtidig vet vi at færre vil bli lærere, mange slutter i jobben sin, elevene lærer mindre, og skolefraværet er høyt.

Presidenten [11:09:47]: Det blir replikkordskifte.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [11:10:04]: Skoler nedlegges, og det gir lange reiseveier og har store konsekvenser for både elever og lokalsamfunn. Regjeringens grunnskoletilskudd sikrer en desentralisert skolestruktur og hindrer kommuner i å tro at de kan spare penger på å legge ned skoler. «Han såg ut på dei steinute stren-

der», men i dag ser vi ut over bygder som trues av stillhet når skolene forsvinner.

Da vil jeg spørre: Er det greit for Venstre at flere skoler legges ned i bygd og by fordi de fjerner grunnskoletilskuddet i sitt alternative statsbudsjett?

Abid Raja (V) [11:10:42]: Når vi velger bort det tilskuddet, som inntektssystemutvalget mente man burde avvike, gjør vi det fordi vi ønsker at vi skal få til mer læring i skolen, flere lærere og en bedre skole.

Da jeg stilte spørsmål til statsråden om dette 28. november, om hun kunne tenke seg om en gang til når det gjaldt hvordan hun disponerte budsjettet, ville hun iallfall ikke gjøre som Venstre, som fjerner grunnskoletilskuddet. Når vi står her i dag og ser hva vi får til når vi istedenfor å opprettholde gamle, slitne bygg, heller satser på innholdet i skolen, på lærerne og får ungene tilbake på skolen, er det helt åpenbart at med de behovene skolen har i dag, med utfordringer som står i kø, gjør Venstre det klokt ved at vi heller satser de store pengene på barna, ikke på de slitne byggene.

Anja Ninasdatter Abusland (Sp) [11:11:27]: Denne regjeringen har satset på desentralisert utdanning, og det gjør at flere slipper å flytte for å studere, for vi utdanner folk der de er. Alternativet er at disse faktisk får null utdanning.

I tillegg har vi med gjeldssletteordningen et mål om at de som eventuelt flytter for å studere, også velger å flytte hjem. «Det lyser i stille grender» der folk blir boende, skaper liv og verdier. Hva er det egentlig Venstre vil gjøre for å sikre høyere utdanning i distriktene, og hvilke grep vil de ta for å få flere til å flytte til bygda, der behovet også er størst?

Abid Raja (V) [11:12:08]: Jeg har sittet og lyttet til budsjettdebatten, og jeg tror regjeringen har en historiefortelling som ikke stemmer overens med virkeligheten. Jeg er litt usikker på når Forsknings-Norge aller første gang sto utenfor her og protesterte mot regjeringens politikk. Dette budsjettet har en realnedgang på 1,3 pst., hvor 27 av 35 universiteter og høyskoler sier at de får en reell nedgang, og at de må kutte.

For bare noen uker siden besøkte jeg NTNU, hvor rektor sier at de nå må redusere med nesten 90 årsverk på grunn av regjeringens politikk. Sektor etter sektor har protestert på denne regjeringens politikk.

Når man er i budsjettdebatter, tror jeg regjeringspartiene gjør klokt i å lytte til sektoren der ute, som har vært i budsjettthøringene og fortalt hvordan politikken rammer denne sektoren, istedenfor å kjøre fram et mantra om at det er opposisjonen som er skyld i den politikken regjeringen fører.

Himanshu Gulati (FrP) [11:13:06]: Vi ser at mange elever sliter med prestasjonene i skolen sammenlignet med tidligere. Fremskrittspartiet har derfor ment at vi må fokusere mer på basisfagene, de fagene som er viktigst i skolen. Mange elever mener at de har mindre nytte av sidemål, og at de gjerne skulle ha fokusert på andre fag. I mitt eget fylke, Akershus, merker jeg at mange elever gjerne skulle hatt andre fag enn nynorsk. Venstre er dessverre uenig med Fremskrittspartiet i denne saken. Jeg lurer på om det ikke hadde vært bra for elevene å slippe å bruke tid på sidemål når man ønsker f.eks. å ta andre fag.

Abid Raja (V) [11:13:52]: Vi er fra samme fylke, men vi representerer to forskjellige partier også på dette feltet. Jeg er usikker på hvor lenge representanten Gulati og jeg har diskutert dette. Jeg tror det er tilbake til skoledebattene, faktisk. Jeg slapp å ha nynorsk fordi jeg hadde minoritetsbakgrunn, så jeg har egentlig ikke et så sterkt og nært forhold til nynorsk som språk. Jeg vet heller ikke om representanten Gulati hadde nynorsk.

Nå har jeg tilfeldigvis tre barn som går på videregående skole, og de har nynorsk. To av de tre sier til meg at jeg må få gjort noe med det. Da må vi dra denne leksen også til barna: Vi har faktisk flere språk i Norge. De språkene er likestilt i loven. Det mangfoldet er viktig, og det har en egenverdi å lære dette. Nå har vi til og med fått nobelpris for litteratur som er skrevet på nynorsk. Jeg tror jeg til og med leste at influenseren Sophie Elise nå hyller nynorsk litteratur. Så nå er det like før Gulati også kommer til å snu! (Munterhet i salen)

Presidenten [11:14:55]: Med den optimistiske avslutninga er replikkordskiftet omme.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:15:17]: En god skole er veldig avgjørende for samfunnet vårt. For Kristelig Folkeparti er det slik at det å lykkes med skolen er å lykkes med å gi elevene mulighet til å utvikle sitt potensial og få ut det beste av seg selv – ikke nødvendigvis at alle skal gå ut med beste karakter, men at de skal få ut potensialet, og at de også skal utvikle seg som gagns mennesker, for dannelsesbiten av skolen er viktig. Verdi-aspektet må heller ikke undervurderes.

Det gleder meg å høre på debatten i dag, for jeg hører ulike strofer jeg tror de fleste elever snart skal få høre, at «Et barn er født i Betlehem», og at mennesker kan fryde seg, for «Oss er en evig Frelser født». Vi får se i de neste debattene om det faktisk gir så gode resultater.

Det er en utfordring når det gjelder kunnskapsbiten i skolen: TIMSS-undersøkelsen, som kom for bare et par uker siden, viste resultatene i naturfag og matte, der nesten halvparten av niåringene lå på det laveste nivået. Fra

før vet vi fra PISA-undersøkelsen at én av tre gutter og én av fem jenter leser kritisk dårlig når de går ut av grunnskolen. Elevenes motivasjon har falt. Foreldrenes støtte, som er ekstremt viktig – at vi som foreldre spør hvordan de gjør det på skolen, hva de lærer, altså bare det å vise interesse og være støttende – har dessverre også falt. Lesingen for ungene har falt, vi vet at søkningen til lærerutdanningen er rekordlav, og dessverre har også mobbingen gått opp, skolevegringen gått opp og ADHD-diagnoser gått opp. Det tegnes på en måte et veldig helsvart bilde, kjenner jeg, når jeg går igjennom de ulike tingene, men det haster iallfall med et kvalitetsløft i skolen, og for Kristelig Folkeparti er det presserende. Vi har et eget forslag som ligger til behandling, men vi følger det også opp i budsjettet vårt.

OECDs utdanningsdirektør, Andreas Schleicher, sier at læring er en sosial og relasjonell prosess, og han understreker at de gode utdanningssystemene prioriterer kvalitet i den enkelte time framfor kvantitet i mange timer. Han sier at kvalitet i skolen er avhengig av å rekruttere, beholde og utvikle dyktige lærere og gi dem muligheten til å være gode lærere og til å ha forberedestid utenfor klasserommet. Vi mener at Schleicher har rett. Vi må ha en kunnskapsbasert skolepolitikk, og i det forslaget vi har fremmet, sier vi 50 000 kr mer til lærerne over to år, to klokketimer mindre undervisningstid og 500 mill. kr mer til trykte lærebøker. To klokketimer mindre undervisningstid gjelder for kontaktlærerne. Det koster ganske mye, men vi finansierer det med en kortere skoledag, også over to år, altså en trinnvis omlegging, og med foreldrebetaling på SFO når den samlede inntekten i familien er over 2 mill. kr. Da vil vi oppnå nettopp det: mer kvalitet i den enkelte time framfor kvantitet i mange timer.

Presidenten [11:18:19]: Det blir replikkordskifte.

Grete Wold (SV) [11:18:32]: Som SV er Kristelig Folkeparti opptatt av barna våre og barnas oppvekst, og ikke minst barnefamilienes situasjon, så da ønsker jeg å rette oppmerksomheten litt mot SVs reform, som handler om gratis kjernetid i SFO, og det at alle barna skal få lov til å være med på leken, uavhengig av foreldrenes lommebok. Dette har vært en stor suksess, det ser vi, men i Kristelig Folkepartis budsjett kuttes nettopp dette – eller «reverseres», som det jo er så populært å beskylde hverandre for for tiden. Med det sender man en regning på 20 000 kr til disse barnefamiliene jeg oppfatter at Kristelig Folkeparti er opptatt av. Hvordan henger det sammen med profilen og politikken til Kristelig Folkeparti?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:19:13]: Jeg må si at jeg er litt skuffet over SVs prioritering når det gjelder gra-

tis kjernetid og den utrulling. Samtidig skal jeg understreke fra denne talerstolen at jeg er blitt mer og mer begeistret for SFO, nettopp fordi det er et viktig tilbud for mange familier, som representanten sier, og det er – jeg vil også understreke det – nesten den siste arenaen for fri lek. Alt annet av hverdagen er blitt så organisert, eller det er skjermer og ulike ting, så jeg er veldig begeistret for SFO. Derfor vil jeg si at det er veldig bra med mer bemaning, men jeg vil også understreke at jeg tror vi må bevare SFO som lekearena. Det skal ikke nødvendigvis fylles med ekstremt mange aktiviteter, og at det bare fordi barna er der, skal puttes på med ulik læring osv. De lærer masse bare gjennom å leke sammen.

Grunnen til at vi velger å prioritere som vi gjør, er at vi – som jeg sa – ønsker foreldrebetaling når den samlede inntekten i familien er over 2 mill. kr. Dette er familier som har god råd. Vi bruker heller de pengene til å styrke kvaliteten i skolen og til å øke barnetrygden. Der skal jeg gi SV kred, for det har de også bidratt til.

Grete Wold (SV) [11:20:15]: Tusen takk for heiarop og optimisme. Det er vel noe vi opplever som politikere mange ganger, at vi kan ha én linje i politikken, så ser vi at noen gjør noe bra. Da synes jeg det er ærlig og redelig også å heie fram det, og sikre at vi i fellesskap faktisk bevarer den utviklingen andre har fått på plass. Det setter jeg stor pris på. Vi deler også tanken om at vi trenger mer lek, både inn i SFO og også den første tiden i skolen, nettopp fordi lek er læringsfremmende. Det er ikke noe som går på bekostning av undervisningen, det er en del av undervisningen, og der har SFO en viktig rolle.

Vi har også forståelse for at man ønsker at de som har mest penger, kan betale for det. Samtidig vet vi at universelle ordninger nettopp er det som både er administrativt effektivt, og som sikrer at alle får være med. Når man ser suksessen med dette, vil Kristelig Folkeparti kanskje i forbindelse med sitt neste budsjett se at dette er en politikk som bør ligge fast?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:21:10]: Da vi stilte spørsmål og satte beløpsgrensen på 2 mill. kr, som jeg synes er en høy samlet inntekt i familien, så vi at vi hadde en besparelse på 1,9 mrd. kr. Det er veldig mye penger, og vi vet at budsjettene blir trangere framover. Derfor valgte vi å gå videre med det, selv om jeg skjønner at dette ikke nødvendigvis er det mest populære å gå inn i en valgkamp med.

Jeg sa at jeg er litt skuffet over prioriteringen til SV, for jeg har vært litt overrasket over at det ikke er blitt dyttet mer penger inn i skolen, altså den tida da læringen skal være, og hvor undervisningen skal være best mulig. Jeg tenker at hadde en kunnet bruke nesten to milliarder på noe, hadde jeg enten puttet det på bemaning, eller inn i skolen, slik vi gjør.

Nå skal vi ha programbehandling, og jeg er spent på hva organisasjonen sier om disse tingene, men jeg mener rett og slett at de som har så mye inntekt, også må kunne betale noe for SFO-tida. Vi ser at det er veldig mange som bruker den, men også mange som melder seg på og ikke nødvendigvis bruker tida.

Hege Bae Nyholt (R) [11:22:31]: Representanten fra Kristelig Folkeparti og jeg er enige om mye – kanskje litt overraskende. Vi vil ha mer lek i skolen, flere fysiske lærebøker, billigere barnehager, bedre SFO, og vi vil reversere seksårsreformen. Problemet er bare at Kristelig Folkepartis foretrukne samarbeidspartnere trekker i helt motsatt retning. Venstre fjerner maksprisen på SFO, Høyre vil presse så mye teori som mulig inn i skolen, og Fremskrittspartiet vil både nivådele og sende elever på spesialskoler. Alle de tre partiene er også for seksårsreformen.

Vis meg vennene dine, og jeg skal fortelle deg hvem du er, heter det. Hvordan skal velgerne kunne tro på Kristelig Folkepartis skole- og barnehagepolitikk med slike venner?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:23:14]: Vi klarte å få på plass lærernormen, som jeg tror vi også er enige om at er en viktig bit. Det klarte vi i samarbeid med de samme.

Min erfaring er at Høyre og Venstre er opptatt av å være kunnskapsbaserte, og som jeg sa i mitt innlegg, har det endret seg. Mye av grunnen til at vi gjorde endringer på begynnelsen av 2000-tallet, var f.eks. OECD, som pekte på at Norge hadde litt få timer. Nå har de snudd helt på den tanken og ser på landene som gjør det best. De har færre timer og bruker mer ressurser på kvalitet og å kunne gi lærerne mer tid til forberedelse, til å bygge relasjoner, til å ha kontakt med elevene og til å ha kontakt med foreldrene, som jeg også vet er veldig viktig.

Jeg ser at det snakkes om heldagsskole – om det er Arbeiderpartiet eller andre, jeg har ikke helt fått svaret ennå, så jeg er spent på hva programmet deres sier. Det snakkes om eventuelt å kutte noe, og det er 10. klasse. Jeg er spent på hvilken retning det går i, men jeg har et håp om at Høyre og Venstre skal se på kunnskapsbiten. Jeg får si litt flåsete at Fremskrittspartiet er opptatt av å effektivisere og kutte byråkrati, så kanskje de er med på å se at vi kan bruke pengene mye bedre og få mer læring ut av det med færre timer, og heller satse mer på lærerne.

Hege Bae Nyholt (R) [11:24:22]: Jeg synes det er gledelig å høre at representanten har fått sansen for SFO, og at frilek er viktig, men barn trenger gode rammer og veiledning for at frileken skal være positiv. Situasjonen på SFO er at det er der man tar imot de trøtte ungene om morgenen, og der man tar imot de slitne ungene et-

ter endt skoledag. Det er også en bemanning der det er 15 barn per ansatt.

Jeg har hørt historier som at to ansatte drar på bytur, det ene barnet stikker av, og da står altså én ansatt igjen med 29 barn. Dette er virkeligheten rundt omkring på landets SFO-er. I tillegg er det sånn at barn med vedtak og tiltak i skolen ikke har de samme rettighetene i SFO, og det skjer nok ikke noe magisk idet man går fra skole til SFO.

Kan Rødt regne med støtte fra Kristelig Folkeparti til å styrke både bemanning og rettigheter på SFO i politisk arbeid framover?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:25:22]: Som jeg var inne på: Når man gjør ting gratis, vet man at enda flere bruker det, så belastningen har over veldig kort tid vært ganske stor for de ansatte i SFO. Jeg hører fra mine kommunepolitikere at de mener det ikke er fullfinansiert heller, eller iallfall at det slår litt forskjellig ut i de ulike kommunene. Kanskje er det fullfinansiert på makro-nivå, men det treffer ikke så godt i kommunene. I budsjettet vårt legger vi inn over 2 mrd. kr mer til kommunene, mye på grunn av bemanning i barnehage, som vi er enige om, men også for at de skal kunne ha økt bemanning i SFO. Noe har også kommet i forliket, som er positivt.

Som jeg sa, ville jeg heller prioritert innholdet i timene istedenfor å gjøre alt gratis, med erkjennelsen at det da er noen som må betale. I det opplegget vi har, er det dem som er to personer, foreldre eller foresatte, som har en samlet inntekt på over 2 mill. kr. Det mener jeg er en god prioritering for å få et best mulig resultat og en best mulig hverdag for ungene våre.

Presidenten [11:26:22]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:26:43]: Barnehage, skole og SFO er viktige arenaer for lek, læring og inkludering i barn og unges liv. Regjeringen har derfor prioritert å åpne barnehageporten med historisk lav barnehagepris, for at alle unger skal ha muligheten til å delta. Vi holder prisen like lav neste år. Kommunenes inntekter styrkes med over 800 mill. kr, sånn at kommunene skal følge opp ansvaret de har for tilstrekkelig bemanning i barnehagene. Vi gir også flere mulighet til å ta barnehagelærerutdanning mens de jobber i barnehage.

De siste ti årene har utviklingen i norsk skole gått feil vei. Over tid har politiske prioriteringer gitt oss en mer stillesittende og teoritung skolehverdag. Resultatet er en skole der læringsresultatene, motivasjonen og trivselen faller og mobbingen og fraværet øker. Ungene våre fortjener en skole hvor de opplever mestring, utvikling og trivsel. Regjeringen er i gang med å styrke praktisk,

aktiv og variert læring i skolen. Vi har lyttet til hva lærerne sier trengs, og derfor har vi innført en tilskuddsordning for investering i utstyr for praktisk undervisning. Nesten alle kommuner i hele landet har søkt. Derfor styrker vi ordningen til 160 mill. kr neste år.

Å forebygge og å ta raskt tak i mobbing og andre problemer i skolemiljøet er en del av det grunnleggende oppdraget til alle skoler. Noen kommuner har større skolemiljøutfordringer enn de kan forventes å kunne håndtere alene. Andre større utfordringer, som barne- og ungdomskriminalitet, kan skolen være en viktig arena for å forebygge og forhindre. Regjeringen vil styrke innsatsen med 115 mill. kr til skolemiljøteam og beredskapsteam.

Over ni av ti første- og andreklassinger deltar nå i SFO, og 86 pst. av tredjeklassingene. Når så mange deltar, blir SFO en enda viktigere arena for inkludering, vennskap, lek og fritidsaktiviteter. Regjeringen og SV styrker kvalitet og bemanning i SFO med 550 mill. kr fra starten av neste skoleår.

Aldri før har så mange fullført videregående opplæring som nå. Vi fortsetter innsatsen for at enda flere skal fullføre, og regjeringen vil satse over 1 mrd. kr på tiltak for fullføring og kvalifisering til arbeidsliv, inkludert flere læreplaner og sikring av at alle elever skal kunne få fullført i tråd med den nye loven.

Grunnlaget for det Norge vi kjenner, med små forskjeller, store muligheter og sterke fellesskap, legges i klasserommene våre hver eneste dag. Budsjettet Stortinget vedtar i dag, vil bygge opp om den avgjørende og viktige jobben lærere, ledere og andre ansatte i skoler og barnehager gjør hver eneste dag for at ungene våre skal lære godt, og for at de skal ha det bra.

Presidenten [11:29:45]: Det blir replikkordskifte.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:30:10]: Resultatene i naturfag faller dramatisk på denne statsrådens vakt. Hvilke konkrete tiltak har statsråden iverksatt for å øke elevenes kompetanse i naturfag utover det å prate om en mer praktisk og variert skole?

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:30:33]: Realfag er et viktig område for regjeringen, og vi foreslår en nasjonal satsing på matematikk og naturfag. Vi vil styrke Matematikksenteret med 15 mill. kr og Naturfagsenteret med 10 mill. kr. Disse midlene skal brukes til å utvikle ressurs- og kompetansetilbud for å hjelpe lærerne med å ta i bruk de nye læreplanene. Disse legger til rette for mer praktisk, mer variert og mer relevant læring i realfagene.

Vi har nok en annen tilnærming til dette enn det Høyre har. Vi ser jo at økningen i antallet realfagstimer som kom i 2016, ikke har fungert, ellers hadde vi ikke hatt så lave resultater som vi har i dag. De resultatene vi ser, er et resultat av Høyres og Fremskrittspartiets tid i regjering, og det betaler nå elevene våre en høy pris for, i form av dårlige skolerresultater.

Himanshu Gulati (FrP) [11:31:31]: Fremskrittspartiet har over flere år advart om konsekvensen av regjeringens kutt til private barnehager. Det er bra at det i høst har vært samtaler om en ny barnehageenighet. For Fremskrittspartiet ble dessverre resultatet for lite forpliktende. Eventuelle styrkinger er blitt skjøvet så langt fram i tid at vi ikke kunne være med, men samtalene fortsatte allikevel.

I morgen skal jeg delta på fakkeltog i Jevnaker, hvor både private barnehager og foreldre er veldig fortvilte fordi noen private barnehager nå må legge ned. De sier at de ikke lenger kan vente på styrking av økonomien til private barnehager, og at det for deres del blir uforsvarlig å fortsette slik situasjonen er nå. Jeg lurer på hva statsråden har av budskap til de private barnehagene og de fortvilte foreldrene på Jevnaker, som jeg møter i morgen, og som mener at disse private barnehagene nå må legge ned på grunn av for dårlig økonomi og manglende styrking fra regjeringen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:32:32]: Vi gjør flere grep i regjering for å styrke nettopp kompetansen og bemanningen i barnehagene. Regjeringen foreslår at 250 mill. kr av økningen i kommunenes frie inntekter skal gå til behovet for å styrke bemanningen i barnehager. Gjennom budsjettforliket med SV er det også gitt ytterligere 550 mill. kr til kommunene til nettopp dette.

Vi er opptatt av at det skal være gode nærbarnehager i hele landet vårt. Da må vi ha god bemanning, og nettopp det legger vi til rette for i det budsjettet som nå ligger på bordet.

Grete Wold (SV) [11:33:17]: Vi har i fellesskap klart å få på plass en historisk satsing på bemanning, både i barnehager og i SFO, faktisk 1,1 mrd. kr. Det er veldig mye penger, som nå kommer ut til kommunene. Dessverre har vi ikke lyktes med å få dem øremerket, men vi har tro på lokaldemokratiet og at våre folkevalgte der ute ser alvoret og bruker de pengene vi prioriterer, nettopp til det formålet de er prioritert til. Det gjør mange kommuner.

Det er noen kommuner, ofte Høyre-styrte, som nå velger å bruke disse pengene på noe annet enn bemanning i barnehager og SFO. Jeg må innrømme at det gjør meg litt fortvilet, for vi vet jo at de pengene trengs der ute. Mitt spørsmål til statsråden er: Jeg vet det er begren-

set hva statsråden kan gjøre med hensyn til å instruere våre folkevalgte der ute, men hvordan følger statsråden med på det som nå skjer? Følger statsråden med på at disse pengene brukes til det de er intendert til, nemlig å sikre god barnehage for ungene våre?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:34:18]: Som lokalpolitiker selv gjennom tolv år kjenner jeg viktigheten av lokalt selvstyre, men jeg må også si at jeg deler representantens syn. Når vi styrker bemanningen i SFO og barnehager med over 1 mrd. kr, som er en stor styrking, forventer jeg at vi skal se det igjen ute i SFO og i barnehagene. Det er store summer for den enkelte kommune, og det må vi se igjen, i flere ansatte i barnehagene og flere ansatte i SFO. Det er nettopp det de er ment til.

Jeg får bare noen meldinger, men jeg synes det er trist å se når store kommuner velger å bruke de pengene på helt andre ting som de ikke var tenkt til. Vi trenger dem for å styrke tilbudet i barnehager og SFO. Dette følger jeg spent med på, og det vil legge føringer for hvordan vi håndterer denne problematikken videre.

Hege Bae Nyholt (R) [11:35:25]: Jeg opplever at vi deler ønsket om gratis skolemat til våre elever. Det er på tide. Norge var, sammen med Albania, det eneste landet i Europa som ikke hadde skolemat. Nå ryktes det at Albania har innført skolemat. Ministeren har selv hatt suksess med skolemat i egen hjemkommune, men dessverre ser vi at i de kommunene hvor høyresiden har tatt over makten, avvikles denne ordningen. Mitt spørsmål til ministeren er rett og slett: Vil hun ta noen grep nå som sikrer landets elever skolemat?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:36:08]: Vi jobber nå med å lage en plan for hvordan skolemat kan rulles ut i 2026. Jeg mener det er utrolig viktig at vi ikke tenker på dette sektor for sektor, men at vi faktisk bryter ned sektortankegangen og tenker på hva som er best for ungene. Vi vet at det er altfor mange unger i dag som går gjennom skoleløpet uten å ha spist før kl. 16 – altfor mange, skremmende mange. Sånn kan vi ikke ha det i verdens beste land å bo i, og ikke minst det som skal være verdens beste land å oppdra unger i. Vi må gi dem alle gode forutsetninger for å kunne leve det livet de ønsker å leve, slik at de kommer inn i arbeidslivet, og at de klarer å få den skolehverdagen de skal ha, med lek med vennene sine og ikke minst med læring, for det er så viktig for læring. En undersøkelse viste nylig at gode resultater i matte og naturfag kan knyttes til det å få et måltid i løpet av dagen. Her deler jeg representantens engasjement og jobber videre for det.

Abid Raja (V) [11:37:14]: Utdanningssektoren er taperen i regjeringens siste statsbudsjett. Samtidig er det færre som vil bli lærere. Ferdighetsnivået synker i takt med motivasjonen til elevene. Mobbingen øker, og hvert eneste år under denne regjeringen har antallet unge utenfor jobb og utdanning økt.

Det er ikke mangel på penger i budsjettet. Det er mangel på vilje. Statsråden og regjeringen bruker nesten 1,4 mrd. kr på å opprettholde grendeskoler der det nesten ikke bor folk. Det er en av de aller største enkeltsatsingene til denne regjeringen på skolefeltet. Venstre vil heller bruke de pengene på 2 000 ekstra årsverk i barnehagene. I tillegg foreslår vi ekstra tid til kontaktlærere, en halv milliard til tiltak mot frafall og gratis barnehage til dem som har dårligst råd. Det er tiltak som faktisk vil virke.

Kan statsråden med hånden på hjertet stå i denne sal og fortelle Norges elever, foreldre og lærere at mobbingen kommer til å gå ned, motivasjonen opp og fraværet ned med regjeringens politikk, når deres viktigste prioritering er å holde grendeskoler kunstig i live?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:38:12]: Det var mye som var veldig feil i representantens innlegg. Det jeg kan love, er at jeg kommer til å gjøre alt jeg kan for å styrke fellesskolen vår. Det er vårt viktigste konkurransefortrinn som nasjon. Det er det som gjør Norge til Norge, et land med små forskjeller og høy tillit mellom folk. Hvis vi skal klare å verne om det, må vi gjøre enda mer for å styrke fellesskolen vår. Jeg er skuffet over at Venstre ikke gjorde mer da de satt i regjering.

Vi må gjøre alt vi kan for å snu de resultatene vi baler med nå, den katastrofale lave utviklingen vi har sett i norsk skole på faglige resultater og på trivsel. Det jobber jeg med hver eneste dag. Vi må gjøre mer for å få kvalitet inn i timene istedenfor kvantitet. Vi må få mer lek, vi må få mer praktisk undervisning, sånn at skolen blir en plass for flere elever, for bedre læring, og ikke bare for de få.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:39:17]: Når jeg hører på statsråden, både i dag og i andre sammenhenger, synes jeg det er mye bra hun kommer med. Jeg synes de grepene som er blitt gjort, har vært viktige, ikke minst for å få flere lærebøker og mindre skjerm i skolen. Jeg er glad for at statsråden er så tydelig på hva fri lek betyr for læring, men som jeg har sagt tidligere: Hva er det egentlig statsråden vil? Hva er det Arbeiderpartiet vil? Jeg satt og leste i det nye programmet, der jeg ser at det i disse dager er en frist for å gjøre endringer. Jeg klarer heller ikke å se noen tydelig retning.

Statsråden snakket om at vi hadde to færre skoleår da vi gikk på skolen, sammenlignet med dagens elever. De har dessverre ikke bedre resultater enn det vi hadde i vår tid. Likevel peker statsråden på heldagsskolen, slik

jeg har oppfattet det, eventuelt å kutte 10. klasse istedenfor færre timer for de yngste, og hun peker på mer lek og mer kvalitet framfor kvantitet, som hun sier. Hva er det statsråden vil gjøre? Nå tyder jo målingene på at hun bare har åtte–ni måneder igjen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:40:22]: Vi er helt enig med Kristelig Folkeparti i denne saken. Vi ønsker mer kvalitet inn i timene og ikke flere timer. Det ser vi har virket mot sin hensikt. Det jeg ser at flere borgerlige partier gjør, er å tro at det å øke antallet timer for allerede umotiverte elever plutselig skal få dem veldig mye mer motivert. Sånn kan det jo ikke være. Resultatene viser oss at det ikke er tilfellet, når vi også ser at vi f.eks. har mange flere timer enn andre land som har langt bedre faglige resultater enn oss.

Når vi snakker om en helhetlig skolehverdag eller heldagsskolen, som vi ønsker å utforske videre, handler det nettopp om det å få kulturskole, idrett, mat og fellesskapet rundt måltidet inn i skolen igjen. Det er det vi tar sikte på. Vi deler det mer naturlig opp, slik at det blir mer variert, men ikke med flere timer, vel å merke.

Presidenten [11:41:16]: Replikkordskiftet er avsluttet.

Statsråd Oddmund Hoel [11:41:38]: Det norske samfunnet står overfor nokre store utfordringar. Me manglar arbeidskraft i heile landet, og spesielt i distrikta. Me har ei stadig eldre befolkning med auka behov for helsetenester. Me står i ein heilt annan tryggingsspolitisk situasjon enn me gjorde då denne regjeringa tok over i 2021. Me står midt i ei teknologisk utvikling som går i rasande fart.

Me er heilt avhengige av kunnskap, forskning og kompetanse for å møte desse samfunnsutfordringane. Difor må me satse på forskning og høgare utdanning. Me må satse på fagskulane. Me må sikre at folk kan lære og utvikle seg heile livet. Det gjer regjeringa i dette statsbudsjettet, som fører Noreg heilt i toppen internasjonalt når det gjeld offentleg finansiering av høgare utdanning og forskning. Me krev òg av institusjonane våre at pengane blir brukte godt og gjennomtenkt, for «den som 'kje kråka kan nytta så, (...) han er ikkje verd ei kråke å få».

Framtidas arbeidsliv krev kompetente arbeidstakarar. Regjeringa føreslår å opprette nye studieplassar innanfor helse, teknologi og IKT-fag. Me satsar målretta der behova er størst.

Me treng utdanning og kompetanse der folk bur, der kommunar og næringsliv treng folk mest. I 2025 føreslår me å styrkje satsinga på desentral og fleksibel utdanning med 120 mill. kr, på toppen av 200 mill. kr i 2024-budsjettet. Me har òg føreslått at dei som bur i dei

minst sentrale kommunane i landet, får sletta 25 000 kr av studielånet årleg.

Noreg treng fagarbeidarar. Regjeringa har i denne perioden auka kapasiteten i fagskulane betydeleg. I 2025 føreslår me å opprette 1 000 nye studieplassar innanfor teknologi, helse/velferd og miljøfag.

Regjeringa satsar på banebrytande forskning som skal kome heile Noreg til gode. Me vil bruke 40 mill. kr på tungreknekraft og norske og samiske språkmodellar. Me styrkjer forskning på kvanteteknologi med 70 mill. kr. Me må sikre at framtidas maskinar snakkar, skriv og forstår norsk.

God tilgang til høgare utdanning er nødvendig for å dekkje behovet for kvalifisert arbeidskraft. Me ser likevel at mange studentar slit med å finansiere studentlivet. I budsjettet for 2025 føreslår regjeringa og SV å auke studiestøtta med 10 pst. – mykje meir enn forventta prisauke. Studentane vil i 2025 få 40 500 kr meir i studieåret enn dei fekk då me tok over i 2021.

«Ofte minnest eg mi gamle grend, når eg framand uti verdi stend». Me bør hugse på det. Her i landet har me eit grunnlag, noko me kan stole på. Budsjettet vårt vil gjere Noreg betre rusta for framtidas utfordringar, i både by og grend.

Presidenten [11:44:38]: Det blir replikkordskifte.

Margret Hagerup (H) [11:44:56]: Det begynner å bli en tradisjon at statsråden og jeg møtes her for å snakke om bransjeprogrammene. Jeg tror statsråden kan være veldig glad for at det norske folk ikke vet hva det er for noe, for arbeidskraft er et knapphetsgode, og bedriftene har lenge advart om at de mangler kompetanse. Vi venter ennå spent, på fjerde året, på hva som skal skje i kompetansepolitikken, for så langt har regjeringen videreført regjeringen Solbergs tiltak og hatt en vente-og-se-holdning til hva som skal komme.

Bransjeprogrammene var et av tiltakene regjeringen Solberg iverksatte, og som unisont trekkes fram av partene som noe som fungerer. Evalueringen fra Fafo viser også at bransjeprogrammene har fungert særlig godt, og det har særlig truffet dem som står lengst unna det formelle utdanningssystemet. På høring etter høring de siste årene har alle sagt at dette er en ordning de skulle ønske at det ble mer av.

Spørsmålet er: Hvorfor har regjeringen år for år redusert satsingen på bransjeprogrammene?

Statsråd Oddmund Hoel [11:45:55]: Me aukar i årets budsjett satsinga på bransjeprogram. Me sørgjer for eit ekstra bransjeprogram for industrien, i tillegg til dei to som òg får nye pengar. Me har ei fast rullering av bransjeprogram, som er eit veldig godt tiltak, som sikrar ei brei tilnærming til kompetansebehovet for veldig

mange ulike bransjar. I tillegg til det støttar me no opp om ei kompetansereform i industrien, i frontfaga, i kjølvatnet av frontfagoppgjeret, som er eit heilt nytt tiltak som vil sikre meir kompetanse inn i nokre av våre aller viktigaste næringar. Me har i heile regjeringsperioden hatt ei tung satsing på kompetansopolitikk. Me får innstillinga frå eit kompetansereformutval i januar. Me gjer det stikk motsette av det Høgre her påstår at me har gjort – me satsar på kompetansopolitikk og bransje-program.

Margret Hagerup (H) [11:47:01]: Hvis tung satsing er det samme som en vente-og-se-holdning, kan jeg godt forstå at en mener at en har gjort en god innsats.

Det er tydelig at regjeringen ikke kan telle til mer enn fem. I 2022 var det elleve bransjeprogrammer. De siste årene har det vært fem. Nå, med forhandlingene om IA-avtalen som har brutt sammen, er det enda flere bransjeprogram som skal sørge for å redusere sykefraværet, som står i fare. De siste årene har en rekke ministre fra Senterpartiet stått her og snakket om bransjeprogram, og at en viderefører dem i noe mindre omfang, men det er en selvfølge at det skal videreutvikles i tråd med endringene en ser i samfunnet.

I starten av dette året utfordret jeg ministeren på om en faktisk ville øke innsatsen i året som kom, og da viste ministeren til at en vil komme tilbake til det i det reviderte nasjonalbudsjettet eller i statsbudsjettet. Den gangen sa jeg at det er evaluert, partene vil ha det, og vi trenger mer kompetanse i arbeidslivet, vi trenger mer av det i hele landet – som ministeren var inne på.

Spørsmålet er: Synes statsråden at nivået på bransjeprogrammene står i stil med behovene som er i arbeidslivet, og hva ministre har sagt på dette feltet de siste årene?

Statsråd Oddmund Hoel [11:48:06]: Me har ein del kompetansebehov, store kompetanseutfordringar, i det norske samfunnet, som gjer at me må ha ei brei tilnærming til kompetansopolitikken. Det er ei anna verkelegheit der ute no enn då Høgre styrte. Me slit med kompetansemangel i dei aller fleste bransjane, og me slit aller mest i dei minst sentrale kommunane. Høgres svar på det er å seie nei til dei tiltaka som mest effektivt treffer kompetansebehovet der det er størst, nemleg i dei minst sentrale kommunane.

Me har satsa tungt på fagskulane gjennom vår regjeringsperiode, det fortset me å gjere, og me kjem med ei stortingsmelding om fagskulane til våren, som er ei ytterlegare satsing på fagskulane. Dette er eit heilt avgjerande verkemiddel, som bransjeprogramsatsinga òg går inn i, som samla løftar kompetansopolitikken betydeleg i forhold til det Høgre har gjort. Dei ser ut til framleis å stå på dei løysingane ein meinte var best for 10–15 år sidan, då ein sjølv styrte.

Himanshu Gulati (FrP) [11:49:14]: Flere av studentorganisasjonene har bedt om at studiestøtten økes og knyttes til G, grunnbeløpet i folketrygden, og løftes til nivået 1,5 G. Det er også noe Fremskrittspartiet har lagt fram en opptrappingsplan for i sine alternative budsjetter de siste årene. Jeg lurer på om statsråden vil være med på en slik forpliktende opptrapping, hvor vi øker studiestøtten til 1,5 G, og også knytter den til grunnbeløpet?

Statsråd Oddmund Hoel [11:49:40]: Me diskuterer i dag eit budsjett der me endå ein gong har funne saman med SV i ei kraftig auking av studiestøtta, som på over tre år no langt overgår det ein har sett før. Me har vist gjennom tre år at me greier å finne gode forlik, som gjev studentane ein betre økonomi. Me har satsa tungt på studentbustader. Det er fleire studentbustader enn nokon gong under bygging, 4 800. Det me gjer på ei lang rekkje felt, er ting som betrar økonomien til studentane.

Me har i våre ulike parti diskusjonar på gang om korleis me skal forhalde oss til å knyte studiestøtta til grunnbeløpet. Der konstaterer eg at det i mitt eige parti er eit forslag som går ut på at me skal gjere det, så her trur eg me kjem til å fortsetje å ha gode, fruktbare diskusjonar framover.

Grete Wold (SV) [11:50:45]: Da skal vi fortsette med å snakke litt om studenter og ikke minst studentboliger. Vi ønsker jo at alle skal ha mulighet til å studere det de ønsker, og det de har evner til, og så er det et faktum at noen studier finner man kun i de store byene. Selv om jeg vet at Senterpartiet gjerne vil beholde de unge også i distriktene, er det dessverre et faktum at mange må flytte inn til store byer, hvor det er dyrt å bo, og hvor vi mangler mange studentboliger. Nå har vi i fellesskap klart å sikre at vi skal bygge over 3 000 nye studentboliger. Det er veldig positivt. Tidligere hadde vi også en enighet om at det var flere aktører enn kun samskipnadene som kunne ha mulighet til å bidra til å bygge, for det er også en oppgave som skal løses. Hvordan vil statsråden sikre at disse studentboligene nå blir en realitet, og at det også er flere aktører som får muligheten til å bidra på det markedet?

Statsråd Oddmund Hoel [11:51:36]: Me er heilt einige med SV i at ei av dei aller største utfordringane for studentar, og særleg i dei aller største byane – og Oslo er i ei særklasse – er bustadsituasjonen. Eg trur me må begynne med å erkjenne at det er eit resultat av dei generelle problema i bustadmarknaden. Det er ikkje eit særskilt studentproblem, men det artar seg kanskje vanskelegast og sterkast for studentar som er på den private leigemarknaden.

Vårt viktigaste grep for å få gjort noko med det, er at me saman med SV har fått til ei ytterlegare satsing på bygging av studentbustader, som no å inkludere det å oppgradere eksisterande studentbustader og få utnytta betre den bygningsmassen som allereie finst i samskipnadene. Vidare ser me på korleis me skal få styrkt studentbustadbygginga ytterlegare med tanke på nye aktørar.

Hege Bae Nyholt (R) [11:52:45]: Studentene rammes også av økende priser. Mange studenter har både en og to jobber for å få økonomien til å gå opp. Da blir det mindre tid til å være på forelesning, sitte på lesesal og diskutere i kollokviegrupper. En rapport fra 2020 viste at jo mer tid man bruker på jobb, jo større sannsynlighet er det for at man stryker på eksamen. La oss si at man har jobbet så mye på Burger King eller ICA at man ikke stryker, men man får en ganske dårlig karakter, som drar ned snittet og gjør det vanskelig å komme videre. Da må man betale for å ta denne eksamenen på nytt igjen. Rødt har i eget budsjett foreslått å reversere denne eksamensavgiften fordi vi framfor å straffe de studentene som har en dårlig dag, eller som har jobbet for mye, ønsker å styrke studentøkonomien. Vi ønsker også å satse på å bygge flere studentboliger, sånn at man slipper å bruke alle pengene sine på å bo.

Mitt spørsmål – og det har vi allerede hatt en runde på for tom sal, så nå prøver vi for en litt fullere sal – er: Ser statsråden at denne avgiften vil kunne forsinke og forvanske studieløpet for studenter, som vi trenger at blir ferdige og begynner å jobbe?

Statsråd Oddmund Hoel [11:53:49]: Eg konstaterer at det er eit breitt fleirtal i Stortinget for den justeringa me har gjort. Det blir i dag avlagt ca. 30 000 eksamenar som går ut på å forbetre karakteren – ikkje å ta eksamen opp igjen når ein har stroke, men når ein har stått og tek han opp igjen. Cirka ein tredel av dei som melder seg opp, møter ikkje til eksamen. Samtidig som me arbeider for ei utvikling av sektoren, må me òg vere i stand til å ta tak i dei tilfella der me har ein lite føremålstenleg ressursbruk. Me har likevel gjort det fritt opp til universiteta og høgskulane korleis dei skal gripe dette an. Det er opp til dei om dei vil bruke det tiltaket, men dei har fått eit nytt tiltak i verktøykassa for å kome den utfordringa i møte, at dei må leggje til rette for ei lang rekkje eksamenar studentar ikkje møter opp til.

Abid Raja (V) [11:55:02]: Til tross for at vi har universiteter i verdensklasse, tidligere nobelprisvinnere og øvrig forskningsmiljø som leverer høy kvalitet, klarer vi ikke å ta ut makspotensialet og ruste opp for behovet for mer innovasjon og ny teknologi i årene framover. Det er også på grunn av regjeringens politikk, som stik-

ker kjepper i hjulene og høvler over sektoren med kutt etter kutt. Denne regjeringen har hatt statsråder som ikke var ønsket på campus, det er meg bekjent første gang noen oppløste gratisprinsippet siden det ble innført, og sjelden har jeg sett – og statsråden også – et samlet forskningsmiljø demonstrere så kraftig utenfor Stortinget mot regjeringens og statsrådets politikk. Jeg tror det er få som kommer til å savne denne regjeringen.

Når statsrådets tid i departementet forhåpentligvis er over neste år, vil statsråden se tilbake på sine år og være fornøyd med å ha opptrådt som en slags mannen med låen som høvlet over hele UH- og forskningssektoren med gigantiske kutt?

Statsråd Oddmund Hoel [11:56:01]: Venstre ser ut til å vere inspirert av Olav Åsteson «som heve sovi so lengje», men som vakna med eit brak trettandedagen og kunne fortelje utrulege ting frå det hinsidige. I motsetning til dei førre alternative budsjetta til Venstre, er det no pengar både til eitt og hitt, men likevel ikkje til det som er ei av dei aller største kompetanseutfordringane me har, nemleg vanskane dei minst sentrale kommunane har med å få tak i kompetanse. I eit elles romsleg budsjett vil Venstre kutte der. Det forstår me ikkje. Så skal partiet Venstre til sengs med partiet Framstegspartiet, som i sine alternative budsjett summert vil kutte over to milliardar i universitets- og høgskulesektoren. Eit godt råd til Raja er: Gifta deg med Framstegspartiet – «da raor eg deg ifrao»!

Presidenten [11:56:30]: Det var en lyrisk avslutning på replikkordskiftet, som nå er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Øystein Mathisen (A) [11:57:18]: Jeg hadde egentlig tenkt å holde et helt annet innlegg, men jeg føler nesten det er behov for å oppklare noen misforståelser som er hos enkelte representanter i denne salen, om grunnskoletillegget. Det virker her som om dette grunnskoletillegget må gå til skolebygg, at det er låst og helt umulig for kommunene å prioritere det annerledes. Det er det ikke. Det går til kvalitet, det går til opplæring, og det går til å ha en god skole over hele landet.

Denne misforståelsen gjentas, latterliggjøres og raljeres med, men la oss akseptere misforståelsen og si at dette går til skolebygg: Litt over 1 mrd. kr i året til å opprettholde, pusse opp, vedlikeholde og sørge for at unge har gode skolebygg – er det mye? Tror vi ikke at det brukes ute i skolene i Norge allerede? Om det ikke gjør det, burde det ikke brukes 1 mrd. kr på at elevene våre har gode skolebygg?

Jeg vet noen som er veldig opptatt av det, og det er Foreldreutvalget for grunnopplæringen. De tar dette

opp som en av sine aller viktigste saker når de sitter i høringer med komiteen, at vi må forbedre innemiljøet på skolen og bedre skolene.

Man latterliggjør det, som om å bruke 1 mrd. kr på det er noe galt, men det er også fritt for kommuner og lokalpolitikere å prioritere dette for å skape en bedre skole. Jeg har selv vært lokalpolitiker og sittet i disse vanskelige sakene, og jeg vet hvor mye som går til å pusse opp, vedlikeholde og ha gode skolebygg. Dette tilskuddet er ikke tilstrekkelig, så det må også prioriteres tøft lokalt.

Det er kanskje artig å late som om dette tas vekk fra kvalitet, og at det bare skal brukes på skolebygg, men det er heller ikke slik virkeligheten er, for skolebygg er også kvalitet. La oss forholde oss til virkeligheten, og la oss gi denne debatten det seriøse grunnlaget som trengs, når vi faktisk diskuterer at ungene våre skal ha en best mulig skole. Da gjelder det også inneklima – selv om det er helt fritt for kommunene å prioritere.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:59:40]: Den største utfordringen i norsk skole er at for mange elever ikke lærer å lese, skrive og regne skikkelig, og utfordringene øker på denne regjeringens vakt. Støre-regjeringens svar på utfordringen er å prioritere de store summene på skolebygg skolefritid og skolemat.

Skolefritid og skolebygg har denne regjeringen hittil brukt over 10 mrd. kr av skattebetalernes penger på. Nå skal brødsriver som kunne vært smurt hjemme, koste rundt 4 mrd. kr. Totalt utgjør det 15 mrd. kr, som kunne vært brukt på lesing, skriving og regning, én ekstra naturfagtime på ungdomsskolen og på flere miljøterapeuter og helsesykepleiere.

Det handler om prioriteringer. Når vi bruker milliarder på tiltak som ikke styrker kjerneoppgavene i skolen, går det på bekostning av framtidige muligheter og kompetanse Norge sårt trenger. Realiteten er at velferdssamfunnet krever at vi stadig løser nye utfordringer raskere og bedre enn vi gjorde i fjor. Særlig tydelig er det innenfor helse, digitalisering, grønn vekst og omstilling. Det krever langsiktighet og forutsigbarhet i forskning, og det krever politisk evne og vilje til å prioritere.

Statsråden har i flere debatter denne høsten vist til gode resultater for norsk forskning og hvor mye midler som er hentet hjem fra EU. Det er fint at Støre-regjeringen skryter av norske forskningsmiljøer. Det fortjener de. Det Støre-regjeringen glemmer å fortelle, er at forskningsresultatene de skryter av nå, er beviset på at Solberg-regjeringen prioriterte riktig, og at Høyres politikk for forskning og høyere utdanning virker.

Grunnlaget for resultatene ble lagt med Høyre i regjering gjennom to langtidsplaner for forskning og høyere utdanning fulgt av forpliktende økonomiske opptrappingsplaner, med fokus på kvalitet og langsiktighet,

klok bruk av samfunnets ressurser og alltid med handlingsregelen i minne. Framtidens utfordringer krever at vi lykkes på to fronter: Vi må sikre at ungene mestrer skolen og fullfører videregående utdanning, samtidig som våre fremste forskningsmiljøer må få forutsigbare rammevilkår.

I stedet har vi en regjering der skolepolitikken peker i alle retninger, og som ikke evner å prioritere det viktigste først, nemlig at alle skal lære å lese, skrive og regne skikkelig, at lærerne skal trives i jobben og få avlastning til oppgaver som ikke dreier seg om undervisning, og at rektor skal være pedagogisk leder på sin skole og kan stole på at andre skifter lyspærer og strør skolegården når det er glatt. Det er det som ruster ungene våre til framtidens arbeidsliv.

Lise Selnes (A) [12:02:40]: Vi har hatt Lånekassen i Norge siden 1947, og det overordnede målet er like muligheter til utdanning, uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn, funksjonsdyktighet og økonomiske og sosiale forhold. Denne etableringen i 1947 var en del av den generelle gjenreisningspolitikken, viktig for enkeltmenneskene som fikk mulighet til å ta høyere utdanning, men også helt avgjørende for et voksende behov for kvalifisert arbeidskraft i etterkrigstiden. I 1947 var det 2 200 som fikk innvilget studielån og 3,3 mill. kr ble delt ut. I Norge i dag har vi også et enormt behov for kvalifisert arbeidskraft i ulike bransjer, og de behovene vil øke i årene som kommer. Samtidig er det helt avgjørende å gi studenter fra ulike samfunnslag mulighet til å studere.

Derfor er det løftet regjeringen nå gjør i samarbeid med SV, så viktig. Før budsjettforliket i år var veksten i studiestøtte 25 000 kr i denne regjeringsperioden. Neste år blir det 40 500 kr. Det er med på å sikre studenter økt kjøpekraft i en periode med høy prisvekst. I 2024 har over 400 000 elever og studenter fått støtte fra Lånekassen. I dag er 1,2 millioner nordmenn kunder hos Lånekassen, som har en utlånsportefølje på 257 mrd. kr.

Å være student krever mye av den enkelte. At studenten bruke mest mulig tid på studiene og fullfører studiene, er viktig, men det er også viktig for samfunnet, som har behov for arbeidskraften. Derfor er det også helt avgjørende at regjeringen nå i budsjettavtalen med SV gjør grep for studentboliger. En aktiv boligpolitikk for studenter er å øke tilskuddssatsen til 40 pst. av kostnadsrammen for hele landet og gi tilsagn på til sammen 3 050 nye boliger i 2025.

Studentene har gjennom all tid kjempet for sine rettigheter, og det er fortsatt mange kamper å kjempe, men vi er på rett vei. Jeg ønsker alle studenter en fredfull jul med hvile og ro. Sov ut, slik at dere er klare for et nytt halvår som studenter, om enn ikke så lenge som Olav Åsteson:

«Han la seg ned om joleftan sterkan svevnen fekk; vakna kje fyrr om trettandagjen»

Bruk likevel gjerne julen på å lese Draumkvedet eller annen god litteratur. Det gjør oss alle til litt bedre mennesker.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:05:29]: Det kom litt uventet at Draumkvedet skulle bli hovudtemaet for denne stortingsdebatten i dag, men det går faktisk ein raud tråd frå Draumkvedet til Draghi-rapporten, sjølv om dei litterære kvalitetane i dei to verka ikkje kan samanliknast. Temaet for Draumkvedet og Draghi-rapporten er likevel det same: Det handlar om nokon som har sove altfor lenge og no er nøydd til å vakne.

Eg trur det er det som er kjernen i den debatten som no går føre seg i heile det politiske miljøet, i universitets- og høgskulesektoren og i forskingssektoren: om det er slik at statsbudsjettet for 2025 når det gjeld høgare utdanning og forskning, er eit budsjett på det jamne eller eit krisebudsjett. I forhold til åra før er det, nøkternt sett, eit budsjett på det jamne. Det er kanskje litt under – det blir realnedgang og kutt på mange universitet og høgskular, men det er likevel eit budsjett på det jamne.

Utfordringa er at der Noreg og Europa no står, er det ikkje lenger godt nok med eit budsjett på det jamne for høgare utdanning og forskning. Vi er bakpå i forhold til land vi ikkje ønskjer skal ta dominans innanfor kunnskap og teknologiutvikling i verda, fordi det er diktatur med samfunnsmodellar vi ikkje ønskjer skal overta styringa også i vårt liv. Difor er eit storstilt norsk og europeisk løft for kunnskap og forskning noko av det viktigaste vi kan gjere for å ruste oss til framtida.

Det er difor Venstre i vårt alternative statsbudsjett har prioritert både ein sterkt styrkt studentøkonomi, styrkt basisfinansiering av universitet og høgskular og eit betydeleg løft på forskning samanlikna med budsjettforslaget frå regjeringa. Det er òg interessant å merke seg at budsjettforslaget ikkje blei løfta på forskning gjennom budsjettforliket med SV, sjølv om ein hadde 8 milliardar oljekroner meir å bruke.

Vi er no nøydd til å skape tverrpolitisk semje om langsiktig, føreseieleg og styrkt finansiering av forskning og innovasjon. Vi er nøydd til å setje oss høgare mål. Det gjeld den næringsretta forskinga, men det gjeld òg sjølve grunnmuren i Utdannings-Noreg: universiteta og høgskulane våre, forskingsinstitutta. Vi er nøydd til å kome oss opp på eit høgare nivå, og når no dette budsjettet for 2025 er vedteke, der vi ikkje får det løftet, håper eg heile det politiske miljøet er med på å ta jobben med korleis vi kan løfte oss til eit nytt nivå i åra som kjem. Venstre vil føre an i den debatten.

Anja Ninasdatter Abusland (Sp) [12:08:48]: «No livnar det i lundar, no lauvast det i li.» Våren kommer

med lys, nytt liv og håp. Sann ønsker vi også at skolen skal være: en plass der alle elever får oppleve mestring og motivasjon. Altfor lenge har skolen vært en arena der noen faller fra, en skole der de som lærer best gjennom teori, har lykket, mens de som lærer best med hendene, er blitt stående igjen på perrongen.

Vi i Senterpartiet mener at skolen må være for alle. Derfor satser vi på en mer praktisk og relevant skole, for hva er vitsen med en skole stappfull av pugging og tester når det ikke gir elevene den kunnskapen eller motivasjonen som de trenger?

Høyre snakker om mer teori og mer naturfag, mer av det som ikke har fungert. De vil tilbake til en stillesittende puggeskole som ikke møter elevenes behov. Jeg spør: Hva har Høyre egentlig oppnådd? Hva er det de har å vise til?

Vi velger en annen vei. Vi vil gjøre skolen mer praktisk og motiverende, med valgfag på mellomtrinnet og obligatoriske arbeidslivsfag på ungdomstrinnet, for vi vet at flere elever trenger alternativer til den tradisjonelle teoritunge skolen for å lykkes. Det ser vi i tallene også.

Vi har satset tungt på yrkesfag, og i år fikk vi se resultater. Rekordmange søkte på yrkesfag i 2024, og det er en seier for alle dem som ønsker å bygge landet med kunnskap, ferdigheter og kompetanse, men vi stopper ikke der. Tusen nye fagskoleplasser i 2025 gir flere muligheten til å videreutdanne seg og sikre seg en framtid i arbeidslivet. Det er akkurat dette vi trenger.

Perspektivmeldingen tegner et tydelig bilde. Hvis vi skal sikre gode velferdstjenester i morgen, må vi lykkes på utdanningsfeltet i dag, og «mellom bakkar og berg utmed havet» i dette landet, i våre lokalsamfunn, er det behov for kunnskap, kompetanse og folk som velger yrkesfag og praktiske retninger. Vi trenger en skole som gjør alle barn trygge, stolte og klare for den framtiden vi vet kommer.

Mens Høyre ser bakover i revers, går tilbake og fortsetter med store ABE-kutt, velger denne regjeringen å se framover. Våre tiltak peker i riktig retning. Vi bygger en skole for alle, en skole som «livnar til», som lar flere oppleve trivsel, mestring og stolthet – og nå «livnar det i lundar» også i klasserommene. Der barna våre vokser og lærer, skal det også spire og gro.

God jul!

Jorodd Asphjell (A) [12:12:07]: Gode barnehager og skoler er viktig for å gi alle barn en trygg og god oppvekst, med lek og læring som hovedmål. Barn er vår viktigste investering for framtiden, og med tidlig innsats legger vi grunnlaget for trygge voksne. Bare slik kan vi sikre at alle er med.

Regjeringen har, sammen med SV, kuttet maksprisen for barnehagene, slik at flere barn får muligheten til

å gå i barnehage. Det er samtidig slik at gode skoler og barnehager trenger nok lærere som trives på jobb. Regjeringen foreslår en rekke tiltak for å styrke bemanningen i barnehagene og rekruttere flere lærere, for å gjøre skoler og barnehager til enda bedre arbeidsplasser. Sammen med SV foreslår regjeringen en økning på nærmere 800 mill. kr til kommunenes frie inntekter, for å styrke bemanningen i barnehagene. Hei fara! Falturilturaltura!

Norge trenger flere fagarbeidere, stolte fagarbeidere som styrker konkurransekraften i næringslivet og øker kvaliteten i våre velferdstjenester. Utdanningen må ha høy kvalitet og inkludere alle som ønsker å gå yrkesfag, «for å leva, det er i arbeid mot rikare mål å trå».

Det er mangel på arbeidskraft, og mange står utenfor arbeidslivet. Regjeringen foreslår 1 000 nye studie-plasser til fagskolene i 2025, og vi passerer nå 30 000 studie-plasser. Da er det viktig at vi i 2025 også får opprettet et nasjonalt studentombud for fagskolestudenter. I tillegg bevilger vi 10 mill. kr til oppretting av et nasjonalt senter for yrkesfag, som også er med på å styrke yrkesfagveien i årene framover.

Tenk at mannen som «gjekk seg i vedaskog» og tok en kråke, gjorde hele «tolv par skor» av skinnet. Ja, det er utrolig hva de med fag- og svennebrev kan få til!

Til slutt vil jeg si tusen takk. Dette er min siste debatt i forbindelse med budsjettet. Det har vært mange interessante og fine år, og jeg ser fram til avslutningen fram mot valget neste år.

Hege Bae Nyholt (R) [12:14:52]: Det er så en blir både rørt og mister tråden av alt dette «draumkvedet». Jeg må innrømme at jeg har sunget mye i hodet de siste ti minuttene, og ikke minst under innlegget til representanten før meg, som avslutter et langt virke på Stortinget. Det takker jeg for, men jeg skulle også si noe eget, så da begynner vi, og det går som følger.

Med boktrykkerkunsten kom muligheten til å bevare og spre kunnskap som tidligere hadde vært ivaretatt muntlig eller forbeholdt et mindretall bestående av i all hovedsak religiøse, lærde eller rikfolk. Den trykte boken var demokratiserende. Den gjorde kunnskap tilgjengelig for mange ettersom flere og flere lærte seg å lese.

Å knekke lesekode åpner opp ikke bare én verden, men utallige verdener – om det er «fantasy», om det er sakprosa, om det er Draumkvedet, eller om det er – som for min del, som holdt på å bli gal under pandemien som var – på reise med Erika Fatlands tykke bøker. Lærebøkene våre bygger på denne tradisjonen, og når vi ser at barnas leseferdigheter går ned, samtidig som det mangler lærebøker i norske klasserom, er det fare på ferde. Lærebøker er vår mest leste sakprosa, og for mange

unge er lærebøkene de eneste bøkene de forholder seg til.

Ifølge Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger både forstår og husker barn bedre når de leser på papir. Når de leser lengre tekster på papir, utvikler de også ferdigheter som refleksjon, kritisk tenkning, fordyping, konsentrasjon, utvikling av ordforråd og trening av hukommelse. Jeg tror vi alle er enige om at det er forskjell på en redaktørstyrt fagbok og TikTok, som dessverre har blitt kunnskapsgrunnlaget for altfor mange nå.

Rødt har i sitt budsjett satt av penger til at alle elever i grunnskolen skal få én ny lærebok. Det koster 191 mill. kr, ifølge de utregningene vi har fått fra Kunnskapsdepartementet. I tillegg vil vi styrke skolebibliotekene, for det er gjennom tilgang på bøker, både i klasserommet, i skolesekken og på biblioteket, ved kyndig veiledning fra bibliotekarer, lærere og andre ansatte som også elsker bøker, at ungene våre knekker lesekode, opplever leseglede og får tilgang til kunnskap.

Med det ønsker jeg god jul.

Tor Inge Eidesen (Sp) [12:17:39]: Perspektivmeldingen gir oss et tydelig bilde av noen av de største utfordringene i årene som kommer. Det er, og kommer til å være, kamp om arbeidskraften. Det vil være behov for arbeidskraft og kompetanse på mange områder. Helse og omsorg er den sektoren som har størst behov.

Vi trenger altså mennesker med kompetanse som passer til de oppgavene og problemene vi skal løse. Skole og utdanning er helt sentralt i dette bildet, men den dagen en står der med vitnemålet, er ikke sluttstreken for å fylle på med kompetanse. Livslang læring er helt nødvendig for den enkelte og for samfunnet.

Jeg er så heldig at jeg bor på det vi lokalt kaller gullkysten. Det skjer en enorm verdiskaping på sokkelen, i havet og på land, i næringer som produserer verdier lokalt og for hele landet. Dette hadde ikke vært mulig uten gode fagfolk – noen med høyere utdanning – ikke minst fagarbeidere og fagskoleutdannede spesialister. Jeg er derfor svært stolt av at Senterpartiet i regjering, sammen med Arbeiderpartiet, har styrket fagskolene, og at vi i 2025 øker antallet studie-plasser med 1 000.

Jeg vil også benytte anledningen til å peke på det viktige arbeidet denne regjeringen har satt i gang for en mer praktisk og variert skole. Der vi ser at Høyre i sitt alternative budsjett vil øke antallet teoritimer enda en gang, legger vi opp til at elevene skal bli mer motiverte og dermed lære bedre og lære mer. Regjeringen følger opp fra ord til gjerning med midler til en mer praktisk skole for økt mestring og trivsel i 5.–10. trinn.

En av våre aller største utfordringer er utenforskap, ofte skapt gjennom frafall i skolen. En for teoritung skole er ofte utgangspunktet for at elever faller fra. Da kan vi

ikke presse på med enda mer av det som skyver elevene ut. Vi ser dette også i arbeidslivet, hvor for mange unge står utenfor. Denne regjeringen styrker også innsatsen mot unge og vil at færre skal gå på trygd, men heller få inntektssikring og arbeidsrettet tett oppfølging. Det er for sent å starte når ungdommene er 19–20 år. Vi må starte med målrettet oppfølging allerede i skolen.

Det handler om mestring, og en mer praktisk og variert skole legger til rette for at flere kan mestre i alle fall noe. Det er en plattform å bygge videre på. Det er nettopp slik samfunnet er: forskjellige folk, forskjellige jobber. Om man ikke er verdensmester i matte, kan man likevel være verdens beste gravemaskinfører, snekker eller bonde og så videre.

Linda Hofstad Helleland (H) [12:20:59]: Høyre foreslår en forskningspakke i neste års statsbudsjett på 400 mill. kr. Vi bidrar dermed til forutsigbare rammevilkår for forskning og utvikling, for forskningen både ved universitetene, ved instituttene og i næringslivet.

En sterk satsing på forskning og utvikling er avgjørende for at vi som nasjon skal legge til rette for den veksten og den omstillingen som trengs i norsk næringsliv. For å løse både kortsiktige og langsiktige utfordringer må det satses mer på forskning, ikke mindre, som vi ser under Støre-regjeringen. Høyre er bekymret for den manglende viljen, men også evnen denne regjeringen har når det gjelder å sette forskningen høyt. Det ser vi ikke minst på langtidsplanen, som ikke følger en forpliktende økonomisk opptrapping.

Regjeringen Solbergs støtte til styrking av universitetene og høyskolene, med en realvekst på over 15 pst., har gitt norsk forskning og høyere utdanning et betydelig løft når det gjelder både kvalitet, kapasitet og suksessrate i åpne, internasjonale konkurranser. Ja, i vår regjering fulgte vi opp våre ambisjoner. Dessverre ser vi nå at Støre-regjeringen også velger å gå bort fra den tverrpolitiske enigheten på dette feltet som vi så kom på plass under Stoltenberg II-regjeringen. Man så verdien av at forskning og næringsliv ble tett koblet til hverandre for å utvikle nye bedrifter.

Vi har dessverre opplevd en stagnasjon i forskningspolitikken, med mindre ambisiøse mål og ikke minst redusert oppmerksomhet på grønn omstilling. Bevilgningene til forskning har sunket år for år og ligger nå godt under 1 pst. av BNP. Dette plasserer oss godt bak våre naboland.

Forskning er grunnlaget for innovasjon, for verdiskaping, for flere arbeidsplasser og for levende distrikt. Landene rundt oss har, i motsetning til det regjeringen Støre gjør, forstått at det haster med grønn og digital omstilling. De investerer massivt. Det gjør ikke Norge. Det er også et aktivt valg å la være å gjøre det. Det trengs derfor et taktskifte for at vi skal få politiske ambisjoner

som også blir til handling, for å utvikle de nye næringene og de nye arbeidsplassene vi skal leve av i fremtiden, og som skal trygge velferdssamfunnet vårt.

Siv Mossleth (Sp) [12:24:20]: I går fikk jeg opp et minne på Facebook. Det var fire år gammelt og viste en smilende Siv som holdt opp en bok om Campus Nesna. Den boka var et viktig bidrag i kampen for høyere utdanning på Nesna. Noen kamper gir virkelig resultat. Etter regjeringsskiftet har vi høyere utdanning på Nesna, og fra høsten 2025 får studentene tilbud om å ta grunnskolelærerutdanning for 1.–10. trinn på Nesna. Utdanningen gjør at studentene går ut med flere undervisningsfag og kan undervise i alle ting på grunnskolen. Det er veldig bra for distriktsskoler.

Det er viktig å legge til rette for at folk ser det likt til å bo og arbeide ute i distriktene. Mange ønsker det, og mye av den store verdiskapingen som skjer i dette landet, skjer utenfor de mest sentrale områdene. Hele landet nyter godt av eksportinntektene fra sjømatnæringen og prosessindustrien.

I september kom gladnyheten om at regjeringa ønsker å slette inntil 25 000 kr av studiegjelden til dem som bor og jobber i distriktene. Det er i sentralitetsklasse 5 og 6 at den årlige nedskrivningen skal være på 25 000 kr fra 2026. Det er en dobling i tiltakssonene i Nord-Troms og Finnmark, sånn at nedskrivningen øker til 60 000 kr der, og for lærere øker den til 80 000 kr, fra 2026. I mitt fylke, i Nordland, gjelder dette 35 av 41 kommuner. Regiondirektøren i NHO Nordland, Hans Christian Hansson, sa følgende da dette ble kjent:

«Det er svært gledelig at regjeringen ønsker å styrke distriktskommunene. Flere av disse rommer noen av våre største medlemsbedrifter innenfor industri og sjømat. [...] Tilgang på arbeidskraft og kompetanse er blant de største utfordringene for næringslivet i fylket, og om dette kan bidra å løse noen av disse utfordringene, skape en positiv befolkningsvekst og bidra til bli- og bolyst, er dette svært kjærkomment her i Nordland.»

Dette, sammen med makspris i barnehagene i mindre kommuner og det at næringslivet har eksportrekord, omsetningsrekord og overskuddsrekord, gjør at vi har en helhetlig politikk for å ta hele landet i bruk.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [12:27:31]: Satsingen vår på billigere barnehage har vært en av de viktigste for Senterpartiet i regjering. Satsingen har en målrettet funksjon, nemlig å redusere regningsbunken for barnefamiliene med flere tusenlapper i året. Det har vi gjort ved å halvere barnehageprisen i landets minst sentrale kommuner og redusere den med en tusenlapp i resten av landet. Dette grepet vil virkelig komme alle landets

småbarnsfamilier til gode, og det er utrolig godt mottatt av dem som berøres.

Det er derfor oppsiktsvekkende at Høyre nærmest har det som et mål at barnehagene skal være dyrere, for det de faktisk velger å gjøre i sitt budsjett, er å doble barnehageprisene i distriktene og øke dem med en tusenlapp i resten av landet. Hvorfor det er en viktig prioritering for Høyre, tror jeg mange har problemer med å forstå – bortsett fra det de gjør mot distriktene, for det har vi alle forstått at er nok et ledd i partiets svært aktive antidistriktspolitikk, som virkelig kommer til syne gjennom hele budsjettet deres. De vil altså ha dyrere barnehage, mye dyrere.

I sitt magre forsvar hevder Høyre at de øker barnetrygden tilsvarende. Det er det ene grepet de har gjort i budsjettet sitt for å vise at de ikke bare tenker på alle de rikeste, som de ivrer sånn etter å gi skattelette til. Vi skal også øke barnetrygden for neste år, slik vi i Senterpartiet, sammen med SV og Arbeiderpartiet, har gjort til gagns hvert år siden vi kom i regjering. Over 10 mrd. kr har vi økt den med på tre år, mens den borgerlige regjeringen ikke klarte mer enn ca. 3 mrd. kr på åtte år.

Vi klarer altså å sørge for både lave barnehagepriser og økning i barnetrygden i budsjettet vårt, i tillegg til å styrke en rekke tiltak for barn og unge og øke summene til kultur, idrett og frivillighet mye, noe som også treffer barnefamiliene godt. Høyre opptrer som Fossegrimen: tar det som er verdt å leve for, i bytte mot det de grådige ønsker seg, og kutter stygt i vei på disse postene for å finne inndekning til skattelettelsene sine. Det kanskje drøyeste grepet til Høyre for å finne mer penger til de rikeste, er at de jammen meg legger moms på bøker – moms på bøker – nå som folk trenger å lese mer, og det er dyrtid.

Det er nok her vi finner grunnen til at Høyre ikke tar seg råd til å hjelpe barnefamiliene med billigere barnehage. De bare må sørge for skattelette til dem som har aller mest i dette landet. Om de mener jeg tar feil, må Høyre jammen meg svare mye, mye bedre enn til nå på hvorfor det er så viktig for dem at barnehagen skal koste 3 000 kr.

Kathrine Kleveland (Sp) [12:30:24]: Et sunt, enkelt og godt skolemåltid er helsepolitikk, sosialpolitikk og utdanningspolitikk i praksis. Det er et samfunnsansvar å sikre alle gode muligheter til god helse og utdanning. Den siste folkehelsemeldingen slår fast regjeringens ambisjon om gradvis innføring av et daglig sunt, enkelt skolemåltid med frihet for skolene til å organisere dette selv.

Universelle ordninger virker best. Det har Senterpartiet i regjering vist med satsing på billigere og gratis barnehager og gratis SFO, som utjevner sosiale forskjeller.

Skolemat er sosial utjevning i praksis. Det bidrar til integrering og forebygger mobbing, og vi vet at skolemat også bidrar til trivsel og læring. I en utdanningsdebatt er det viktig å si at skolemåltidet ikke skal være lærernes jobb eller gå ut over vikartimer eller skolemateriell.

Jeg er ikke i tvil om at skolemat vil være positivt for folkehelsen. Helsedirektoratet har forsket på gratis skolemåltid på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet og anbefaler gradvis innføring av skolemat. De ser gevinstpotensialet som så stort og realistisk at de anbefaler gradvis innføring av skolemåltid. Helsedirektoratet skal utvikle ulike typer verktøy for å støtte skoler og skoleeier i arbeidet med skolemåltid. Da er det frustrerende at da Høyre tok makten i Akershus, Buskerud, Oslo og Stavanger etter fjorårets lokalvalg, tok de også maten fra skolebarna. Over 70 000 barn fikk merke konsekvensene av det. Høyre og deres samarbeidspartier fjernet gratis skolemat i disse fylkene og byene.

Ordningene har på de fleste skoler fått fungere for kort tid til å kunne si noe konkret om resultatene. Det er først og fremst dårlig for skolebarna, men også en tapt mulighet for økt kunnskap om skolemat, som vil gi barna våre like muligheter. Foreløpig er det innført skolemat for de statlige videregående skolene i Karasjok og Kautokeino, men flere må få. Derfor er jeg glad for at et flertall i denne sal nå vil lage en plan for innføring av skolemat.

Jon Reidar Øyan (A) [12:33:21]: Fortsatt forventes det at gutter skal forelske seg i jenter og jenter i gutter. Hvorfor er noen så opptatt av å si til andre hvordan de skal leve livet sitt? Hvis man bryter ytterligere med det som er normen og tradisjonen, begynner det å bli vanskelig å forholde seg til. Hvis man f.eks. bryter med normen for kjønn, hvis man er transperson, da er man plutselig fritt vilt i mediene og kommentarfeltene.

«Jævla homo» er de vanligste skjellsordene i norske skolegårder, og det er en illustrasjon på behovet for tiltak. Tiltakene må settes inn tidlig nok, for når holdningene har fått utviklet seg til at de gir seg utslag i vold, mobbing eller trusler, har det gått for langt.

Vi vet at tiltak som er forankret hos interesseorganisasjonene, ofte har stor effekt og høy kvalitet. Eksempler på dette er Rosa kompetanse, hvor FRI og Skeiv Ungdom kjører undervisningsopplegg med utgangspunkt i egne erfaringer. Rosa kompetanse tilbyr faglig bistand og undervisning om kjønns- og seksualitetsmangfold til bl.a. ansatte i skole- og barnehagesektoren.

Arbeiderpartiet støtter tiltak som Rosa kompetanse, men dette tiltaket får altså Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti til å se rødt. Rullegardinen går ned, det

blir rett og slett for mye. I merknadene har Fremskrittspartiet skrevet:

«(...) det må påses at polariserende budskap og identitetspolitikk ikke blir en del av skolehverdagen. Kampanjepregede prosjekter og rene interesseorganisasjoner bør man være varsom med å ta inn i skolen.»

Med veldig lite respekt å melde: Hva slags tull er dette? Når ble det å la ansatte i skolen kurses av noen som selv har skoen på, og med et gjennomarbeidet godt faglig opplegg, til polariserende identitetspolitikk? Det handler da vitterlig om at barn og unge, uavhengig av deres seksuelle orientering eller kjønnsuttrykk, skal oppleve at skolene og barnehagene er fri for trakassering. Barn og unge er nødt til å oppleve trygghet for å lære, og da skal de også møte kvalifiserte ansatte med kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold.

Gutter blir slått ned fordi de kysser gutter, og jenter blir slått ned fordi de ikke kysser gutter. «Homo» er fortsatt et av de mest benyttede skjellsordene i norske skolegårder, og transpersoner blir utsatt for massiv hets.

Når det gjelder kjønns- og seksualitetsmangfold, har Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bestandig dratt beina etter seg og til og med gått baklengs inn i framtiden. Det er synd for alle barn, og det er synd for alle LHBT+-personer i Norge. Ingen er fri før alle er fri, og ingen skal stå alene – uansett hvordan man er, hvem man forelsker seg i, og hva man føler seg som.

Øystein Mathisen (A) [12:36:35]: Dette er det fjerde budsjettet denne regjeringen får vedtatt. Gjennom disse årene har vi vist, i vanskelige tider med høyere rente, dyrtid og etterdønninger av pandemien, at vi har prioritert det viktigste. Mange familier har fått en stramme økonomi. Derfor har vi prioritert tiltak på vårt utdanningsbudsjett som også hjelper dem som trenger fellesskapet mest.

La oss oppsummere noe av det Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV får til sammen. Vi drar ut det beste av hver og en av oss. Dette er satsinger som utvider fellesskapet, inkluderer flere, styrker velferden og bygger trygge samfunn.

Barnetrygden er økt kraftig. Vi har økt barnetrygden tre ganger så mye på fire år som Høyre klarte på åtte år. For en eneforsørger har vi økt den med hele 139 pst. Det er blitt billigere barnehager. Vi har redusert maksprisen til 2 000 kr, og i de minste kommunene til 1 500 kr. I Nord-Troms og Finnmark er barnehagen gratis. Til sammenligning var maksprisen i Høyres siste år i regjering 3 230 kr. Det betyr at en familie med ett barn sparer over 13 000 kr, mens en familie med to barn sparer 23 000 kr.

Gratis SFO er også blitt innført, tolv timer kjernetid i 1., 2. og 3. klasse. Det gir en besparelse for en familie på over 20 000 kr per barn.

Det er økt stipend på videregående for elever som bor borte, nesten 2 000 kr. Utstyrsstipendene er økt, for de dyreste yrkesfagene med totalt 2 500 kr.

Vi har et historisk løft i studiestøtten. Siden 2021 har den blitt løftet flere ganger, og fra nivået i 2021 er studiestøtten økt med 40 000 kr. Det er nesten fristende å regne det om til øl.

Vi har også slettet studiegjeld for dem som «bur oppå ein plass, der som ingen skulle tru at nokon kunne bu (...) høgt, høgt uppe i ei ur». Det er også i disse delene av landet vi trenger kompetanse, og der mange av de gode vekstbedriftene og de nye næringene vi skal leve av, er. At man da kan lokke de ansatte med at man kan få nedskrevet 25 000 kr i året av studielånet, er en stor fordel.

I vanskelige tider må vi prioritere det viktigste. Vi må styrke velferden, vi må redusere forskjellene, og vi må satse på en god velferd, for det er en investering i framtiden.

Elise Waagen (A) [12:39:33]: Under denne debatten har vi hørt fra Høyre at de gode forskningsresultatene som kommer nå, er et resultat av regjeringen Solbergs politikk. Da regner jeg med at Høyre er klar for å ta ansvar for alle resultatene som har kommet nå, f.eks. TIMSS, PISA, PIRLS og ICILS. Samtlige har gitt som svar at læringen har gått ned i norsk skole under Høyre.

Høyres svar, som man gjentar fra denne talerstolen, er mer av det samme – mer av den samme politikken som har gitt de dårlige resultatene vi nå ser. Dette er utrolig nostalgisk – å gå tilbake i tid. Høyre ønsker å reversere gode tiltak denne regjeringen har satt i gang for å øke læringen i norsk skole.

Høyre har også fra denne talerstolen under denne debatten stilt spørsmål om hva vi faktisk gjør for lesing. Takk for spørsmålet. Denne regjeringen har styrket lesingen, vi har satset mer på et nasjonalt lese- og skrivesenter, vi har satt av penger til kompetansetiltak for lærerne, flere fysiske lærebøker, skolebibliotek og en lese-lyststrategi. Dette står i kontrast til Høyre, som ønsker å innføre skatt på bøker, i en tid hvor våre unger leser mindre. Da Høyre satt i regjering og vi trengte flere nye lærebøker i skolen på grunn av fagfornyelsen, hva gjorde de da? Jo, de opprettet en egen pott for å få flere digitale læremidler.

Høyre er bekymret for budsjettene for forskning og utvikling. Samtidig sier de at de ønsker forutsigbare rammevilkår. Med Høyre kan jeg garantere universitets- og høyskolesektoren forutsigbare rammevilkår – nemlig forutsigbare kutt! Med Høyre i regjering foretar man så-

kalte ABE-kutt, tilsvarende 1,2 mrd. kr. Legger man sammen kuttene de har presentert i sine alternative budsjetter, utgjør dette til sammen 855 mill. kr. Dette står i kontrast til hva denne regjeringen leverer. Det er bare fem andre OECD-land i verden som bruker mer penger enn oss på universiteter og høyskoler. Vi bruker mer penger enn Sverige og Danmark på offentlig finansiert FoU.

Jeg mener at Høyre bør ta en titt på egen politikk. Hvis det er sann at man ønsker uspesifiserte osthøvelkutt, høyere barnehagepris og den politikken som ga oss dårlige resultater i skolen, ja da skal man stemme Høyre.

På tampen av debatten må jeg gi honnør til Høyre som velger å bli værende i denne debatten. Kanskje det er på sin plass med en fraværsgrense og fraværregler, noe Høyre selv har ivret etter.

Margret Hagerup (H) [12:42:49]: Jeg vil benytte anledningen til å takke komiteen for samarbeidet med ønske om en god jul og for den rørende omtanken man har for Høyre.

Så har jeg en julehilsen til statsråd Hoel:

«Eg prøve bare å hjelpa deg

Meg må du hilsa på

Eg har sitt når du går

Du bare går rundt å slenge»

En slenger i hvert fall litt med leppa her fra talerstolen om gamle løsninger Høyre innførte da vi satt i regjering.

Siden vi er så opptatt av lesing, vil jeg anbefale statsråden å lese litt i komitéinnstillingen for budsjettet, der vi lovpriser bransjeprogrammene. De har en avgjørende betydning for å møte kompetansebehovene næringslivet har. Bransjeprogrammene samsvarer godt med behovene til ulike bransjer og bør styrkes og utvides videre. Det betyr ikke å videreføre på et noe lavere nivå, det betyr egentlig en litt større satsing enn den man har hatt til nå, og å gå fra ord til handling.

For Høyre er kunnskap i skolen viktig. Det er en grunn til at vi snakker om det på inn- og utpust, og der er det læreren som er avgjørende. Da vi satt i regjering ble det 4 700 flere kvalifiserte lærere i skolen, det var flere som fullførte, og etter innføringen av karakterkravet i matematikk var det flere som fullførte, fram til toppen i 2019. Vi tredoblet antallet lærere som fikk tilbud om etter- og videreutdanning, vi sa at vi ville ha lærerspesialister i begynneropplæring, og vi ville ha nivåtilpasset opplæring.

Regjeringen har reversert og senket kravene. Samtidig opprettholder og straffer man kommuner som prøver å gjøre noe med skolestrukturen. Det er rørende at representanten Mathisen og Arbeiderpartiet har begynt å stå opp for Senterpartiets hjertebarn, men kommuner som legger ned en skole, mister penger i sitt rammetil-

skudd. Det er en konsekvens av at man legger ned skolen. Det gjør neppe noe med kvaliteten og innholdet. Som fylkesordføreren i Innlandet sa: Det er jo ikke mangel på penger, det er mangel på elever som gjør at vi må ta grep for framtiden og sørge for at elevene får et godt tilbud.

Det er kommunene som skal være arbeidsgiver og sørge for at læreren står i et klasserom der man har den hjelpen man trenger rundt seg. Vi i Høyre viser tydelig retning. Høyre gir desemberbarn barnehageplass, og Høyre gir familiene økt valgfrihet og mer å rutte med gjennom økt barnetrygd og lavere skatt, for vi tror at den enkelte kan prioritere det som er best for seg og sin familie. Høyre styrker laget rundt læreren og eleven med flere yrkesgrupper inn i skolen. Høyre styrker realfagene med en ekstra naturfagstime, vi innfører flere talentsentre over hele landet, og Høyre styrker tidlig innsats gjennom tilpasset opplæring, så flere lærer å lese, skrive og regne skikkelig.

Høyre synger ikke gamle sanger om igjen – i motsetning til regjeringen, som ikke finner på nye sanger. Høyre har i alle sine budsjetter prioritert kvalitet og kunnskap i skolen. Gode råd er gratis, men regjeringens politikk og manglende prioriteringer kommer til å måtte bli betalt av deg og meg.

Presidenten [12:45:50]: Presidenten har forståelse for at det er vanskelig å omgjøre sitater slik at talen går gjennom presidenten – og derfor får det gå for denne gang.

Lise Selnes (A) [12:46:16]: Vår tid preges av store endringer: endringer i klima, endringer i demografi, endringer i den geopolitiske situasjonen, endringer i kriminalitetsbildet. Alle disse endringene må møtes med kunnskap og forskning. Ut fra det jeg har hørt fra talerstolen i dag, er det et stort engasjement for satsing på forskning på tvers av de politiske partiene her i salen.

Samfunnet vårt bygges gjennom prioriteringer, og de prioriteringene vi gjør her i salen, er med på å skape det samfunnet vi har, også i sammenheng med det som skjer utenfor våre grenser. Vi kan ikke være oss selv nok, og vi skal ikke være oss selv nok. Vi må se utenfor «Uren, Luren, Himmelturen».

Når det gjelder høyere utdannings- og forskningspolitikk, er det en krevende debatt mellom ulike partier når det gjelder hvor mye det satses eller ikke satses. Det som er et faktum, er at regjeringen i dag bruker 52,2 mrd. offentlige kroner på forskning, inkludert SkatteFUNN-ordningen – 52,2 mrd. kr! I OECDs statistikk ligger vi også langt over våre naboland når det gjelder dette. Det er likevel ikke 1 pst. av BNP, som vi ønsker at det skal være, og vi ligger under når det gjelder offentlig og private

bidrag til forskning. Potensialet vårt er veldig stort når det gjelder private sponsorer, på ulike vis. Litt for mange av de private sponsorene, hvis jeg kan bruke det begrepet, sitter i kveldinga og koser seg med «skjellinga» – eller tar dem med seg til Sveits.

Vi har en jobb å gjøre, og jeg setter spørsmålsteget ved den tydelige stemmen fra høyresiden som sier at det skal satses på forskning, når man samtidig vet at man skal samarbeide med Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet har det vi kaller osthøvelkutt – eller ABE-kutt – som er over dobbelt så store som det Høyre selv legger inn i sine alternative budsjetter. Man skal altså styre ved å øke på den ene fronten, i forskningen og i den høyere utdanningen, mens man på den andre siden skal kutte helt flatt. Hva slags prioritering som skal gjøres, og hva det er som skal kuttes, sies det ikke et ord om. Jeg lurer på hva Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, som eventuelt skal være med og samarbeide med Høyre og Fremskrittspartiet framover, ønsker å kutte i høyere utdanning og forskning.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:49:23]:

«Ride, ride ranke, si meg hvor skal veien gå?» Høyres og Fremskrittspartiets ABE-kutt vil være som trollmor som binder halene til alle i UH-sektoren, der tellekanter og effektivisering går foran det å jobbe mer med forskning og utdanning.

Profesjonsmeldingen baner vei for videre prioriteringer og utvikling av sektoren, selv med trangere kår for økonomien. Alle deler av oppvekst og utdanning opplever tøffe kår. Enda tøffere er det i krigsherjede land ute i verden.

Jeg er glad Stortinget samlet har gått inn for et forsvarsløft, som også gir aktivitet i utdanning og forskning, men alvoret bak er dystert. Vi må ta vår del av jobben for å ruste Norge opp og øke beredskapen, inkludert kompetanseberedskapen. Den er sterkest når folk i hele landet har tilgang på utdanning og kompetanse uten sosiale og geografiske forskjeller. Derfor er økt studiestøtte i 2023 med 7 pst., i 2024 med 10 pst. og videre i 2025 med nye 10 pst. vesentlig. I tillegg kommer nedskriving av studielån på 25 000 kr i distriktskommunene, som jo vil utgjøre en enorm forskjell for dem som kan ta høyere utdanning og for å rekruttere til næringslivet.

Satsingen på studentboligbygging har vært historisk med denne regjeringen. Da vi tok over etter Høyre, var det stagnasjon og ikke utbygging i tråd med det Stortinget hadde vedtatt – dette til tross for at studentene ikke fikk studentboliger og betalte dyre husleier i trange hybler i et kynisk utleiemarked. Med Senterpartiet i Kunnskapsdepartementet hever vi kostnadsrammen med 50 pst., noe som utløste stor aktivitet hos samskipnadene. I 2024 var det over 4 000 boliger under bygging.

Til neste år hever vi tilskuddssatsen til 40 pst. og bevilger midler til over 3 000 boliger. Vi leverer dermed på Hurdalsplattformen og legger opp til stor aktivitet i de neste årene. Denne satsingen vil komme hele landet til gode og sikre enda flere studenter mulighet til å bo og sove godt, som til «Soa roa lite barn, soa roa barnet».

Til opposisjonen: Det blir bl.a. sagt her at det er grendeskoletilskudd, men opposisjonen glemmer da å ta inn over seg at det er Oslo kommune som får det største tilskuddet.

Innlandet fylke ble nevnt her, men til Høyre: Det er ingen naturlov å sentralisere. Det er et politisk valg. Senterpartiet har synliggjort godt i Innlandet fylkesting hvordan man kunne opprettholdt tilbudsstruktur og fortsatt satset på utdanning, men det virker som om Høyre prioriterer næringsliv når det passer dem selv, ikke når det er rekruttering til Dokka Fasteners eller gode næringstilbydere i Nord-Gudbrandsdalen. Det er mange interessante kutt i opposisjonen, enten det er ABE-kutt, gjeldssletting eller barnehagepris, som Høyre og Fremskrittspartiet må svare for.

Takk for debatten og god jul til komiteen.

Linda Hofstad Helleland (H) [12:52:46]: Jeg synes det har vært en litt merkelig debatt. Siste halvdel av debatten har handlet om angrep på Høyre, om angrep på Høyres skattepolitikk. Som ny i komiteen trodde jeg vi skulle diskutere hvordan vi skal gi barna våre mer kunnskap og grunnleggende ferdigheter til å møte et samfunn, til å bli aktive samfunnsborgere og til å stå i arbeid, og så får vi bare massive angrep på Høyres skolepolitikk. Det vitner vel om de manglende ambisjonene denne regjeringen har på skolefeltet.

Det er veldig mye prat, og dessverre er det sånn at skolepolitikken og skoledebatten i Norge det siste året har handlet om skjerm og russekår. Det er viktig nok, men vi som sitter i salen her, har faktisk et ansvar for å gi våre elever de grunnleggende ferdighetene for å klare å lese, skrive og regne ordentlig og gjøre dem rustet nok til å komme ut og stå i et arbeidsliv og ikke falle utenfor. Altfor mange faller fra fra skolen, det er altfor mange som ikke fullfører videregående skole. Vi er nødt til å begynne å snakke om kunnskap, og hvordan vi setter elevene våre i stand til å lære de grunnleggende ferdighetene. Det er derfor Høyre prioriterer at ungene skal lære mer i skolen. Det er derfor vi prioriterer ekstra naturfagstimer og satser på læreren, ikke minst med fordypning i realfag. Det er derfor vi satser på tidlig innsats og talentsentre, ikke minst i realfag.

Norge står overfor en realfagskrise. Det er ikke bare en krise for norsk skole. Det er en krise for samfunnet vårt. Jeg kunne ønsket meg en kunnskapsminister som hadde snakket mer om hvordan vi skal løse den krisen,

som hadde snakket mer om hvordan vi skal sette elevene i stand til å ta videregående utdanning, til å ha lyst å gå videre innenfor høyskoler og universiteter, og til å ta fatt på et arbeidsliv. Da må vi ha en kunnskapsminister og en regjering som evner å ta tak i de viktigste utfordringene, og som evner å gjøre noe med det. Det er nok prat.

Jeg blir skuffet. Når vi har en debatt om neste års statsbudsjett for skole- og kunnskapsområdet, er det angrep på Høyres skattepolitikk som er regjeringens fremste våpen. Det er trist. Jeg håper vi kan gå inn i det nye året og få et halvår der vi diskuterer hvordan skolerestatene og elevferdighetene skal bli bedre.

Kari-Anne Jønnes (H) [12:56:11]: I Høyre gjør vi det viktigste først. Derfor prioriterer vi kunnskap og kvalitet. Vi prioriterer etter- og videreutdanning for lærere. Vi prioriterer at ungene våre skal lære å lese, skrive og regne skikkelig, og vi er opptatt av å prate om det i denne debatten. Derfor er vi også kritiske til dagens regjering, som prioriterer skolebygg, skolemat og skolefritid.

Det er ikke Høyre som har nevnt grendeskoletillegget i denne debatten. Det er det Senterpartiet som har gjort. Vi har snakket om skolebygg. Det er et faktum at dagens regjering prioriterer eller premierer kommuner etter antall skolebygg framfor etter f.eks. hvor mange elever som fullfører og består videregående skole.

Selvfølgelig er det sånn at Oslo kommune får mest penger når regjeringen prioriterer antall skoler, for det er jo i Oslo det er flest skoler, så kom ikke her og skyld på Høyre for at det er feil prioritering. Det er jo en logisk konsekvens av regjeringens egen politikk.

Det har kommet spørsmål om hvordan Høyre skal kunne prioritere forskning i en eventuell ny borgerlig regjering. Da er jo svaret åpenbart. I åtte år i regjering leverte de borgerlige partiene god forskningspolitikk og god politikk for høyere utdanning. Vi leverte to langtidsplaner for forskning og høyere utdanning, der vi husket på hva som står i handlingsregelen, nemlig at pengene skal brukes til infrastruktur, kunnskap og kompetanse for framtiden. Det har denne regjeringen fullstendig glemt.

En siste ting: Hvis vi skal få råd til å utvikle god politikk for framtidens skole- og utdanningssektor, tror jeg ikke det er den sittende regjeringen vi skal lytte til. Det er mye som tilsier at det ville være klokt å se hen til hva vi selv har gjort før. Hvis ungene skal lykkes i dagens samfunn og i framtiden, er det det å lese, skrive og regne som er det aller viktigste. Det er kun da man fullfører og består videregående skole og kommer ut i arbeidslivet. Hvis vi ikke lykkes med det, lykkes ikke det norske samfunnet. Det er derfor vi prater om det viktigste først, og det er derfor vi stiller kritiske spørsmål til en regjering

som gjør alt annet enn å tenke på det aller viktigste først. Det er ingen tydelig retning i Støre-regjeringens skolepolitikk. Det er snakk om alt som er hyggelig, alt som er lettvinnt, men det koster å lære, og det tjener samfunnet på.

Presidenten [12:59:14]: Representanten Elise Waagen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Elise Waagen (A) [12:59:26]: Med respekt å melde kan jeg ikke huske at noen av Arbeiderpartiets representanter har nevnt skattepolitikk en eneste gang, men jeg kan skjønne at det kan være litt klamt å stå til ansvar for sin egen skolepolitikk, når man ser de triste resultatene det har gitt. Allikevel insisterer Høyre på mer av det samme. De insisterer på det de kaller for en realfagsatsing. Deres gamle realfagsstrategi hadde liten effekt og ikke målbare resultater. Dette står ikke til troende.

Denne regjeringen har levert satsinger. Vi har tatt mobilen ut av klasserommene for å få konsentrasjonen tilbake, vi har flere fysiske lærebøker, vi har satset på en mer praktisk og variert skole, og vi har kraftfulle tiltak for rekruttering av lærere.

Jeg synes det gode sitatet til lederen av Utdanningsforbundet fortjener å gjentas, om at Høyre er litt som en trassig veggpynt, som insisterer på gamle sanger om igjen.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [13:00:36]: Jeg ble forundret over et innlegg fra Høyre nå. Høyre er nødt til å tåle en debatt om det de har levert i regjering gjennom åtte år, knyttet til resultatene i norsk skole. Det er de resultatene vi nå gjør alt vi kan for å rydde opp i. Vi ser en norsk skole med dårlige faglige resultater, dårlig motivasjon og dårlig trivsel, og det har med deres politikk å gjøre. Over et år i denne stolen har vist meg at det har mer med deres politikk å gjøre enn jeg noensinne hadde forestilt meg. Det er så alvorlig på så mange områder, og det er oppsiktsvekkende at de ikke tar inn over seg den alvorlige utviklingen vi har sett de siste ti årene.

Norske elever har aldri scoret dårligere på matematikk enn i PISA-prøven gjennomført våren 2022. Minst 40 pst. av elevene presterer svakt på minst ett av fagområdene lesing, matematikk og naturfag. De har gått nesten ti år i norsk skole uten å lære det de trenger videre i livet, de fleste av årene i en skole styrt av Høyre og Fremskrittspartiet – åtte av ti. De tok PISA-testen i skoleåret som startet høsten 2021, og likevel mener Høyre at alt burde være som i – ja, nettopp – 2021.

Høyre tar overhodet ikke inn over seg at PISA og en rekke andre undersøkelser viser at utviklingen av norsk skole har gått feil vei siden 2015. Høyres skolepolitikk er

en del av problemet, ikke løsningen. Elevene i norsk skole trenger ikke bare enda flere timer, mer skjerm og en brøkdel lærerspesialister. De trenger bedre timer, mer motivasjon og mer konsentrasjon i klasserommet for at alle skal lære mer og bedre.

Derfor satser vi for fullt på praktisk undervisning og på infrastrukturen i klasserommene for å få det til, om det så er utstyr, lokaler eller gode metoder som gjør at det kan gjøres i de tradisjonelle fagene. Det handler om lesing, og det handler om fysiske lærebøker fordi forskning viser oss helt tydelig at det er viktig for at de skal kunne lese. All forskning tilsier det, og derfor satser vi på det. Vi satser også på skolebibliotekene, opp fra 17,5 mill. kr i høyreregjeringen – nesten ingenting. Vi gjør det – det er kanskje ikke nok, men vi øker det til 50 mill. kr, for vi ser at det er så viktig.

Vi er ikke ferdige. Vi må gjøre langt, langt mer, og ikke minst må vi kjempe mer for balansen mellom skjerm og bok, og for at elevene skal kunne lære seg de grunnleggende ferdighetene enda bedre. Det kjemper vi for, og det gjennomfører vi i dette budsjettet som nå ligger foran oss, og ikke minst i satsing på lærerne, som er det aller, aller viktigste.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Oddmund Hoel [13:03:29]:

«Det står ein friar uti gar'e,
mor lilla. Hau hau!
Kor mange pengar haver han,
du mi dotter Dalia?»

Det er spørsmålet me frå regjeringsspartia stiller oss meir og meir når me høyrer opposisjonen her snakke. Når dei borgarlege partia skal finne saman, kan det vere ein fare for at det blir slik som dette:

«Mannen og kona sette seg ned,
talte om nytt og gammalt.
Aldri eg visste at du var så vreid
før enn vi kom til samans.»

No blei det litt mørkt gjennom debatten her. La oss no sjå mot lysare tider. Vi går inn i jula, det blir lysare og finare utover våren. La oss no tenkje fram til vi kan kome dit.

«Bind dykk ein blomekrans.
Sit ikkje stur og tung,
syn at du òg er ung,
veks fri som fagre lyng,
dans no og syng.»
God jul!

Presidenten [13:04:31]: Representanten Margret Hagerup har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Margret Hagerup (H) [13:04:43]: Jeg skal ikke dra ut debatten for lenge, men det må bare kommenteres at kunnskapsministeren klarer å si at det er Høyres feil at det er som det er i skolen, etter at de har hatt styringen i tre og et halvt år. Da er det fristende å spørre hva de har brukt de tre og et halvt årene på, og hvor de faktiske tiltakene fra regjeringens side for å snu dette er.

Presidenten [13:05:07]: Representanten Linda Hofstad Helleland har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Linda Hofstad Helleland (H) [13:05:23]: Jeg ble fristet til å utfordre kunnskapsministeren helt konkret. Når hun stiller en så alvorlig diagnose på norsk skole – alle problemene og at det meste går i feil retning – har jeg lyst til at kunnskapsministeren skal komme opp hit og fortelle alt om konkrete initiativer og hva hun faktisk har gjort for å bedre de grunnleggende leseferdighetene, for å styrke kunnskapen i skolen og for at elevene skal lære mer.

Presidenten [13:05:54]: Representanten Marit Knutsdatter Strand har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [13:06:05]: Det er fascinerende at når debatten definitivt går mot sluttspurt, våkner Høyre, tegner seg og har flere friske innlegg. Poenget med at Høyre må ta sin del av ansvaret for dårlige testresultater, er at Høyre, både fra denne talerstolen og ved replikkene, drar opp alvorlige resultater som kom etter deres vakt, etter tester i 2022, tester i 2015 – flere tester som dokumenterer og kartlegger hvordan elevenes læring har utviklet seg over tid – nettopp da Høyre hadde styrt i åtte år. Det er en del av statsrådens analyse som er helt grunnleggende, og som Høyre virkelig bør sette seg inn i.

Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har gjort en rekke tiltak for å rydde opp. Det har jeg dessverre ikke tid til å gå gjennom nå, men for leseferdigheter er det bare å lese strategien. Se på de pengene som er satt av i 2025-budsjettet, og ha tiltro til at lærerne nå skal følge opp dette og sette i gang gode lesetiltak i hele landet.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [13:07:21]: Jeg forstår at representanten fra Høyre som var oppe her i stad, er ny i komiteen og ikke har fått med seg de store debattene vi nettopp har hatt i denne salen knyttet til tingenes tilstand i den norske skolen og ikke minst om veien videre. Det viktige nå er at vi lærer av historien, ikke spiller de gamle sangene om igjen eller produserer de gamle løsningene om igjen.

For å si noen ting helt konkret: Vi har satset på bøker i skolen, for vi vet at det er veldig viktig. Det viser klar forskning og tilbakemeldinger fra lærere oss. Der ser vi at Høyre velger å legge moms på barnebøkene. Vi har fjernet mobilen som forstyrrende element i klasserommet, for å få økt konsentrasjonen og læringen i klasserommet. Der ser vi at det fra Høyre har vært av og på, av og på, og delvis motstand, delvis ikke. Det er bare for å nevne noe.

Som jeg var inne på i mitt tidligere innlegg, er det viktig å styrke infrastrukturen for å kunne ha mer praktisk undervisning i klasserommene, også i alle de teoretiske fagene. Det har vi nettopp gjennomført. Vi styrker lokale pottar knyttet til utstyr og arealer og ikke minst til det å bruke gode programmer for å lære mer praktisk i undervisningen.

Jeg vil gjerne invitere representanten til et lengre foredrag, for jeg skal ikke bruke mer tid på dette nå, og jeg ser at en ny komité har gjort seg klar til det som kanskje er den siste debatten for året.

Vi gjør dette for å styrke motivasjonen for læring i klasserommet, for vi trenger å snu den utviklingen vi har sett under Høyres tid.

Presidenten [13:09:02]: Representanten Kari-Anne Jønnes har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kari-Anne Jønnes (H) [13:09:16]: Høyre overtok regjeringskontorene i 2013, etter åtte år med Arbeiderpartiet i regjering. Da resultatene kom i 2015, som det vises til her, tok Høyre kraftfulle grep. Vi satset historisk på etter- og videreutdanning av lærere. Vi innførte en femårig masterutdanning for lærere. Vi innførte en lærerspesialistordning. Vi hevet karakterkravet for lærerstudenter til fire i matematikk. Vi satset på realfag. Nettopp derfor lyktes vi. Vi så også at flere elever kom på skolen. Flere fullførte og besto videregående opplæring med Høyre i regjering. Det denne regjeringen har gjort, er aktivt å nedprioritere naturfag, de har avskaffet lærerspesialistordningen, svekket kravene til lærerne, svekket etter- og videreutdanning og stemt mot en realfagsstrategi.

Presidenten [13:10:17]: Representanten Hege Bae Nyholt har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hege Bae Nyholt (R) [13:10:34]: Jeg ønsket god jul for tidlig – sånn kan det gå.

Det er faktisk forskjell på om det er høyresiden eller venstresiden som sitter med makten. Det har bl.a. barnehageforhandlingene bevist. Det handler om dette: Skal vi prioritere penger til bemanning, eller skal vi prioritere

mer teori inn i skolen? Det er klart at dette er store, viktige politiske diskusjoner – som fikk litt aktualitet ved at vi nok har illustrert behovet for skolemat også for politikere. Temperaturen kom lenge etter at lunsjtid var passert. Det anser jeg som et godt argument for at vi jobber felles for å sikre gratis skolemat for alle.

Jeg takker for debatten, og takker komiteen for en god innsats.

Presidenten [13:11:20]: Representanten Øystein Mathisen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Øystein Mathisen (A) [13:11:28]: Jeg føler at jeg må korrigere representanten Jønnes om at vi ikke holder oppe trykket på etter- og videreutdanning. Det gjør vi. Vi gjør det tilgjengelig for dem som jobber i barnehage, og vi gjør det også for nye yrkesgrupper. Denne ordningen ble innført da Høyre valgte å avskilte masse dyktige, gode lærere som sto ute i norsk skole. Vi fjernet den avskiltingen, men vi beholdt ordningen for å holde oppe trykket på enda mer etter- og videreutdanning. Vi satser på kunnskap. Vi satser på læreren, mer tillit til læreren, mer tid i klasserommet. Dette er ting som betyr masse for kvaliteten i norsk skole. Vi gjør også noe med at vi ser et alvorlig motivasjonstap blant norske elever, ved å lage en mer praktisk og variert skole der flere kan lykkes. Vi satser på utstyr, momskompensasjonsordning – masse tiltak som betyr kvalitet, bedre læring, mer motiverte elever og et Norge som er bedre rustet for framtiden.

Takk for debatten.

Presidenten [13:12:19]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

Sakene nr. 4–6 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 4 [13:12:29]

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025))

Sak nr. 5 [13:12:51]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Innst. 105 S (2024–2025), jf. Prop. 26 S (2024–2025), unntatt kap. 1137)

Sak nr. 6 [13:13:04]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 102 S (2024–2025), jf. Prop. 27 S (2024–2025), unntatt kap. 916, 923, 926, 2440, 3926, 5440, 5574 og romertall V)

Presidenten [13:13:26]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter partienes hovedtalere og seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Rune Støstad (A) [13:14:04] (ordfører for sakene nr. 5 og 6): Norsk økonomi står stødig, og næringslivet leverer sterke resultater. Norske bedrifter setter stadig eksportrekorder, og overskuddet i industrien er rekordhøyt. Vi har fortsatt høye investeringsnivåer, også etter 14 rentehevinger. Det viser at vi har et næringsliv som satser i Norge.

Dette er først og fremst takket være norske bedrifter og dyktige arbeidstakere, men det er også resultatet av en aktiv og framtidsrettet næringspolitikk som støtter opp under vekst, trygghet og omstilling.

For oss i Arbeiderpartiet handler det om å skape og dele. Vi legger til rette for at næringslivet kan vokse og utvikle seg, samtidig som vi sørger for at verdiene som skapes, fordeles rettferdig og gir god velferd. Det står i sterk kontrast til dem som tror løsningen er skattekutt for de rikeste. Vi satser på rammebetingelser som virker, på trygghet, forutsigbarhet og samarbeid med næringslivet.

Vi står midt i en stor omstilling. Vi skal kutte utslipp, utvikle ny industri og skape arbeidsplasser i hele landet. Det er nettopp det vårt budsjett leverer på. Vi styrker grønt industriløft med satsinger på batterier, mineraler, skog og havvind. Vi legger til rette for at industrien i Norge skal være konkurransedyktig, nå og i framtiden. Til våren skal vi fortsette å sette viktige bedrifter på dagsordenen når vi leverer en ny industrimelding.

Vi tar vare på ryggraden i norsk næringsliv: fisk, havbruk og landbruk. Landbruket får et historisk løft med denne regjeringen. Vi øker inntektene for bonden og sikrer sterkere matproduksjon og beredskap over hele landet. For sjømatnæringsdel sørger vi for at kystsamfunnene får mer igjen for havbruket. Det styrker kommunenes økonomi og velferden for innbyggerne. Samtidig legger vi til rette for videre vekst i sjømatnæ-

ringen, en av Norges største og viktigste eksportnæringer.

Næringspolitikk handler ikke bare om de store selskapene. Næringsstrukturen i Norge består i hovedsak av små og mellomstore bedrifter. Innovasjon Norge får økte midler til oppstartsbedrifter, kompetanseheving og internasjonalisering. Det er politikk som vil gi resultater.

Vi har også lansert tiltak for å styrke konkurransen i dagligvarebransjen, med økte ressurser til Konkurransetilsynet og et nytt markedsetterforskningsverktøy. Det handler om å styrke konkurransen, få ned prisene og sikre et bedre utvalg, noe som betyr mye for folks økonomi i hverdagen.

Forutsigbarhet er avgjørende for næringslivet. Derfor holder vi selskapsskatten stabil og avviker midlertidig arbeidsavgift fra 1. januar neste år, slik vi har lovt. Norge har lavere selskapsskatt enn gjennomsnittet i OECD. Det gjør oss konkurransedyktige, samtidig som vi kan investere i framtiden.

Det er summen av gode rammebetingelser, samarbeid med næringslivet og en aktiv stat som gjør Norge til et attraktivt sted å investere. Vi skal aldri være billigst, men vi kan være best på kompetanse, teknologi og samarbeid.

Dette budsjettet tar hele Norge i bruk. Vi satser på de store industrimulighetene i hele landet, på små og mellomstore bedrifter i distriktene og på gründere som utvikler framtidens løsninger. Vi styrker matproduksjonen, bygger opp nye næringer og legger til rette for grønn omstilling.

Noen mener at næringspolitikken bør være mindre aktiv, særlig innenfor det grønne skiftet. Fremskrittspartiet, f.eks., kutter kraftig i virkemidler for dette i sitt alternative budsjett. Arbeiderpartiet mener derimot at en aktiv stat er avgjørende for å skape trygge arbeidsplasser, utvikle ny teknologi, kutte utslipp og støtte næringslivet i viktige omstillinger. Privat kapital skal lede an, men vi må ha en aktiv stat som stiller opp og deler risikoen der det er nødvendig.

Vårt arbeid for å styrke verdiskapingen inkluderer alle, fra fiskere og bønder og gründere til industriarbeidere over hele landet. Vi styrker og styrer Norge gjennom krevende tider med en aktiv næringspolitikk som bygger framtidens arbeidsplasser og verdier i hele landet.

Presidenten [13:18:46]: Det blir replikkordskifte.

Sveinung Stensland (H) [13:18:55]: Norsk gründerforening sier at statsbudsjettet mangler konkrete tiltak som retter seg mot gründere eller gjør det enklere å starte og utvikle nye bedrifter i Norge. Ting går snarere tvert imot i feil retning for gründerne i Norge. Samtidig

sa Abelia i stortingshøringen at gründere er i ferd med å bli vår nye eksportsatsing. Vi ser at bedrifter selges ut av landet. Vekstbedrifter sliter med å tiltrekke seg utenlandsk ekspertise og arbeidskraft på grunn av skattesystemet. Vi har noe som må kunne kalles et gründeropprør mot regjeringen. Samtidig sier Arbeiderpartiet i sine merknader til statsbudsjettet at regjeringen planlegger en aktiv næringspolitikk hvor staten skal bidra med infrastruktur, partnerskap og kapital. Jeg vil gjerne spørre representanten om norske gründere har misforstått – eller er det Arbeiderpartiet som fører en politikk som støter folk som vil satse i Norge, fra seg?

Rune Støstad (A) [13:19:51]: Det er merkelig å høre på Høyres representanter, som stadig vekk prater ned norsk næringsliv og dytter gründerne framfor seg. Selvfølgelig er Arbeiderpartiet opptatt av å støtte gründere. Det har vårt parti gjort i mange tiår. Derfor fører vi en aktiv politikk. Vi skal være et av verdens beste land å drive næring og starte bedrifter i. For første gang i historien har vi lansert en egen gründermelding, med over 50 tiltak som skal bidra til å gjøre det enklere for næringslivet. Vi har innført én dør inn for næringslivet og ryddet i virkemiddelapparatet. Vi har startet en opprydding for å gjøre det enklere. Vi har kuttet kostnader for 3,4 mrd. kr. Målet er å ende opp på 11 mrd. kr. Denne regjeringen leverer for bedrifter og gründere. Vi skal fortsette å jobbe med det.

Sveinung Stensland (H) [13:20:49]: Med respekt å melde: Jeg snakker ingen ned. Jeg refererer til høringsinnspill i statsbudsjettet. De har Høyre lyttet til, i motsetning til Arbeiderpartiet, kan det høres ut som. Jeg beskriver realiteten vi får på bordet, og som vi ser i nyhetsbildet: Bedrifter selges ut, en sliter med å få tak i nøkkelarbeidskraft, og gründere flytter i hopetall ut av landet.

Representanten fra Arbeiderpartiet kan kanskje forklare hvordan økt skatt på formue og exitskatt bidrar til at det blir flere gründere i Norge, og at flere ønsker å flytte til Norge for å utvikle eller skape bedrifter her, eller kanskje hvordan disse skatteøkningene bidrar til mer aktivitet i norsk næringsliv. Det er det som er vårt utgangspunkt. Vi vil ha et skattesystem som gjør det enklere å satse, og at flere satser og tar risiko. Det er mye vanskeligere med det skattesystemet vi har i dag, og resultatene ser vi i avisspaltene hver dag. Senest sist uke ble det siste helnorske brønnbåtselskapet solgt til utlandet på grunn av norsk skattepolitikk.

Rune Støstad (A) [13:21:49]: Høyre, med NHO på slep, fortsetter sitt angrep på det norske skattesystemet. Høyre vil ha et helt annet land enn det vår regjering vil ha. Vi vil ha et land med små forskjeller, der vi betaler skatten vår, og der vi deler den rettferdig. Det handler

om å skape, det handler om å dele, og det handler om å legge til rette for lønnsomme arbeidsplasser over hele landet.

Høyre og Fremskrittspartiet vil ha et annet land. De vil ha en skattepolitikk som kommer de rikeste til gode. Kutt i formuesskatten betyr at 80 pst. av det kuttet vil gå til den ene prosenten i Norge som er aller, aller rikest. Det vil skape større forskjeller i vårt Norge. Det vil i alle fall ikke legge bedre til rette for norsk næringsliv, for Høyre skal bl.a. øke selskapsskatten, noe som vil ramme mange hundre bedrifter i hele landet, for at de rikeste skal få mer.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:22:58]: Representanten var inne på det med aktiv næringspolitikk og økte overføringer til jordbruket og landbruket. Selv med økte overføringer tatt i betraktning har all regulering og båndlegging regjeringen har påført bøndene, gjort at man ser at jordbruksinntektene til bøndene allikevel gikk ned med vel 26 pst. i fjor. Samtidig økte gjelden med 5 pst., ifølge driftsgranskinger fra NIBIO. Regjeringen velger å fortsette med en medisin som ikke fungerer, og det resulterte i fjor i en historisk høy nedlegging av rundt 360 jordbruksbedrifter – én jordbruksbedrift hver dag. Jeg tror ikke bøndene vil ha mer av den aktive næringspolitikken fra regjeringen. Ser representanten at det går den gale veien?

Rune Støstad (A) [13:23:54]: Det er litt underlig å høre Fremskrittspartiet angripe regjeringen på landbrukspolitikken. Ingen annen regjering, ingen annen landbruksminister, ingen annen statsminister har gjort mer for landbruket enn det vi ser akkurat nå. Vi har startet en opptrapping av inntektene. Vi skal tette inntektsgapet innen 2027, i tillegg til en større og historisk satsing på å øke selvforsyningsgraden. På den andre siden har en representanten fra Fremskrittspartiet, som vil kutte over 4 mrd. kr. For en som driver med melkeproduksjon i min region – si at han har 20–25 kyr – betyr det at representanten med et pennestrøk vil fjerne 100 000 kr fra inntekten til en gårdbruker som allerede har problemer med å få driften til å gå i balanse. Jeg diskuterer gjerne landbrukspolitikken med Fremskrittspartiet, men ikke mer nå, for nå er tiden ute.

Presidenten [13:24:53]: Replikordskiftet er omme.

Nikolai Astrup (H) [13:25:15]: Høyre har en ambisjon om at Norge skal være et av de mest attraktive landene i verden å starte og drive bedrift i. Vi har teknologi, kompetanse og kapital, et godt utbygget sikkerhetsnett og god tilgang til internasjonale markeder, bl.a. gjennom EØS-avtalen. På mange områder har vi også

naturgitte forutsetninger som gir oss et bedre utgangspunkt enn de fleste.

Norge er et lite land, men vi er likevel verdensledende innen enkelte bransjer og nisjer, f.eks. havbruk, petroleum og aluminiumsproduksjon. De neste tiårene vil det være behov for å omstille norsk økonomi. Petroleumsindustrien vil bli mindre viktig som motor for økonomien enn den har vært de foregående tiårene, uavhengig av om man – som Høyre – mener selskapene skal fortsette å lete etter nye ressurser, eller om man ønsker å sette sluttstrek nå. Det skyldes at norsk sokkel er moden. Oljeproduksjonen har falt betydelig siden toppen for 25 år siden. Gass har overtatt, men uten nye funn vil også gassproduksjonen falle markant fra 2030. Det er derfor mer prekært enn på lenge at vi legger til rette for nye typer bedrifter, og at det innføres konkurransedyktige rammebetingelser for både oppstartsselskaper, selskaper i skaleringsfasen og etablerte bedrifter og industrier.

Første punkt bør være å sikre at skattesystemet er konkurransedyktig med land det er naturlig å sammenligne seg med. Høyre mener derfor at formuesskatten på arbeidende kapital bør fjernes helt, slik man har gjort i nesten alle andre europeiske land. Formuesskatten på arbeidende kapital har liten betydning for omfordelingen i Norge, som i all hovedsak ivaretas av velferdsordninger og omfordeling av andre skatter, men den utgjør en betydelig konkurranseulempa for bedrifter som eies og utvikles av mennesker som er bosatt i Norge.

For å utvikle fremtidens suksessbedrifter er det også behov for å tiltrekke seg talent og kompetanse fra andre land. Exitskatten er blitt et betydelig hinder for dette, og den må endres, slik at den sikrer likebehandling mellom dem som bor her, og dem som flytter ut.

Høyre mener også at opsjonsbeskatningen må bli bedre, slik at den omfatter flere bedrifter enn i dag. Mange bedrifter som ikke har mulighet til å konkurrere på lønn i kampen om de skarpeste hodene, kan med opsjoner likevel tiltrekke seg kompetansen de har behov for.

Kapitalmarkedet i Norge fungerer godt for store, etablerte bedrifter, men mindre godt i distriktene og for oppstartsselskaper. Virkemiddelapparatet i Norge er omfangsrikt og kan med fordel spisses for å utløse mer privat risikokapital, særlig i tidlige faser. Høyre foreslår å styrke Investinors fond-i-fondmandat og avvikle direkteinvesteringsmandatet over tid. Vi tror dette vil bidra til å utløse større private investeringer i norske venturekapitalmiljøer, der forutsetningene for å plukke vinnerbedrifter er større enn om staten skal gjøre dette selv. Ambisjonen må være at Investinor kan spille samme rolle for norske venturekapitalfond som Argentum gjorde for PE-fond for 20 år siden.

Høyre mener det er behov for å satse mer på forskning og utvikling, kunnskap, kompetanse og digitalise-

ring. De siste årene har denne satsingen dabbet av, i en tid der det er behov for det motsatte. Det er mangel på mennesker med teknologisk kompetanse i Norge i dag, og Høyre mener både at universiteter og høyskoler bør prioritere slike studieplasser høyere, og at kunnskap om teknologi og kunstig intelligens må være en integrert del av studieløpet for langt flere studieretninger. Det er f.eks. vanskelig å se for seg at fremtidens leger ikke må forholde seg til kunstig intelligens.

Høyre foreslår også en medfinansieringsordning for Digital Europe-programmet. Norge har betalt en dyr inngangsbillett for å delta i programmet, men uten en medfinansieringsordning vil det være begrenset hva norske aktører kan få ut av billetten.

Offentlig sektor kjøper inn varer og tjenester for nesten 800 mrd. kr hvert eneste år. Hvordan vi bruker de pengene, har enorm betydning for hvor effektiv og innovativ offentlig sektor blir, men også for hva slags næringsliv vi får. Innovasjonsgraden i offentlige innkjøp må opp, og flere må benytte seg av potensialet som ligger i innovative anskaffelser. Dersom vi lykkes med å koble innovasjonsevnen som ligger i norske oppstartsselskaper og små og mellomstore bedrifter, med offentlig sektors behov, vil det være vinn-vinn for utviklingen av både næringslivet og offentlig sektor.

Gode og stabile rammevilkår er nøkkelen til suksess for norske bedrifter. De siste årene har vi dessverre opplevd det motsatte. Politisk risiko er blitt et tema for næringslivet. Utenlandske investorer har solgt seg ut av en rekke bedrifter og prosjekter. Investeringer er lagt på is. Bedriftseiere stemmer med føttene og forlater landet. Gründere gjør opprør. Det vil ta tid å gjenreise tilliten til Norge som et attraktivt land å investere og satse i, men dette er menneskeskapte utfordringer. Heldigvis er politikk en fornybar ressurs, og neste år er det valg.

Jeg tar opp Høyres forslag

Presidenten [13:30:03]: Representanten Nikolai Astrup har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Rune Støstad (A) [13:30:15]: Arbeiderpartiet er opptatt av bredden i næringslivet, der de aller fleste er små og mellomstore bedrifter. Jeg får inntrykk av at Høyre er mest opptatt av dem med de største formuene. Høyres kutt i formuesskatten vil gå til den ene prosenten som er riket i landet.

Når Høyre vil ha økt selskapsskatt, som det i hvert fall gis et inntrykk av, må flere hundre tusen bedrifter betale mer tilbake av sitt overskudd. Hvordan kan representanten mene at dette er forutsigbar og rettferdig næringspolitikk? Hvordan kan representanten forsvare at små og mellomstore bedrifter i hele landet skal være

med på å finansiere Høyres skatteløfte til dem med de største formuene?

Nikolai Astrup (H) [13:31:01]: Takk for spørsmålet. Vi er opptatt av at de små bedriftene skal få muligheten til å vokse seg store. Dette er problemet med Arbeiderpartiets og Senterpartiets næringspolitikk. De er veldig glad i gründere og småbedrifter så lenge de er små, men poenget må jo være at noen av disse små skal vokse seg store og bli en ny hjørnesteinsbedrift for Norge, f.eks. bli et nytt Spotify. Hvis selskapet Spotifys to svenske gründere hadde bodd i Norge, ville de ha vært ute av det selskapet for lenge siden. Det selskapet, som vel har eksistert en 15 års tid, tapte i fjor 5 mrd. kr og har på årsbasis aldri tjent penger – kanskje gjør de det først i 2024. Formuesskatten de ville ha pådratt seg i den perioden hvis de hadde vært bosatt i Norge, ville gjort at det selskapet enten ville vært solgt ut av gründernes hender og dermed kanskje ha havnet i utlandet uansett, eller de norske gründerne ville måttet flytte ut av landet, for det hadde vært uhåndterlig.

Jeg mener at Arbeiderpartiet må være litt mer opptatt av å skalere bedrifter – ikke bare at de skal være små.

Rune Støstad (A) [13:32:07]: Nå svarte overhodet ikke representanten på mitt spørsmål. Jeg tviler på om en snekker i min region er så veldig opptatt av å dele av sitt overskudd for å finansiere Spotify, men la nå det ligge.

Reiselivet er en viktig næring – og en viktig eksportnæring. Det har også Høyre sagt i sine merknader. Samtidig er det ganske dramatiske kutt innen reiselivet, nesten 150 mill. kr, bl.a. på eksportfremmende midler, med 81 mill. kr – hvis jeg regner riktig. Hvorfor er ikke reiseliv en viktig næring for Høyre? I går møtte jeg bl.a. NHO Reiseliv i mitt eget fylke. De sier at det der ikke er gode tider akkurat nå. De trenger all den hjelpen de kan få, men representantens parti kutter altså nesten 150 mill. kr. Hvorfor er ikke reiseliv en viktig næring for Høyre?

Nikolai Astrup (H) [13:33:03]: La meg først få lov til å beklage hvis jeg ikke svarte på spørsmålet. Jeg er blitt så vant til at når man stiller spørsmål til andre representanter eller til statsråder, får man ikke noe svar. Jeg skal selvfølgelig forsøke å være en bedre versjon enn det.

Vi skal selvfølgelig sikre snekkeren gode og stabile rammevilkår når vi kommer i regjering. Det sier seg selv, for vi trenger alle de små håndverksbedriftene og andre bedrifter rundt omkring i landet som virkelig utgjør ryggraden i norsk næringsliv. Det er kjempeviktig, og reiselivet er en viktig del av det. Reiselivet har stor glede av at det er en svak krone om dagen. Det betyr at det strømmer mennesker til – faktisk så mange turister at det mange

steder er et ønske om å innføre en turistskatt for å håndtere denne tilstrømmingen. Dette gjelder selvfølgelig ikke alle, så vi må ha stabile og gode rammevilkår også for dem. Høyres skattepolitikk vil også være til stor hjelp for dem som driver reiselivsbedrifter. Det skal ikke være noen tvil om at vi ønsker alle bedrifter i Norge vel, og derfor har vi lagt frem et alternativt budsjett som sikrer det.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [13:34:18]: I sitt forslag til statsbudsjett går Høyre ganske konsekvent til angrep på distriktene, enten det er ved å øke drivstoffavgiften med nesten 3 mrd. kr, kutte i bredbåndssatsing, gå imot gratis ferje eller kutte i overføringene til jordbruket, osv. Som svar på dette kommer det igjen og igjen fra Høyre: formuesskatt.

Da er jeg nysgjerrig på om representanten har reflektert over hva tallene viser, for hvis vi hadde fjernet formuesskatten, ville 10 pst. av det ha kommet 189 distriktkommuner i Norge til gode, mens 40 pst. av det ville gått til sentralitetssone 1 – og da aller mest til dem som har de største og flotteste husene og de største formuene i Bærum og i Oslo vest. Tenker representanten at det å kutte drastisk i formuesskatten virkelig er en distriktssatsing?

Nikolai Astrup (H) [13:35:22]: Absolutt – jeg mener at det å kutte i skatten på arbeidende kapital er viktig for bedrifter enten de er lokalisert her eller der. Et eksempel er Tibber – en norsk suksess som er stor i Sverige. De har tre ganger så mange ansatte i Sverige som i Norge, og de vokser i Tyskland og i Nederland, men de er altså basert i Førde. Gründeren der er veldig tydelig på at et naturlig neste steg for dem vil være børsnotering, men da må han først flytte, for da har han ikke råd til å bo der. Det er klart at hvis han flytter, er sjansen stor for at Tibber også flytter fra Førde. Vil det være bra for norske distrikter? Jeg tror svaret på det er nei.

Vi skal ha en god og forutsigbar distriktspolitik som bidrar til at det er attraktivt å bo, leve, jobbe og investere i distriktene, der det er enkelt å komme seg rundt, og der vi satser på samferdsel og gode og levedyktige samfunn over hele landet. Da får vi det til. Dessverre ser vi at regjeringens distriktspolitik er helt feilslått og gir helt stikk motsatt resultater av det regjeringen så for seg.

Presidenten [13:36:26]: Replikorkordskiftet er omme.

Per Olav Tyldum (Sp) [13:36:48]: Næringspolitikken skal bidra til å løse mange av de store utfordringene vi har i samfunnet. Norge har et sterkt, mangfoldig og geografisk spredt næringsliv. Store og små bedrifter over hele landet samarbeider og konkurrerer. Vi har et

næringsliv og en industri som på enkelte felt er helt i verdenstoppen.

Privat eierskap skal være hovedregelen i det norske næringslivet. Statlig eierskap vil innenfor enkelte områder være riktig å bruke for å sikre nasjonal kontroll over energi- og naturressurser, infrastruktur og strategisk viktige deler av norsk økonomi.

Norge er et land som er rikt på naturressurser. Bruk, foredling og klok forvaltning av disse har gjort oss til det landet vi er i dag. Senterpartiet mener bærekraftig bruk av naturressursene våre må ligge fast, også når vi skal prioritere og bygge for fremtiden.

Stortinget vedtok i vår en ny kvotemelding. For Senterpartiet er det viktig å gi forutsigbarhet for fiskerinæringen og sikre bosetting, aktivitet og lønnsomhet langs kysten. Til tross for dette vil en betydelig nedgang i kvoter på sentrale fiskeslag ramme norske fiskerier langs kysten. Dette preger spesielt Finnmark, og jeg er glad for at regjeringen har foreslått en tiltakspakke i saldert budsjett for 2024. Det er viktig at de fiskeriavhengige lokalsamfunnene får hjelp til å stå gjennom en krevende tid.

Norsk havbruksnæring er av stor betydning for norsk matproduksjon og verdiskaping. Større volum, bedre priser og lav valuta har igjen gitt rekordomsetning og høy lønnsomhet. Målet må være å legge til rette for at vekst, større verdiskaping og økte eksportinntekter skal være utviklingstrekkene også i årene som kommer, men veksten må skje på en forutsigbar, kontrollert og bærekraftig måte.

Dyrevelferdsmeldingen vil komme nå på fredag. Jeg er glad for at havbruk også vil være en sentral del av den meldingen, og ikke minst for at havbruksmeldingen om framtidens havbrukssystem blir lagt fram til neste år.

Matsikkerhet og beredskap fortjener oppmerksomhet og prioritet. Det er ikke tvil om at verdens matvaresituasjon er mer usikker enn noen gang. Det er en forpliktelse gjennom FN-konvensjonen at vi som land må sørge for å produsere mat til egen befolkning.

Under årets jordbruksforhandlinger ble det landet en avtale på i overkant av 3 mrd. kr. Avtalen legger til rette for en styrking av norsk matproduksjon i sin helhet. I de tre siste forhandlingene har det vært viktig å prioritere budsjettøkning framfor økte matpriser.

Senterpartiet mener at bondens inntektsmuligheter er en viktig forutsetning for å sikre norsk matproduksjon, matsikkerhet og beredskap. I tillegg er landbruket viktig for Distrikts-Norge, for at det skal være bosetting, arbeidsplasser, matproduksjon og forsyningsikkerhet i hele landet.

Husk at 3 pst. av totalt norsk landareal er dyrket mark. To tredjedeler av dette er best egnet til grasproduksjon. Det resterende er egnet til korn, poteter og grønnsaker. Kanaliseringspolitikken handler om å legge

til rette for de ulike produksjonene der de er best egnet. Som eksempel er 90 pst. av arealet i Østfold egnet til korn, mens i Møre og Romsdal brukes 95 pst. av arealet til grasproduksjon. I tillegg har vi rikholdige beitelandskap.

Senterpartiet ønsker en fortsatt vekst av plantebasert mat, men det kan ikke gå på bekostning av husdyrproduksjonen, slik bl.a. Høyre vil. Partiet viser i sitt alternative budsjett at den norske bonden skal pålegges CO₂-avgift på en biologisk produksjon. Drikkekartongavgiften skal gjeninnføres. Pristilskudd på melk reduseres med en kvart milliard, og jordbruksavtalens ramme reduseres med 1,7 mrd. kr. Når Bionova i tillegg foreslås nedlagt, er argumentet fra Høyre rundt en klimasatsing i landbruket vanskelig å forstå.

Jordbrukets viktigste oppgave er å produsere mat. Det betyr matproduksjon på våre naturgitte ressurser over hele landet. Med Høyres forslag til budsjett innrettes landbrukspolitikken til noe virkelighetsfjernt som ikke tar inn over seg de forutsetningene vi har i landet til å produsere mat. Det kan umulig gi trygghet dersom krisen inntreffer.

Språkrådet har kåret «beredskapsvenn» til årets ord, og jeg støtter forslaget som er omtalt i en leder i en her-værende avis om at det er gode grunner til å benevne den norske bonden som en fremragende beredskapsvenn.

Presidenten [13:41:45]: Det blir replikkordskifte.

Sveinung Stensland (H) [13:41:54]: I sine merknader til statsbudsjettet skriver Senterpartiet at regjeringen skal ha en aktiv næringspolitikk med partnerskap, statlig kapital og eierskap. Samtidig øker den samme regjeringen skattene, spesielt på norsk kapital og eierskap – en skattebyrde som diskriminerer norsk eierskap. En henter altså inn mer penger enn noensinne fra norske eiere og virksomheter rundt om i hele landet – som vi er så glad i. Pengene blir samlet inn til Oslo, der noe av det blir fordelt ut igjen til utvalgte næringer, som batterifabrikker og annet.

I Senterpartiets verdigrunnlag står det:

«Rettferdig fordeling oppnås best gjennom et levende folkestyre og desentralisering av eiendomsrett, makt, kapital og bosetting.»

Er ikke politikken Senterpartiet nå fører, et brudd på dette, og hvordan bidrar økt skatt på lokale eiere i distriktene til å oppfylle målet om desentralisert kapital i Norge?

Per Olav Tyldum (Sp) [13:42:48]: Der jeg hører Høyre svare «mindre skatter», hører jeg næringsliv som etterlyser mer folk og mer kunnskap. I den sammenhengen, i hvert fall i det området jeg kommer fra, vil det

være avgjørende at vi har reduserte avgifter knyttet til reiser osv. Det handler også om at vi skal kunne ha et distrikt, at vi skal kunne ha grønn industri over hele landet. Jeg mener at det handler om å kunne ha stor aktivitet, framoverlent, inn mot en ny politikk, inn mot nye grønne, viktige næringer. Det vil absolutt kunne skje over hele landet. Det har også et beredskapshensyn, som vi i Senterpartiet mener er særdeles viktig.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:43:47]: Representanten Tyldum er i mine øyne en vis mann, og han nevner at bonden er en beredskapsvenn. Jeg vil absolutt også trekke fram fiskeren som en viktig beredskapsvenn.

Du nevnte i innlegget ditt at du var veldig fornøyd med kvotemeldingen og den forutsigbarheten den gir for fiskere. Er det et uttrykk for Senterpartiets syn? Man opplever jo at enkeltrepresentanter reiser rundt og har en litt annen historiefortelling om at Senterpartiet muligens tapte den kampen mot sin regjeringspartner, Arbeiderpartiet.

Presidenten [13:44:27]: Presidenten minner om at talen skal rettes gjennom presidenten og ikke i du-form til medrepresentanter.

Per Olav Tyldum (Sp) [13:44:34]: Jeg må få lov til å takke representanten for gode ord om at jeg er en vis person. Det tar jeg med meg – og skulle gjerne hatt det skriftlig!

Det er slik at man – i hvert fall når man har erfaring fra ti år som ordfører – er litt pragmatiker når man går til Stortinget med et viktig arbeid som kvotemeldingen, som er forutsigbart når det gjelder målet. Jeg mener det ble gjort gode forhandlinger. I min tale poengterte jeg at de utfordringene vi står overfor med de kvotene vi ser på en del viktige fiskeslag, vil slå ut spesielt for Finnmark, representantens hjemfylke. Da er jeg veldig glad for at regjeringen tar tak i den utfordringen, for det som virkelig er utfordringen, er hvilket ressursgrunnlag vi høster av.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:45:33]: Arbeidarpartiets representant Støstad omtalte i stad dei store industri-bedriftene våre som «ryggraden i norsk næringsliv». Eg trur at om det er noko Venstre og Senterpartiet har felles i næringspolitikken, er det at vi ikkje berre er opptekne av dei store, som Arbeidarpartiet, men av mangfaldet av små og mellomstore bedrifter, som utgjør 98 pst. av alle norske bedrifter. Dei er viktige i kvar einaste vesle bygd og kommune utover i landet.

Når eg reiser rundt og snakkar med desse små og mellomstore bedriftene, er dei faktisk opptekne av skatt. Dei er kanskje spesielt opptekne av den urettferdigheita at eigarane av dei lokalt eigde bedriftene får ei

skattebelastning som ikkje fell på bedrifter som er eigde av staten eller utanlandske eigarar.

Eg vil spørje representanten Tyldum: Meiner han at det er rettferdig at desse små og mellomstore bedriftene landet rundt, med norske og lokale eigarar, blir straffa med ekstra eigarskatt som bedrifter eigde av utanlandske eigarar ikkje har?

Per Olav Tyldum (Sp) [13:46:38]: Jeg er veldig opptatt av at den som har mest, skal kunne bidra mest, og sånn skal også skatten fordeles. Som jeg sa til en representant tidligere, registrerer jeg i hvert fall i mitt distrikt at det man roper mest etter, er rammebetingelsene for å drive næring i sitt område, selv om vi selvfølgelig også hører om formuesbeskatningen.

La meg bare ta innledningen på representantens replikk, der han snakket om dette med industriryggrad. Vi må være opptatt av å se framover i tid, og vi må investere for en ny type industri. Da blir jeg veldig forundret når jeg ser Venstres forslag om å ta bort skogbruk – det blir en overskrift – altså aktiviteten for skogbruk, der man kan se mulighetene for ny teknologi ved hjelp av skog. Det synes jeg er veldig merkelig. Det som i dag brukes på olje, kan i morgen brukes på trevirke, men Venstre vil ta ned alt som har med aktivitet i skog å gjøre. De vil med andre ord avlyse skogbruk.

Presidenten [13:47:41]: Replikskordskiftet er omme.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:47:58]: Når man snakker om norsk næringslivs konkurransefortrinn, havner man fort i en debatt om kraftpriser og skatter. Det er vel ingen hemmelighet hva Fremskrittspartiet mener om regjeringens kraftpolitikk og skattepolitikk, så jeg skal ikke rippe opp i den debatten. Det som derimot har vært et underkommunisert konkurransefortrinn i Norge, er at vi har hatt åpenhet i våre politiske prosesser, og at samarbeidet og tilliten mellom myndighetene og næringslivet har vært sterkt. Det er svært alvorlig at den tilliten ble brutt ned under den rød-grønne regjeringstiden gjennom dårlig utredede endringer i rammevilkår og drastiske skatteendringer med tilbakevirkende kraft.

I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett bygger vi en stat som er på lag med næringslivet, framfor å ta fra næringslivet. Med økonomisk handlefrihet gjennom skattelettelse og avgiftskutt vil Fremskrittspartiet skape trygghet for folk i hverdagen. Vi kutter i offentlige utgifter og har tydelige prioriteringer i vårt budsjettalternativ. Fremskrittspartiet vil sikre forutsigbarhet for næringslivet. Det er viktig å gi bedriftene økonomisk handlefrihet til å styre sin egen hverdag.

Fremskrittspartiet vil forme et samfunn som legger til rette for vekst, ikke et skattesystem som vrir investere-

ringene bort fra Norge. Fremskrittspartiet vil gi næringslivet mer økonomisk handlefrihet gjennom reduksjon i beskatningen og trygghet gjennom forutsigbare rammevilkår. Norske bedrifter er arbeids- og velferdsmaskiner, og regjeringen har gjort det vanskeligere og mindre attraktivt å investere i dem. Fremskrittspartiet kutter skatter med om lag 39,5 mrd. kr og avgifter med 15,8 mrd. kr, samtidig som vi gjør store kutt i regjeringens aktive næringspolitikk og grønne subsidier. Fremskrittspartiet vil gjøre det lettere å drive og investere i norsk næringsliv.

Den viktigste jobben vi som næringspolitikere gjør, er å tørre å la næringslivet få være i fred. For hver regulering, innstramming og skatteøkning trykker vi lite grann hardere på bremsen i næringslivet. Trykker vi for hardt, stopper næringslivet opp. Derfor legger Fremskrittspartiet fram et budsjett som gir større økonomisk handlefrihet og større forutsigbarhet til næringslivet. Det gir næringslivet muligheter for vekst. Det er markedsmekanismene som peker ut vinnere i næringslivet, framfor politikere gjennom såkalt aktiv næringspolitikk.

Fremskrittspartiet har mer tro på at private investorer gjør de gode investeringene, framfor at Støre, Vedum og Myrseth gjør det. Derfor kutter vi i virkemiddelapparatet og gir tilbake til næringslivet i form av skattelettelser. Gjennom å tilrettelegge for privat kapital er det markedet og investorene selv som peker på prosjektene de har tro på, og ikke minst bærer de risikoen selv, framfor at risikoen havner hos skattebetalerne.

Fremskrittspartiet vil ha mindre statlig innblanding. Næringslivet klarer seg best når de får være i fred, og det er også når vi lar næringslivet være i fred, at vi får mest igjen fra dem. Det næringslivet etterspør, er at vi lar dem være mest mulig i fred ved å lette på skattetrykket. Det er nettopp det Fremskrittspartiet gjør i vårt alternative budsjett.

Ved en inkurie er kuttet for avvikling av grønn industrifinansiering lagt på kapittel 2421, post 55, i innstillingen. Riktig plassering av kuttet er kapittel 2460, post 58.

Presidenten [13:52:07]: Det blir replikkordskifte.

Sverre Myrli (A) [13:52:18]: Framover skal vi gjennom et stort skifte i norsk økonomi og næringsliv. Vi skal både ta vare på det næringslivet vi har, og legge til rette for nye næringer og nye, framtidsrettede bedrifter. Da er vi avhengige av at staten, myndighetene og næringslivet spiller på lag. Næringslivet skal selvsagt etablere bedriftene, men staten og myndighetene skal være medspiller og tilrettelegger.

Fremskrittspartiet ønsker tydeligvis ikke at vi skal legge til rette for nye bedrifter gjennom den omstillingen vi nå skal gjennom. Fremskrittspartiet kutter alle

midler i budsjettet som går til eksportfremmende tiltak. Det settes til null. Fremskrittspartiet kutter alt som ligger på tilskudd til etablerere og bedrifter. Det settes til null. Fremskrittspartiet kutter alle bevilgningene under såkalt grønn plattform. Det settes til null. Hvorfor vil ikke Fremskrittspartiet legge til rette for nye arbeidsplasser innenfor disse områdene?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:53:27]: I motsetning til representanten Myrli har vi stor tiltro til det norske næringsliv. Representanten Myrli var inne på at det er viktig å ta vare på det næringslivet vi har. Det er nemlig det Fremskrittspartiet gjør ved å kutte skatter med om lag 39,5 mrd. kr og avgifter med 15,8 mrd. kr. Det gjør at de kan foreta de nødvendige kursendringene for å gå det grønne skiftet i møte. Fremskrittspartiet er nok litt der at vi ønsker gulrot, i motsetning til representanten Myrli, som ønsker pisk. Vi ønsker å ta vare på det næringslivet vi har, og samtidig berede grunnen for at næringslivet kan utvikle seg for framtiden.

Olve Grotle (H) [13:54:32]: Den 28. september 2022 sprang ei skattebombe. Då kom lakseskatten. Framstegspartiet og Høyre var veldig raskt enige om tre ting: Prosessen var elendig og uforsvarleg, nivået var for høgt, og skatteordninga var også uforsvarleg. Då skatten blei behandla i Stortinget ti månader seinare, blei prosenten redusert, frå 35 pst. til 25 pst., men ein opprettheldt skatteordninga og bl.a. prisrådet. Høyre og Framstegspartiet var framleis svært enige om at både nivå og skatteordning var dårleg. For Høyre sin del resulterte det i at vi då vi la fram vårt alternative budsjett, reduserte skatten til 15 pst. og tok vekk prisrådet. Framstegspartiet har også teke vekk prisrådet, men til vår skuffelse, og kanskje overrasking, har ein behalde nivået på 25 pst. Spørsmålet går til Strifeldt: Har Framstegspartiet endra oppfatning?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:55:35]: Fremskrittspartiet har ikke endret oppfatning om det. Vi er veldig glade for at Høyre i realiteten har gjort det – for det var vel Høyre som la lakseskatten som en ny skattemodell på bordet i utgangspunktet, da Solberg-regjeringen styrte. Vi har i vårt alternative budsjett sagt at vi skal fjerne normprisrådet. I dag har vi vel enda ikke fått nøyaktige tall på hva provenyet for lakseskatten vil innebære, som gjør at vi har pekt fram mot revidert nasjonalbudsjett til våren, hvor vi kommer tilbake til nærmere tallfesting av det. Vi har overhodet ikke snudd, men vi er veldig glade for at Høyre har snudd og er mer på linje med Fremskrittspartiet nå.

Ole André Myhrvold (Sp) [13:56:32]: Representanten Strifeldt snakket i starten om åpenhet. Da vil jeg

oppfordre Fremskrittspartiet til å være åpne om hvem man mottar valgkampstøtte fra. Det er det eneste partiet som mottar hemmelige valgkampmidler, og det er et brudd på gode prinsipper for folkestyret, men det var egentlig ikke det jeg skulle snakke om.

I landbrukspolitikken er derimot Fremskrittspartiet til å stole på. De kutter dramatisk og opphever reguleringer som til nå har sikret differensiert bruksstruktur og utnyttelse av ressursene i hele landet. Fremskrittspartiet sier at det er frihet for bonden som er målet. I Fremskrittspartiets alternative budsjett gjøres det et uspesifisert kutt på 3,4 mrd. kr i direkte tilskudd. På et gjennomsnittlig melkebruk i Norge vil det med et pennestrøk utgjøre mellom 100 000 kr og 150 000 kr i kutt. På et bruk med 70 melkekyr – det er kanskje litt mer i den størrelsesordenen Fremskrittspartiet liker landbruket – blir tapt 400 000 kr. Er det dette som er frihet for bonden i Fremskrittspartiets øyne? Eller sagt på en annen måte: Hvor mye må en bonde tåle å tape før bonden er fri, ifølge Fremskrittspartiet?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:57:39]: Jeg skal ikke kommentere representantens lek med tall, men landbrukssubsidiene har jo skutt i været under denne regjeringen, samtidig som reguleringer og forpliktelser for landbruket har økt. Det medfører at inntekten til bonden har gått ned, bl.a. det siste året, hvor inntektene til jordbruksbedrifter gikk ned med rundt 26 pst., samtidig som gjeldsgraden økte med 5 pst. Det er en kjensgjerning at det legges ned ett gårdsbruk hver eneste dag. Senterpartiet sitter i regjering, og Senterpartiet ønsker å fortsette med den medisinen. Fremskrittspartiet mener at bonden skal kunne utvikle sin næringsvirksomhet, og der satser vi på heltidsbonden. Det tror jeg også vil snu den trenden vi dessverre ser under Senterpartiet, som medfører at vi får færre og færre bønder her i Norge.

Presidenten [13:58:37]: Replikordskiftet er omme.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:58:54]: Omstillingen av Norge går altfor sakte. Det er ikke mangel på kapital i Norge, men den må vris i en mer bærekraftig retning. I dag går den private kapitalen i mye større grad til utvinning av olje og gass, og for så vidt eiendom i stort monn, enn til grønne næringer og klimatiltak. Vi er på vei et helt annet sted enn det resten av verden er, hvor det nå investeres nær dobbelt så mye i ren energi som i fossil energi. Offshore Norge forventer et svært høyt aktivitetsnivå på norsk sokkel i 2025, mens klimaprojekter i industrien legges på is fordi det er usikkerhet rundt tilgang på kraft og rammevilkår. Det er på tide at vi i Stortinget spør oss selv hvor Norge står den dagen markedet for alvor snur i retning av grønne løsninger. Jeg er

redd for at hvis vi ikke snur dette oljetankskipet vi er, i tide, vil vi ikke lykkes med grønn omstilling, og vi spiller russisk rulett med norsk konkurransekraft i en tid preget av geopolitiske spenninger. Det er uansvarlig politikk.

SV tar derfor ansvar og setter fart på omstillingen gjennom budsjettforhandlingene med regjeringen. Med enigheten tar vi et langt steg nærmere klimamålene med bl.a. et krafttak for utslippskutt og omstilling av industrien. Vi har satt sammen en virkemiddelpakke som styrker hele verdikjeden for utslippsfri industri i Norge. Virkemidlene vil bidra til at den eksisterende industrien både kutter store utslipp og sparer mer energi som i dag går tapt, i form av spillvarme fra industriprosesser. Det gjør vi ved at regjeringen har fått i oppdrag å utforme et nytt støtteprogram for å kutte store utslipp og oppnå negative CO₂-utslipp innen industri og avfallshåndtering og legge til rette for å utvikle infrastruktur for fangst, transport og lagring av CO₂ rundt omkring på industristeder. Dette vil bygge grønne verdikjeder, kutte utslipp og sørge for at industrien kan spare store mengder energi ved at fabrikkene bruker og gjenbraker ressurser i sirkulære prosesser.

SV fikk også gjennomslag for at Enova skal sikre mye større utslippskutt enn tidligere og prioritere utslippskutt i alle sektorer, slik at de også kan bidra til omstilling av industri med kvotepliktige utslipp. Samtidig får de midler til å modne fram prosjekter for utslippskutt i industrien.

Norsk industri er avgjørende for at det skal kunne bo og leve folk i hele landet. Dette er hjørnesteinsbedrifter som leverer viktige produkter inn i den grønne omstillingen som skjer i landene rundt oss. Det er derfor vanskelig for meg å forstå hvorfor særlig Fremskrittspartiet tar til orde for å la disse bedriftene seile sin egen sjø på vei mot nullutslippssamfunnet.

SV tar også ansvar ved å legge til rette for en bedre planlegging av omstillingen bort fra olje og gass, som vi vet kommer, slik klimautvalget har anbefalt oss å gjøre. SV fikk gjennomslag for at det skal settes ned et offentlig utvalg som skal utarbeide en strategi for å bedre norsk økonomis omstillingsevne, industriell utvikling og næringslivets konkurransekraft, særlig i lys av at produksjonen av olje og gass på sikt vil avta. Det arbeidet ser jeg fram til, for vi trenger en plan for overgangen fra å være en oljenasjon og til framtidens næringsstruktur, som består av både eksisterende og ny industri.

Havbruk, og spesielt kystfiske og fiskeri, er hjørnesteinene i samfunnet vårt. I dag er det krevende for mange kommuner fordi fiskeressursene samles på stadig færre hender, og det er stadig færre kystsamfunn. Det er krevende også fordi vi ikke har vært gode nok på å prioritere livet i fjordene våre. Både oppdrettsnæringen og

cruiseturismen truer villfisken og andre arter som lever der. En utslippsfri oppdrettsnæring med god dyrevelferd som ikke forurensar fjordene våre eller skader villaksen, vil bidra positivt i en verden som trenger mer bærekraftig mat. Derfor er det avgjørende for SV at vi rydder opp i hvordan oppdrettsnæringen forvaltes, og vi prioriterer også gjennom vårt forslag til alternativt budsjett nettopp strengere krav til oppdrettsnæringen.

Det samme gjelder for primærnæringene, som er viktige for både bosetting og matsikkerhet. Vi vil ha et jordbruk som tar jorden i bruk og holder landet i hevd. Det har lenge vært en negativ trend i norsk jordbruk der små bruk går ut av drift. Vi trenger et bærekraftig jordbruk med best mulig dyrevelferd, og det må bli lettere for bruk over hele landet å investere i teknologi som bidrar til mer effektive og miljøvennlige metoder for å produsere mat i Norge. Derfor styrker SV både Bionova og Mattilsynet i sitt alternative budsjett.

Presidenten [14:04:01]: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [14:04:14]: På side 93 i jordbruksoppgjøret står det – nei da, jeg skal ikke stille spørsmål om landbruk, representanten kan puste lettet ut. (Munterhet i salen) Derimot er jeg veldig glad for at representanten nevnte næringslivets konkurransekraft. Skattene har under den sittende regjeringen økt med 40 mrd. kr, altså til og med 2023. Neste år vil det være 30 milliarder netto siden den midlertidige arbeidsgiveravgiften fjernes. Det er klart at noen vil mene det påvirker næringslivets konkurransekraft, fordi hoveddelen av dette bæres av næringslivet og dets eiere. SV foreslår å øke skattene med ytterligere 34 mrd. kr på toppen av regjeringens skjerpelser.

Spørsmålet til representanten er da om hun mener at dette vil påvirke næringslivets konkurransekraft. Er det noe tak for hvor høyt skattene kan gå før det får effekt på vekst, verdiskaping og nye arbeidsplasser i Norge, eller er det ikke et slikt tak?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:05:16]: Og jeg som hadde lest meg opp på kanaliseringspolitikken! Det var åpenbart unødvendig når jeg kan snakke om formuesskatt også her.

Jeg tror representanten har den klassiske misforståelsen, enten med vilje eller ikke, som Høyre-representanter lett faller for, og det er å sette likhetstegn mellom kapitaleiere og det norske næringslivet. Det er altså en interessenmotsetning mellom landets aller rikeste personer, som har enorme formuer, og det lokale næringslivet rundt omkring i landet.

SV foreslår ikke å øke skattene for næringslivet, overhodet ikke, og det har heller ikke vært tilfellet fra flertallet her gjennom flere år. SV var også imot den mid-

lertidige arbeidsgiveravgiften. Det SV foreslår, er et mer omfordelende skattesystem der oppsamlingen av kapital på noen få eiere akkurat nå fordeles ut i landet og ut i befolkningen. Da får vi mindre forskjeller og et mer konkurransedyktig næringsliv.

Nikolai Astrup (H) [14:06:22]: Det er jo underlig at ikke SV ser at det er en sammenheng mellom dem som eier og investerer i bedrifter, og bedriftenes ve og vel. La oss ta et eksempel: «Kjetting-Jan». Han dukket opp på ligningskontoret med en god del kjetting for å betale skatten sin, for å illustrere at den formuen han satt på, i grunnen kom i fast form, ikke i form av klingende mynt på konto. Det er klart at når formuesskatten øker, har det også betydning for hans bedrifts mulighet til å utvikle seg videre.

Mitt spørsmål er egentlig det samme: Er det noe tak for hvor mye man kan skattlegge norske eiere før det får en konsekvens for vekst, verdiskaping og nye investeringer i Norge, eller ser ikke representanten at det er noe slikt tak? Kan man nå 100 pst., som SV og regjeringspartiene har gått inn for i forbindelse med exit-/utbytteskatt, eller bør det ligge litt lavere enn 100 pst. for at det fortsatt skal være mulig å skape noe i dette landet, og at ikke alt skal overlates til utlendinger og staten?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:07:23]: Høyresiden har ikke akkurat vist redelighet når det gjelder å beskrive verken økningen i formuesskatten eller skattenivået totalt sett. I realiteten er det fortsatt sånn at skattenivået i Norge – det gjelder også hvis man ser på formuesskatt – er lavere enn det det var under den rød-grønne regjeringen. Mener representanten at det under den rød-grønne regjeringen sist, da Jens Stoltenberg var statsminister, var kapitaltørke i Norge, at det ikke ble investert i norsk næringsliv, og at det rett og slett gikk i hundene? Nei, det er ikke riktig, og det er heller ikke riktig virkelighetsbeskrivelse nå. Det er nok av kapital i Norge, og det er ikke sånn at den tørker inn eller ikke blir investert i næringslivet om de rikeste eierne i Norge må betale noe mer i formuesskatt. Det vil tvert imot bidra til at vi i fellesskap får økte inntekter som vi kan bruke på å tilrettelegge for næringslivet i hele landet. Veiene finansierer seg ikke av seg selv. Kraftledningene finansierer seg ikke av seg selv. Infrastrukturen for å ha et næringsliv kommer med en pris.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:08:31]: Eg trur eg vil seie eg kjenner meg 100 pst. igjen i problembeskrivinga til representanten Kaski – at Noreg i dag har eit kjempeproblem med at vi er for fastlåste i olje og gass, og at privat kapital ikkje i stor nok grad blir ført inn i dei nye næringane vi skal leve av i framtida. Eg synest representanten sa det ganske godt: Vi spelar russisk rulett med

norsk konkurransekraft. Problemet er at det gjer vi etter at SV har vore med og styrt Noreg og har vedteke statsbudsjett i fire år. Ein vesentleg del av problemet – viss ein spør alle dei som sit på den private kapitalen – er skattepolitikken til SV, som no fører kapital ut av landet, vekk frå dei nye næringane vi skal leve av i framtida.

Eg vil spørje: Ser representanten Kaski nokon som helst samanheng mellom at vi ikkje klarar å få nok privat kapital inn i dei nye næringane vi skal leve av i framtida, og SVs skattepolitikk? Har representanten Kaski ein «skamvegg» over norske gründerar, slik leiaren i SV har på sitt kontor?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:09:36]: Det holder med én «skammens vegg», får vi si.

Det er ikke riktig, det bildet representanten her tegner opp. De siste årene har norsk næringsliv og de rikeste eierne mangedoblet overskudd og formue. Hvis det er sånn at skattepolitikken som føres av dette flertallet, bidrar til en så stor inndragning av kapital at det knapt investeres i landet, ville det vært et problem, men det er jo ikke riktig. Overskuddet er skyhøyt.

For all del, hvis representanten fra Venstre tenker det er en automatikk i at bare hvis landets aller rikeste eiere blir enda litt rikere, vil vi på magisk vis lykkes med den grønne omstillingen av Norge, får man tro det på høyresiden, men det tror ikke jeg. Jeg tror man trenger en aktiv stat som tilrettelegger for at de investeringene skjer, og man trenger en omfordelende skattepolitikk som ivaretar at forskjellene i Norge ikke blir for store, for det vil også være dramatisk hvis vi skal lykkes med den grønne omstillingen.

Presidenten [14:10:37]: Replikordskiftet er omme.

Geir Jørgensen (R) [14:10:52]: Det er ikke lave skatter og avgifter, deregulering og markedsliberalisme som har gjort Norge til et godt land å bo i, til et trygt land og også et godt land å drive næring i. Det er en samling rundt fellesskapsverdier, om et samfunn der alle skal ha plass, som har gjort at vi er så godt stilt som vi er.

Vi var et velutviklet land lenge før vi fant oljen. Vi hadde folketrygd, vi hadde stemmerett for alle, vi hadde allerede da etablert en velferdsstat. Så er det historien om det norske oljeeventyret. Hva er suksesshistorien? Suksesshistorien er 78 pst. skatt. Det er sånn denne næringen har gjort noe og bidratt inn til vårt samfunn.

Det er da utrolig at de som holder opp dette, står for en politikk der de aller rikeste ikke skal bidra inn. De skal bidra mindre inn i samfunnet med den politikken høyresiden står for. Vi har altså klart å bygge et samfunn der det er godt å drive næring, der man får arbeidskraft. Den aller viktigste brikken, kompetansen, får man gratis

fra storsamfunnet. Den kan man sette i arbeid i bedriftene for å lage produkter og varer og utvikle noe.

Vi i Rødt legger nå fram et rødt og rettvendt budsjett for næringene bygd på disse verdiene. Skal vi komme oss videre, er vi nødt til å ta vare på det vi har. Å ta vare på primærnæringene er å ta vare på Norge.

Jeg skal nevne tre ting fra det året vi har bak oss: Vi har sett at Stortinget har vært beleiret av sinte bønder som har krevd ærlige tall i forhandlingene staten og bøndene har. Vi har sett fiskerne i Finnmark stenge havner i protest mot kvotemeldingen og en fiskeripolitikk denne regjeringen valgte å gjøre opp med høyresiden. Vi har også sett samiske ungdommer stenge ned departement etter departement, at de har tydd til sivil ulydighet i solidaritet med reineiere, som også er næringsutøvere som har mistet sitt næringsareal, sine framtidsmuligheter. Dette er Norge i 2024.

Det står en kamp om ærlige tall. Det eneste ærlige tallet vi har i denne sal, er 360 – 360 næringsutøvere, 360 gårdsbruk, mistet vi i fjor med denne regjeringen. Det er en utvikling vi ikke kan sitte rolig og se på når vi vet at FN har bedt alle verdens land om å produsere mer mat, av hensyn til den situasjonen vi har i verden i dag.

Vi legger fram et budsjett med en satsing på primærnæringene. Vi vet at vi sliter med å få veterinærer til å jobbe i landbruket. Det er mange nok som vil bli veterinærer, men dessverre velger altfor mange med den utdanningen å gå inn i godt betalte private klinikker for å jobbe med kjæledyr framfor å jobbe i landbruket. Vi ser hvordan kysten sliter med lave kvoter og tilsvarende lav skatteinngang, så vi legger fram en krisepakke til kystkommuner som blir rammet av dette, på 75 mill. kr. Vi skal ha en styrket selvforsyning og et bedre liv for bonden, for fiskeren, for reineieren og for industriarbeideren.

Med det tar jeg opp Rødts forslag og viser til Rødts alternative budsjett.

Presidenten [14:15:25]: Representanten Geir Jørgensen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:15:57]: Eg og Venstre trur på eit Noreg som er bygd nedanfrå. Eg og Venstre trur på eit Noreg der det ikkje finst to køar i næringspolitikken: ein kø til ei tom pølsebu for dei med gode idear, og ein kø til ein trestjerners Michelin-restaurant for dei med gode kontaktar i Arbeidarpartiet og LO.

Det er slik det er i norsk næringspolitikk akkurat no. Mens milliardane flyg til subsidiar og andre særfordelar til statlege aktørar, store bedrifter og etablerte næringar på venelista til LO og Arbeidarpartiet, er Gründer- og Småbedrifts-Noreg og dei nye næringane vi skal leve av etter oljen, i opprør. Ja, med Arbeidarpartiet, Senterpar-

tiet og SV ved roret hamnar dei som vil byggje noko nytt, på «Wall of Shame», ikkje på «Wall of Fame».

Slik kan vi ikkje ha det. Det er ikkje slik vi tek vare på verdiskaparane – dei som gjev alt for å byggje noko nytt, for å skape jobbar for seg sjølv og nokon til og for å byggje verdiar som skaper aktivitet, arbeidsplassar og gode lokalsamfunn på små og store stader over heile landet.

Venstre er på lag med verdiskaparane. Vi skal stå på for dei som ber på «den draumen» om å skape sin eigen jobb, byggje stein for stein og ta ein god idé frå verkstaden eller forskingslabben ut i verda. Desse folka, dei veit at dei tek risiko. Dei veit at det hadde vore tryggare å vere arbeidstakar eller partner i ei stor bedrift, der pengane tikkar inn på konto kvar månad, men dei satsar likevel – fordi dei brenn for noko, fordi dei trur på ein idé, og fordi dei vil vere med på å endre samfunnet og skape ei litt betre verd.

Desse folka må vi heie på, ikkje straffe – ikkje hengje dei opp på ein vegg til spott og spe, ikkje gje dei «næringsforbod» og ikkje gje dei straffeskatt fordi dei er så uheldige å vere norske og ikkje utanlandske.

Verdiar som skal fordelast, må først skapast, og skal dei kunne fordelast i Noreg, må dei skapast i Noreg. Difor er Venstres alternative statsbudsjett eit budsjett for framtidens verdiskaparar, for at dei skal kunne satse og byggje seg store i Noreg.

Det hastar med å omstille landet vårt frå fortidas oljeøkonomi til framtidens fornybare, sirkulære og grøne økonomi. Grøn omstilling handlar om mykje meir enn å byggje såkalla grøne industrilokomotiv. Det handlar om å dyrke fram eit mangfald av nye bedrifter og vekstnæringer som både er berekraftige og har potensial til å skape lønsame arbeidsplassar og auka eksportinntekter.

Difor er Venstres viktigaste bidrag for grøn omstilling og nyskaping i vårt alternative statsbudsjett – og der vi skil oss mest frå dagens regjering – skatte- og avgiftspolitikken. Vi vil gje næringslivet rammevilkår som gjer det mogleg å investere i ny teknologi og framtidens arbeidsplassar, bl.a. ved å kutte formuesskatten på å eige bedrifter, droppe den føreslegne nye exitskatten frå regjeringa og bruke skattesystemet for å sikre kompetent arbeidskraft. Difor føreslår vi lettat for norsk næringsliv og for norske bedriftseigarar på over 10 mrd. kr. Det er både god næringspolitikk og grøn omstilling.

I tillegg styrkjer vi viktige direkte verktøy for grøn omstilling, som miljøteknologiordninga, Enova og katapult-ordninga, bl.a. for å gje rom til ein ny helsekatapult. Vi føreslår ei betydeleg satsing på forskning og fleire studieplassar innan IT- og teknologifag, som blir etterspurde spesielt i næringslivet, og vi styrkjer digitaliseringa med bl.a. auka løyvingar til breibandsutbygging.

For kvart år med Arbeidarpartiet og Senterpartiet ved roret, og med SV som slepeanker på skuta, sakkar

Noreg lenger etter resten av Norden og Europa i å leggje til rette for framtidens næringsliv. Difor vil Venstre vere ein garantist for ei ny regjering i 2025.

For alle Noregs nyskaparar er det likevel ikkje likegyldig korleis eit nytt fleirtal blir. Vi i Venstre trur, i motsetnad til Framstegspartiet, ikkje at det er mogleg å omstille Noreg til framtida ved å fyre opp endå meir i oljeøkonomien, og heller ikkje ved å kople oss av frå Europa i staden for å kople oss tettare på eller ved å strupe kapitaltilgangen til framtidens næringsliv.

Framstegspartiets næringspolitikk er ei oppskrift på å bli verdas siste, treige dinosaur, om enn det blir ein ganske svær ein. Venstres næringspolitikk handlar om å bli verdas raskaste gaselle. Vi i Venstre vil ikkje, som Høgre, endre lakseskatten ved å gje meir skatt til små og mellomstore norskeigde havbruksselskap og bruke pengane til å gje skattelette til f.eks. kypriotiskeigde gigantkonsern. Ingenting gale sagt om kypriotiskeigde konsern, dei er kjempeflinke, dei òg, men dei treng neppe ei ekstra pengegåve frå Høgres hus.

Høgre skal ha ros for sin omsut for dei store og utanlandskeigde. Venstres svar er å prioritere dei små, nye og norskeigde. Venstres svar er å vere på lag med framtida.

Til slutt vil eg ta opp forslaga frå Venstre i innstillinga. Det er forslaga nr. 1–6, som er fellesframlegg frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne, og forslaga nr. 7–9, frå Venstre.

Presidenten [14:21:10]: Representanten Alfred Jens Bjørlo har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Solveig Vitanza (A) [14:21:23]: Arbeiderpartiet deler Venstres mål om at vi skal bli mer selvforsynte på frukt og grønt i Norge. Da de høye strømprisene kom i 2021, var det særlig veksthus rundt omkring i Norge som meldte sin bekymring for hvordan de skulle opprettholde sin drift i en tid med veldig store strømutgifter. Venstre foreslo i årets budsjett å avvikle strømtøtteordningen i jordbruket og for veksthus. Er ikke representanten Bjørlo bekymret for hvordan dette skal ramme vårt felles mål om mer produksjon av grønt?

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:22:03]: Eg takkar for spørsmålet. For det første, berre for å gjere det heilt klart, har Venstre og regjeringspartia vore einige om dei ekstraordinære tiltaka som har vore for å hjelpe både folk og delar av næringslivet i den straumkrisa som har vore dei siste par åra. Så har vi – ut frå regjeringa sine anslag for utviklinga i straummarknaden neste år – meint at det er rettare å vri verkemidla bort frå ein direkte straumstønad og over til andre tiltak som kan gje skattelette og betre rom for både hushaldningar og in-

dustri, og til auka løyvingar til Enova og gjere det mogleg for næringar å investere i tiltak som kuttar straum.

Det er heilt klart at viss vi framleis ser dei ekstremt høge straumprisane vi no eksempelvis har sett nokre dagar i desember, vil vi frå Venstres side òg vere med og stø opp om det, spesielt når vi no får eit statsbudsjett som ikkje gjev skattelette og andre fordelar til næringslivet.

Heidi Anita Lindkvist Holmgren (Sp) [14:23:19]: Venstre vil fjerne strømstøtteordningen på 4,8 mrd. kr. Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering laget ordningen sånn at den skulle gjelde time for time. Senterpartiet vil beholde strømkompensasjonsordningen for å gi folk en grunnleggende trygghet. Venstres grep betyr også at de frivillige organisasjonene og jordbruket vil miste sin strømstøtte. I tillegg foreslår Venstre å fjerne momsfraktet på strøm i Nord-Norge. Det er en regning på 860 mill. kr som går rett til nordlendingene. Hvordan kan Venstre forsvare det?

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:24:00]: Eg takkar for spørsmålet. Det seier vel alt om Senterpartiets manglande næringspolitikk når dei ikkje eingong bruker replikkrunnen i næringsdebatten til å spørje om næringspolitikk. Det blir vel eit større problem for Senterpartiet fram mot valet når dei skal prøve å ta tilbake truverdet ute i eit næringsliv dei ikkje eingong vil snakke om i næringsdebatten.

For å svare på spørsmålet: Vi har vore tydelege på det. Vi meiner det er riktigare og viktigare ut frå dei anslaga regjeringa sjølv har gjeve for utviklinga i straumprisar i 2024, å gje folk og næringsliv betre råd i form av skattelette, romslegare privatøkonomi og auka støtte til energieffektivisering, bl.a. gjennom Enova.

No ser vi likevel at vi får eit statsbudsjett der regjeringa ikkje vil gje folk betre råd. Då har vi sagt at når vi no har ei regjering som ikkje vil gje folk betre råd på andre måtar, er det klart at vi i ein heilskap er nøydde til å sjå på om vi også må gje hjelp i form av straumstøtte vidare.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:25:10]: Fremskrittspartiet kutter skatter og avgifter med 55,3 mrd. kr i sitt alternative budsjett. Fremskrittspartiet gjør det lettere å drive og investere i norsk næring.

Samlede skatter og avgifter har økt med 27,7 mrd. kr under Vedum og Støre. Venstre følger i stor grad Vedum og Støre og legger på enda litt i år og øker skatter og avgifter i forhold til regjeringens budsjett. Det er kun Miljøpartiet De Grønne og Rødt som klarer å overgå Venstre i skatte- og avgiftsøkninger. De reduserer skatter og avgifter med netto 3,3 mrd. kr, men det er i realiteten en skjerpelse om man tar med fjerning av strømstøtten på

4,8 mrd. kr. Har ikke Venstre fått med seg utfordringen med dyrtid?

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:26:06]: Dette var ei mildt sagt merkverdig røyndomsskildring frå Framstegspartiet. I vårt skatteopplegg ligg det inne betydelege skattelettar, men det er rett at det også er eit skatteskitte frå raude skattar til skattar som er med på å pushe næringslivet i ei miljøvenleg retning. Det er eigentleg den store skilnaden på Venstres og Framstegspartiets skattepolitikk. Vi ønskjer å kutte formuesskatt, kutte ekstra arbeidsgjevaravgift og kutte eksitskatt, men vi ønskjer også å ha ein skattepolitikk som er med på å vri næringslivet i grøn retning for å nå klimamål og gje ei nødvendig omstilling. Det seier Framstegspartiet nei til.

Samtidig gleder eg meg over at Framstegspartiet no legg seg på same opplegg som Venstre eksempelvis på lakseskatten, og har gått over til å støtte den lakseskattmodellen Venstre fekk gjennomslag for i sitt alternative statsbudsjett. Det er vi veldig glade for.

Presidenten [14:27:08]: Replikskordskiftet er omme.

Rauand Ismail (MDG) [14:27:23]: En grønn, framtidrettet næringspolitikk som sikrer klima og natur, handler grovt sett om to forhold: å legge til rette for at gründere og oppstartsbedrifter lykkes og å flytte kraft, kapital og kompetanse fra oljen til andre næringer.

SV klarte å gjøre et daft statsbudsjett litt mindre daft – all ære til dem for det – men de fikk dessverre ikke gjennomslag på næringskomiteens budsjettområder. Hurdalsplattformens punkt om at klima og natur skal være rammen rundt all politikk er det omtrent umulig å se spor av i budsjettet. Dette var regjeringens siste sjanse til å føre en næringspolitikk som bidrar til at vi lykkes i klimapolitikken og lykkes med å sikre naturen. Den sjansen forspilte de.

Det finnes mange eksempler på det. Regjeringen vil kutte klimagassutslipp, men gir fiskebåtene full kompensasjon for økt CO₂-avgift. Regjeringen har nettopp levert en naturmelding, men finansierer enorme naturinngrep i form av brede skogsbilveier og hogst i gammelskog. Regjeringen sier den vil ta vare på Oslofjorden, men finansierer samtidig bunntåling som ødelegger livsgrunnlaget i fjorden. Regjeringen vil bruke virkemidlene staten har til næringslivets grønne omstilling, men har i år klart å snike inn en setning i budsjettforslaget om at dette ikke er «til hinder for å støtte gode prosjekter i petroleumsnæringsen».

I fjor døde 63 millioner oppdrettslaks i merdene, ofte under store smerter, av sykdom, lus og lusebehandling. En så høy dødelighet, 16,7 pst., hadde ført til ramaskrik og krav om akutte tiltak hvis det hadde vært snakk om kyr, griser, sauer eller kyllinger. Dyrevelferdsloven

slår fast at fisk er et dyr, og at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare og unødige påkjenninger og belastninger. Den loven brytes daglig i norsk oppdrettsnæring – helt uten at det får konsekvenser. De fleste er enig i at oppdrettsnæringen må redusere dødeligheten, stanse rømmingen og slutte å forurense. Likevel er det få tiltak som tar oss dit. Hadde trafikklyssystemet virket, hadde ikke oppdrettsnæringen vært i dagens situasjon. Det er bra at Stortinget har gitt regjeringen marsjordre om å legge fram en miljøfleksibilitetsordning for oppdrettsnæringen, etter forslag fra Miljøpartiet De Grønne. Vi forventer at forslaget kommer raskt, og at regjeringen foreslår en lav grense for akseptabel dødelighet i oppdrettsnæringen når dyrevelferdsmeldingen kommer på fredag.

I 2024 betalte staten ut 4,7 mrd. kr til oppdrettskommunene gjennom havbruksfondet. Det fungerer som et sterkt insentiv til å sette av areal til oppdrett. Havbruksfondet har blitt et virkemiddel for stadig mer naturødeleggelse og stadig nye brudd på dyrevelferdsloven. Miljøpartiet De Grønne foreslår derfor en total omlegging av havbruksfondet, der det stilles strenge miljø- og dyrevelferdskrav til utbetalingene fra fondet. Vi foreslår også en rekke andre tiltak for å styrke dyrevelferden for husdyr på land og i sjø. Vi styrker Mattilsynets arbeid overfor oppdrettsnæringen, vi kutter subsidier til selfangst, vi setter av midler til dyrepoliti over hele landet, vi styrker veterinærdekningen, og vi setter av midler til et 3R-senter for alternativer til dyreforsøk.

Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett viser at en annen retning for næringspolitikken, en retning som sikrer klima og natur, investeringer og gründerskap, er mulig. Vi vil redusere formuesskatten ved å heve bunnfradraget, til 5 mill. kr. Vi vil redusere arbeidsgiveravgiften for oppstartsbedrifter, kutte statlige midler til olje, gass og havbunnsmineraler og satse stort på havvind. Vi kutter momsen på servering, for å styrke utelivsbransjen og vri forbruket vårt fra ting til opplevelser og kultur.

Innenfor næringskomiteens budsjettområder vil vi bl.a. styrke Siva, Investinor og Nysnø. Vi vil kutte i CO₂-kompensasjonen til trålerne og styrke risikolånordningen for skip. Vi vil kutte miljøskadelige subsidier for skogbruket og heller satse på fleralderskogbruk og bedre kartlegging av gammelskog. Vi setter av 300 mill. kr til en storsatsing på biogass og 100 mill. kr til et fond for omstilling av oppdrettsnæringen.

Vi viser i vårt alternative statsbudsjett at det er mulig med en annen retning for norsk næringspolitikk de neste årene.

Til slutt og for ordens skyld: Vi støtter forslagene nr. 7 og 8, fra Venstre. Ved en inkurie står vi ikke som

medforslagsstiller. Det gjelder også Kristelig Folkepartis løse forslag, forslagene nr. 10 og 11.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Cecilie Myrseth [14:32:36]: Vi lever i en krevende tid. Det er krig i Ukraina, det er en stor konflikt i Midtøsten, og vi ser rivalisering mellom USA og Kina. Regjeringens aller viktigste oppgave er å ta Norge trygt gjennom urolige tider og gi trygghet for en bedre økonomi og en jobb å gå til. Målsettingen er klar: Økonomien og arbeidsplassene skal utvikles i en grønnere retning. Vi må finne vår plass i dette. Vi vet at det kommer til å være flere hindre når det gjelder handel, og vi skal videreutvikle industrien inn i denne nye tiden med de utfordringene og mulighetene som ligger der.

Etter lang tid med høy prisvekst og rentehevinger ser regjeringen nå utsikter til sterkere økonomisk vekst. Prisstigningen går ned. Norges Bank melder at bedriftene venter økt aktivitet gjennom vinteren, og SSBs prognoser for norsk økonomi viser fem mulige rentekutt og reallønnsvekst i 2025. Folk er i ferd med å få bedre råd.

Selv om det er mange som vil påstå det motsatte, går det altså godt i norsk næringsliv. Siden regjeringen tiltrådte har det blitt skapt 143 000 flere nye arbeidsplasser. Åtte av ti av dem har blitt skapt i privat sektor. Over-skuddet i industrien er rekordhøyt, og det settes stadig nye eksportrekorder. Det er viktig for regjeringen å føre en aktiv næringspolitikk som støtter opp under utviklingen av norsk økonomi og næringsliv og legger vekt på å gi næringslivet stabile og forutsigbare rammebetingelser. Dette budsjettet støtter også opp under det.

Det skal være bra å starte og drive bedrifter i Norge. Det skal også være bra å gå på jobb. Det ser vi jo – det startes over 5 800 nye foretak hver måned. Regjeringen har i flere budsjetter nå prioritert støtte til gründere og oppstartsbedrifter. Vi styrker denne innsatsen med 52 mill. kr i dette budsjettet, med økt tilgang til kapital, kompetanse og nettverk. Vi har også nylig lansert en gründermelding med 50 nye tiltak for å styrke dette arbeidet.

Vi skal også styrke og videreutvikle den eksisterende industrien vi har, som igjen skal bidra til nye industrietableringer. Til våren skal vi legge fram den nye industrimeldingen, som skal dekke hele industrien. Et viktig virkemiddel vi har lansert, er den grønne industrifinansieringen, med en risikolåneordning på 5 mrd. kr for å få fram nettopp nye, grønne industriprosjekter. Det er viktig at vi har et virkemiddelapparat som faktisk støtter opp om dette.

Denne regjeringen har også lansert flere tiltak for å bedre konkurransesituasjonen i dagligvarebransjen, som på sikt kan gi både lavere priser og bedre utvalg til forbru-

kerne. I budsjettet styrker vi også Konkurransetilsynet. Det er noe vi har gjort over tid. Forrige uke ble det også flertall i denne salen for et nytt markedsetterforsknings-verktøy. Det kan bidra til å gripe inn i markeder med dårlig konkurranse. Det er viktig for norske forbrukere.

Regjeringen fører også en helhetlig reiselivspolitik. Det er fordi vi ønsker å få flere helårs arbeidsplasser. Det arbeidet følges ikke bare opp med budsjettet. Vi har også sendt ut forslag om besøksbidrag på høring, vi har lansert en egen eksportsatsing, og vi er i dialog med partene her. Reiselivsnæringen er også en av næringene vi skal leve av i framtiden.

I fjor la eksporten grunnlag for hver femte norske arbeidsplass. Det er viktig å fokusere på eksport og handel. Derfor har vi også det siste året fått på plass viktige handelsavtaler med India, Thailand og Kosovo, og en oppdatering av avtalen med Ukraina.

Norsk næringsliv er opptatt av å holde hjulene i gang i Ukraina. Det har regjeringen lagt til rette for, og det jobber vi aktivt for. Innovasjon Norge, som skal bistå norsk næringsliv, skal også bidra i dette. Vi har styrket kompetansen i Innovasjon Norge når det gjelder Ukraina, og vi får nå også på plass en egen person som skal hjelpe til med det fysisk i Ukraina.

Det er viktig at vi følger med i den tiden vi lever i. Det må politikken også gjøre. Da må vi jobbe enda mer sammen med andre land. Vi må sikre de viktige verdikjedene i flere næringer, og vi må sikre norske arbeidsplasser også inn i framtiden.

Presidenten [14:37:42]: Det blir replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [14:37:57]: Det var utrolig mye man kunne bli fristet til å spørre om når man hørte det innlegget, bl.a. om disse flotte tallene over hvor mange arbeidsplasser som er skapt i privat sektor, uten at hun tar inn over seg at de tallene er snudd helt på hodet det siste året, når de aller fleste nyansettelser har kommet i offentlig sektor, eller hvor mye av Eksportfinansiering Norges rammer for Ukraina som faktisk er brukt. Her er det mye å ta tak i.

Mitt spørsmål gjelder noe helt annet. Den siste tiden har vi sett at en rekke norske fondsaktører har flagget ut sine fond av Norge. Alfred Berg har flagget ut til Sverige, og Nordea og Danske Bank har flagget ut norskregistrerte fond til Finland og Luxembourg. Det er grunn til å være bekymret for at en så viktig næring nå gradvis forsvinner fra Norge. På sikt kan det medføre tap av arbeidsplasser, kompetanse, verdiskaping og skatteinntekter. Er statsråden bekymret? Hva vil statsråden foreta seg for å stanse denne utflaggingen av norsk finansnæring?

Statsråd Cecilie Myrseth [14:38:50]: Jeg ønsker alle velkommen til å være i Norge. Det er godt å drive nærings-

virksomhet i Norge. Det skal det også være i framtiden. Vi har en forutsigbar politikk, hvor vi også har et virkemiddelapparat som skal være med og bidra til den omstillingen vi står i, men det er privat kapital som skal lede an.

Jeg ser nok en del andre tall enn det representanten Astrup åpenbart gjør, for han vil jo ikke forholde seg til de tallene som faktisk er der. Det er sånn at åtte av ti av nye arbeidsplasser er skapt i privat sektor, selv om representanten gjerne vil gjenta helt andre tall.

Nikolai Astrup (H) [14:39:32]: Jeg tror ikke jeg fikk svar på spørsmålet jeg stilte. I stedet ble det gjentatt en påstand om at åtte av ti arbeidsplasser er skapt i privat sektor, som er riktig sett over hele perioden, men det siste året er dette snudd helt på hodet. Det er full brems og nesten ikke nyansettelser i privat sektor overhodet. Det nekter næringsministeren å ta inn over seg, og det begynner å bli litt kjedsommelig å måtte snakke om det hele tiden.

La meg heller få svar på spørsmålet jeg stiller: Er statsråden bekymret for at norske fond flagger ut til andre europeiske land? Er hun bekymret for at finansnæringen forvitrer? Hva har hun tenkt å gjøre med det? Ja, det er godt å drive bedrift i Norge, men det virker som det er mye bedre å drive fond fra andre land enn Norge. Hvordan har statsråden tenkt å rette opp i akkurat det? Da vil jeg ha et konkret svar og ikke om alt mulig annet – ikke om arbeidsplasser, men om akkurat det.

Statsråd Cecilie Myrseth [14:40:19]: For det første er ikke dette en spørretime, men et replikkordskifte. Jeg satt i salen her og hørte representanten Astrup fortelle om hvor ufattelig flink han var til å svare på spørsmål, men han brukte vel ca. 55 av sine replikksekunder til å snakke om helt andre ting.

Jeg går ikke rundt og bekymrer meg for alt mulig rart, men det jeg er opptatt av, er å legge til rette for at de ulike bransjene skal ha gode vilkår til å kunne utvikle seg i Norge, og at vi både i privat og i offentlig sektor har virkemidler som kan bidra til den utviklingen vi trenger skal skje i Norge. Det gjør vi gjennom både politikken, budsjett og nye ordninger, f.eks. grønn industrifinansiering. Det hadde vært interessant noen ganger å høre representanten Astrup snakke om de bedriftene – de hjørnesteinsbedriftene og næringene – som ligger rundt i hele landet, ikke bare dem som er innenfor Ring 1.

Nikolai Astrup (H) [14:41:17]: Dette er ikke en spørretime, men det likevel slik at det er jeg som stiller spørsmål, og statsråden som svarer. Derfor kan det ikke være for mye å forvente at statsråden faktisk gjør det. Hvis statsråden ønsker å bytte roller, kan vi løse det etter september neste år, men ikke før det, dessverre.

Mitt spørsmål gjenstår: Er statsråden bekymret for at deler av finansnæringen nå flagger ut av Norge? Stats-

råden svarer at hun ikke går rundt og er bekymret, men mener hun det er likegyldig for Norge om vi har en sterk eller svak finansnæring i Norge? Finansnæringen er jo viktig for kapitaltilgangen for bedrifter i distriktene og over hele landet, i by og bygd.

Hvis statsråden har registrert dette, vil hun foreta seg noe for å gjøre noe med dette fremover?

Statsråd Cecilie Myrseth [14:42:16]: Jeg hører mye retorikk fra representanten Astrup. Det er ikke min opplevelse at dette er en næring som forvitrer i Norge. Utover det mener jeg at jeg har svart på de spørsmålene som har kommet.

Geir Jørgensen (R) [14:42:40]: EU, som er et viktig marked for Norge, har over 100 avtaler om handel med andre land. Det bare én av disse avtalene som er av en sånn karakter at det landet EU handler med, er nødt til å forandre sin egen politikk på svært mange områder for å være med i dette handelssamarbeidet. Vi snakker selvfølgelig om EØS-avtalen. Vi vet at EU har 100 000 ansatte i sin egen fiskeindustri, og 20 000 av disse arbeiderne arbeider utelukkende med norsk fisk. Vi vet at hvis vi vil foredle mer av vår fisk selv her hjemme, blir vi møtt med straffetoll fra EU. Dette gjelder laks og mange andre fiskeprodukter.

Er dette en god avtale for norsk fiskeindustri?

Statsråd Cecilie Myrseth [14:43:38]: Det kan hende at representanten Jørgensen har glemt at jeg har byttet rolle, men fiskeriministeren er i salen, så jeg er sikker på hun også kan svare på spørsmål om fiskeindustrien senere.

Jeg mener EØS-avtalen er ekstremt viktig for norsk næringsliv, også for sjømatnæringen. Med tanke på hvor mye fisk vi eksporterer, hvor avhengig vi er av å få solgt fisken vår, er Europa et svært viktig marked for oss.

Geir Jørgensen (R) [14:44:06]: Nei, jeg har ikke glemt at statsråd Myrseth har skiftet rolle. Det er næringsministeren som har ansvaret for handelsavtaler med andre land, EØS-avtalen inkludert.

Nå ser vi at norske oppdrettere tilpasser seg dette regimet ved å opprette egen fiskeindustri i EU. Blant annet har SalMar et svært anlegg i Sverige som de sender ubearbeidet laks til, og så prosesseres og foredles dette videre og blir til røykelaks og den slags innenfor EU, og så kan det selges videre inn på dette markedet, tollfritt. Vi vet også at vi har store norske aktører som driver fiskeindustri i Polen, basert på norsk fisk.

Jeg vil gjenta spørsmålet, eller spørre på denne måten: Er det i det hele tatt mulig å få gjenreist norsk fiskeindustri så lenge denne avtalen står?

Statsråd Cecilie Myrseth [14:45:07]: Det er riktig at handelsavtaler er mitt ansvar, men jeg er sikker på at fiskeriministeren vil svare på ting som har å gjøre med hvordan vi skal utvikle sjømatnæringen i Norge. Det er viktig for denne regjeringen å sikre at vi har arbeidsplasser basert på de fantastiske råvarene vi har, i Norge. Samtidig må vi ha tilgang på markeder, og derfor er EØS-avtalen viktig også for norsk sjømatnæring. For eksempel fikk man i fjor fjernet ganske viktige tollhinder i samarbeid med EU. I tillegg sikrer vi i alle våre handelsavtaler tilgang til nye markeder for sjømatnæringen. Det er kjempeviktig i den tiden vi lever i nå, som er mer usikker, ikke minst med tanke på de markedene som er, hvor vi frykter nye handelshinder i forbindelse med land og avtaler vi har vært tjent med over tid.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:46:07]: Eg hadde for ein gongs skuld ikkje tenkt å stille statsråden eit spørsmål om skatt, for denne gongen har eg faktisk eit oppriktig håp om å få eit svar, eit positivt svar, og då vel eg eit anna tema.

Eit fleirtal i komiteen har i ein merknad i denne innstillinga sagt noko om ei sak eg og Venstre meiner er veldig viktig, nemleg å få på plass eit oppdatert aksjeeigarregister i samtid for å sikre openheit og innsyn i kven som eig aksjar i dette landet. Det kan kanskje òg hjelpe både denne regjeringa og komande regjeringar ut av omdøme Krise og uheldige situasjonar. Det fleirtalet seier, er at ein ber regjeringa «få et offentlig og løpende oppdatert aksjeeierregister på plass innen utgangen av stortingsperioden», og at dette registeret «bør bygge på rapporten fra arbeidsgruppen nedsatt av Nærings- og fiskeridepartementet: Større åpenhet om aksjeeierskap».

Kan statsråden garantere at det vil vere på plass innan utløpet av stortingsperioden, slik fleirtalet ber om?

Statsråd Cecilie Myrseth [14:47:12]: Også regjeringen jobber for å sikre mer åpenhet når det gjelder aksjer. Hva jeg kan garantere og ikke garantere, må vi selvfølgelig komme tilbake til, men alle vedtak som fattes i denne salen, er noe regjeringen kommer til å tilstrebe å følge opp.

Presidenten [14:47:29]: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Geir Pollestad [14:47:43]: Eit av regjeringas hovudsatsingsområde er å styrkja den nasjonale matproduksjonen. Regjeringa har mål om å gjera Norge meir sjølvforsynt med mat. I dag er om lag 60 pst. av maten og dyreføret importert. Det er for sårbart, og derfor har regjeringa mål om å auka sjølvforsyningsgraden med 25 pst. innan 2030. Det er eit svært offensivt mål.

Sidan me tok over regjeringmakta hausten 2021, har mat og landbruk vore eit av dei områda Senterpartiet og Arbeidarpartiet har prioritert høgast. Me skal ha eit landbruk i heile landet som produserer rein og trygg mat til befolkninga. Ein endra sikkerheitspolitisk situasjon gjer det heilt nødvendig.

Det er slik at jo nærare sentrum ein er i dei store byane, og jo høgare opp i etasjane ein bur, jo meir bør ein vera oppteken av sjølvforsyning. Om krisa eller krigen er her, er det for seint sjølv for representanten Astrup å bry seg om forsyningspolitikk og landbrukspolitikk.

Jordbruket har vore gjennom nokre krevjande år. Det har vore ein stor kostnadsvekst, men eg meiner å ha dekning for å seia at inga regjering i verda nokon gong i historia har gjort meir for bøndene sine enn denne regjeringa. 2023 var eit krevjande år for norske bønder. Det var fordi ein fyrst hadde tørke, og så hadde ein altfor mykje regn.

Regjeringa vil gjera det meir lønsamt å produsera mat i Noreg. Me vil ha levande landbruksmiljø rundt om i bygdene, og me vil ha ungdom som ønskjer å ta over garden. Regjeringa har difor eit mål om å tetta inntektsgapet mellom bønder og andre grupper innan 2027. Me har fått på plass ein ny modell for måling av inntektsnivået i jordbruket. Han tek omsyn til kapital som ein kostnad for bøndene, han reduserer timetalet per årsverk ned mot normalen i arbeidslivet, og han vararetek at bøndene er sjølvstendig næringsdrivande.

Opptappingsplanen og det nye talgrunnlaget låg til grunn for vårens jordbruksforhandlingar og la grunnlaget for ein solid jordbruksavtale med Noregs Bondelag og Norsk Bonde- og Amåbrukarlag i form av både pengar og politikk. Avtalen legg til rette for ein inntektsauke på 85 000 kr per årsverk til neste år.

Skogen er vårt viktigaste klimatiltak. Store delar av norske utslepp vert bundne av tilveksten i skogen. I tillegg gjev tømmer grunnlag for å produsera miljøvenlege produkt. Ein aktiv skogpolitikk er òg god næringspolitikk og klimapolitikk. Årets budsjett gjev grunnlag for ei vidare satsing på skogbruket.

Reindriftsavtalens ramme vert auka med 25 mill. kr til 225 mill. kr. Dette er den største auken sidan reindriftsavtalen vart etablert og strekar under at regjeringa legg til rette for å styrkja rammevilkåra for reindriftsnæringa.

Landbruk er eit av dei områda der det er størst politiske forskjellar i denne salen. Når me les f.eks. Framstegspartiet sitt alternative budsjett, der dei vil kutta om lag 4 mrd. kr, har det konsekvensar. Har ein f.eks. 70 mjølkekyr i Finnmark, vil det utgjera eit kutt på om lag 400 000 kr. Det har stor betydning for økonomien til bonden. I tillegg veit me at Framstegspartiet ønskjer at bonden skal få mindre betalt for mjølka. Dei ønskjer at

bonden skal få større konkurranse frå utlandet gjennom svekt tollvern, og dei ønskjer å svekkja bøndene sitt eige selskap, TINE, kraftig. Det er ikkje ein gong sikkert at nokon vil henta mjølka desse 70 mjølkekyrne i Finnmark produserer, og ein skal ha ein bra stor familie som er veldig glad i mjølk, for å drikka ein halv million liter mjølk sjølv.

Landbruket er ei næring som er heilt avhengig av politiske rammevilkår. Det er mykje som står på spel for jordbruket i 2025. Årets statsbudsjett følgjer opp regjeringa sin offensive innsats for å styrkja lønsemda i næringa.

Presidenten [14:52:39]: Det blir replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:52:58]: Statsråden sier innledningsvis at han vil øke selvforsyningsgraden, og det er særlig på grunn av en endret sikkerhetspolitisk situasjon, sier han. Det er jeg veldig glad for å høre. Jeg hadde selvfølgelig blitt enda mer glad om regjeringen faktisk hadde ført en politikk som gjorde at vi økte selvforsyningsgraden og bidro til at vi fikk løst den utfordringen.

Vi er stort sett selvforsynte på det statsråden er opptatt av, nemlig kjøtt – for det er jo ikke middag hvis det ikke er kjøtt – men det vi derimot mangler for å bli selvforsynte, er plantebasert produksjon, norske plantebaserte landbruksvarer som korn, frukt og grønnsaker. Da lurer jeg på: Hvis selvforsyningsgrad er viktig for regjeringen, hvorfor bruker de da under 20 pst. av jordbruksoppgjøret på de varene som gjør at vi kan bli mer selvforsynte?

Statsråd Geir Pollestad [14:53:48]: Skal me nå målet om auka sjølvforsyning, må me gjera ei rekkje tiltak. Fyrst må me sørgja for at me bruker beiteareala våre og grasproduksjonen vår til å produsera kjøt og mjølk. Det er heilt avgjerande. Der har me i dag ein høg sjølvforsyningsgrad, og den må me greia å oppretthalda. Det er mange dyr som et kraftfôr, og det er me opptekne av at skal verta meir norsk. Me har eit mål om 70 pst. norskandel i kraftfôret.

Det er sjølvsagt òg slik at korn er ein viktig del av kosthaldet vårt. Me har eit mål om at 90 pst. av matkornet vårt skal vera norskprodusert i eit normalår. Det er òg slik at me i dag har for låg sjølvforsyning på frukt, grønt og bær, og det har vore og kjem til å vera prioriterte område i komande jordbruksoppgjer.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:54:45]: Det har jo ikke vært et prioritert område. I fjor var det vel 16 pst. som ble brukt på dette, mens vi har overproduksjon av en del kjøtt. Jeg spør igjen: Hvis det er en prioritering å øke selvforsyningsgraden, og det vi mangler, er mat

som er plantebasert, hva er da grunnen til at det er prioritert så lavt i jordbruksoppgjøret? Hvorfor fokuseres det så stort på kjøtt, som vi allerede er selvforsynt med?

Statsråd Geir Pollestad [14:55:11]: Det nye Høgre lir av ei vrangførestilling om at det er ein motsetnad mellom å vera sjølvforsynt med mjølk og kjøt og det å satsa på frukt og grønt. Det er heilt feil. Det er ingen tvil om at mjølkeproduksjonen er ressurskrevjande, og at ein stor del av jordbruksoppgjøret går dit, men eg er grunnleggjande ueinig i det Høgre skreiv i innstillinga ved behandlinga av jordbruksavtalen i vår, om at satsinga på frukt og grønt skulle gå på kostnad av andre produksjonar. Eg trur ikkje det vert enklare å vera grøn-saksprodusent i Vestfold eller på Jæren om det vert kjipare å vera sauebonde eller kubonde i Troms eller Finnmark. Difor er det viktig.

I tillegg: Grøntnæringa er blant dei som er mest avhengig av tollvernet, og då me styrkte tollvernet på bl.a. poteter, var det vill protest frå Høgre. Det ønskte dei ikkje å ha. No veit me resultatet av styrkinga av tollvernet: Den norske produksjonen er rekordhøg, me har masse norske poteter, og prisen er heilt fornuftig og god.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:56:30]: Det er en kjensgjerning at Vedum og Støre har økt skatte- og avgiftsnivået med 27,7 mrd. kr i denne regjeringsperioden, disse tre-fire siste årene. Det har betydning for bøndene også at en får økte utgifter og økte kostnader.

Det er litt spesielt å registrere at statsråd Pollestad harselerer med at vi kutter 3,4 mrd. kr. Indirekte harselerer han med sin egen politikk fra i fjor, for vi justerer subsidienivået ned til 2023-nivå, som Senterpartiet hadde i fjor. Vi har redusert skatter og avgifter med 55,3 mrd. kr, som helt klart også kommer bønder til gode.

Den politikken Senterpartiet har ført, fører til en drøss med nedleggelser. Er statsråden fornøyd med at det legges ned en jordbruksbedrift hver dag?

Statsråd Geir Pollestad [14:57:35]: Når ein snakkar om skatt her, er det viktig å seia at me i neste års budsjett legg opp til eit kutt i skatte- og avgiftsnivået på 17,5 mrd. kr. Når ein høyrer Høgre og Framstegspartiet snakkar, kan ein få inntrykk av at det aukar.

Det er utanfor mitt konstitusjonelle ansvar, men som saksordførar for grunnrenteskatten er eg temmeleg takknemleg for at Siv Jensen fekk greidd ut denne skatten då ho var finansminister, og at Framstegspartiet no i Stortinget ikkje har føreslått å endra han.

Eg registrerer òg at Framstegspartiet drøyer om å koma i regjering med parti som er veldig opptekne av å leggja avgifter på landbruket. Det vil òg ha store konsekvensar for landbruket. Denne regjeringa har vore veldig tydeleg på at me ikkje skal leggja avgifter på mat.

I sum trur eg at ein aktiv jordbrukspolitikkk er den beste måten å sikra at me opprettheld landbruk i heile landet på, og at me opprettheld dei bruka me har i dag.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:58:53]: Statsråden meiner at inga regjering – nokon stad, nokon sinne – har gjort meir for bøndene. Då er det freistande å seie at ingen regjeringsparti – nokon stad, nokon sinne – har falle raskare i tillit og oppslutnad i dei delane av landet der landbruket er ei viktig næring. Det får så vere, det kan vi diskutere meir seinare.

Det eg ønskjer å spørje statsråden om, er eit vedtak Stortinget gjorde i vår, då vi behandla sjølvforsyningsmeldinga. Då vedtok Stortinget at regjeringa snarast mogleg skulle starte arbeidet med ei offentlig utgreiing som kan leggje grunnlaget for ei stortingsmelding om matsystemet i framtida, der folkehelse, klima, natur og landbruks- og matpolitikk blir sette i samanheng.

Det har no gått åtte månader, og eg har i alle fall ikkje sett snurten av starten på ei slik utgreiing. Tvert imot har det blitt lagt fram eit statsbudsjett der Senterpartiet har gått hardt i strupen på Venstre for å vere så frekke at ein vil prøve å lage ei kopling mellom helse og matpolitikk, ved å gjere det billegare for folk å ete frukt og grønt, noko som er i tråd med dei faglege råda frå regjeringa sitt eige fagutval innanfor folkehelse, som tilrår nettopp det.

Statsråd Geir Pollestad [14:59:56]: Viss representanten Bjørlo har eksempel på land som har gjort meir for jordbruket sitt enn denne regjeringa, er det berre å senda ein e-post, så skal eg ta imot det.

Eg er veldig skuffa over representanten Bjørlo. Han har i alle år spurt når dyrevelferdsmeldinga kjem, og den kjem på fredag, men no er det noko anna han skal ha! (Munterheit i salen)

Nedsetjinga av utvalet som skal jobba med den NOU-en Bjørlo nemnde, er like rundt hjørnet. Så veit me begge at eit hjørne kan ha litt ulik lengde, men eg håpar at det er eit hjørne av den korte sorten.

Rauand Ismail (MDG) [15:00:39]: Regjeringen legger endelig fram den etterlengtede dyrevelferdsmeldingen på fredag, som statsråden akkurat sa. Et av temaene jeg regner med at blir tatt opp der, er arealkrav i grisenæringen. Situasjonen i dag er at griser fortsatt holdes på så liten plass at de knapt kan snu seg rundt. Det er faglig enighet om at forskriftskravene til areal for gris må økes med minst 50 pst. for å heve dyrevelferden i grisenæringen.

Er statsråden enig i dette faglige kravet, og vil det komme forslag om mer areal til griser i dyrevelferdsmeldingen?

Statsråd Geir Pollestad [15:01:18]: La meg først seia at eg ikkje deler beskrivinga av korleis norske grisebønder behandlar grisane sine i dag, og korleis det er å vera gris i Noreg. Det er ingen tvil om at tilgang på areal er viktig når det gjeld dyrevelferd innanfor både griseproduksjon og andre produksjonar, men det handlar om å gjera det på ein smart måte. Me har hausta nokre erfaringar etter lausdriftskravet for storfe, som eigentleg har vorte eit problem. Me må gjera det på ein betre måte.

Når dyrevelferdsmeldinga vert lagd fram, trur eg ein vil sjå at me har ei kunnskapsbasert tilnærming, og at me vil ta trinn for trinn i dette. Viss ein ser dyrevelferd over tid, er dyrevelferda i dag ei heilt anna enn ho var for 20 år sidan, og dyrevelferda om 20 år vil vera ei heilt anna enn ho er i dag. Denne regjeringa er oppteken av å gjera det på ein måte som gjer at vi òg sikrar og opprettheld den norske matproduksjonen og lønsemda for norske bønder.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:02:27]: Siden dette er en næringsdebatt, må jeg skryte litt av Kristelig Folkepartis effektivisering, der tre representanter skal løse det kanskje 30 representanter i andre partier skal gjøre i løpet av et år. Når jeg ikke rakk hovedinnlegget, sniker jeg inn både det å fremme forslag og det å si at Kristelig Folkepartis prioriteringer er kraftige kutt i formuesskatten på arbeidende kapital for å støtte norske eiere, ikke diskriminere dem, og også en kraftig satsing på å få flere veterinærer og f.eks. en egen jordbrukskonto.

I de forslagene vi fremmer, har vi også et som går på toll. Statsråden har vært veldig opptatt av det og gjennomført viktige tiltak når det gjelder toll. Det forslaget vi har, er å gå over til prosenttoll på storfe og – jeg tror det er – naturell yoghurt, eple og løk, noe som vil være viktig når kronekursen og inflasjonen er som den er. Hva er grunnen til at regjeringa ikke går videre med det eller legger flere av de ulike produktene over på prosenttoll?

Presidenten [15:03:28]: Da har representanten Kjell Inge Ropstad tatt opp Kristelig Folkepartis forslag, og statsråd Pollestad skal få svare.

Statsråd Geir Pollestad [15:03:34]: Det var eit særdeles effektivt innlegg som vart halde. Eg trur eg skal svara om tolla. Toll er eit kjempeviktig verkemiddel for norsk landbruk. I 2013 styrkte me tolla. Då sat Senterpartiet med landbruksministeren. Så hadde me åtte år der det gjekk feil veg eller stod stille på toll. Så kom Senterpartiet i regjering igjen, og då har me innført prosenttoll på potet og ei rekkje grønnsaker. Det har vore viktig.

Me bruker toll aktivt, og eg skal ikkje utelukka at me i framtida òg vil gjera nye tollgrep fordi det er nødvendig. Det er heller ingen tvil om at toll skaper støy, og at

det er interessemotsetnader i samfunnet om toll. Eg meiner at i alle fall historia om poteten, der Høgre og Framstegspartiet trudde at potetene skulle kosta 100 kr etter 1. desember, men no kostar 14,90 kr, viser at toll ikkje er noko å vera veldig redd for.

Presidenten [15:04:38]: Replikorkordskiftet er omme.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:04:59]: Regjeringens grunnleggende mål er å skape et tryggere og mer rettferdig Norge med muligheter over hele landet. Havnæringer er fundamentet i Norges økonomi. Fiskeri og havbruk sørger for matproduksjon og eksportinntekter, mens skipsfart og marin teknologi bidrar til transport og teknologisk utvikling. Sammen skaper disse næringene arbeidsplasser til folk og fremmer kompetanse og utvikling langs hele kysten. Gjennom satsing på fiskerihavner og infrastruktur sikrer vi aktivitet og livskraftige lokalsamfunn. Dette er avgjørende for å opprettholde og styrke vår posisjon som en ledende nasjon innen sjømatnæringen. Spredt bosetning er også en sentral del av beredskapen og dermed strategisk viktig, særlig lengst nord i landet.

Regjeringen vil legge til rette for å sikre at fellesskapets ressurser i havet skal gi økt aktivitet, større verdiskaping og flere trygge, helårige arbeidsplasser. Regjeringen foreslår tiltak innen kyst, havn og farleder i tråd med Nasjonal transportplan 2025–2036. Tiltakene vil gå til gjennomføring av mindre farvannsprosjekter, reduksjon av vedlikeholdsetterslep på navigasjonsinnretninger og fyr samt digitalisering. Tiltakene vil sikre videre framdrift av Kystverkets pågående farvanns- og fiskerihavnesprosjekter. Regjeringen foreslår å styrke bevilgningen med 100 mill. kr i 2025 sammenlignet med 2024-budsjettet.

Det er høy aktivitet i maritim næring, og regjeringen har prioritert å videreføre tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk ved å øke makstakene for utbetaling fra 220 000 kr til 225 500 kr. Fiskeflåten står overfor store utfordringer med nedadgående kvoter på viktige bestander som torsk, sei, hyse og sild. Lavutslippsfartøy for fiske er i en utviklingsfase, og det mangler infrastruktur langs kysten. Regjeringen vil støtte fiskerinæringen i en utfordrende tid og legge til rette for en grønn omstilling som ikke går på bekostning av fiskerisamfunnene. Derfor øker vi CO₂-kompensasjonen med nesten 154 mill. kr, til over 500 mill. kr.

Flere samfunn i Finnmark opplever nå utfordrende tider. Dette skyldes at flere negative hendelser, som kvotenedgang og Russland-sanksjoner, treffer samtidig. Regjeringen foreslår en tiltakspakke som skal bidra til omstilling og bedre kontroll med fiskeressursene. Vi foreslår å styrke Innovasjon Norges ordninger i Troms og Finnmark med 30 mill. kr for å bidra til omstillingsevne

og utvikling i sjømatindustrien. Videre foreslås midler til kommunale næringsfond og omstilling i kystkommuner i Finnmark.

Det er viktig at Norge har kontroll over våre havområder og våre ressurser. Det er viktig for å sikre bærekraftig høsting og levende kystsamfunn i framtiden. Kvotene på verdifulle arter har gått kraftig ned. Krevende tider for næringen øker faren for ulovlig fiske og omsetning. Regjeringen foreslår derfor å styrke kontrollen med de viktige fiskeriene i Troms og Finnmark og trappe opp innsatsen mot fiskeri- og miljøkriminalitet nasjonalt og internasjonalt. Det internasjonale Blue Justice-senteret i Vardø er sentralt i denne satsingen. Regjeringen foreslår i alt 21,5 mill. kr til Blue Justice i 2025.

Regjeringen ønsker at mer av føret til laks og husdyr skal produseres i Norge. Det å ha tilgang på trygt og sunt fôr med lave klimagassutslipp er en forutsetning for å sikre en bærekraftig matproduksjon. Samfunnsoppdraget om bærekraftig fôr skal bidra til å bevare naturmangfold, utvikle en sterk føringrediensindustri og øke forsynings-sikkerheten. Regjeringen foreslår 5 mill. kr til å sikre videre framdrift og kontinuitet i samfunnsoppdraget. Videre foreslår vi 10 mill. kr til en fellesutlysning på førområder, inkludert en kunnskapsoppsummering for å identifisere eventuelle kunnskapshull av betydning for det videre arbeidet med regelverksarbeid innen området.

Akvakulturnæringen har hatt en formidabel vekst de siste årene og er en viktig del av Norges økonomi og matproduksjon. Som fiskeri- og havminister er jeg opp-tatt av at videre vekst i næringen skjer på en bærekraftig måte. Vi vil legge til rette for å investere i bærekraftige løsninger og teknologiutvikling for å møte framtidens utfordringer.

Presidenten [15:10:05]: Det blir replikkordskifte.

Olve Grotle (H) [15:10:20]: For tre år sidan var det optimisme som prega norsk havbruk. Solberg-regjerin-ga hadde lagt fram miljøteknologiordninga, og ein snakka om visjonane ein hadde for næringa, berekraftig vekst, og at havbruket skulle vere med på å oppfylle FN sine mål om at vi måtte produsere meir mat i havet. Så kom utfordringane på rekkje og rad, skapt av regje-ringa: dobling av formuesskatt, lakseskatten og eit normprisråd, som framleis ikkje har kome. Miljøteknologiordninga blei liggjande i ein skuff, og ei miljøfleksibilitetsordning har enno ikkje kome. Det er òg fleire andre ordningar og regelverk som ikkje har blitt avklar-te. Optimismen og visjonane havbruket hadde for tre år sidan, har no blitt bytt ut med usikkerheit om heilt fun-damentale forhold.

Er ministeren samd i at regjeringa burde ha hand-tert ting betre?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:11:11]: Jeg vil starte svaret mitt på representantens spørsmål med å si at det er de samlede rammevilkårene som avgjør om Norge er et attraktivt land, og hvorvidt det er fornuftig å investere. Vi har tidligere i debatten her i dag hørt at det er store overskudd, og at det går bra i norsk næringsliv.

Når det gjelder havbruksnæringen, er det en næring som virkelig har hatt en formidabel vekst, og som også har store muligheter framover, men da må vi gjøre ting mye bedre enn i dag. Derfor ser jeg fram til å legge fram en miljøfleksibilitetsordning som nettopp skal svare på noen av disse problemstillingene. Enda viktigere vil den havbruksmeldingen som vil komme rundt påske, være. Den skal sørge for at vi har de individuelle insentivene som gjør at man både får ned dødeligheten og får opp dyrevelferden.

Når det gjelder Stortingets anmodningsvedtak om en miljøfleksibilitetsordning, vil den som sagt komme veldig snart.

Olve Grotle (H) [15:12:12]: Når det gjeld det siste, ser vi fram til det. Elles oppfatta eg statsråden slik at ein var ueinig i den faktaskildringa eg gav, og difor vil eg gå litt nærare inn i ho. Det er stor usikkerheit. Dei stadige utsettingane regjeringa har ansvaret for, har påverka selskapa negativt. Oppdrettarane har utsett investeringsavgjerder når det gjeld både konvensjonell og alternativ produksjonsteknologi, i påvente av avklarinar om rammevilkår. Dette har ikkje berre ført til at havbruket har mista styringsfart når det gjeld både produksjonsvekst og utvikling i ei meir berekraftig retning, det har òg gått ut over leverandørnæringa, der fleire har blitt sagt opp eller permitterte. Det er svært uheldig fordi det er leverandørnæringa som står for mykje av utviklingsarbeidet og innovasjonen som skjer i havbruket vårt. Spørsmålet blir då: Ser ikkje statsråden at dette er eit resultat av politikken som har blitt ført?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:13:07]: Jeg kjenner ikke igjen den virkelighetsbeskrivelsen representanten Grotle her legger fram. Jeg kan bare vise til medieoppslag den senere tid for å se at vi har en havbruksnæring som går veldig bra, og at det er flere aktører som har veldig store overskudd. Hvis vi ser på prisene i auksjonene, har også de i denne perioden – eller nå sist – gått opp, så det er flere forhold som tyder på at dette er en næring som går bra.

Samtidig har den sine utfordringer. Vi er nødt til å få på plass en ny havbrukspolitik som gjør at også denne næringen kan vokse på en bærekraftig måte, og at vi også i framtiden kan forsyne verdens befolkning med den fantastiske laksen og ressursene vi har. Det vil jeg

som sagt komme tilbake til gjennom arbeidet med havbruksmeldingen og miljøfleksibilitetsordningen.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:14:07]: I Hurdalsplattformen er det øverste punktet på listen over ting regjeringen skulle gjøre i maritim sektor, å styrke nettolønnsordningen. Likevel ser vi at ordningen er blitt spist mer og mer opp av inflasjon for hvert eneste budsjett regjeringen har lagt fram. Nå som regjeringen har lagt fram sitt siste budsjett for stortingsperioden: Er statsråden fornøyd med hva man har fått til for å styrke nettolønnsordningen?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:14:40]: Det er høy aktivitet i maritim næring. Vi vet at vi har en verden rundt oss nå som har store utfordringer. Vi lever i en usikker tid, det meste vi forholder oss til, har blitt dyrere, og vi har vært nødt til å prioritere annerledes i alle de statsbudsjettene vi har hatt siden – særlig – Russland angrep Ukraina. Da vil jeg bare si at det faktum at vi nå har klart å styrke nettolønnsordningen i 2025, er et viktig bidrag inn i en verden hvor vi også må prioritere veldig mange andre forhold.

Som sagt: Aktiviteten i næringen er høy, og i dag er det rundt 14 000 sjøfolk som er omfattet av tilskuddsordningen. Jeg tror også at organisasjonene – ut fra tilbakemeldingene jeg får – er veldig glade for at regjeringen har klart både å bevare den på det nivået den har vært på, og å legge til ekstra inn i 2025-budsjettet nå. Dette vil bidra til å opprettholde sysselsettingen av norske sjøfolk og norsk maritim kompetanse.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:15:41]: Realiteten er at nettolønnsordningen er svekket under den rød-grønne perioden og på de fire siste årene, også med dette budsjettet.

Statsråden nevnte i sitt innlegg at politikk henger sammen også på tvers av sektorer, og landbruksministeren hevdet at det ikke var riktig å avgiftsbelegge mat. Fisk er kanskje ikke mat i regjeringens øyne, men det er det i hvert fall i mine øyne. Når man ser på CO₂-avgiften, ble den fjernet med et pennestrøk for jordbruksmaskiner, for det var tross alt matproduksjon man drev på med. Vi merker oss at regjeringen strammer inn CO₂-avgiften for fiskeflåten betydelig. Er ikke fisk mat?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:16:39]: Jeg kan si klart og tydelig at noe av den beste maten vi har, er fisken. Jeg er vokst opp med å spise fisk fire ganger i uken, så jeg tror jeg har god erfaring i så måte.

Til regjeringens arbeid med mat og fisk som mat: Det er flere ting vi gjør for å styrke sjømatnæringen i særdeleshet. Det er Norges nest største eksportnæring. Vi jobber kontinuerlig med å få tilgang til nye markeder,

men også med å gjøre den markedsadgangen vi har, eksempelvis i EU og våre nære samarbeidsland, enda bedre. Jeg er også veldig glad for at vi nå har fått til å sikre at vi kan eksportere levende snøkrabbe, bl.a. til markeder som Kina. Vi som bor langs kysten, har det beste matfattet rett utenfor stuevinduet, og det er en av de største ressursene vi har også videre framover.

Alfred Jens Bjørlo (V) [15:17:40]: Det var i alle fall ei veldig positiv avklaring vi fekk der. Det neste blir vel at regjeringspartiet og begynner å stemme for at fisk er mat, når Venstre og andre parti foreslår det i Stortinget. Etter det vi har hørt no, skal vi kanskje prøve oss på nytt med det på nyåret.

Sjømatnæringa er ei stor og viktig næring for Noreg, og mange aktører i næringa – i havbruksnæringa spesielt – går godt. Det som uroar meg og Venstre spesielt, er at i havbruksnæringa slit dei som har stukke seg fram og gått framfor i miljøteknologi for å fornye næringa. Vi har store leverandørbedrifter som Ovun, som måtte gå til permitteringar. Salma-laksen blir no teken av marknaden. Vi ser at store bedrifter i havbruksflåten og leverandørindustrien blir flagga ut.

Ser statsråden at det at nybrottsbedriftene i bransjen slit, kan ha ein samanheng med regjeringa sine manglande leveransar når det gjeld miljøteknologi og rammevilkår for vidareforedling?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:18:47]: Som jeg refererte til i et av mine tidligere innlegg, jobbes det nå for fullt med å få levert miljøfleksibilitetsordninger, som kommer ganske snart, og som Stortinget også har ønsket. Så kommer det en stortingsmelding for havbruk rundt påske.

For oss har det vært viktig ikke å lappe på et eksisterende system, men ta en helhetlig gjennomgang. Det vi ser i dag, er at dødeligheten er altfor høy. Velferden er ikke bra, og vi har en miljøpåvirkning som ikke kan stå seg over tid. Hvis vi ønsker å eksportere norsk sjømat inn i framtiden, vet vi at også konsumentene er veldig opptatt av at det skal være trygt. Det skal være produsert på en bærekraftig måte. Alt dette er et arbeid vi gir høy prioritet og skal sørge for å levere på.

Rauand Ismail (MDG) [15:19:47]: Det er bra at vi har slått fast at fisk er mat. For oss i Miljøpartiet De Grønne er fisken også en venn. Derfor har vi flere ganger tatt til orde for å fastsette en lav og streng grense for akseptabel dødelighet i oppdrettsnæringen. Det har regjeringspartiene stemt imot.

Stortinget stemte i vår for at regjeringen skal vurderer å fastsette en grense for dødelighet i dyrevelferdsmeldingen. Kan statsråden bekrefte at det blir foreslått en slik grense enten i dyrevelferdsmeldingen eller i hav-

bruksmeldingen, som ifølge statsråden kommer før påske?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [15:20:19]: Jeg kan glede representanten med at vi skal følge opp det Stortinget har bedt oss om å vurdere, hvorvidt det skal være en grense for dødelighet. Som det har blitt referert til tidligere i dag, kommer vi også til å legge fram en dyrevelferdsmelding allerede på fredag. Jeg vil ønske representanten velkommen til å følge med på det framlegget, og det som da blir presentert.

Presidenten [15:20:41]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Geir Inge Lien (Sp) [15:21:02]: Møre og Romsdal er eit av dei viktigaste industri- og eksportfylka i landet vårt. Arbeidskleda er av det praktiske slaget, og verdiane som vert skapte i regionen, er med på å finansiere velferda i landet.

Ei desentralisert busetjing er viktig for eit fylke som Møre og Romsdal, der industrien står sterkt. Vi treng kloke hovud, og vi treng òg gode hender for å vidareutvikle industrien i denne regionen og ikkje minst i landet vårt. Akkurat difor har Senterpartiet i regjering prioritert gratis ferje, billigare barnehagar, gratis SFO og avskriving av studielån, som eksempel på nokre viktige verkemiddel for god rekruttering. I år vert den ekstra arbeidsgjevaravgifta avvikla, og vi vidarefører differensiert arbeidsgjevaravgift.

Langtidsplanen for Forsvaret utløyser store investeringsbehov, som igjen vil bety auka aktivitet for næringslivet langs kysten både innan verftsindustrien og for leverandørindustrien. At norske verft kan levere, er det ikkje tvil om. Norske verft har levert mange båtar til Forsvaret opp gjennom tida. I det siste vil eg dra fram verftet Vard, som har bygd ei heil rekkje båtar for Forsvaret. Dei siste tre er Jan Mayen-klassen til bruk for Kystvakta. Båtane er leverte på tid og med kvalitet, og har skapt store synergjar for regionen og landet.

Forsvarsløftet skal gje oppdrag til norske verksemdar i heile landet. Det er allereie bestemt. Med Sverige og Finland i NATO er Noreg ein endå tydelegare maritim frontlinjestat. Difor er det òg viktig at det er vedteke at 28 standardiserte fartøy skal byggjast ved norske verft – 10 store og 18 mindre. I tillegg skal det byggjast fem fregattar. Fregattane skal verte anskaffa, drifta og vedlikehaldne i eit strategisk partnerskap. Norske verft og norsk leverandørindustri er med i den vidare prosessen gjennom vår nærmaste allierte, USA.

Eg er glad for at storting og regjering er så tydelege på at dei grå standardiserte båtane skal byggjast i Noreg, og at norske verft og norsk leverandørindustri er med på

å konkurrere om bygging av fregattar i eit strategisk partnerskap med vår nærmaste allierte. Dette vil bidra til at vi vidarefører og vidareutviklar viktig kompetanse, service og ikkje minst viktig beredskap for Forsvaret vårt og landet vårt.

Lene Westgaard-Halle (H) [15:24:23]: Høyres alternative statsbudsjett er en invitasjon til modernisering, effektivisering og et krafttak for utslippskutt i norsk landbruk, et landbruk som lytter til forbrukernes ønsker, som tar klimautfordringene på alvor, og som er tilpasset et moderne marked. Det er nettopp det som skal sikre jordbrukets framtid i Norge. Jordbrukets viktigste oppgave er å produsere mat – trygg mat, sunn mat og nok mat til norske forbrukere.

Vi lever i en verden der forbrukernes vaner endrer seg raskt. Internasjonal konkurranse blir stadig tøffere, og det er ikke lenger nok å se bakover. Vi trenger et landbruk som er tilpasset dagens og morgendagens marked. Regjeringen synes dessverre å sitte noe fast i en litt utdatert tankegang – mens folk etterspør f.eks. mer frukt og grønt og mindre sukker og kjøtt, klamrer regjeringen seg fast til gamle markedsreguleringer og ordninger som ikke lenger tjener sitt formål. Forbrukerne kjøper mindre melk, mindre poteter, mer ris, mer soya og mer tropiske varer. Det er for så vidt ikke bare en norsk trend, den er internasjonal. Jeg må innrømme at det bekymrer meg at regjeringen overser akkurat det.

Vi trenger et landbruk som er motstandsdyktig mot disse endringene, og som klarer å tilpasse seg de endringene vi ser. Vi trenger et landbruk som er fleksibelt. Vi trenger et landbruk som er lønnsomt, et landbruk som ikke kveles av det vi ser i dag – et mylder av tilskuddsordninger og ganske mye byråkrati. Det gjør riktignok at vi får ansatt en del folk til å jobbe med det, men Norge har i dag det høyeste nivået på landbruksstøtte blant OECD-landene. Det hører jeg at Senterpartiet er glad for. 60 pst. av bøndenes inntekter kommer altså fra staten. Vi har nesten 100 ulike tilskuddsordninger for en bonde, og det gjør systemet mildt sagt ganske uoversiktlig. Er man bonde i dag, burde man egentlig ha doktorgrad i tilskuddsordninger for å overleve, noe jeg har inntrykk av at noen av dem for så vidt har.

Bøndene våre er egentlig selvstendig næringsdrivende. Det er det de jobber med, og de trenger større frihet til å være bønder, til å være selvstendig næringsdrivende. Vi må legge til rette for at det lønner seg for norske bønder i dag å drive med innovasjon, drive med entreprenørskap og drive med verdiskaping, for det gjør det ikke i dag. I dag lønner det seg å ha oversikt over tilskuddsordningene, det er det man må ha for å overleve som bonde i dag. Ny teknologi gir f.eks. fantastiske muligheter hvis vi våger å gripe dem.

Vi står foran en nødvendig økonomisk omstilling i Norge, og da er vi nødt til å stimulere til vekst i privat næringsliv. Landbruket er en del av dette næringslivet. Vi er nødt til å gi bøndene som selvstendig næringsdrivende de verktøyene og den friheten de trenger for å drive moderne, effektivt og bærekraftig. Vi må føre en politikk som gir reelle insentiver til verdiskaping for den norske bonden. Det kommer til å gi oss et landbruk rustet for framtiden.

Hans Gunnar Holand (Sp) [15:27:45]: Robusthet i en sårbar tid: Når situasjonen i verden går fra å være preget av stabilitet og samarbeid til geopolitisk uro og en stor grad av usikkerhet, må hensynet til det norske samfunnet og den norske befolkningen alltid være grunnleggende i de prioriteringene vi gjør. Regjeringen har tenkt helhetlig rundt totalberedskap og er i så måte en sann beredskapsvenn.

Det er ikke uten grunn satset stort på å ha en infrastruktur som ivaretar utviklingen av næringslivet på små og store plasser i hele landet – der hvor naturressursene er. Gratis ferjer, makspris på fly og reduserte kostnader for småbarnsfamilier er gode eksempler på tiltak som gjør det enklere å bo og drive næring i hele Norge.

I en tid der internasjonale forsyningslinjer er sårbare, er vår evne til å produsere egen mat en nødvendighet, ikke et valg. Norsk landbruk er ikke bare en næring; det er en av de viktigste pilarene i totalberedskapen. Det handler om noe så grunnleggende som å sikre trygg mat til alle, viktig infrastruktur i forsyningssammenheng og at folk kan bo og virke over hele landet. For Senterpartiet er det helt klart at en prioritering av norsk landbruk er en nødvendig prioritering av økt selvforsyning, matsikkerhet og en bærekraftig framtid.

Lønnsomhet i næringen er en forutsetning for økt matproduksjon, selvforsyning og matvareberedskap. Derfor har bl.a. grepene for å kompensere for en galopperende kostnadsutvikling i en krevende dyrtid vært helt avgjørende. Det sikrer forutsigbarhet for både matprodusentene og forbrukerne. Landbrukspolitikken i Norge er en vesentlig stabiliserende faktor i en omskiftelig tid. Produsentprisene på norske landbruksvarer er ikke alltid de laveste i Europa, men de er stabile.

Totalberedskapskommisjonen har satt et betydelig fokus på ansvaret vi har for egen matforsyning. Det er derfor helt uforståelig hvordan opposisjonen, med Høyre og Fremskrittspartiet i spissen, møter disse utfordringene: Høyre med et nedtrekk på 1,9 mrd. kr og Fremskrittspartiet med 4,1 mrd. kr i reduksjon på landbruksområdet, forslag om å fjerne investerings- og kartleggingsmidler i forbindelse med generasjonsskifte og forslag om innføring av CO₂-avgift for landbruket og drikkekartongavgift. Disse to avgiftene alene utgjør over

1 mrd. kr, i tillegg til allerede nevnte forslag om kutt i overføringer. De som er opptatt av beredskap, økt selvforsyning og trygg norsk mat, bør merke seg Høyres og Fremskrittspartiets holdninger og forslag.

Jeg er særdeles glad for at det er Senterpartiet som har landbruksministeren, og at den budsjettenigheten som er inngått for 2025, til forskjell fra de borgerlige budsjettalternativene faktisk prioriterer norsk matvaresikkerhet.

Bengt Fasteraune (Sp) [15:31:06]: Forsvarspolitikken er også næringspolitikk. Tidligere i år ble det enighet om regjeringens forslag til langtidsplan, en langtidsplan som svarer på den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i nå. Årets forsvarsbudsjett viser at denne regjeringen i hele regjeringsperioden, og spesielt i neste års budsjett, har økt tempoet i forsvarssatsingen betydelig, og at vi er i rute med forutsetningene for langtidsplanen. Dette er viktige og ikke minst riktige prioriteringer.

En forutsetning for at vi skal klare å nå ambisjonen i langtidsplanen, er et styrket samarbeid mellom private og offentlige aktører. Vi må ha med oss næringslivet i denne viktige jobben som skal gjøres for kongeriket Norge. Norske leverandører og bedrifter sitter i dag på svært viktig kompetanse og kapasitet som vi må og skal benytte oss mer av. God nasjonal og lokal samhandling i næringslivet styrker beredskapen og gir robuste verdikjeder som styrker motstandsevnen.

Norsk forsvarsindustri har vist vei i mange år, og vi leverer kampkraft både nasjonalt og internasjonalt. Denne industrien leverer våpensystemer som har vist seg å være helt avgjørende for ukrainernes frihetskamp.

Forsvarsløftet vil gi store muligheter for norsk næringsliv. Det vil i årene framover brukes historisk høye summer på opprustning av bygg og materiell. Om lag 34 mrd. kr skal neste år brukes til materiellinvesteringer og bevilgninger til investeringer i forsvarssektoren. Eiendom og bygg og anlegg skal økes med 600 mill. kr. Dette er investeringer som skjer på forsvarsanlegg og i stor grad i Distrikts-Norge, og som er svært viktige for bygg- og anleggsbransjen.

Samtidig skal Forsvaret bli flere, med økt aktivitet til lands, i luften og på havet. Store materiellinvesteringer skal gjennomføres, som utvikling og kjøp av fregatter og standardfartøyer, noe som vil gi nye muligheter for norsk industri i mange, mange år framover. I tillegg er det gitt tydelige føringer i langtidsplanen om at norsk industri i betydelig større grad skal stå for drift, oppdatering og vedlikehold av materiellet. Det har en beredskapsmessig betydning, og det vil også gi store ringvirkninger i hele landet.

Norsk forsvarsindustri opplever stor vekst. Fra 2022 til 2023 økte verdien av norsk eksport av forsvarsmateri-

ell og flerbruksvarer til militær sluttbruk, teknologi og tjenester med om lag 35 pst., til 12 mrd. kr. Hovedvekten av eksporten går til våre allierte i NATO. I dagens sikkerhetssituasjon, med det grusomme bakteppet med krig i Europa, må vi forvente at viktigheten av norsk forsvarsindustri vil fortsette å øke betydelig.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:34:19]: Vi ser stadig flere eksempler på at trygg mat ikke kan bli tatt for gitt. Mat er en forutsetning for et godt liv, god helse og trygghet. Alle Norges begrensede ressurser må bli utnyttet, slik at matsikkerhet, matforsyning og matproduksjon i Norge stemmer overens.

I det siste har flere matvarer blitt tilbakekalt, som økologiske bønnespiser på grunn av mistanke om salmonella. Vi må vite hvor maten kommer fra, og at den er trygg å spise. Der kommer fjellandbruket inn med en avgjørende betydning. Utmark, beitedyr og rom for å leve av mindre ressurser i landbruket i hele landet er noe dagens regjering prioriterer. Solide jordbruksoppgjør tallet være Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering og landbruksorganisasjonene som samler seg, er viktig. Nasjonalt senter for fjellandbruk bidrar til å samkjøre bl.a. unge bønder som ønsker å satse. Fjellandbruks-senteret vil Fremskrittspartiet kutte, og Høyre kutter i inngått jordbruksoppgjør. Hva er det disse partiene egentlig vil med norsk beredskap?

Det må være en økonomi å leve av for å produsere trygg mat. Senterpartiet vil styrke rekrutteringen og omstillingen landbruket står i. Skal folk tørre å satse, kan ikke Høyre kutte 1,7 mrd. kr i jordbruksavtalen i sitt forslag til statsbudsjett eller legge ned Bionova, som omstiller landbruket. Jeg håper forbrukerne får opp bevisstheten i valget om norsk eller utenlandsk mat, og ser at konsekvensen av Høyres og Fremskrittspartiets politikk er dyrere mat og lenger mellom hver bonde.

Ellers må jeg hilse fra Oppland om utbetaling av naturskade etter flere alvorlige naturhendelser som har rammet landbruket hardt både i deler av Gudbrandsdalen og Valdres, på Toten og på Hadeland. Rovdyrkonfliktene må også ned. Særlig jerven er fæl når det gjelder dette.

Når det gjelder utdanning og forskning, er det viktig at fylkene følger opp Stortingets vedtak om fullføringsrett og rekvalifiseringsrett som trådte i kraft i høst, og de midlene fylkeskommunene har fått for å bidra til å gjennomføre dette. Agronomutdanninger har flere steder opplevd økt søkertall. Vi har kunnet feire at nasjonalt søker over 50 pst. av elevene seg til yrkesfag på videregående skole, et resultat av regjeringas politikk for en mer praktisk skole. I dag kom også nye forskningsfunn fra NORSE om at elever i grunnskolen med tilbud om gårdsskole opplever økt mestring og trivsel, og at flere

enn det kanskje ellers ville ha vært, tok videre utdanning. Hurra!

Ellers må jeg nevne samfunnsoppdraget for bærekraftig før og styrkingen på 12 mill. kr i 2025. Innen 2034 skal alt før til oppdrettsfisk og husdyr komme fra bærekraftige kilder. Ambisjonene for landbruket må fortsette framover og oppover, ikke havne i klørne på Høyre og Fremskrittspartiet, som vil skade matberedskapen.

Sverre Myrli (A) [15:37:22]: På mandag kom en gledelig melding. Da ble det offentliggjort at Norge Mineraler i Egersund kjøper Skaland Graphite på Senja. Skaland Graphite er faktisk Europas største produsent av naturlig grafitt. Det var en veldig god nyhet, dette lover bra. Norge Mineraler kjøper altså bedriften som – hvis jeg ikke tar feil – nå har hatt australske eiere og har fungert så som så.

Mineralutvinning er næringspolitikk og arbeidsplasser. Mineralutvinning er klimapolitikk, fordi vi trenger mye mineraler med alt vi skal elektrifisere og digitalisere. Mineralutvinning er også blitt sikkerhetspolitikk, fordi vi er blitt for avhengige av mineraler fra land som ikke er blant våre allierte.

Regjeringen la fram en offensiv mineralstrategi i fjor. Den beskriver hvor viktig utvinning av mineraler er, og hvordan vi kan få fart på mineralutvinningen i Norge. Norge har store muligheter for økt mineralutvinning. Vi har dyktige fagfolk, vi er et land med strenge miljøbestemmelser, vi er et land der begrepet HMS – helse, miljø og sikkerhet – gjennomsyres alt som skal gjøres. Vi har oppegående myndigheter, både nasjonalt og lokalt, og vi har dyktige bedrifter og et dyktig næringsliv.

Likevel: Skal vi lykkes i mineralsatsingen vår, må det gå raskere å få avklart prosjektene enn hva som er tilfellet i dag. Regjeringen legger etter hvert fram en ny minerallov der mye av dette vil bli tatt opp, og målsettingen er å få økt mineralutvinning i Norge.

Norsk næringsliv, Norge som land – ja, hele samfunnet – står foran store endringer framover. Norsk olje- og gassvirksomhet vil etter hvert trappes ned. Vi kan diskutere tempoet, det er noe uenighet der, men olje og gass vil uansett trappes ned, og andre energiformer vil gradvis overta. Vi har ambisiøse klimamål som skal nås, vi får endringer i alders- og befolkningssammensetningen i landet vårt, og det kommer til å skje store teknologierendringer – og det skjer fort.

Dette blir utfordrende, men tenk også hvilke muligheter vi får ved å føre en aktiv næringspolitikk, ved å føre en aktiv utdanningspolitikk, som ble diskutert tidligere i dag, og ved å føre en aktiv klimapolitikk. Da må næringsliv og myndigheter spille på lag, så skal vi klare dette veldig bra.

Isak Mathis Buljo (A) [15:40:49]: Fremskrittspartiet viser lite forståelse for samisk språk, kulturliv og næringsliv. Stortinget har i år behandlet sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. I den forbindelse ga Stortinget som institusjon en uforbeholden unnskyldning til norske urfolk og minoriteter. Alle partier, bortsett fra Fremskrittspartiet, støttet en slik unnskyldning.

Regjeringen har i statsbudsjettet gitt over 1,7 mrd. kr til samiske formål. Det står i sterk kontrast til Fremskrittspartiets kutt til de samme formålene. Fremskrittspartiet foreslår å kutte 300 mill. kr til samiske formål, som igjen kan bety at mange arbeidsplasser i Finnmark forsvinner. Det går ut over samisk språk, utdanning og kulturliv, for å nevne noe. Det går ut over Finnmark.

Fremskrittspartiet kutter også nærmere 60 mill. kr i utdanningssektoren for samiske skoler og språkopplæring. Samme parti vil kutte 50 mill. kr i reindriftsavtalen, som igjen berører den enkelte utøver. Det innebærer mindre inntekt, som igjen kan føre til en økning av reinntallet når direktetilskuddet kuttes. Alt henger sammen.

I landbruket vil Fremskrittspartiet også kutte milliarder. Det går ut over Nord-Norge, der vi allerede har færrest bønder og lave marginer. Klimaendringer har gjort det utfordrende å drifte de naturbaserte næringene. Å gi gode rammebetingelser til primærnæringene er derfor veldig viktig. Derfor må vi også ha gode støtteordninger for næringslivet som skal omstille seg. Fremskrittspartiet hevder de er opptatt av forutsigbarhet for næringsdrivende, men å kutte en allerede inngått avtale er useriøst og bidrar ikke til stabilitet for den enkelte næringsutøver.

Denne regjeringen har ambisjoner på vegne av det samiske næringslivet. Sammen med Sametinget jobber vi med en strategi som skal styrke næringsutviklingen i de samiske områdene. I sum fører Fremskrittspartiets politikk til et stort skritt tilbake for det samiske samfunnet.

Infrastruktur er viktig for næringslivet. Vi setter endelig i gang med utbedringen av E45 Kløfta. Dette er et viktig bidrag for utviklingen av næringslivet i regionen og tryggheten til folk.

Presidenten [15:43:52]: Da er tiden ute.

Ingrid Waagen (Sp) [15:44:05]: Vi har et innovativt og aktivt næringsliv som er i vekst og utvikling, men en av de virkelig store utfordringene er tilgangen på arbeidskraft for at denne utviklingen skal kunne fortsette. Næringslivet trenger kvalifisert arbeidskraft der de er. Da er det helt avgjørende med desentralisert utdanning – utdanning på alle nivå. Jeg er derfor stolt over at Senterpartiet i regjering ser dette og satser på utdanning i hele Norge. Regjeringen har bl.a. satset på fagskolen.

Fagskolen er helt sentral for næringslivet på både store og små plasser i hele landet. Næringslivet trenger fagarbeideren. Vi trenger fagarbeideren.

Bærekraftig bruk av naturressurser har gjennom historien vært sentralt i utviklingen av norsk næringsliv. Det mener Senterpartiet det fortsatt skal være. Tingvoll på Nordmøre er en av de få gjenværende tekstilbygdene vi har i Norge. Der produseres det bærekraftig tekstil i mange ulike stoff. Blant annet blir ull som ellers ikke har noen verdi, forvandlet til fine tekstiler som er så å si helt «ureiste» og helt uten fargestoffer. Det er bærekraftig, det! Når man har slitt ut et bærekraftig klesplagg, kan man legge det i komposten, og det blir til gjødsel. Slik er det ikke med klesindustrien ellers i verden. «Made in Norway» er på vei inn, og «Made in China» er på vei ut. Vi trenger flere bedrifter som satser på bærekraftig tekstil.

For at næringslivet skal lykkes, er vi avhengige av at de har kvalifiserte ansatte. Vi er også avhengige av at det bor folk i hele Norge, at vi har attraktive lokalsamfunn å bo i, arbeidsplasser og tilgjengelige boliger. Det kommer ikke av seg selv. Regjeringen har gjort mange kraftfulle grep her som vi allerede ser og hører resultatene av. Det at folk får slettet studielån hvert år de bor i en distriktskommune, har effekt. At vi har gratis ferjer, har effekt. Halv pris i barnehagene i distriktskommuner har effekt.

Det er mange grep i statsbudsjettet som hjelper for næringslivet vårt. Det betyr noe hvem som styrer landet, og at vi har en regjering som fører en aktiv næringspolitikk, og som styrker distriktene våre. Vi skal fortsatt bo og leve i bygd og by i hele Norge.

Kathrine Kleveland (Sp) [15:47:04]: Alle trenger mat, faktisk opptil flere ganger hver dag. En av lærdommene i det frigjorte Norge etter 1945 var at man måtte bygge opp sivil beredskap og solide lagre med korn, fôr og andre livsnødvendigheter. En annen lærdom var at det vesle dyrkbare arealet som finnes i dette landet, må utnyttes til å produsere mat. På 1950-tallet var det lovfestet at det skulle være lager av forsyninger tilsvarende ett års krigsforbruk.

Vi lever fortsatt i urolige tider, med stadige endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen. Det har ytterligere aktualisert behovet for matberedskap. Derfor er punktet i Hurdalsplattformen som sier at samfunnsoppdraget til jordbruket er å sikre Norges befolkning nok og trygg mat produsert på norske naturressurser, og slik bidra til arbeid, god ernæring og helse, viktig, og derfor er reale jordbruksoppgjør og beredskapslager for korn nødvendig. Nå er det satt av midler til oppbygging av beredskapslager og inngått avtaler om lagring av de første 30 000 tonnene. Det handler om sikkerhetspolitikk, klima og matforsyning.

I en verden som roper etter mat, har vi både rett og plikt til å opprettholde egen matproduksjon. Den norske modellen med jordbruksforhandlinger, tollvern og samvirkebedrifter er bærebjelkene i norsk matproduksjon. Senterpartiet vil gi matprodusentene tilbake troen – og ga mer i det første jordbruksoppgjøret enn i de ti foregående årene til sammen. Vi har hatt rekordhøye oppgjør og strømkompensasjonsordninger.

Det å minske matsvinn er beredskap. Vi må kaste mindre mat. Derfor er jeg glad for at det med Senterpartiet i regjering endelig blir en matkastelov. Vi bør også spise mer norskprodusert mat. Ordet «norsketarianer» kom med på Språkrådets kortliste for årets ord i 2024, og jeg er stolt av at det var Senterparti-damen Dordi B. Lerum som laget ordet i forbindelse med at hun bare ville spise norsk mat i år.

Jordvern er beredskap fordi enhver jordfleck som dyrkes, er beredskap. For hvert mål matjord som nedbygges, fratar vi framtiden 1 000 brød i året. Regnestykket er enkelt: På ett mål jord kan det dyrkes 500 kg mat-hvete, og det gir minimum 1 000 brød i året. Vi må slutte med å legge matjord under asfalt, kjøpesenter og industribygg i et urovekkende tempo. Derfor må jordvernstrategien på maks 2 000 dekar overholdes strengt.

Olve Grotle (H) [15:50:12]: Hausten 2021 var det optimisme og framtidstru som prega norsk havbruk. Solberg-regjeringa hadde nettopp lagt fram miljøteknologiordninga, som skulle bringe næringa i ei meir miljøvenleg og berekraftig retning. Samtaleemna dreia seg ofte om visjonane ein hadde for framtida, berekraftig vekst og at havbruket skulle vere med på å oppfylle FN sine mål om at vi må produsere meir mat i havet.

I dag er situasjonen ein annan. Kort sagt har optimismen og visjonane blitt bytt ut med ei usikkerheit om heilt fundamentale forhold. Det skuldast fleire ting regjeringa har ansvaret for. Lakseskatten blei ei svært uheldig sak for havbrukselskapa på mange måtar, og framleis ventar ein på normprisane som lakseprisrådet skal kome med. Miljøteknologiordninga blei ikkje behandla i det heile tatt, og no har ein i lang tid òg venta på den såkalla miljøfleksibilitetsordninga. Det er òg fleire andre ordningar og regelverk som har late vente på seg, og som ventar på avklaringar.

Ei hovudutfordring med dette er at den store uvissa og dei stadige utsetjingane har påverka framferda til selskapa. Oppdrettarane har utsett investeringsavgjerder i både konvensjonell og alternativ produksjonsteknologi i påvente av avklaringar om rammevilkåra. Dette har ikkje berre ført til at havbruket har mista styringsfart når det gjeld både produksjonsvekst, utvikling og innovasjon i ei meir berekraftig retning, det har òg gått ut over ei leverandørnæring som har utvikla ei rekkje konsept

som kan vere svar på mange av dei utfordringane havbruksnæringa har, f.eks. med lakselus og fiskehelse. I haust har vi sett at fleire i denne bransjen har blitt sagt opp og permitterte som følgje av det. Det er uheldig ikkje berre for dei som blir direkte ramma, det er også svært uheldig ettersom det er leverandørnæringa som står for mykje av det utviklingsarbeidet og dei innovasjonane som skjer i havbruket vårt.

Havbruksnæringa har fleire utfordringar knytte til miljø og fiskehelse, som næringa sjølv er nærmast til å bere ansvaret for. Her må næringa sjølv bli betre, men det er ingen tvil om at all den uvissa og dei mange utsetjingane regjeringa har ansvaret for, som gjeld rammevilkåra til havbruket vårt, har verka sterkt investeringshemmande. Det er ikkje berre ein kostnad for havbruksnæringa og leverandørnæringane, men òg ein kostnad for heile samfunnet vårt.

Vi treng ein meir offensiv og handlekraftig politikk for havbruket vårt som kan gje havbruket optimismen og investeringslysta tilbake.

Bjørnar Skjæran (A) [15:53:17]: Arbeiderpartiet stiller opp for kysten. CO₂-kompensasjonsordningen er helt avgjørende i den situasjonen fiskerinæringen nå står i. Jeg er derfor strålende fornøyd med at de partiene som går til angrep på en hel næring, ikke vil få flertall for sitt syn, mens regjeringen og flertallet her i salen stiller opp så lenge teknologien ikke er på plass.

En økning til 500 mill. kr er en storsatsing på en næring som må håndtere en kvotenedgang vi ikke har sett maken til siden 1980-tallet. Den økningen styrker norske kystsamfunn, den hindrer karbonlekkasje, og den gir fiskeflåten tid til en rettferdig grønn omstilling. Samtidig er CO₂-avgiften innrettet sånn at den stimulerer til lavere drivstofforbruk.

I denne sammenhengen vil jeg også framheve hva de viktige grepene i kvotemeldingen betyr for næringen. Vi gjeninnførte trålstigen som Norges Fiskarlag utviklet allerede på 1990-tallet, og som har vært bærende for fordelingen mellom hav og kyst i flere tiår. Høyre og Fremskrittspartiet skrotet den, og hadde det blitt stående, ville mange i kystflåten ha vært på konkursens rand allerede nå, om ikke konkurs. Praten om forutsigbarhet som jeg har hørt i dag, er rett og slett pinlig i lys av dette.

Vi gjeninnførte også prinsippet om at strukturkvotene skal tilbake til gruppen de kommer fra, når de utløper. Dette er den redningsbøyen mange i kystflåten nå holdt seg flytende med. At Høyre og Fremskrittspartiet skrotet dette prinsippet, står fortsatt som en mørk dag i den fiskeripolitiske historien vår.

Situasjonen på finnmarkskysten er alvorlig. Det er nedgang i kvoter på sentrale fiskeslag. Helt nødvendige sanksjoner mot Russland har rammet mange lokalsam-

funn i Finnmark. Fiskeriene bidrar til stor verdiskaping, og det er viktig å støtte opp om disse samfunnene nå. Dette er bakgrunnen for den særskilte tiltakspakken for Finnmark. Pakken skal bidra til omstilling og bedre kontroll med fiskeriressursene.

Ordningene til Innovasjon Norge i Troms og Finnmark styrkes med 60 mill. kr for å bidra til omstillings- og utvikling i sjømatindustrien. Fiskeridirektoratets kontroll i Troms og Finnmark styrkes med 4 mill. kr, og arbeidet med Blue Justice International Tracking Center i Vardø styrkes med 5 mill. kr. Også kommunale næringsfond i kystkommunene i Finnmark får påfyll. På denne måten skal vi både sikre kontrollen med de viktige fiskeriressursene og bidra til utvikling i de mest fiskeriavhengige samfunnene vi har.

Det betyr i sannhet noe hvem som styrer.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:56:28]: Innledningsvis må jeg bare gi en kommentar til representanten Buljo fra Arbeiderpartiet i Finnmark, som sier at vi har foreslått et kutt til reindriften. Ja, det har vi, og vi ønsker å redusere reintallet slik at reindriften igjen kan bli en bærekraftig næring. Den er overhodet ikke det i dag. Reintallet har skutt i været. I 1970 var reintallet i Finnmark på rundt 69 000. Fram til 2020 ble det mer enn doblet, til over 150 000, og vi har enkelte områder som overhodet ikke lenger er egnet til reinbeite på grunn av at reindriften selv har ødelagt beitemarkene.

Siden stortingsvalget i 2021 har den økonomiske situasjonen for folk og bedrifter blitt betydelig forverret. Norge har et av de høyeste skattetrykkene i OECD-området, og den rød-grønne regjeringen har unnlatt å ta viktige grep som kunne hjulpet mange. Fremskrittspartiet mener at folk og bedrifter skal få beholde mer av sine egne penger. Det gir trygghet og økonomisk handelfrihet for den enkelte. Vi sørger for helt nødvendige skatte- og avgiftslettelser i en krevende tid for både vanlige folk og bedrifter.

Norge er en stolt havnasjon, og nettolønnsordningen er det viktigste politiske virkemiddelet vi har for å sikre rekruttering og norsk kompetanse i maritim sektor. Til tross for at regjeringspartiene i Hurdalsplattformen har lovet å styrke nettolønnsordningen, har den blitt spist opp av inflasjon for hvert eneste rød-grønne statsbudsjett.

Fremskrittspartiet mener det minste vi kan gjøre for maritim sektor, som har tjent Norge og norsk verdiskaping i århundrer, er å gi dem stabile rammevilkår som sikrer videre rekruttering og kompetanse til næringen. Derfor foreslår Fremskrittspartiet i årets alternative statsbudsjett å fjerne taket i ordningen på alle segmenter for å gi næringen solide rammevilkår.

Helheten i Fremskrittspartiets budsjett viser at vi prioriterer hovedoppgavene mens vi kutter der vi kan. Blant annet kutter vi 3,4 mrd. kr i de direkte overføringene til landbruket. Da er vi nede på samme nivået som regjeringen var på i fjor. Tatt i betraktning alle reguleringer og båndlegginger regjeringen, med Senterpartiet i spissen, har påført bøndene, ser vi at jordbruksinntektene faktisk går ned. De gikk ned med 26 pst. fra i fjor. Samtidig har gjelden økt med 5 pst., ifølge driftsgranskingen fra NIBIO.

Senterpartiet velger å fortsette med medisin som ikke fungerer, og det resulterte i fjor i en historisk høy nedlegging av rundt 360 jordbruksbedrifter.

Fremskrittspartiet har derimot mer tro på at bøndene trenger mer frihet til å styre eget gårdsbruk selv, at det skal lønne seg å satse, og fjerning av de strenge reguleringene i landbruket. Derfor vil Fremskrittspartiet gi bøndene mer frihet og færre reguleringer for å sikre vekst og satting i jordbruket.

Liv Kari Eskeland (H) [15:59:49]: Eg vil gjerne få lov til å løfta fram geoparkane, som òg ligg under ansvarsområdet til denne komiteen. Diverre har dei i dette budsjettet korkje vorte prioriterte av regjeringa eller kome inn under forhandlingane med SV.

UNESCO-geoparkane bidreg med internasjonal status og formidling av verdfull naturarv. Geoparkane med UNESCO-status har eit krav om å tilsetja geologar for å oppretthalda UNESCO-statusen, ein kostnad som til no er vorten dekt over løyvingar i statsbudsjettet. Sidan 2020 har geoparkane, som no tel fire stykk, fått 1 mill. kr i statsstøtte, så nær som i 2022.

Fire av våre fem geoparkar ligg i distrikt der det er så få fastbuande at kommunetilskotet per innbyggjar saman med fylkeskommunal støtte ikkje kan finansiera eit minimum av bemanning. Difor har ein til no vore avhengig av den statlege støtta.

Noreg bidreg altså med nær 700 mill. kr totalt til ymse UNESCO-prosjekt rundt omkring i verda, inkludert NORADs. Det viser at ein har stor statleg vilje til å støtta UNESCO. At regjeringa då vel ikkje å bidra til dei norske UNESCO-geoparkane, vert eit ganske stort paradoks. Me har difor ein merknad om at regjeringa må gå i dialog med UNESCO-geoparkane for å sikra at kompetansen ikkje går tapt ved bortfall av statstilskotet, og finna gode løysingar for å hindra at denne kompetansen forsvinn. Dette er kompetanse som er veldig vanskeleg å få tak i.

Føreseielege rammevilkår er heilt nødvendig. Dette handlar òg om å gjera geoparkane i stand til å driva god personalpolitikk, noko me opplever at denne regjeringa er oppteken av – i alle fall gjennom retorikk.

No kan regjeringa òg gjennom praktisk politikk visa at dei tek situasjonen til geoparkane på alvor. Det beste hadde vore om statsråden no på ståande fot kunne ta utfordringa og lova geoparkane eit møte, slik at dei kan gå inn i jula med litt lågare skuldrar og eit håp om ei god løysing ut på nyåret. Geoparkane gjer ein fantastisk jobb med å løfta delar av naturen og kulturarven vår, og regjeringa bør gjennom handling visa at dei verdset dette.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [16:02:40]: Det viktigaste distriktspolitiske grepet vi kan gjere som nasjonale politikarar, er å sørgje for grunnlag for eit variert, livskraftig, lønnsamt og i størst mogleg grad lokalt eigd næringsliv over heile landet. På min heim plass Nordfjordeid ligg ei bedrift som heiter Eid Elektro, som lagar elektrotavler for ein nasjonal marknad. Dei har 100 tilsette og omsette i år for 250 mill. kr. Dei gjev bidrag til lokalsamfunnet ikkje berre i form av arbeidsplassar, men i form av å stille opp med bidrag til lag, organisasjonar og lokal aktivitet i stort og smått, med lokal eigarskap og lokal tilknytning.

Det er ikkje ei unik bedrift. Den typen bedrifter finst på dei fleste plassar rundt om i Noreg, iallfall viss dei ikkje blir skatta i hel slik at dei anten ikkje har noko overskot igjen å dele ut, eller eigarane vel å kaste inn handkledet og selje seg ut.

Eigaren i Eid Elektro fortalde tidlegare i dag offentleg at i hans bransje, elektrobransjen, er no ni av ti bedrifter selt ut av landet dei siste to åra. Kvar veke blir bedrifter i denne bransjen selt ut fordi dei lokale norske eigarane ikkje tør å stå i det meir, med kombinasjonen av skattetrykk og fiendtleg retorikk frå dagens regjering. Då hjelper det veldig lite å kome med subsidieordningar som gratis ferje, fleire lensmannskontor og det eine og det andre, viss ein på sikt byggjer ned grunnlaget for at folk skal kunne leve eit godt liv, og at det er gode lokalsamfunn i heile landet, nemleg det lokale næringslivet.

Difor er det for Venstre ein hovudprioritet at vi skal sørgje for at Noreg faktisk blir det beste landet i verda for både å starte og byggje bedrifter i – ikkje berre fordi det er viktig for nasjonaløkonomien og for det vi skal leve av etter oljen som nasjon, men fordi dette òg er den beste oppskrifta på at det i framtida skal bu folk som har eit godt liv, og som ønskjer å leve livet sitt, i heile landet, frå nord til sør og frå aust til vest. Difor er næringslivspolitik og distriktspolitikk to sider av same sak.

Solveig Vitanza (A) [16:05:50]: Det er kanskje mange representantar som heller skulle vært i en finansdebatt i dag, men jeg skal holde meg til noe som egentlig angår alle de tre rammeområdene våre, nemlig mat. Jeg skal sette litt ekstra fokus på rammeområde 11.

Arbeiderpartiet legger stor vekt på vår forpliktelse til å produsere norsk mat til egen befolkning. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er forverret. Det understreker viktigheten av økt selvforsyning med en løpende matproduksjon og god matberedskap. En robust og stabil landbruksnæring kan derfor ses på som en slags forsikring for den norske befolkningen.

Gjennom jordbruksoppgjøret og statsbudsjettet følger regjeringen opp sine prioriteringer og viser handlingsvilje til å etterleve det vi lovte i Meld. St. 11 for 2023–2024 om å øke selvforsyningen av jordbruksvarer og om planen for opptrapping av inntektsmulighetene i jordbruket. Hvis vi skal øke norsk matproduksjon, må vi sørge for mer lønnsomhet i næringen. Det at bøndene også skal sitte igjen med noe i lommeboken, er helt avgjørende skal vi sørge for rekruttering, investering og produksjon i sektoren.

Vi trenger landbruk i hele landet – med en variert bruksstruktur som er tilpasset Norges naturressurser og geografi. Det er slik vi best kan produsere mat på en bærekraftig og klimavennlig måte, og ikke minst er det avgjørende for nasjonal forsyningssikkerhet.

En stor del av rammeområde 11 går til ordninger og tiltak som er framforhandlet gjennom jordbruksavtalen. I år ble staten og jordbruket enige om en jordbruksavtale som legger til rette for å tette inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper med ca. 60 000 kr. Andre ting som ble prioritert, er melk, korn, grønt, et betydelig løft for klima, natur og miljø, velferdsordningene, investeringsmidler og matproduksjon i Nord-Norge. Dette er en god avtale for hele landbruket, og den styrker produksjonsøkonomien.

Som vi ser av partienes ulike budsjettforslag, prioriterer vi norsk matproduksjon, bøndenes driftsgrunnlag og klimasatsinger ganske ulikt. Vi ser at Høyre og Fremskrittspartiet kutter med milliarder i overføringer til landbruket. Vi hører ofte at disse partiene snakker om forutsigbarhet i næringslivet, men det gjelder tydeligvis ikke for bønder. Fremskrittspartiet kutter det totale landbruksbudsjettet med over 4 mrd. kr og Høyre med nesten 2 mrd. kr.

Jeg mener det er i budsjettet partienes virkelige politikk og prioriteringer best kommer fram. Jeg vil derfor takke SV for at vi har kommet fram til et godt budsjettforslag som legger til rette for en trygg, sunn og variert matproduksjon i Norge. I en tid der vi jobber målrettet for en bedre beredskap, skal vi i hvert fall legge til rette for matsikkerhet og en bærekraftig matproduksjon for hele befolkningen.

Statsråd Geir Pollestad [16:09:03]: Eg har lyst til å knyta nokre kommentarar til det eventyret Framstegspartiet fortel om sin eigen politikk. Det er eit eventyr,

og det er krydra med ting som rett og slett ikkje er sanne.

For det fyrste vil eit kutt på 4 mrd. kr til norske bønder ha betydning. Det vil bety eit kutt på rundt 130 000 kr per årsverk i jordbruket. Så viser representanten Strifeldt til at Framstegspartiet vil gjera andre ting. Det er heilt rett at dei vil gjera andre ting. Eg har registrert at dei vil svekkja tollvernet. Det vil gjera at bonden får mindre betalt for varene. Det er kanskje sånn i matematikken, men det er ikkje sånn i økonomien at minus og minus vert pluss. Minus og minus vert meir minus.

Me har sett at Framstegspartiet har gått til angrep på marknadsordningane som sikrar at ein får henta kjøt og mjølk i heile landet. Eg høyrde òg representanten Strifeldt seia at det var ei historisk høg nedlegging av bruk i Noreg. Då må ein sjå på tala. Det stemmer rett og slett ikkje – ein skal langt tilbake for å finna så låg bruksnedlegging som det var i fjor. Eg trur om mogleg ein ikkje vil finna det i nyare tid.

Det vert òg gjort eit poeng av at 2023 var eit dårleg år for jordbruket. Det var det, for det var tørke og flaum. Når sjølvstendig næringsdrivande får produsert mindre av varene sine, går inntekta ned. Er løysinga å kutta i overføringane når ein har dårlege avlingar? Openbert ikkje.

I 2022 var det svært gode avlingar, og då gjekk inntekta opp. Alt tilseier at 2024 vert eit heilt ok år, og at inntekta igjen vil gå opp. Den satsinga regjeringa har hatt på 12 mrd. kr – 67 pst. vekst i overføringane til jordbruket – har vore heilt nødvendig for å møte kostnadsauken og samtidig leggja til rette for inntektsvekst. Det er basisen i dette.

Det er så enkelt at viss ein vil ha landbruk i heile landet, viss ein vil styrkja den norske matberedskapen, og viss me vil verta meir sjølvforsynte med mat, då må me vera villige til å bruka dei pengane det kostar. Det er naivt å tru at norske bønder med vår vekstsesong er i stand til å konkurrera med franske og spanske bønder f.eks. når det gjeld å produsera potet. Ein vil verta konkurrert ut. Difor treng eit norsk landbruk ein skikkeleg landbrukspolitikk, og det står regjeringa for.

Presidenten [16:12:05]: Representanten Bengt Rune Strifeldt har hatt ordet to gonger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [16:12:19]: Jeg vil med dette takke for en god debatt, med budsjetter som tydeligvis er hvert enkelt partis prioriteringer, og så vil jeg takke alle i salen for den grundige gjennomgangen av Fremskrittspartiets alternative budsjett. Det varmer et Fremskrittsparti-hjerte.

Vi har en regjering som fortsetter å øke skatter og avgifter, og en av de få tingene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har lyktes med i denne regjeringsperioden, er en storstilt eksport av kapital og kompetanse til utlandet i form av investorer som rømmer landet.

Skillelinjene mellom venstre- og høyresiden er svært tydelige, men også mellom partiene på høyresiden. Vi har Fremskrittspartiet, som ønsker å kutte i skatter og avgifter, og vi har Høyre, som ønsker å innføre flere nye symbolske miljøavgifter, med f.eks. avgift på melkekartonger og økning i bilavgiften.

Avslutningsvis vil jeg ønske presidenten og salen god jul.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [16:13:33]: Jeg må innrømme at jeg ikke har fulgt med i hele debatten, men her var det mye sutring, syting og klaging om subsidier og at alt går galt. Kanskje man da skal satse på noe som faktisk går bra, og det er forsvarsindustrien. Den går bra. FSi, altså Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening, har 221 medlemsbedrifter. Alle tjener penger, og de er lokalisert over hele landet.

Her sitter det altså folk og syter over sin egen kommune eller at det ikke er nok aktivitet der de er. Hvorfor ikke satse på det som fungerer? FSi har doblet antall medlemsbedrifter de siste par årene – fordi det lønner seg, fordi det er smart, fordi man satser på og investerer i forsvarsindustrien, fordi man trenger de produktene de kan levere. Hvorfor ikke ta en debatt om det, i stedet for å diskutere hvor mange bønder man skal ha ulike steder, næring som forsvinner, og distriktspolitikk?

Man trenger ikke distriktspolitikk hvis man satser på det som faktisk fungerer, for da kommer bedriftene til kommunene, og de ber heller ikke om subsidier for at de skal være der. Da kommer også folk, kompetanse og alt man trenger for å skape arbeidsplasser, og de kommer over hele landet. Ikke minst har forsvarsindustrien spinnoff-effekter som gjør at andre bedrifter under forsvarsindustrien blomstrer. Små bedrifter, små knoppbedrifter, kommer ulike steder i landet for å bygge opp under de store bedriftene i forsvarsindustrien i Norge, og det fungerer.

Da trenger man ikke stå her og rope etter subsidier. Man kan satse på en industri som tjener penger, og så vil også kommunene tjene penger, gjennom at bedriftene er plassert i disse kommunene. For eksempel er romindustrien en økende og etter hvert stor industri Norge. Droneteknologi, kunstig intelligens generelt og alt som baseres på fremtiden, kommer ut av forsvarsindustrien.

Jeg vil si til alle som er aktive i næringspolitikken: Sats på det som fungerer, ikke klag på det som ikke fungerer. La oss ikke få mer av det som ikke fungerer, men sats på det som fungerer.

Bjørnar Skjæran (A) [16:15:48]: Tall kan være litt kjedelige, men riktige svar på enkle regnestykker bør bety mer enn den retorikken vi hører fra høyresiden i salen her i dag. Det blir stadig hevdet at det går så dårlig i næringslivet når Arbeiderpartiet leder regjeringen.

Vel, noen enkle tall på forskjellen mellom en Arbeiderparti-ledet regjering og da Høyre ledet regjeringen: Under Jens Stoltenbergs åtte år ble det skapt over 350 000 nye arbeidsplasser i Norge, to av tre kom i privat sektor. Fasiten under like mange år med Erna Solbergs regjering var 170 000, altså omtrent halvparten, og andelen i privat sektor var på bare 57 pst. Under dagens regjering – i de tre årene som har gått – er fasiten 145 000, altså nesten like mange nye arbeidsplasser på tre år som Høyre klarte på åtte år. Mens Høyres fasit på privat sektor var 57 pst., er fasiten nå 84 pst.

Ja, det blir mange tall, men de viser veldig tydelig realiteten. Hvis vi ser på antallet nyoppstartede foretak, er fasiten nå, på tre år, 2 000 flere per kvartal enn det man klarte under Erna Solbergs regjering. For å trekke paralleller til andre land: Vi har borgerlig styre i Sverige, og der er arbeidsledigheten 9 pst., mens den er et par prosent i Norge.

Regjeringen har jobbet for et vendepunkt i økonomien. Nå er vi der, både for landet og for hver enkelt. Prisveksten er på vei ned, renta vil gå ned, og både Norges Bank og Statistisk sentralbyrå forventer real lønnsvekst i både 2024 og 2025, så det går bra i norsk økonomi. I tillegg betyr det at vi med den rente- og inflasjonsspiralen vi opplever nå, på tre år kan klare det vi forrige gang i Norge etter jappetiden brukte 10–15 år på. Vi klarer det uten mye arbeidsledighet, bedrifter som går overende i hopetall, og at titusener må gå fra både hus og hjem.

Sist vi var i denne situasjonen, hadde vi borgerlig styre. Det endte med at vi måtte etablere en egen gjeldsordningslov. Ikke kom til meg og fortell at det ikke kan gå bra i landet også i krevende tider når man har en Arbeiderparti-ledet regjering. Fasiten – tallenes klare tale – er veldig, veldig tydelig.

Nikolai Astrup (H) [16:18:40]: La meg først si at jeg ikke alltid er så hjertens enig med representanten Tybring-Gjedde, men: Det er mye sutring generelt sett.

La meg komme til poenget, og det var representanten Skjærans innlegg. Det er ulike former for tall og ulike måter å bruke dem på. Realiteten er at tallene under denne regjeringen viser at det var en oppdemmet etterspørsel og et stort oppsving ut av pandemien som gjorde at det ble skapt mange arbeidsplasser i privat sektor – uten tvil. Vi har også hatt en historisk svak kronekurs, som selvfølgelig er veldig bra for eksportnæringene og for reiselivet. Til tross for det har vi altså sett et klart

trendskifte det siste året, hvor nesten alle nye arbeidsplasser har blitt skapt i offentlig sektor. Det er ikke fordi det er ansatt spesielt mange i offentlig sektor, det er rett og slett fordi det er bråstopp i antall nye ansettelser i privat sektor det siste året.

En nærliggende årsakssammenheng her kan være at regjeringens politikk begynner å bite – at det å øke skatene med nesten 40 mrd. kr, som man har gjort hittil, får en konsekvens. Vi ser at investeringene i fastlandsbedriftene er lavere nå enn i siste normalår før pandemien, i 2019. Vi ser at bedriftseiere flytter – formuer for over 50 mrd. kr er flyttet. Vi ser at gründere gjør opprør. Mange av våre kloke hoder som har gode ideer, velger å flytte ut av landet for å realisere ideene der fremfor å bli her og la nye bedrifter vokse.

Det er en god del faresignaler. Selv om mye går bra, er det likevel sånn at det er en god del faresignaler, og jeg opplever ikke at regjeringspartiene overhodet tar det inn over seg. I replikkrunnen med næringsministeren stilte jeg spørsmålet om hun var bekymret for at norskregistrerte fond nå flagger ut – mange til Sverige, noen til Luxembourg og til Finland. Over tid svekker dette finansnæringen, som har en viktig rolle for å skaffe til veie kapital til norske bedrifter. Hun gikk ikke rundt og bekymret seg, sa hun – for alt går så bra i dette landet, må vi formodentlig tro – men det er altså grunn til å bekymre seg over dette. Det er grunn til å ta inn over seg at det kanskje har med politikk å gjøre, og kanskje vi må sørge for at vi har rammevilkår som er på linje med våre viktigste konkurrenter. Det har vi ikke nå.

Hvis vi skal innfri ambisjonene om være et av de beste landene i verden å starte og drive bedrift i, er vi nødt til å gjøre noe med politikken. For nå går det i feil retning på en rekke områder, selv om det i gjennomsnitt har gått bra bl.a. på grunn av en oppdemmet etterspørsel etter pandemien.

Presidenten [16:11:36]: Representanten Bjørnar Skjæran har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Bjørnar Skjæran (A) [16:21:49]: Det er veldig sjelden at jeg lar meg imponere av bortforklaringer, men her er det klart at representanten Astrup imponerer meg. Det er altså fordelen av å komme ut av en pandemi som er årsaken til at det har gått bra under den sittende regjering, ifølge representanten Astrup. Høyre hadde altså bare en voldsom uflaks, som gjorde at det ble så vanskelig. Jeg tenker at hvis Høyre har en så notorisk uflaks at det blir pandemi i landet når Høyre styrer, må vi iallfall tenke oss nøye om.

Det er faktisk også sånn at under Stoltenberg-regjeringen – da det ble skapt dobbelt så mange arbeidsplasser som under Høyres regjeringstid – hadde man den

verste finanskrisen verden har sett siden 1930-tallet. Jeg bare minner om det. Jeg kan også minne om at pandemien kom tilbake umiddelbart etter regjeringsskiftet – det har kanskje gått i glemmeboka, men det er en del av realitetene rundt det vi snakker om. Jeg tror det er greiest at vi forholder oss til fakta – det er alltid lettest å diskutere da, men bortforklaringer fungerer jo uten det.

Rune Støstad (A) [16:23:10]: Debatten går mot slutten, så jeg vil gjerne kommentere et par ting, og jeg skal stille et spørsmål til Astrup, som viste til at det har vært en økning i offentlig sektor. Ja, det har vært det – 78 pst. er innenfor undervisning. Hvor vil Astrup kutte i det?

Vi har hørt Høyre og Venstre kritisere Arbeiderpartiet for næringspolitikken. Venstre mener at vi er for opptatt av store industribedrifter, Høyre bruker tid på å kritisere oss fordi vi fokuserer på småbedrifter. Da skal jeg oppklare følgende: Vi er opptatt av bredden i norsk næringsliv. Det er nettopp det som gjør vår aktive næringspolitikk sterk og helhetlig – å støtte opp under industrimuligheter som kan drive Norge framover, men som også gir Norge og våre småbedrifter og gründere de verktøyene de trenger for å lykkes. Vår politikk handler om å legge til rette for vekst, innovasjon og verdiskaping i hele landet, i både by og bygd.

Jeg må også kommentere Fremskrittspartiets snuoperasjon når det gjelder grunnrenteskatt på havbruk. Da skatten ble innført, var de – Sylvi Listhaug – ute: Denne skal bort. Nå er den med i det alternative budsjettet. Plutselig ser Fremskrittspartiet lyset og ser at den skatten er både rettferdig og nødvendig.

Det tegnes et dystert bilde fra representanter fra Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet. Kanskje kan jeg gi dem litt mer lystighet inn mot jul, for det går ikke så dårlig i norsk næringsliv som de representantene skal ha det til. Det er faktisk slik at denne regjeringen skaper 145 000 nye arbeidsplasser. 145 000 flere er i arbeid med dagens regjering – åtte av ti i privat sektor. Jeg håper at en kan ta med seg det inn i jula. Kanskje blir det litt mer lystig.

Det har vært mye prat om kysten og fisken, og det er ikke til å undres over, for havet gir oss arbeidsplasser, eksportinntekter og verdiskaping i verdensklasse. Likevel må vi ikke glemme at det finnes fisk i Innlandet også. Det var spørsmål om fisk er mat eller ei – ja, det er mat. Hvis en er i tvil om julemat, skal jeg slå et slag for rakfisk fra Gudbrandsdalen og fra Valdres. Det er både tradisjon og kvalitet.

Med dette vil jeg takke for debatten og ønske komiteen – og også presidenten – en riktig god jul.

Presidenten [16:25:56]: Representanten Nikolai Astrup har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Nikolai Astrup (H) [16:26:07]: Det representanten Skjæran kaller bortforklaringer, står svart på hvitt i regjeringens statsbudsjett. Jeg vil anbefale at representanten leser sin egen regjeringens statsbudsjett, og så kan han komme tilbake til meg, for der står det veldig tydelig at denne veksten i arbeidsplasser skyldes at det var en oppdemmet etterspørsel ut av pandemien.

Det som bør bekymre ham mer, er at det de siste tolv månedene har vært stillstand. Når de fleste arbeidsplasser har kommet i offentlig sektor det siste året, skyldes ikke det at det har vært ansatt veldig mange i offentlig sektor. Vi ser jo at helsekøene øker, det er færre politifolk i gatene, og elevene lærer mindre i skolen, så det er ikke fordi man har satset veldig tungt på offentlig sektor, det er rett og slett fordi det ansettes veldig få i privat sektor. Det er det som er problemet, fordi vi ser at regjeringens politikk begynner å bite.

Heldigvis, som jeg sa i mitt innlegg tidligere i dag, er politikk en fornybar ressurs. Snart er det valg, og dere vet alle hva dere da må gjøre for å få til et skifte.

Presidenten [16:27:14]: Representanten Alfred Jens Bjørlo har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Alfred Jens Bjørlo (V) [16:27:07]: Representanten Støstad har eit poeng når det gjeld at Arbeidarpartiet er oppteke av breidda i norsk næringsliv. Det er heilt rett, det er ikkje slik at det berre har vore protestar frå dei små i næringslivet, eller berre frå dei store i næringslivet, mot denne regjeringa sin næringspolitikk. Den frustrasjonen som har vore over denne regjeringa, er faktisk ganske likt fordelt i heile næringslivet, så der skal eg gje representanten Støstad rett.

Hovudinnvendinga frå næringslivet, i tillegg til skatteauken, har vore manglande føreseielegheit i næringspolitikken. Det er på toppen av lista over det norsk næringsliv ber tynt om å få tilbake, etter tre år med denne regjeringa. Den gode nyheita: Den føreseielegheita er det håp om å få tilbake i 2025 med ei ny regjering og eit sterkt Venstre.

Heilt til slutt vil eg stø opp under representanten Støstad si hyllest til rakfisken. Viss vi no neste år får eit vedtak på at fisk er mat, så vi kan følge opp Venstre sitt syn når det gjeld at ein har lov til å selje øl frå dei same gardane som sel rakfisk, går vi mot herlege tider...(Presidenten klubbar.)

Presidenten [16:28:24]: Tida er ute uansett.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 4–6.

Etter ynske frå utanriks- og forsvarskomiteen vil sakene nr. 7–11 verta behandla under eitt.

Sak nr. 7 [16:28:38]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Sak nr. 8 [16:28:52]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2025 (Innst. 17 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025))

Sak nr. 9 [16:29:01]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Utanriksdepartementet (Innst. 82 S (2024–2025), jf. Prop. 24 S (2024–2025))

Sak nr. 10 [16:29:11]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Forsvarsdepartementet (Innst. 84 S (2024–2025), jf. Prop. 19 S (2024–2025))

Sak nr. 11 [16:29:21]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 80 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), kap. 480 og 481)

Presidenten [16:29:36]: Etter ynske frå utanriks- og forsvarskomiteen vil taletida verta fordelt slik: Arbeidarpartiet 25 minutt, Høgre 20 minutt, Senterpartiet 20 minutt, Framstegspartiet 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Raudt 5 minutt, Venstre 5 minutt, Miljøpartiet Dei Grøne 5 minutt og Kristeleg Folkeparti 5 minutt.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til eit replikkordskifte på inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Ine Eriksen Søreide (H) [16:30:32] (komiteens leder): I løpet av knappe to uker har stor dynamikk i Midtøsten banet vei for forsiktige tegn til håp og optimisme, men også potensielt stor usikkerhet. Assads fall fra makten markerer slutten på et brutalt diktatur, og

det er grunn til å glede seg over det. Han fulgte bokstavelig talt i de brutale fotsporene til faren, og til sammen har de to styrt Syria med jernhånd i nærmere 53 år. Siden den blodige borgerkrigen startet for 13 år siden, har 500 000 mennesker blitt drept. Over 90 pst. av dem har blitt drept av Assad-regimet eller deres allierte, som Russland. Grov tortur, forsvinninger og angiveri var helt dagligdags i diktaturet.

FN og OPCW påviste at Assad brukte kjemiske våpen mot egen befolkning, og i desember 2013 tok Norge, sammen med Danmark, ledelse i operasjonen Recsy for å frakte kjemiske våpen ut av Syria. I et halvt år deltok 550 norske soldater i innsatsen. Norge gikk også i front for å samle land rundt betydelig humanitær støtte til Syria.

Under den arabiske våren i 2011 sa jeg at vi har sett diktaturet falle, men at vi ennå ikke har sett demokratiet reise seg. Jeg tror det er grunn til å tilnærme seg de siste dagenes omveltninger i Syria med samme forbehold. Det er fortsatt for tidlig å si hvor dette vil ende. Selv om HTS og lederen Ahmed al-Sharaa sier mange av de riktige tingene, som at de ønsker å beholde og jobbe innenfor de etablerte institusjonene, og at de ønsker en inkluderende politisk prosess og tjenesteleveranser, er det også grunn til å minne om HTS' bakgrunn. HTS var tidligere Jabhat al-Nusra, og Sharaa var selv med i IS i Irak.

Midtøsten er en region preget av etnisk og religiøs vold. Syria kan beskrives som et slags lappeteppes av religioner, der religiøse grupper aldri har levd side om side i det vi kan kalle et stabilt demokrati. I tida framover vil vi i tillegg til de mange gledesscenene trolig også se grupper som vil ha hevn, og forsoning er heller ikke i Syria en bryter man skrur av og på. Det er med andre ord for tidlig å friskmelde Syria, men det er grunnlag for forsiktig optimisme. Selv om landet nå står overfor både disse indre utfordringene og flere ytre, som innblanding fra land både i og utenfor regionen, er det viktig å forsøke å bidra til å styrke de moderate kreftene. Den videre utviklingen i Syria må bygge på demokratiske prinsipper og menneskerettigheter.

Når bildet av utviklingen avtegner seg, er det også viktig å utmeisle en ny strategi for bistanden til Syria. Det betyr på sikt å endre fokus fra humanitære behov til langsiktig oppbygging. Det må gjøres mange grenseoppganger og prinsipielle avklaringer, bl.a. hvordan vi sikrer at alle områder i Syria får lik tilgang til gjenoppbyggingsstøtte.

En interessant side ved Assad-regimets kollaps i Syria er hvordan det svekker Russland og Iran betydelig. Begge har vært Assads aktive støttespillere også militært, men de verken kunne eller ville bistå. Hva det vil bety over tid, f.eks. for land i BRIKS-pluss-kretsen, i Asia og i Afrika generelt, at Russland ikke viser seg som den støtten man

forventet, er for tidlig å si, men at det vil få betydning også for styrkeforholdet mellom aktører, er klart.

De siste dagene har det også kommet rapporter om at en våpenhvile mellom Israel og Hamas kan være nært forestående. Dette var også tema da komiteen møtte Egypts president i forrige uke. Rapporter om våpenhvile har også kommet flere ganger tidligere, men den nye dynamikken i regionen kan være et bidrag til å få en endelig slutt på krigen. 45 000 mennesker, to tredjedeler av dem kvinner og barn, er drept i Gaza siden oktober i fjor. Hamas holder fortsatt gisler og skyter raketter mot Israel. Det er helt nødvendig med en våpenhvile for å få slutt på de enorme lidelsene for sivile.

Russlands brutale krig mot Ukraina har i løpet av de siste månedene fått en stadig mer global natur. Russland klarer også å produsere og kjøpe nok våpen og ammunisjon til å holde krigshandlingene gående. Iran forsyner Russland med missiler og droner som brukes aktivt i krigen. Partnerskapet mellom Russland og Nord-Korea fordypes stadig, og nå leverer landene både missiler, store mengder ammunisjon og et stort antall soldater til Russland. De siste dagene har de første rapportene om dreppe nordkoreanske soldater ved fronten kommet. Kina holder den russiske økonomien i gang ved å kjøpe oljen som er sanksjonert i Vesten, samtidig som de forsyner Russland med bl.a. kjøretøy og deler og komponenter som trengs for å bygge våpensystemer. Dette viser hvordan Russlands krig i Ukraina får denne globale naturen, og hvordan Russland henter militær støtte til å fortsette krigen. Russlands vilje til å bruke militærmakt for å oppnå utenrikspolitiske mål begrenser seg heller neppe til Ukraina. Ukrainas motstandskamp angår Europas og vår egen framtidige sikkerhet.

Jeg er glad for at alle partiene på Stortinget kunne samle seg bak en betydelig økt støtte til Ukraina neste år. Regjeringas forslag i budsjettet om 15 mrd. kr i støtte i 2025 var altfor lite og sendte i tillegg et veldig uheldig signal om en nær halvering av støtten fra i år til neste år. Høyre foreslo i sitt alternative budsjett å øke støtten til 45 mrd. kr i 2025. At Stortinget samlet seg om minst 35 mrd. kr neste år, er et godt og viktig signal til Ukraina, til Putin og til våre allierte. Denne krigen utkjempes nå. Den vinnes eller tapes nå. Da er vår tydelige støtte helt nødvendig, og det viser vi med denne enigheten.

Dette er vår generasjons viktigste oppgave. Det er avgjørende å sørge for at Ukrainas forsvarsindustri kan produsere mer våpen, særlig droner og ammunisjon, raskt. Derfor omhandlet Høyres initiativ for økt støtte først og fremst penger til ukrainsk forsvarsindustri, som har kapasitet, men mangler penger, og til energisektoren, som må fungere for å holde befolkningen varm og forsvarsindustrien i gang. Russlands målrettede angrep på ukrainsk energisektor har to årsaker: å knekke be-

folkningens motstandskraft og å ødelegge produksjonen av våpen.

Det er også positivt at vi gjennom enigheten mellom alle partiene har slått fast at regjeringa skal komme tilbake til Stortinget under arbeidet med revidert nasjonalbudsjett for å diskutere ytterligere økning i støtten til Ukraina, og at støtten i 2025 blir fordelt med to tredjedeler til militær støtte og én tredjedel til sivil støtte.

I dag behandler vi også svalbardbudsjettet. Stortinget behandlet svalbardmeldinga tidligere i år, og jeg er glad for at det ble enighet om vedtak knyttet til transportkapasiteten til Svalbard, og at det psykiske helsetilbudet skal styrkes.

Det er også i en sikkerhetspolitisk kontekst viktig med stor årvåkenhet knyttet til Svalbard. Det er i Etterretningstjenestens åpne trussel- og risikovurdering for 2024 slått fast at det norske ordskiftet om forsvars- og sikkerhetspolitikk, Arktis- og Svalbard-politikk, energi- og miljøpolitikk og Vestens og Norges tilnærming til krigen i Ukraina er spesielt utsatt for russisk påvirkningsaktivitet. Vi må se i øynene at vi ikke er immune overfor denne aktiviteten. Det foregår påvirkningsoperasjoner og forsøk på å splitte befolkningen, og det foregår selvfølgelig også forberedelse til både sabotasje og spionasje, både hos oss og i veldig mange andre europeiske land. Veldig mange forsøk er avverget, men det er også forsøk som har vært vellykkede, sett fra russisk perspektiv. Disse problemstillingene mener jeg at vi må ha et mye tydeligere grep om også utad – altså at vi snakker mye mer åpent om dette.

Jeg vil bruke den siste tida til å nevne to ord – og litt til – om langtidsplanen for forsvarssektoren. Vi legger til grunn at de økonomiske beregningene som ligger i budsjettet, er de som skal til for å oppfylle første år av planperioden, men det er samtidig ingen tvil om at det året vi nå går inn i, og den perioden vi nå går inn i, blir veldig krevende. Det å vedta en langtidsplan er én ting; det å gjennomføre den er en annen ting. Styling og personell blir nøkkelen i særlig den første perioden.

Som mange i denne sal husker, var Stortinget også enige om å innføre en ny ordning med årlig rapportering til Stortinget om status, framdrift, utfordringer og risiko ved gjennomføring av langtidsplanen. Det mener jeg er et veldig godt vedtak, for det bidrar i veldig sterk grad til at vi kan følge opp der det eventuelt er behov for justeringer, og at Stortinget til enhver tid også er innforstått med hvordan framdriften er. Det er mye penger i omløp, det er store endringer som skal skje, og ikke minst er den norske langtidsplanen sensitiv for endringer, både i markeder og selvfølgelig også i sikkerhetspolitiske situasjoner.

Det er viktig for oss at Stortinget også der klarte å samle seg om en langtidsplan. Det tror jeg er viktig fordi

den skal gjelde i tolv år, og vi skal sette i gang med mange store prosjekter. Det er også viktig å vise utad, både til vår nabo Russland og til våre allierte, at vi tar dette på alvor.

Åsmund Aukrust (A) [16:40:40]: Vi legger snart bak oss et brutalt år. Kontrastene kunne knapt vært større fra et julepyntet Oslo til de brutale krigene i Gaza, Sudan, Ukraina, Haiti og mange andre steder på kloden.

I dag er det 1 029 dager siden 24. februar 2022. Det har vært 1 029 dager med fullskala krig og okkupasjon i Ukraina, 1 029 dager med så utrolig mye smerte, sorg og redsel. Ukraina kjemper en kamp for å overleve som land, og de kjemper en kamp for internasjonal rett, for demokrati, for selvstyre og for vår felles sikkerhet i Europa. Derfor er deres kamp også vår kamp.

Vi samler oss i dag bak en nær dobling av Nansen-programmet for Ukraina for 2025. Jeg mener dette er norsk politikk på sitt aller beste, hvor vi klarer å finne sammen om å gi Ukraina minst 35 mrd. kr for neste år. Det er unikt i verden at vi klarer å ha et enstemmig storting i vår støtte til Ukraina. Jeg er helt enig i det komitélederen sa: Det sender et veldig viktig signal til ukrainerne om at vi står ved deres side så lenge det trengs, og det sender et veldig tydelig signal til Putin og Russland om at vi ikke lar oss presse, true eller splitte. Jeg håper vi klarer å ta vare på den enigheten også inn i 2025, og ser fram til mange gode og viktige diskusjoner mellom alle partiene om oppfølgingen av Nansen-programmet.

Der vi er helt enig i analysene og virkemidlene når det gjelder krigen i Ukraina, ser vi ganske forskjellig på krigen i Gaza. Jeg er stolt av at den norske regjeringen har gått i front med støtte for palestinerne sak for å få slutt på krigen i Gaza, for å få humanitær hjelp inn og for å få løslatt alle gislene. Norge, med Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen, har valgt å gå foran, har tatt modige standpunkt før de fleste andre og har vært et tydeligere land enn de fleste andre. Det ser vi som en veldig tydelig kontrast til hva som hadde vært politikken dersom vi hadde hatt en Fremskrittsparti-Høyre-regjering. Da statsministeren og utenriksministeren erklærte at Norge anerkjente staten Palestina, dro Fremskrittspartiets leder rett til den israelske ambassaden. Da krigen flyttet seg til Libanon og Norge sto i front for å unngå at krigen skulle eskalere, gikk Fremskrittspartiet ut med jubelrop og kalte det en fantastisk fin operasjon. Der Norge har stått i front for å støtte Midtøsten humanitært, foreslår Fremskrittspartiet i dag å fjerne hele den norske støtten til Midtøsten. Det er klare konflikter mellom blokkene i dette spørsmålet.

Mer enn noen gang trenger Midtøsten at verden engasjerer seg for dem. Det er en humanitær kollaps i Gaza, Vestbredden og Libanon er krutt-tønner, hvor det når som helst kan smelle, og i Syria har opprørerne gjort

slutt på 50 år med Assad-familiens diktatur. Det er utrolig fint og rørende å se jubelropene fra gatene i Damaskus, men det har bare gått en drøy uke. Dette kan fortsatt gå alle veier, men verden bør gjøre det vi kan for å støtte opp om en demokratisk og fredelig utvikling i Syria.

Også i år når regjeringen vårt mål om én prosent av statsbudsjettet til bistand, og også dette er i skarp kontrast til hva som er alternativet fra de borgerlige partiene. Vi ser gjennom budsjettforslaget fra de borgerlige partiene hva slags utviklingspolitikk vi ville fått med et regjeringsskifte, hvor Fremskrittspartiet nå er det største borgerlige partiet: 13 mrd. kr mindre fra Norge dersom det er Fremskrittspartiet som har finansministeren eller statsministeren. Det er mer enn en halvering av støtten til menneskerettigheter og freds- og forsoningsarbeid. Det er store kutt til utdanning, klima og mange av FN-programmene, og kutt i all støtte til FNs utviklingsprogram, UNDP. Det samme er foreslått når det gjelder hele den norske støtten til Midtøsten og Afghanistan, og det er milliarder i kutt til Afrika. Dette er det som vil kunne bli politikken dersom Sylvi Listhaug og Erna Solberg vinner høstens valg.

Det er bra at vi i norsk politikk er enige om mye av utenriks- og sikkerhetspolitikken – om støtten til Ukraina, NATO-medlemskapet, EØS-avtalen og opptrapping av Forsvaret. Det tjener et lite land som Norge. Ved inngangen til et valgår er det likevel også viktig at skillene mellom blokkene kommer fram, og det vil på en rekke områder være en annen utenrikspolitikk som vil bli ført med et flertall av Fremskrittspartiet og Høyre, dersom de skulle vinne valget neste høst.

Jeg ser fram til mange viktige diskusjoner i denne salen og i offentligheten fram mot valget 8. september, også om dette temaet.

Bengt Fasteraune (Sp) [16:45:50]: Dagens sikkerhetspolitiske situasjon viser behovet for å ta grep som styrker vår operative evne på kort, mellomlang og lang sikt. Våre sikkerhetspolitiske omgivelser er varig endret, med krig i Europa, Midtøsten og Afrika samt tilspisset global konkurranse og militær, politisk, økonomisk og teknologisk makt. Det legger føringer for både innenriks- og utenrikspolitiske prioriteringer.

Årets budsjett understreker den alvorlige sikkerhetssituasjonen både vi og verden for øvrig står i. De globale spenningene mellom stormaktene øker, med stadige forskyvninger av politisk, økonomisk og militær makt mellom landene. Situasjonen i Palestina er mildt sagt fortvilende. Vi opplever en uavklart situasjon i Syria, og regionen preges av vold og ikke minst usikkerhet. Ukrainerne fortsetter sin heroiske motstandskamp mot den russiske invasjonen – en kamp de kjemper på vegne av oss alle.

Mot dette bakteppet er det særlig viktig at vi arbeider nært og godt med våre allierte og partnere i alle kanaler og styrker vår egen forsvarsevne og beredskap i møte med nye trusler.

Forsvarsløftet er todelt. Med en ny langtidsplan for forsvarssektoren rigges det for det største løftet for forsvaret på over 30 år. Samtidig er planen et løfte til folket om å ivareta vår felles trygghet for fremtiden. Beredskap blir en del av hverdagen på en helt annen måte enn før. Alle må føle at de er med, og at de bidrar. For å lykkes med tryggingen av hele landet må Forsvaret i vesentlig større grad enn de siste årene ses i sammenheng med den nasjonale totalberedskapen og samfunnssikkerheten.

I slike tider må statens kjerneoppgave med å ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet komme først. Det innebærer at regjeringen må sikre et styrket nasjonalt forsvar og en helhetlig tilnærming til nasjonal sikkerhet, inkludert en styrking av evnen til å tenke strategisk, langsiktig og ikke minst på tvers av alle sektorer.

Det gjør regjeringen med dette budsjettet. Regjeringen foreslår en vesentlig styrking av Forsvaret som fører til at Norge tar større ansvar for egen og alliert sikkerhet. Inkludert enigheten om støtte til Ukraina neste år styrkes forsvarsbudsjettet med 34,2 mrd. kr, en økning på over 37 pst. Vi er med dette budsjettet i rute med langtidsplanen, og BNP-målet ligger an til å nås med god margin, på 2,39 pst.

I en sikkerhetspolitisk virkelighet som er farligere og mer sammensatt enn på mange tiår, er det særlig viktig at Etterretningstjenesten har evne til å forstå og varsle om situasjonen i våre interesseområder. Regjeringen foreslår derfor en betydelig styrking av Etterretningstjenesten i 2025. Styrkingen vil øke ambisjonen for Etterretningstjenesten og ytterligere forsterke den pågående videreutviklingen av en godt etablert tjeneste. Satsingen skal gi et bedre og mer oppdatert situasjonsbilde fra havbunnen til verdensrommet, og i alle domener.

Forskning og utvikling blir viktigere enn noen gang. Derfor styrkes dette arbeidet, og militære og sivile ressurser må samordnes. Klimaendring, teknologisk utvikling og et mer sammensatt trusselbilde endrer hva som skal til for å forsvare Norge framover, og hvem vi må samarbeide med for å gjøre dette. Dette er i en kontinuerlig utvikling.

Regjeringens forsvarssatsing vil merkes i hele landet. Våre prioriteringer er tydelige. Vi skal ha mer ammunisjon, flere folk, økt aktivitet og bedre beredskap. Av økningen i budsjettet går 5 mrd. kr til å styrke forsvarsevnen til det Forsvaret vi har i dag. Samtidig investeres det i den veksten og omstillingen Forsvaret skal ha gjennom de kommende årene. Over 7 mrd. kr av økningen i budsjettet skal gå til investeringer til luftvern, ubåter, ar-

tilleri og ikke minst en forsyningsreserve. Det investeres i Forsvarets eiendom, bygg og anlegg for å bygge grunnmuren, gi de ansatte gode arbeidsvilkår og tilrettelegge for framtidig vekst. Det planlegges med en personell-opptrapping på om lag 295 årsverk og 400 flere vernepliktige neste år. Heimevernet styrkes med 277 mill. kr for å sikre økt aktivitet. Soldatene skal trene fem dager og befalet sju, samtidig som områdestrukturen økes med om lag 500 soldater.

Kontroll og eierskap over strategisk viktig industri er viktigere i dag enn på lenge – en erkjennelse denne regjeringen tar på stort alvor.

Den nasjonale forsvarsindustrien er i kraftig vekst. Fra 2022 til 2023 økte verdien av norsk eksport av forsvarsmateriell og flerbruksvarer, teknologi og tjenester med om lag 35 pst, til 12 mrd. kr. Hovedvekten av eksporten går til våre allierte i NATO. Vi leverer i dag systemer og materiell av høy kvalitet, og vi må fortsette å legge til rette for videre vekst og utvikling av denne sektoren, både for vår egen og for våre alliertes forsvarsevne.

Vi må støtte arbeidet med de store utfordringene verden står overfor. Humanitær støtte til kriseområder prioriteres, og global matsikkerhet styrkes. Jeg vil berømme bistandsministeren for denne prioriteringen også i årets budsjett. Norges bidrag og arbeid mot sult og for økt matsikkerhet gir trygghet for mange i møte med en urolig verden og store klimaendringer.

I dagens alvorlige sikkerhetspolitiske situasjon minner Nobels fredspris oss om at vi må fortsette arbeidet for nedrustning. Konsekvensene av bruk av kjernefysiske våpen er store for både mennesker og miljø, og vår trygghet er avhengig av at tabuet mot atomvåpen opprettholdes – det må aldri brukes igjen. Det må gjøres gjennom kontroll, overvåking og kunnskap. De er de viktigste hjelpemidlene for å kunne ivareta dette. Det må aldri glemmes. I budsjettavtalen med SV styrkes derfor arbeidet for nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet med totalt 25 mill. kr.

Nansen-programmet er et nybrottsarbeid. Det er et viktig nybrottsarbeid som fortsetter å gi sårt tiltrengt humanitær og militær støtte til Ukrainas rettfærdige motstandskamp. Det er en blodig eksistensiell kamp som Ukraina kjemper. Aldri i vår historie har vi bidratt med så mye til et land i krig, og det til en part som kjemper mot Russland, et av våre naboland. Det er et nødvendig paradigmeskifte i norsk politikk. Det har vært krevende, men det ansvaret har vi tatt.

Nettopp derfor har regjeringen foreslått å forlenge Nansen-programmet fram til 2030 med enighet mellom partiene om å øke støtten til minimum 35 mrd. kr. neste år. Det er bra. Dette gir Ukraina trygghet for at vi står ved deres side i denne konflikten helt til krigens slutt, også i en tid da flere land vakler i sine langsiktige forpliktelser

til Ukraina. Det sender også et tydelig signal til Russland om at det norske folk tar avstand fra deres angrepskrig. Høy militær kompetanse forblir et av Ukrainas fremste fortrinn overfor Russland.

Regjeringen vil i 2025 videreføre og styrke trening og øving for ukrainsk militært personell. Vi vil fortsette å bidra til trening og øving i Storbritannia, Tyskland og Norge, med grunnleggende og videregående militær utdanning i fokus. Vi vil også støtte Ukraina med opplæring innenfor viktige fagfelt i andre land.

Jeg vil benytte anledningen til å understreke – og dette er særdeles viktig – at evnen til og verdien av at vi som storting står samlet om viktige sikkerhetspolitiske beslutninger, ikke undervurderes. Dette gjelder bl.a. i forbindelse med langtidsplanen og Nansen-programmet. Det gir stabilitet, forutsigbarhet og legitimitet til beslutninger som påvirker våre nasjonale kjerneinteresser. Det gjør det mulig for Norge å føre en langsiktig politikk for å trygge disse interessene og bygge tillit på tvers av det politiske landskapet.

Jeg er trygg på at vi også ved neste korsvei, for den vil komme fortare enn vi aner, vil klare å finne felles løsninger som hegner om denne verdifulle egenskapen ved det norske demokratiet.

Morten Wold (FrP) [16:56:19]: I dag står vi overfor viktige spørsmål om hvilken retning norsk utenrikspolitikk skal ta. Hva skal være vårt hovedfokus? Svaret er enkelt: Norsk utenrikspolitikk må først og fremst ivareta våre nasjonale interesser.

Dessverre ser vi nå at regjeringen heller velger å spille en rolle som en sikkerhetspolitisk agitator i Midtøsten, i stedet for å sette norske interesser først. Et tydelig eksempel på dette er Norges aktive anerkjennelse av Palestina som stat. Dette har fått store konsekvenser. Norge har mistet sin troverdighet som en objektiv aktør i konflikten mellom Hamas og Israel. Regjeringen er ensidig opptatt av å kritisere alt Israel gjør. At Israel er et demokratisk land i en udemokratisk region, omgitt av islamistiske terrororganisasjoner som de jobber for å fjerne av hensyn til egen sikkerhet, tillegger regjeringen ingen vekt.

Vi ser konsekvensene av dette hver eneste dag – i form av anti-israelske og jødefiendtlige ytringer i sosiale medier og i det offentlige rom. Regjeringen har et stort ansvar her. Vi må ta et kraftig oppgjør med jødehatet som har fått vokse i vårt samfunn.

En kjerneoppgave i norsk utenrikspolitikk må være å bistå norsk næringsliv og norske statsborgere i utlandet. En aktiv utenrikspolitikk skal bidra til økt eksport, verdiskaping og bedre økonomiske muligheter for Norge. Samtidig skal vi sikre at vår nasjonale sikkerhet og vårt handlingsrom styrkes i et globalt perspektiv.

Norge er en av verdens største givere av bistand, men kontrollen med midlene er altfor svak, noe Riksrevisjonens nylig avlagte rapport konkluderte med. Vi kan ikke fortsette å gi enorme beløp uten at vi ser konkrete resultater. Regjeringen må stille klare krav til mottakerne om at bistanden fører til reell utvikling, og at landene blir mindre avhengige av vår støtte. FNs anbefalte bistandsnivå er 0,7 pst. av BNI, og Fremskrittspartiet mener at vi bør justere vår bistand ned til dette nivået – et nivå som er i tråd med internasjonale anbefalinger.

Fremskrittspartiet ønsker å redusere antallet mottakerland og organisasjoner for å sikre bedre kontroll og ansvarlighet. Mottakerlandene må ta større ansvar for å bygge fungerende økonomier. Det er også et behov for mer åpenhet om hvordan bistanden brukes, hvilke resultater den gir, og hvordan den kan føre til reell utvikling. Vi mener også at alle mottakerland bør ha en returavtale for utviste asylsøkere.

Mange av de bistandsmidlene vi gir, er bundet til langsiktige programmer. Dette betyr at vi har forpliktet oss til prosjekter som strekker seg over flere år. Vi mener det er viktig å jobbe målrettet for å redusere disse prosjektene, særlig dem som ikke gir de ønskede resultatene. De store overføringene til FN og andre store bistandsaktører må reduseres. Nødhjelp må derimot prioriteres – vi skal hjelpe dem som trenger det mest, der og da.

Fremskrittspartiet mener at den siste utviklingen i Ukraina understreker betydningen av et sterkt samarbeid med våre allierte, spesielt innenfor NATO. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden er i endring, og rivaliseringen mellom stormaktene fører til økte spenninger og væpnede konflikter. Norge må derfor posisjonere seg sammen med våre allierte for å beskytte nasjonale sikkerhetsinteresser og økonomiske interesser.

Fremskrittspartiet har helt fra starten av fullskalakrigen i Ukraina vært tydelige på at vi skal hjelpe og ta imot ukrainske flyktninger. Vi har vært positive til å gi beskyttelse til ukrainere på flukt, og vi har vært opptatt av å sikre at de som trenger beskyttelse, får det, men vi må også være realistiske. Norge kan ikke ha bedre ytelser enn våre naboland, og vi må alltid forholde oss til hva vi faktisk har kapasitet til. Vi mener også at ukrainske menn i stridsdyktig alder ikke bør få opphold i Norge, med mindre de kan dokumentere at de er fritatt fra militærtjeneste.

Krigen i Ukraina er ikke bare et brutalt angrep på et fritt land – det er et alvorlig brudd på folkeretten. Russland bryter daglig menneskerettighetene ved sine krigshandlinger. Det er noe vi alle må ta sterkt avstand fra, og vi må vise at slike overgrep ikke er akseptable.

Dessverre ser vi at flere land som mottar bistand fra Norge, ikke har tatt klart avstand fra Russlands ulovlige

krig mot Ukraina. Dette er helt uakseptabelt. Derfor mener Fremskrittspartiet det må få konsekvenser for bistandsmottakerne. Vi vil stanse all støtte til land som ikke tydelig tar avstand fra Russlands invasjon av Ukraina. Vi kan ikke bruke skattebetaleres penger til å støtte regimer som ikke står på riktig side av historien.

Fremskrittspartiet mener det er et behov for å holde tilbake bistand til de palestinske selvstyremyndighetene. Innholdet i palestinske skolebøker har vært politisk farget og har fremmet en ideologi som bidrar til å bygge opp under konflikten med Israel. Det er uakseptabelt at barn blir utsatt for politisk propaganda som glorifiserer terrorister og oppfordrer til vold. Fremskrittspartiet mener derfor at midler til de palestinske selvstyremyndighetene bør holdes tilbake inntil de endrer sin praksis.

Når palestinske myndigheter viser liten interesse for fred og forsoning, må støtten fra Norge opphøre. Vi ser også at midler som bevilges til de palestinske selvstyremyndighetene, kan ende med å bli brukt til terrorvirksomhet mot Israel. Fremskrittspartiet har heller ikke tiltro til UNRWA og ønsker å stoppe støtte til deres arbeid. Vi mener at nødhjelp til Gaza bør gis gjennom andre aktører enn UNRWA.

Fremskrittspartiet ønsker også å kutte bistanden til Afghanistan i vårt alternative budsjett. Etter at Taliban tok makten, har situasjonen i Afghanistan utviklet seg raskt i negativ retning. Kvinner og jenter får ikke lov til å delta i utdanning og arbeidsliv, og regjeringens samtaler med Taliban har ikke ført til noen positiv utvikling.

Fremskrittspartiet mener at Norges kontakt med Taliban legitimerer ekstremisme, og at det svekker Norges anseelse på den internasjonale arenaen. Derfor ønsker Fremskrittspartiet å stanse all bistand til Afghanistan.

I dag står vi ved et avgjørende veiskille for Norges forsvarsevne. Vi går nå inn i det første året av den nye langtidsplanen for Forsvaret, en plan som er avgjørende for å sikre vår nasjonale sikkerhet i en tid med økte geopolitiske spenninger. Fremskrittspartiet mener det er helt avgjørende at regjeringen finansierer planen i sin helhet, og at opptrappingen av forsvarsevnen går som planlagt.

NATO er vår viktigste sikkerhetsgarantist, og i dagens sikkerhetspolitiske situasjon er det viktigere enn noen gang at Norge tar initiativ og ansvar for å styrke vår forsvarsevne, spesielt i nordområdene.

Vi må bidra aktivt med tilstedeværelse og overvåking av våre nærområder. Dette er ikke bare en forsvarsmessig nødvendighet, men en strategisk prioritet for å sikre at våre interesser ivaretas i en verden preget av økt usikkerhet.

Russlands ulovlige invasjon av Ukraina har vist oss at fred og frihet ikke kan tas for gitt. Fremskrittspartiet

mener at Norge bør legge til rette for at våre allierte kan etablere permanente baser på norsk jord – også i fredstid. Dette vil styrke både vår egen forsvarsevne og NATOs mobilitet i tilfelle kriser eller krig.

Det er også viktig at vi fortsetter å levere på 2-prosentmålet, og at vi fremover fortsetter å øke bevilgningene til Forsvaret. Videre er det avgjørende at Norge bygger et godt forhold til den nye amerikanske administrasjonen når Donald Trump igjen innsettes som president 20. januar neste år.

Fremskrittspartiet mener at en av statens viktigste oppgaver er å beskytte våre innbyggere mot trusler utenfra. Uten trygghet mot påvirkning og trusler fra aktører som ønsker å skade Norge, vil folk flest oppleve at hverdagen blir usikker. Demokratiets fundament vil smuldre. Dette understreker behovet for et sterkt forsvar, både nasjonalt og som en del av vårt samarbeid i NATO.

Med Sverige og Finland som NATO-medlemmer kan vi ytterligere styrke det nordiske samarbeidet. Dette gir Norden en sterkere sikkerhetspolitisk tyngde og vil i stor grad forbedre vår forsvarsevne.

Fremskrittspartiet mener at Norge skal være en konstruktiv bidragsyter i NATO, og at NATO er den viktigste arenaen for samarbeid og sikkerhet. Vi ser på NATO som en utmerket plattform for materiellsamarbeid, og ønsker at Norge skal bidra mer aktivt til å styrke samarbeidet med våre viktigste allierte, USA og Storbritannia.

Fremskrittspartiet mener at et sterkt forsvar også krever at vi styrker vår egen forsvarsindustri. Vi ønsker å sikre at norsk industri får muligheter til å øke produksjonskapasiteten, gjennom tettere samarbeid og avtaler mellom industrien og Forsvaret. Det er essensielt at norsk forsvarsindustri får de nødvendige rammebetingelsene for å kunne bidra til å bygge opp og styrke våre militære kapasiteter.

Særlig mener Fremskrittspartiet at norsk forsvars- og verftsindustri bør spille en nøkkelrolle i utviklingen og produksjonen av marinens nye fartøyer. Det er naturlig at de nye fartøysanskaffelsene også bidrar til å sikre at vedlikehold og oppgraderinger av fartøyene gjennomføres i Norge. Dette vil ikke bare styrke vår nasjonale forsvarsevne, men også sikre arbeidsplasser og kompetanse i norsk industri.

Jeg tar med dette opp Fremskrittspartiets forslag i sak nr. 9.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [17:05:07]: Representanten Morten Wold har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingrid Fiskaa (SV) [17:05:26]: I ei tid med krig i Europa, aukande spenning og stormaktsrivalisering er det viktigare enn nokon gong å prioritera rett i forsvarspolitikken. SV vil ha ei sterkare nasjonal forsvarsevne. Noreg treng eit forsvar som handhevar suvereniteten vår på landjorda, på havet og i lufta, og som dermed medverkar både til å tryggja norsk politisk handlingsrom, til god forvaltning av naturressursar og til låg spenning i nærområda våre.

For at den nasjonale forsvarsevna faktisk skal styrkjast, må det vera nok folk og ressursar til å øva, segla og vedlikehalda. Viss ikkje kan innkjøp av nytt materiell vera bortkasta og verste fall svekkja forsvarsevna. Trass i gode intensjonar i forsvarsforliket er Forsvarets største utfordring framleis å ha nok personell. Framleis forsvinn erfarne fagfolk ut av Forsvaret i raskt tempo.

For å stoppa personellflukta er det særleg avgjerande å forbetra pensjonsordninga. SV meiner me her er langt på overtid, og etterlyser handling i tråd med forventningane til eit samla storting i forsvarsforliket.

Samtidig trengst det god rekruttering. I SVs alternative budsjett set me difor av meir pengar til å behalda og rekruttera personell, og me føreslår å kalla inn fleire til førstegongsteneste. I tillegg vil me auka aktivitetsnivået i Forsvaret, me føreslår å styrkja Heimevernet, og me aukar talet på sivil personell.

Konkurranseutsetjing og privatisering av ulike funksjonar i Forsvaret er uklokt. Viss sivile og private selskap erstattar Forsvarets eigne tilsette, aukar sikkerheitsrisikoen, den demokratiske kontrollen blir svekt, og det vil vera uklare folkerettslege forhold i krise og krig. Det er gledeleg at regjeringa omsider tok reinhaldet tilbake i Forsvarets eigen regi, men det gjenstår viktige avklaringar om kven som skal utføra sentrale oppgåver som dagleg vedlikehald av materiell, og IKT-drift og lagring av Forsvarets data. Her forventar SV ei langt tydeligare linje frå regjeringa.

Styrking av Noregs forsvarsevne vil vera eit positivt bidrag til å dempa spenninga i nærområdet vårt, då me i større grad vil kunna handheva eigen suverenitet framfor å overlata nordområda til eit mogleg konfrontasjonsområde mellom stormaktene. Å senda ein av svært få norske fregattar til Indo-Stillehavet betyr derimot å svekkja beredskapen her heime. Dessutan vil det vera eit bidrag til auka spenning. SV kuttar difor bidraget til NATO-operasjonen i Indo-Stillehavet i sitt budsjett.

Ein meir alvorleg internasjonal situasjon set også større krav til utanriks- og utviklingspolitikken vår. Målet må vera å redusera årsakene til konflikt og fremja fredsleg konfliktløysing. Når folkeretten er under sterkt press og står i fare for å bli avløyst av den sterkaste sin rett, må Noreg stå i spissen for eit konsekvent forsvar av dei siviliserande internasjonale rettsreglane. Noregs

uavhengige posisjon utanfor EU og erfaring med diplomati gjev oss ei moglegheit til å bidra til fred, rettferd og nedrusting. Den moglegheita må me bruka endå betre.

SV meiner Noreg må styrkja innsatsen for fred og internasjonal nedrusting. Det er på høg tid, meiner me, at Noreg sluttar seg til atomvåpenforbodet i FN og dermed forsterkar norma mot atomvåpen. Så langt har ikkje SV fått gjennomslag for det, men i budsjettforliket med regjeringa har me auka støtta til dei norske fredsorganisasjonane, me har fått på plass eit humanitært initiativ mot atomvåpen, og det skal lagast ei stortingsmelding om Noregs langsiktige arbeid for fred og forsoning. Dette er gode steg i rett retning.

For tida ser me store humanitære kriser i bl.a. Sudan, Gaza og Burkina Faso. Innsatsen mot fleire av desse svoltkatastrofane er, saman med det langsiktige utviklingssamarbeidet, sterkt underfinansiert fordi mange vestlege land lar støtta til Ukraina gå på kostnad av krisene lenger sør. SV vil átvara mot ei slik utvikling. Vår internasjonale solidaritet må strekkja seg òg utanfor Europa, både fordi mange menneske er avhengige av slik solidaritet, og fordi det motsette vil skada den globale støtta til Ukrainas forsvarskamp.

Bjørnar Moxnes (R) [17:10:50]: Nesten hvert femte barn i verden lever i en krigssone. I Palestina begår Israel et folkemord med vestlig støtte. I Ukraina bomber Russland barnehager, boligblokker og energiforsyning, og i Irak og Syria ødelegges lokalsamfunn av NATO-landet Tyrkia. Samtidig har ikke verden investert mindre i fred og konfliktløsning på 15 år. Regjeringens budsjettforslag oppfylte ikke Stortingets vedtak om 1 pst. av Norges BNI til bistand – dette i en situasjon der verdens fattigste land sliter med energipriser som Norge på sin side tjener grovt på, har krigsprofitt på.

I Rødts budsjettforslag bevilger vi 5 mrd. kr mer enn regjeringen til nødhjelp, fred og utviklingshjelp, av dette over 600 mill. kr til fredsarbeid og kjernefysisk nedrustning. I en tid hvor hele FN-systemet er under press, reverserer Rødt også årevis med kutt i kjernestøtten til FNs ulike organisasjoner. På den måten når vi bistandsprosenten og sikrer at Nansen-programmet til Ukraina ikke går ut over annen humanitær bistand eller utviklingshjelp. I tillegg styrker vi støtten til Palestina kraftig. For Rødt er det viktig at vi støtter dem som nå blir forsøkt kneblet av egne myndigheter eller av okkuperende myndigheter, som Al-Haq, B'Tselem og de øvrige fem organisasjonene Israel har forbudt, og også miljøbevegelsen og militærnektene, som forbyr i Russland. Vi foreslår å fjerne Solberg-regjeringens stans i støtten til organisasjoner som jobber for boikott av Israel og hjelp til palestinske fanger, en stopp den sittende regjeringen dessverre viderefører.

Norge har store havområder i den strategisk viktige Nord-Atlanteren, og stormakter som Russland, USA og andre vil fylle tomrommet som oppstår hvis Norge ikke er til stede med egne styrker under norsk kommando. Et sterkere nasjonalt forsvar gir mindre rom for stormaktsrivalisering i våre områder og motvirker konflikt, som er i tråd med Norges interesse av lav spenning i nord. Det trengs også for å avskrekke potensielle angripere. Rødt sier nei til økt amerikansk tilstedeværelse og økt kjernefysisk mobilisering i norske nærområder og vil innrette forsvarsinnsatsen i tråd med det som var blant våre gjennomslag i Stortingets forsvarsforlik, nemlig å forebygge og motvirke konflikt. Rødt er imot baseavtalen som gir USA rett til tolv baser på norsk territorium. Den avtalen bryter med prinsippene fra baseerklæringen fra 1949 og er med på å gjøre Norge til et oppmarsjområde mellom de ulike stormaktene.

På Stortinget er det enighet om å doble Hæren, sikre luftvern til sivilbefolkning, anskaffe standardiserte fartøy fra norsk industri og flere andre punkter som også ligger i Rødts opprinnelige forsvarsplan, men det er elementer i budsjettet som trekker fokuset vekk fra forsvaret av Norge og over til mer amerikanskledede utenlandsoppdrag. Den strategien har de siste tre tiårene gått ut over forsvarsevnen og undergravd Norges troverdighet som en forsvarer av folkeretten. Det er derfor Rødt kutter over 700 mill. kr til «out-of-area»-operasjoner i Irak og Stillehavet.

Rødt vil forsere tiltakene som utbedrer personellkrisen i Forsvaret, hente inn etterslepet på vedlikehold på Forsvarets egne baser og framskynde bygging av fartøy til bruk av Sjøforsvaret, Kystvakten og Heimevernet til trygging av kystnære områder. Etter innspill fra fagforbundene inkluderer Rødts forslag også 100 mill. kr til økte pensjonsutbetalinger for å løse Forsvarets pensjonskrise. Rødt styrker også Forsvarets arbeid med å rekruttere og beholde ansatte med over 400 mill. kr samt 300 mill. kr til økte opptak til treårige utdanninger på Forsvarets høyskole. Vi vil også forsere å styrke Heimevernet med ytterligere 500 vernepliktige.

Så til stemmeforklaring: Ettersom vi har vårt eget budsjettopplegg, stemmer vi mot det som er tilrådingene, selv om vi på enkelte punkter selvsagt er for det som ligger i utenriks- og forsvarsrammene. Det er det samme vi gjør på de andre, øvrige budsjettområdene.

Guri Melby (V) [17:15:45]: Verden står i flere kriser samtidig. Russlands brutale og folkerettsstridige angrepskrig mot Ukraina utfordrer Europas sikkerhet og våre verdier. Krigen i Gaza har ført til enorme lidelser og utfordrer oppslutningen om folkeretten og internasjonale spilleregler. Sudan står overfor en hungersnød, og de humanitære behovene i verden vokser. Samtidig

har den globale fattigdomsreduksjonen snudd, og det er estimert at minst 600 millioner mennesker fremdeles vil leve i ekstrem fattigdom i 2030. Mens alt dette skjer, akselererer klimakrisen og forverrer framgangen på flere felt.

Det er nettopp i urolige tider at vi må ta internasjonalt ansvar. Derfor prioriterer Venstre å øke bistandsbudsjettet med 4,2 mrd. kr, slik at vi når bistandsmålet, slik vi også fikk til hvert år vi satt i regjering, i motsetning til hva dagens regjering gjør sammen med SV.

Norge er et lite land, men vi skal ha et stort hjerte og et sterkt internasjonalt engasjement. Vi har et moralsk ansvar for å stille opp for verdens mest sårbare mennesker og gi dem muligheten til et bedre liv. Det er også i vår egeninteresse å arbeide for en verden med mindre fattigdom, klimaendringer og flyktningstrømmer. Det gjør også Norge tryggere. Dessuten er bistand også geopolitikk. Hvis vestlige land senker sine ambisjoner for en global utvikling som fremmer velstand, menneskerettigheter og demokrati, vil land som Kina og Russland utnytte det vakuumet som følger. Det er ikke i vår interesse.

For Venstre er det viktig at utviklingspolitikken skal ha fattigdomsreduksjon som fremste mål. Derfor er utdanning en av Venstres viktigste bistandssatsinger, nettopp fordi veien ut av fattigdom starter med en god skolegang. Vi satser også på global helse, der Norge har spilt en tydelig rolle i mange, mange år, og vi øker kjernestøtten til IDA, Verdensbankens fond for de fattigste landene, med en halv milliard kroner. IDA er den mest effektive katalysatoren for bistand, hvor hver krone blir mobilisert til nesten fire kroner i fattigdomsbekjempelse for land sør for Sahara.

Samtidig må utviklingspolitikken også ta tak i de store, grenseløse utfordringene som vil ramme både utviklingsland og oss selv. Det gjelder spesielt klimakrisen. Derfor øker Venstre klimabistanden med 1,5 mrd. kr i sitt alternative budsjett. Spesielt klimainvesteringsfondet, som mobiliserer privat kapital og kutter store utslipp globalt, er en sentral satsing for Venstre.

Vi lever i en tid der vi er nødt til å stå opp for friheten, selv når det koster. Krigen i Ukraina er et vannskille som har vist oss at frihet, demokrati og selvråderett ikke kan tas for gitt. Det må forsvares. Russlands brutale og folkerettsstridige fullskalainvasjon utfordrer nemlig ikke bare Ukrainas selvstendighet, men også respekten for internasjonale spilleregler og det liberale demokrati. Derfor vil det få dramatiske konsekvenser for oss dersom Ukraina taper denne krigen. Det vil vise at militær aggresjon lønner seg, og demonstrere et Vesten som ikke står opp for sine naboer. Det kan gi blod på tann til andre autoritære stater. Derfor er en sterk og tydelig støtte til Ukraina den viktigste investeringen i vår egen

sikkerhet. Våre verdier er ingenting verdt hvis vi ikke er villige til å stille opp for dem og forsvare dem når de er truet. Derfor var det svært skuffende at regjeringen la fram et statsbudsjett i oktober som nærmest halverte støtten til Ukraina for 2024–2025. Det skjedde etter at Ukrainas behov på ingen måte har blitt mindre. Tvert imot har krigen blitt mer akutt, mer intens og enda mer alvorlig. Nordkoreanske soldater kjemper nå sammen med russiske soldater, og både Kina og Iran er direkte eller indirekte involvert og støtter Putins krigføring.

Samtidig vet vi at Ukraina trenger mye mer penger. Ukraina har teknologien og produksjonslinjer for materiell, for ammunisjon og for droner. De har en av verdens fremste våpenindustrier, som kan tredoble sin produksjon. De mangler finansiering. I tillegg trenger de mer utstyr og grunnutrustning til soldater, støtte til energisektoren og også mer humanitær hjelp.

I motsetning til i mange andre konflikter kan Norge faktisk direkte være med og påvirke utfallet av denne krigen. Økt støtte betyr mer våpen og mer ammunisjon til soldatene som kjemper i frontlinjen.

I vårt budsjettforslag har vi også pekt på muligheter for å støtte på andre måter enn det vi har gjort fram til nå, f.eks. gjennom å støtte private initiativ som HMM Helsehjelp, som gir direkte medisinsk utstyr til Ukraina. Jeg tror at hvis vi skal gi den hjelpen Ukraina trenger, er vi både nødt til å gi mer, og vi er nødt til å tenke nytt. Jeg gleder meg til nye forhandlinger med regjeringen om Ukraina-støtte i revidert.

Jeg tar opp Venstres forslag.

Presidenten [17:20:50]: Representanten Guri Melby har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [17:21:13]: Jeg må være så ærlig og si at jeg i år gikk inn i budsjettdebattmodus i et litt ettertenksomt hjørne – og med noen refleksjoner. Jeg er veldig spent på hvordan debattene her vil utvikle seg i årene som ligger foran oss, både når det gjelder Forsvaret, med de enorme geopolitiske endringene vi har – voldsomme endringer, sett fra det vi liker å se på som vårt fredelige hjørne her i nord – og når det gjelder utviklingspolitikken og bistandsdebatten. Hvordan kommer den til å se ut framover? Det er noen strømninger og bevegelser der som snakker mer om meg og mitt først, og det er kanskje ikke helt unaturlig i en urolig verden og når det er krevende økonomiske tider som treffer den enkelte og familiene. Det kommer til å kreve noen tøffe prioriteringer, og det er noen forventninger vi virkelig må forholde oss til.

Samtidig må jeg være så ærlig og si at jeg kjenner at vi bærer med oss en stolt arv. Det er noe med hva Norge har betydd utenfor vårt lands grense som jeg håper kan være med på å definere hvem vi er som land og folk, også i fort-

settelsen. Det kan man være enig eller uenig i, men jeg håper virkelig at vi i årene framover ikke ender opp i for lett-vinte debatter, der vi har mer polariserte utsagn som «dette hjelper ikke», «det er å kaste bort penger» eller enda verre: å spille på frykt – at vi må bruke midlene her. Det er mye klar empiri som viser at norsk utviklingshjelp har bidratt og fortsatt bidrar, om det er til viktig utdanning eller helsehjelp, der den ikke ville nådd inn.

Jeg har også lyst til å si angående regjeringens engasjement knyttet til matsikkerhet at det har reddet liv, skapt håp og vært med og forandret samfunn. De humanitære bidragene vi står sammen om her, utgjør en forskjell. Det er viktig at folk får høre at det nytter, at de skattepengene som blir brukt, utgjør en forskjell – med tanke på det vi skal debattere her i dag. Det jeg virkelig ønsker meg til jul, er at vi kan stå sammen om noen prinsipper, også i de gode debattene vi fortsatt har her – ikke naivt, ikke prøve å unngå viktige dilemmaer eller unngå å sikre effektivitet. Nei, vi er nødt til å stille strenge krav – kanskje enda strengere krav framover – og gjøre vanskelige prioriteringer, men slik at det likevel vil være en tydelig og klar stemme og et klart flertall her fra salen som sier at vi skal stille opp når vi har muligheten til det. Det var vel Gro Harlem Brundtland som sa: La oss vise at vi er et rikt land. Da handlet det ikke om kroner og øre, da handlet det nettopp om at den som ikke kan dele en krone av den hundrelappen man tjener, ender opp med å bli fattig på annet enn penger.

Det er flere prognoser og rapporter som viser at stadig flere av verdens ekstremt fattige vil finnes i Afrika sør for Sahara. De mest sårbare og fattigste landene vil falle enda lenger bak om utviklingen fortsetter som i dag. Det er mange utsatte områder som har en ung befolkning og et økende behov for jobber framover. Yrkesopplæring, ungt entreprenørskap, jobbskaping og lokal næringsutvikling blir derfor bare viktigere framover. Det er noe stemmene fra sør – viktige kunnskapsmiljøer der – gir klar beskjed om, og som vi trenger å lytte mer til. Derfor har vi i vårt alternative budsjett økt bevilgningene til Afrika med 1 mrd. kr, og vi ønsker – kanskje enda mer enn tidligere – å investere i håp og muligheter i nærområdet, som noen så ofte bruker å minne oss på, nettopp ved å ha målrettede investeringer i jobbskaping der det trengs. Her, som med mye annet, vil et samarbeid med sivilsamfunnet være viktig. Det er en muskel man virkelig trenger å styrke. Sivilsamfunnsorganisasjoner som jobber for langsiktig utvikling og mer rettferdige samfunn er ikke bare en kanal, men et selvstendig mål som må styrkes. Denne kraften i lokalsamfunnet, om det er en buffer mot antidemokratiske krefter, om det er å avdekke korrupsjon, eller det er å sikre at det er sterke sivilsamfunn, er den viktigste grunnmuren vi har i alle gode samfunn.

Dette er bare noe av det jeg vil trekke fram fra det vi har lagt fram.

Vi har også foreslått å øke utdanningsbistanden med 1 mrd. kr for å komme tilbake på det nivået som var før regjeringen tiltrådte, og å løfte med 4,2 mrd. kr, for å nå det prosentmålet vi har satt oss.

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:26:33]: Fallet til president Assads regime i Syria kan representere et glimt av håp i en ellers ganske prøvet verden, men det er på ingen måte sikkert. Utfallet kan være en relativt positiv utvikling, der det blir mulig å samle det syriske folk, der ulike grupper kan bidra til en samlingsregjering, en samlet administrasjon, der det blir plass til sivilsamfunn, og der kvinners rettigheter blir ivaretatt. Det er ikke umulig, og basert på tidlige uttalelser fra dem som akkurat nå kontrollerer Damaskus og det meste av Syria, kan det være mulig. Det kan også gå stikk motsatt vei, i retning av ny sekterisk vold, ny borgerkrig eller konsolidering av et langt mer islamistisk regime, basert på det HTS en gang var, da vi kjente dem som Al Nusra-fronten. Dette er helt åpent.

Det siste vi skal gjøre i en slik situasjon, er å si at vi nå skal lene oss tilbake og vente og se. Her er det viktig at vi er tidlig til stede i en kritisk dialog og kontakt med dem som nå overtar, og gjør tydelig hva slags støtte de kan regne med når det gjelder å fjerne de sanksjonene som ikke lenger er relevante når Assad er borte, med overgang fra humanitær innsats til etter hvert utviklingsinnsats. Utviklingsministeren og jeg hadde tidligere i dag et møte med de ledende humanitære organisasjonene og utviklingsorganisasjonene i Norge om nettopp hvordan vi håndterer Syria, og vi opplevde vel at det var bred enighet om det tilslaget. Her gjelder det å se mulighetene og forsøke å bidra til dem, uten å være naive og ta for gitt at det går bra. Det bør man ikke.

Som bl.a. komitélederen helt riktig påpekte: Det som i hvert fall er sikkert, er at det som har skjedd i Syria, har svekket Iran, og det har svekket Russland kraftig. Det viser at Russland, som er opptatt i Ukraina, ikke hadde evne og vilje til å stille opp for Assad-regimet, som de tidligere gjorde, og tidligere kunne. Vi har også sett at Iran er svekket i regionen, noe vi mener man skal ønske velkommen. Det åpner muligheter andre steder i Midt-østen, og det minner om at Russland på ingen måte er uovervinnelig. Jeg tror og håper at det budskapet også når Ukraina.

Så har jeg lyst til å si at det er veldig bra at vi har blitt enige om en ytterligere økning av Ukraina-støtten. For ordens skyld er det greit å minne om at regjeringen kom til Stortinget med forslag om en betydelig økning, fra 75 mrd. kr til 135 mrd. kr, i samlet Nansen-pakke. Vi har de siste årene gått inn med 15 mrd. kr hvert år, men end-

te opp med å bevilge betydelig mer gjennom fleksibiliteten i Nansen-pakken. I samtale med Stortinget ble vi imidlertid enige om at for året 2025 er det klokt å si fra allerede nå at man ønsker et betydelig større bidrag. Det er jeg glad for. Jeg er glad for at den brede enigheten videreføres, men det er greit at vi i hvert fall forteller historien slik den var: Regjeringen ønsket en betydelig styrkning, og vi er glad for at det er enighet om både å utvide Nansen-programmet og beholde langsiktigheten, som er noe av det som virkelig har blitt lagt merke til i Ukraina og hos våre allierte. Det håper jeg kan bety at vi også kan gå fra først og fremst å snakke om nivået til først og fremst å snakke om innholdet i støtten.

Det er svært viktig at vi også opprettholder en bred forståelse for betydningen av en omfattende militær innsats, inkludert ikke bare til luftvern, men også til våpen som kan hjelpe Ukraina til å ta initiativet i krigen. Det er svært viktig for å komme videre i den retningen vi ønsker: omfattende støtte til å bygge staten gjennom budsjettstøtte, som vi igjen gjør gjennom store fleggiverfond, og ikke minst vår særlige innsats på energisektoren som er kritisk viktig, ettersom Russland er særlig opptatt av å undergrave den, og derved undergrave evnen til å ta vare på liv og helse, men også produksjon og økonomisk utvikling i Ukraina.

I dette landskapet er jeg glad for at vi også styrker innsatsen for atomvåpennedrustning, og ikke minst at vi nå igjen løfter tematikken humanitære konsekvenser av atomvåpen. Fredsprisen minnet oss om betydningen av å opprettholde tabuet mot faktisk bruk av atomvåpen. Det eneste formålet med å holde seg med atomvåpen er å avskrekke andres bruk av tilsvarende våpen, og det krever altså en stor forståelse av hva faktisk bruk ville representere. Jeg er glad for at det også er kommet inn i vårt budsjett.

Presidenten [17:31:37]: Det blir replikkordskifte.

Ine Eriksen Søreide (H) [17:31:50]: I løpet av en ukes tid har to russiske oljetankere sunket i Svartehavsområdet, og i går kom det nytt nødsignal fra en. Dette er skip som har farlig last, i den forstand at de har olje som lekker ut. Jeg har tidligere spurt regjeringa om den norske beredskapen for å kunne håndtere en eventuell ulykke med et fartøy fra skyggeflåten. De er jo ofte i dårlig teknisk stand, de har lite eller ingen forsikring, de skrur av senderne sine eller reiser med falske koordinater. Dette er et betydelig problem. Det svaret jeg har fått, dreier seg om at vi ikke har en beredskap i Norge som er dimensjonert for det, men må håndtere det gjennom internasjonale avtaler og internasjonalt samarbeid. Denne skyggeflåten var også et tema på møtet i Joint Expeditionary Force, som statsministeren var på i Tallinn nå, der også den danske utenriksministeren har

signalisert et nytt initiativ. Kan utenriksministeren si noe om hvilken direkte og konkret avtale Norge har med andre land for å kunne håndtere denne beredskapen?

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:32:59]: Når det gjelder oljevernberedskap i Svartehavet – hvis det var spørsmålet – nei, hvis det er i Østersjøen, er det i samarbeid med de kyststatene som ligger rundt Østersjøen. Der er det naturlig at de som er nærmest, stiller opp med den kapasiteten de har, og vi vil selvfølgelig bidra der vi kan. Det er jo ikke slik at vi har en omfattende tilstedeværelse med den typen beredskap i Østersjøen, og nettopp derfor er det viktig at dette skjer med internasjonalt samarbeid.

Vi har betydelig oljevernberedskap i Norge, nettopp fordi vi har en stor oljeøkonomi og mye kompetanse på det, og ved konkrete tilfeller hvor det vil være nødvendig å flytte den type bistand til Østersjøen, er det naturligvis rimelig at vi vil bidra med det. Det er jo dette det internasjonale samarbeidet går ut på: Hvordan kan man raskest få ut den oljevernberedskapen som trengs? Jeg har likevel lyst til å minne om at det som det var snakk om i går, er ikke bare beredskapen, det er også hvordan vi bekjemper hele skyggeflåtens atferd, altså at det blir kjent hva den driver med, at man ikke handler med den. Det viktigste man skal (presidenten klubber) gjøre for skyggeflåten, er å få den til å slutte å seile.

Ine Eriksen Søreide (H) [17:34:08]: Jeg spurte ikke om beredskapen i Østersjøen, men om beredskapen i Norge, og det er det jeg også har spurt regjeringa om tidligere – hvilken beredskap vi har dersom en sann ulykke skulle skje langs norskekysten, f.eks. neste uke. Jeg syns det som har skjedd den siste uka, har aktualisert det spørsmålet mye, fordi russiske tankskip har sunket, og det lekker olje. Mitt spørsmål dreide seg om hvilken internasjonal beredskap vi har, altså sett fra norsk perspektiv. Hvem kan vi kalle på, hvilke avtaler har vi hvis noe sånt skjer i Norges nærområder?

Sånn som jeg forstår det ut fra møtet som ble holdt i Tallinn, var skyggeflåten et viktig tema, som utenriksministeren helt riktig sier, også med tanke på å kreve at man viser forsikringspapirer når man seiler i et område. Er dette noe som etter utenriksministerens vurdering er mulig å gjennomføre sånn som reglene er f.eks. for fri passasje og uskyldig gjennomfart?

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:35:06]: Som en stor oljeprodusent har Norge naturligvis betydelig oljevernberedskap langs vår kyst, Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet, og olje er olje, så det vil jo være den samme oljevernberedskapen man trekker på dersom det skjer en ulykke med et russisk skip. Norge har

mer oljevernberedskap enn mange andre land, av helt åpenbare årsaker – noe av det vi driver med, er jo oljeproduksjon – så jeg er litt usikker på om jeg forstår spørsmålet fullt ut. Vi har selvfølgelig i samarbeid med nærstående land også varslingsavtaler, og det har vært gjort internasjonale øvelser rundt dette.

For øvrig er dette en tematikk som ligger mer på Justisdepartementets bord, når det gjelder den type beredskap i Norge, men det er en helt riktig påpekning fra representanten Eriksen Søreide at det er viktig å være klar over at et av mange aspekter ved denne skyggeflåten, som bidrar til inntekter for Russland, er at mye av det skjer på skip som har klar substandard i forhold til det vi mener skal gå langs vår kyst.

Ine Eriksen Søreide (H) [17:36:09]: Jeg viste til det svaret fiskeri- og havministeren ga meg om at et utslipp fra tankskip i eller i nærheten av norske farvann vil være en såkalt verstefallshendelse som den statlige beredskapen ikke er dimensjonert for. Et slikt utslipp vil derfor håndteres med den etablerte statlige beredskapen og ved behov ved hjelp av internasjonal bistand. Da var mitt enkle spørsmål egentlig hvilken form for internasjonal bistand Norge kan påregne hvis noe sånt skulle skje i eller i nærheten av norske farvann.

Jeg er opptatt av at dette må skje i et nært internasjonalt samarbeid, og nå har den danske utenriksministeren tatt et initiativ knyttet til dette med forsikringer. Er det aktuelt for Norge å være med på å utvide dette samarbeidet til også å kunne gjelde denne formen for beredskap, som vi etter regjeringas egen mening åpenbart trenger hvis et sånt verstefallsscenario skulle inntre?

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:37:02]: Det er åpenbart at en større oljeulykke knyttet til et russisk skip langs norskekysten er et verstefallsscenario, men helt siden Bravo-utblåsningen har Norge bygd opp oljevernberedskapen i vårt eget land. Den ligger altså ikke i Utenriksdepartementet, som tidligere utenriksminister Eriksen Søreide vil vite. Mitt poeng er at fiskeri- og havministeren og justismyndighetene selvfølgelig har arbeidet også med dette opp mot andre land, og i det samarbeidet vi nå har med nærstående land med et økende fokus både på Østersjøen og på Nordsjøen om sikkerhet knyttet til dette, inngår det naturligvis som et av temaene. Det dreier seg om sikkerhet rundt kabler, det dreier seg om bevissthet om hva disse skipene driver med, og det dreier seg selvfølgelig om å ha den best mulige beredskapen for oljevern.

Jeg vil likevel igjen si at ingen slike ulykker kan man kontrollere 100 pst. Derfor er det så viktig med oljevern, derfor er det så viktig å ha kvalitet på skip (presidenten klubber) – skrog f.eks. – men jeg kan ikke helt forstå at

problemstillingen (presidenten klubber igjen) er at Norge har lite oljevernberedskap.

Presidenten [17:38:10]: Presidenten må be replikantene om å holde seg innenfor taletiden.

Morten Wold (FrP) [17:38:25]: Antisemittismen har dessverre blomstret opp i Norge, særlig det siste året. Barn i Den Jødiske barnehagen i Oslo må ha politibeskyttelse og føler seg faktisk utrygge i hverdagen. Nå har regjeringen lagt fram en ny handlingsplan mot antisemittisme, og statsministeren har også sagt at skal være trygt å være jøde i Norge, men mange jøder uttaler at de savner at regjeringen støtter dem mer i det offentlige rom.

Utenriksministeren har stadig kommet med svært sterk kritikk av Israels handlinger i Midtøsten, så mitt spørsmål til utenriksministeren blir om man mener at denne kritikken bidrar til at jødene i Norge faktisk føler seg tryggere.

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:39:09]: Jeg er svært opptatt av at vi må stå sammen om å bekjempe alle former for antisemittisme. Derfor har jeg hatt mange besøk i synagogen og i Det Mosaiske Trossamfund, jeg har deltatt på en rekke markeringer, bl.a. knyttet til gislenes situasjon, og jeg opplever at vi har en god og viktig dialog med våre jøder her i Norge om dette.

Det er også svært viktig å si at vi ikke kan avstå fra å kritisere Israel hvis vi mener at Israel begår grove folkerettsbrudd, fordi vi skal ta hensyn til jødene i Norge. Vi er nødt til å skille mellom disse tingene. Jeg mener – og dette har jeg også sagt til representantene for Det Mosaiske Trossamfund – at det også er viktig at de bidrar til at det går an å opprettholde et skille mellom staten Israel og den nåværende regjeringens atferd i Gaza og jødernes situasjon. Jeg ønsker å gjøre det skillet, men da må vi samarbeide om å gjøre det skillet, ellers inviterer vi jo til en kobling mellom Israels oppførsel i Gaza og jødene i Norge, som er akkurat det ingen av oss ønsker.

Morten Wold (FrP) [17:40:17]: Jeg takker utenriksministeren for svaret.

La meg rette oppmerksomheten mot et annet sted, mot Syria etter Assads fall, som ministeren også nevnte i sitt innlegg. Vi er alle glad for at det har svekket både Iran og Russland. Mitt spørsmål blir egentlig om utenriksministeren synes det er naturlig at Norge ser på en anerkjennelse av de nye styresmaktene i Syria på egen hånd, eller om dette er noe en vil vurdere i nært samarbeid med andre nasjoner.

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:40:55]: Nå er det ikke slik at man anerkjenner regjeringer, man anerkjenner land. Syria ble anerkjent av Norge for

mange år siden, og man gjør ikke det om igjen, så akkurat anerkjennelse har ikke mye med dette å gjøre.

Spørsmålet er likevel godt, hvis jeg tolker det som at man på en måte skal gi dem et slags godkjentstempel. Jeg mener ikke at tiden er inne for det. Jeg mener at det er viktig å følge med videre, men vi må følge med aktivt. Det var også mitt poeng her, og i det møtet utviklingsministeren og jeg hadde med ledende humanitære aktører og utviklingsaktører, at vi må forsøke å bidra til at dette går riktig vei, slik at vi kommer dit at vi får en ledelse i Syria som både er representativ for de mange ulike gruppene, og som tar landet i en riktig retning.

I den forstand mener jeg det vil være for tidlig å si «godkjent» i dag, men man skal gi dem en sjanse, med en vilje til både kritisk dialog og å unngå å være naiv, for HTS-gruppen har en broket fortid. Det skal vi også ha med oss.

Bjørnar Moxnes (R) [17:42:19]: Regjeringen har vedtatt at norsk bistand til Palestina ikke skal gå til palestinske fanger i israelske fengsler. Det er det flere som har reagert på, og har også vist til rapporten fra FNs uavhengige granskingskommisjon for Israel og Palestina, som har sett på tilstanden til og vilkårene for fanger i Israel. Deriblant er det veldig mange barn, og FNs barnekomité er bekymret. Israel sier at barnekonvensjonen ikke gjelder for fanger de har tatt fra palestinske territorier. Vi lurar på hva som er regjeringens begrunnelse for at man ikke lar bistanden gå til palestinske fanger i israelske fengsler.

Så vil jeg bare føye til ett spørsmål til på tampen, og det er hva regjeringen tenker om det som kom fra FNs utsending til Syria i går, om det å lette sanksjonene mot landet. Hva tenker regjeringen om det, og er det eventuelt noen krav man vil stille til myndighetene hvis man skulle gått inn for det?

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:43:20]: Det er riktig at vi – på grunn av de særlige sensitivitetene rundt i hvert fall visse sider ved situasjonen til fengslede palestinere – har avstått fra å gi noen form for støtte direkte til dem. Jeg skal innrømme at det er et dilemma, fordi en del av de fangene inkluderer barn, men det finnes andre måter å jobbe opp mot f.eks. organisasjoner som ivaretar barns liv og helse på, også i Palestina – så jeg både erkjenner dilemmaet og bekrefter at det er en linje vi har ligget på i veldig mange år.

Det er for øvrig en meget omfattende støtte til palestinske selvstyremyndigheter, og vi har en løpende dialog med dem om hvordan den støtten kan bli stadig mer effektiv og også bidra til både mer kapasitet og å styrke deres evne til å styre på en god måte.

Til det siste spørsmålet: Ja, jeg mener at de sanksjonene som er rettet mot landet på grunn av at Assad styrte,

må vi se på om igjen nå. Det som er rettet mot f.eks. medlemmer av Assads familie og regjering, er det ingen grunn til å fjerne, så det kommer an på hvilke sanksjoner man ... (Presidenten klubber.)

Guri Melby (V) [17:44:41]: Venstre var litt overrasket, må jeg si, da regjeringen la fram sitt budsjettforslag, der det var omtrent en halvering av støtten til Ukraina, kanskje særlig fordi vi opplever at det er ganske stor avstand mellom de ordene regjeringen bruker for å beskrive krisen i Ukraina, og ikke minst behovet for norsk støtte, og den summen som er satt av.

Jeg er veldig glad for at vi har kommet fram til en enighet der vi øker den støtten betraktelig. Det kunne selvsagt vært veldig mye mer, men jeg håper at vi kan diskutere litt hvordan vi skal greie å bruke disse pengene på en fornuftig måte.

Noe av det vi har løftet fram i vårt budsjettforslag, er å se litt mer på en del av de private initiativene som nå kommer fram, og hvordan vi kan understøtte dem. Regjeringen har flere ganger, når vi har foreslått økt støtte, sagt at det er vanskelig å finne gode formål som gjør at vi er sikre på at pengene når fram til det vi vil at de skal brukes til. Vi har da nevnt et eksempel som HMM Helsehjelp Ukraina, som har samlet inn 150 mill. kr selv til medisinsk utstyr, og som har sagt at de kan levere veldig mye mer for f.eks. 300 mill. kr. Hvordan vil regjeringen se på den type initiativ framover?

Utenriksminister Espen Barth Eide [17:45:52]: Da vil jeg vise til det jeg sa. Jeg er veldig glad for at vi er enige om et høyt støttenivå, og at vi kunngjør det allerede nå. Det har jeg anerkjent at samtlige partier, inkludert Venstre, har bidratt til.

Jeg har lyst til at vi kan ta hverandre litt på alvor, for det var altså slik at det i statsbudsjettforslaget for 2024 var 15 mrd. kr til Ukraina, og det endte på 27 mrd. kr. Statsbudsjettforslaget før denne økningen var 15 mrd. kr, men med en veldig klar føring – som Stortinget har sluttet seg til – om at Nansen-programmet skulle være fleksibelt både på tvers av år og på tvers av sektorer. Vi foreslo det økt, ikke redusert – altså økt fra 75 til 135 mrd. kr. Det er i hvert fall viktig at vi forteller den historien riktig. Jeg understreker likevel at det er bra og riktig at vi er tydelige på at det volumet skal være på minst 135 mrd. kr for neste år, fordi 2025 blir et svært viktig år.

Vi ønsker private initiativer velkommen. Når det gjelder det som skal få norske offentlige penger, bør vi passe på at det alltid er omforent med ukrainske behov. Det må være en hovedmålestokk for oss.

Presidenten [17:47:00]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Bjørn Arild Gram [17:47:20]: Regjeringen gjennomfører nå den antagelig mest omfattende styrkingen av forsvarsbudsjettet siden Koreakrigen tidlig på 1950-tallet. Det gir et formidabelt forsvarsløft, som slår tungt inn allerede neste år.

Den reelle økningen av forsvarsbudsjettet er på 16,5 mrd. kr fra saldert budsjett i år, korrigert for tekniske endringer, valuta og uten justeringer i Nansen-programmet. Det aller meste av denne økningen er knyttet til gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren. Bakgrunnen er selvsagt den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen, med krig i Europa, et mer uforutsigbart og farlig Russland, og totalitære stater som finner hverandre mer og mer.

Noe av det første Senterparti- og Arbeiderparti-regjeringen gjorde da vi overtok etter Solberg-regjeringen, var å nedsette en forsvarskommisjon. Forsvarskommisjonen og det fagmilitære rådet fra forsvarssjefen la grunnlaget for den langtidsplanen regjeringen la fram i april, og før sommeren fikk vi en historisk enstemmighet i Stortinget om forsvarsløftet, som skal trygge Norge. Planen forutsetter store årlige økninger av forsvarsbudsjettet alle tolv årene, men særlig gjennom tre særskilt store økninger, og den første av disse kommer altså neste år.

Regjeringen følger gjennom dette opp langtidsplanens økonomiske forutsetninger 100 pst., og vi tar tak i det analysene sa var aller mest påkrevd, nemlig å utbedre kritiske svakheter i dagens struktur, stoppe lager-tæringen, snu den kroniske nedprioriteringen av bygningsvedlikeholdet i sektoren, øke beredskapsbeholdningene og følge opp vedtatte materiellinvesteringer med nødvendige driftsmidler. Vi har de siste årene prioritert å øke beredskapsbeholdningene av reservedeler, bekledning, utstyr og ammunisjon, men nå løftes innsatsen for dette ytterligere. Det er helt nødvendig.

Budsjettforslaget styrker videre drift og vedlikehold av Forsvarets materiell med om lag 1 mrd. kr. Det vil legge til rette for innfasing av minemottiltakskapasitet i Sjøforsvaret og ivareta driftskonsekvenser av planlagt strukturutvikling i Hæren. Videre styrkes vedlikeholdskapasiteten knyttet til F-35 kampfly og ivaretagelse av videre utvikling av bruken av P-8 maritime patruljefly.

Personellet vies stor oppmerksomhet i dette budsjettforslaget. For å lykkes med langtidsplanen må vi legge til rette for et betydelig personell- og kompetanseløft. I 2025 skal Forsvaret øke med 300 nye årsverk, 400 flere vernepliktige og over 600 nye reservister. Regjeringen foreslår 700 mill. kr for å finansiere personellopptrapningen i sektoren, men den personalpolitiske innsatsen i budsjettet er langt bredere og kraftigere enn det. Det settes av nær 800 mill. kr til tiltak for å rekruttere, beholde og utdanne det personellet Forsvaret trenger. Flere

tas inn på befalsutdanning, og ytterligere opptak på krigsskolene forberedes. Det innføres en ny godtgjøringsmodell for reservister, og det legges stor vekt på å oppgradere og utvide kapasiteten på kaserner, kvarterer og boliger for folkene våre.

En sentral prioritering er også styrkingen av Heimevernet. En vet aldri hvor et beskyttelsesbehov oppstår i dette langstrakte landet. Behovet for objektsikring blir bare sterkere, og det samme gjelder styrkebeskyttelse for stadig mer alliert tilstedeværelse i Norge.

Lenge var Heimevernet etter min mening nedprioritert. Regjeringen har snudd dette. Heimevernet har fått økte ressurser i alle budsjettene etter 2021, men nå gjør vi et betydelig løft. Det blir bl.a. flere HV-soldater, det forutsettes at alle HV-områder skal trene med tilstrekkelig antall dager hvert år, og områdene får mer ressurser – slik Landsrådet for Heimevernet ba om – halvparten neste år, og resten i 2026.

Den store budsjettøkningen gjør det også mulig å legge betydelig med ressurser i materiellinvesteringene. Regjeringen foreslår over 7 mrd. kr i økte investeringer i forsvarsmateriell i 2025. Hoveddelen av midlene vil gå til prosjekter som allerede er startet, og omfatter bl.a. nye F-35 kampfly, nye ubåter, maritim overvåkningskapasitet og helikopterkapasitet, artilleriammunisjon og sensorer for militær luftromsovervåking.

Av andre sentrale satsinger vil jeg særlig nevne en betydelig styrking av Etterretningstjenesten for å bedre evnen til å forstå og varsle om situasjonen i våre interesseområder, og likeledes at langtidsplanen følges opp med en kraftfull satsing på forskning og utvikling. Langsiktig utvikling av kunnskap, teknologi og kapabiliteter vil bidra til utformingen av framtidens forsvarsstruktur.

I nysalderingen har regjeringen foreslått ytterlige bevilgninger til Ukrainas forsvarskamp, og det er positivt at innstillingen følger opp enigheten om økt militær støtte til Ukraina i 2025.

Presidenten [17:52:14]: Det blir replikkordskifte.

Hårek Elvenes (H) [17:52:27]: Det står skrevet i langtidsplanen at forsvarssektoren har en rekke utfordringer knyttet til strategisk styring og måloppnåelse. Det står også at den sikkerhetspolitiske situasjonen forsterker behovet for å gjøre endringer i styringen av sektoren. Regjeringens svar på utfordringene er den såkalte tillitsreformen. Forsvarsministeren og Forsvarsdepartementet bruker derimot forsvarsreformen F24 som begrep i forsvarssektoren, en ukjent og ubeskrevet reform i regjeringens dokumenter til Stortinget. F25 er for øvrig noe helt annet, som ministeren antakelig vet.

Mitt spørsmål blir: Hva er F24? Er tillitsreformen skrotet, og hva er sammenhengen mellom disse to reformene?

Statsråd Bjørn Arild Gram [17:53:26]: Vi har behov for å styrke gjennomføringsevnen i forsvarssektoren og få mindre ansvarspulverisering. Derfor gjennomfører vi omfattende styringsendringer i forsvarssektoren. Det er en del av regjeringens tillitsreform og har internt fått navnet F24. Det handler om at vi rydder i grensesnitt mellom de ulike etatene i sektoren og mellom Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Det er helt nødvendig for å sikre at vi har mer gjennomføringskraft. Det er for uklare grenser i dag. Vi skal nå omsette betydelig med ressurser for å få operativ evne og forsvarsevne, og da må vi sikre at sektoren drives på en klok, smart og effektiv måte. Derfor gjennomfører vi disse endringene.

Hårek Elvenes (H) [17:54:28]: Takk for svaret.

Totalt er det 352 ulike direktører og seksjonssjefer i forsvarssektoren samlet sett, har forsvarsministeren svart på skriftlig spørsmål fra meg. Etter fire uker har forsvarsministeren ennå ikke svart på en henvendelse fra Forsvarets forum om hans oppfatning av det høye antallet direktører og seksjonssjefer i sektoren og hvordan forsvarsbyråkratiet skal effektiviseres.

Da stiller jeg spørsmålet: Vil forsvarsministeren effektivisere forsvarsbyråkratiet og redusere det høye antallet sivile høvdinger i forsvarssektoren?

Statsråd Bjørn Arild Gram [17:55:17]: Vi jobber jo med ansvarsforholdet mellom Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben. Det betyr at departementet vil få færre ansatte, og det betyr bl.a. at Forsvarsstaben vil bli styrket. Begrepet direktør er også noe sammensatt. Det handler om seksjonsledere og avdelingsledere, som i våre system i staten har navnet direktør – underdirektører, avdelingsdirektører, fagdirektører, osv.

Dette er ikke noe som dukket opp i går. Det er en del av det systemet vi har i staten, og det er en del av det systemet vi har i forsvarssektoren. Det er både sivile og militært ansatte i Forsvarsdepartementet.

Det er selvsagt viktig at vi hele veien sikrer at vi har et effektivt byråkrati og en administrasjon som ikke er større enn nødvendig, og det er også en del av det arbeidet vi nå gjennomfører i endringsprosessene i sektoren.

Morten Wold (FrP) [17:56:28]: Anskaffelsen av nye fregatter vil utgjøre en svært viktig del av Sjøforsvarets kapasiteter. Ressursen vil styrke Forsvarets evne til suverenitetshevdelse og utgjøre en stor militær kapasitet i det marine domenet. Det er positivt at regjeringen har valgt å gå videre med fire nasjoner når det gjelder den videre utvelgelsen av type fregatter. Samtidig er det avgjørende at norsk verfts- og forsvarsindustri er en del av prosessen og byggingen av fartøyene. Jeg vil gjerne høre om statsråden vil legge til rette for at de nye fregattene kan eller skal bygges i Norge.

Statsråd Bjørn Arild Gram [17:57:16]: Fregattanskaffelsen vi står framfor, er den største enkeltstående investeringen i det norske forsvaret i moderne tid. Det er en svært omfattende, kostbar investering, men den er også viktig for Norge som en maritim nasjon med våre interesser i kyst- og havområdene våre.

Erfaringene har lært oss at å ha særnorske løsninger for utstyr og kapasiteter som vi tross alt skal ha et lite antall av, men som er veldig dyre og veldig avanserte, gir oss store utfordringer gjennom levetiden til den typen fartøy. Derfor har vi lagt som grunnleggende premiss at fregattene skal anskaffes i samarbeid med en nær alliert som har de samme strategiske interessene som oss i nordområdene, og gå inn i produksjonslinjen som er der, sånn at vi ikke blir sittende med særnorske løsninger, men tvert imot kan dele risiko og muligheter med en nær alliert.

Morten Wold (FrP) [17:58:22]: Jeg takker for svaret.

Det er fint at denne anskaffelsen kommer på plass, og det er også en helt riktig bruk av penger. Det er en stor anskaffelse, som det jo sies. Vil valget av type fregatt kunne påvirke valget av nye helikoptre til fregattene?

Statsråd Bjørn Arild Gram [17:58:51]: Vi har slått fast i langtidsplanen at en sentral funksjon ved nye fregatter er antiubåtkapasitet, og vurderingen har vært at vi for å sikre det må ha helikoptre om bord på fregattene. Det ligger fast når vi nå arbeider med den videre anskaffelsesprosessen. Vi har gjort et nedvalg. Det vil være mulig å kombinere ulike helikopterløsninger med ulike fregattløsninger, men dette er en del av prosessen vi nå gjennomfører etter nedvalget til fire nasjoner, hvor vi må gå igjennom hva den enkelte kan levere i forhold til de behovene vi har. Vi skal konkludere når prosessen har kommet lenger, og målet vårt er at det skal kunne skje allerede neste år.

Bjørnar Moxnes (R) [17:59:58]: Etter å ha dratt Europa og Norge inn i sin mislykkede krig mot terror har USA de siste årene prøvd å få allierte til å delta i opptrappingen deres mot Kina. Særlig vil USA at allierte skal sende krigsskip til Sør-Kina-havet, som er en del av Indo-Stillehavet. Her leverer altså regjeringen på bestillingen fra Washington DC i neste års budsjett. Det har kommet få gode grunner fra Gram for at man skal delta i USAs kanonbåt diplomati i Stillehavet. Ifølge Gram er dette en del av å styrke forsvaret av Norge. Tidligere har vi hørt lignende absurde begrunnelser for å delta med USA militært, slik som i Afghanistan, at det var et framskutt forsvar av Norge.

Mener Gram at en fregatt til det enda mer fjerntliggende Stillehavet også handler om forsvaret av Norge, og går Norges forsvarslinje omtrent i Sør-Kina-havet?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Bjørn Arild Gram [18:01:02]: Det er noen grunnleggende svakheter med Rødts vurderinger når det gjelder hva som må til for å beskytte Norge. Det norske forsvarskonseptet handler om vår egenevne. Det er den vi styrker nå, gjennom langtidsplanen og gjennom opptrappingen av bevilgningene til Forsvaret. Det handler om totalforsvaret og det sivil-militære samarbeidet, og det handler om det allierte samarbeidet i NATO og bilateralt. For å få det samarbeidet til å fungere er det helt avgjørende at vi øver og trener sammen, at vi manøvrerer, bygger relasjoner, integrerer og viser at vi kan operere godt sammen. Det er det som er formålet også med den seilasen som er tenkt neste år, Highmast. Det er etter invitasjon fra Storbritannia, der Norge bl.a. skal seile med en fregatt i en britiskledet hangarskipsgruppe. Det er nettopp den typen kapasiteter som skal beskytte Norge hvis det virkelig skulle bli alvor.

Guri Melby (V) [18:02:17]: Krigen i Ukraina har vært en sterk vekker for både Norge og Europa. Omtrent alle land trapper opp sine forsvarsbudsjetter kraftig nå. Ikke minst har også EU en mye sterkere satsing på forsvarssamarbeid. Blant annet jobber de nå for å legge til rette for en mye større grad av felles investeringer i Europa. For eksempel foreslås det fra Kommisjonen å få på plass et felles EU Air Defence Shield. Norge har nå et godt samarbeid med EU, ikke minst på grunn av EØS-avtalen, men også på grunn av en lang rekke andre avtaler. Likevel peker både forsvarskommisjonen og totalberedskapskommisjonen på behovet for å knytte oss nærmere til EU, for å være sikker på at vi får være med på dette viktige samarbeidet. Forsvarskommisjonen anbefaler også en rammeavtale med EU om utenrikspolitikk.

Mitt spørsmål til forsvarsministeren er: Deler han den oppfatningen at vi bør knytte oss tettere til EU, eller vil han også i 2025 gå til valg på å skrote EØS-avtalen?

Statsråd Bjørn Arild Gram [18:03:22]: Grunntryggheten for Norge sikkerhetspolitisk ligger i det kollektive forsvaret i NATO. I tillegg har vi et sterkt, godt samarbeid med EU og mange av EUs medlemsland, som er blant våre nærmeste allierte. Det er i utvikling, og med utgangspunkt i norske interesser har vi et pragmatisk forhold til det – samarbeide der det er naturlig, for å styrke også vår evne til industriutvikling eller til forsvar.

Utenriksministeren og jeg skrev tidligere i år under en strategisk partnerskapsavtale med EU, med High Representative Borell, hvor vi nettopp ga ytterligere rammer til det samarbeidet vi har med EU på en rekke om-

råder. Ikke minst gjelder det på forsvarsindustriområdet. Vi har bl.a. tatt Norge inn i EUs ASA-program, og der fikk vi full uttelling på våre søknader og tok faktisk 20 pst. av hele potten.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [18:04:36]: Takk for at jeg får være med i debatten, det er hyggelig.

Mitt spørsmål til forsvarsministeren gjelder Olavsvern. Jeg har spurt om det veldig mange ganger og har vært veldig tålmodig, for jeg får jo ikke noe svar. Jeg vet at det er et veldig stort ønske fra amerikanerne om å bruke Olavsvern, og det er også stor vilje til å leie ut Olavsvern. Jeg vet at ministeren har hatt møter om dette, men at det ikke har kommet klarhet i hva som skjer. Det er klart at hvis vi forventer at vi skal ha alliert støtte fra USA, forventer de også å kunne beskytte sine ubåter inne i fjell. Det er nesten selvsagt. Det gjorde de tidligere på Olavsvern. Det ligger ikke inne i langtidsplanen, men det må komme på plass, for amerikanerne krever det.

Jeg vil gjerne vite hva status er, og hva forsvarsministeren har tenkt å gjøre, slik at jeg får beskjeden om at det faktisk åpnes opp for at en kan leie og ikke eie, men bruke Olavsvern slik det er tenkt.

Statsråd Bjørn Arild Gram [18:05:32]: Gjennom behandlingen av den nye langtidsplanen for forsvarssektoren ba Stortinget regjeringen om å utrede alternativer for å sikre allierte og egne fartøy adgang til havn og fasiliteter i Tromsø-regionen. Det følges nå opp av Forsvarsdepartementet. Olavsvern er i privat eie og er en av flere sivile fasiliteter i området som innimellom brukes av både norske og allierte marinefartøyer.

Det er per i dag ingen konkrete planer om å utvide den militære bruken av fasilitetene på Olavsvern. Det bilaterale forsvarssamarbeidet med USA er viktig for Norge, Norden og NATO, og det er løpende dialog med amerikanske myndigheter om en rekke temaer knyttet til dette samarbeidet. Regjeringen arbeider altså med å følge opp også denne delen av beslutningen som Stortinget tok i forbindelse med behandlingen av langtidsplanen.

Presidenten [18:06:23]: Replikordskiftet er avsluttet.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [18:06:43]: Russlands invasjon av Ukraina førte ikke bare til et sikkerhetspolitisk veiskille i Europa. Også globale maktforhold og internasjonale spilleregler har beveget seg, og Russland forsøker å søke støtte til sin nye verdensorden, som i realiteten er en verden i uorden. Investeringer i tiltak som kan bidra til en mer stabil og regelstyrt verden, er fortsatt særskilt viktig også for vår

egen sikkerhet. Derfor er det så bra at Stortinget i dag vedtar et bistandsbudsjett på over én prosent av BNI.

Disse midlene er ikke veldedighet. Dette er en investering i vår felles sikkerhet med hensyn til å forebygge kriser forårsaket av klima, konflikt eller globale helseutfordringer, for å nevne noe. Den såkalte énprosenten handler bl.a. om livsviktig energisikkerhet og vinterforberedelser i Ukraina, om matleveranser i verdens største humanitære krise i Sudan, og om investeringer i fornybar energi, som gir lys i husene i utviklingsland, og som samtidig kutter utslipp, bare for å nevne noe.

I min utviklingspolitiske redegjørelse til denne forsamling for kort tid siden snakket jeg om regjeringens store satsinger, nemlig matsikkerhet, klima og kampen mot ulikhet. Det er naturlig at ulike partier har ulike prioriteringer politisk. Det gjelder også utviklingspolitikken. Samtidig klarer Norge med dette budsjettet å være en forutsigbar, langsiktig og troverdig partner internasjonalt, og det er viktig.

Verden opplever økende forskjeller. Det handler ikke bare om økonomi, det handler også om rettigheter. Jeg skulle ønske at regjeringen ikke trengte å ha kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter som en prioritet i 2024 og 2025, men det er dessverre fortsatt aktuelt og i mange tilfeller kontroversielt. Utviklingen på dette feltet går feil vei. Regjeringen ønsker at Norge skal bidra til å forsvare de seirene som er oppnådd, men som nå går en uviss framtid i møte.

Det har alltid vært et mål å gjøre bistand overflødig, men katastrofene har blitt mer komplekse og mer langvarige. De samme områdene som rammes av naturkatastrofer, rammes også ofte av konflikt, og vi ser at akutte humanitære behov øker. Derfor må vi klare å jobbe mer forebyggende for å redusere framtidige kriser. Dette krever vesentlige systemendringer, men disse systemendringene er både den norske regjeringen og andre land og organisasjoner i full gang med.

Det er i Norges interesse å bidra til velfungerende internasjonalt samarbeid, dialog og respekt for folkeretten, og utviklingspolitikken kan og skal bidra til nettopp det, være et verktøy i verktøykassen – sammen med vår øvrige utenrikspolitikk.

Presidenten [18:10:04]: Det vert replikkordskifte.

Ingjerd Schie Schou (H) [18:10:21]: Takk til statsråden for innlegget. De fleste av oss er særlig opptatt av at vi skal ha resultater av utviklingspolitikken, særlig skattebetalerne, selvfølgelig. Statsråden snakker om at hun er opptatt av internasjonalt samarbeid og dialog, og vi har på en måte vært litt sånn først i klassen på å sikre at vi har samarbeid og dialog om det statsråden vet Høyre er opptatt av, nemlig utdanning.

Da er det greit å spørre statsråden – siden satsingen til regjeringen har vært på matproduksjon, småskala-bønder og en del sårne ting, og et kutt på over 800 mill. kr til utdanning – hva statsråden gjør av vurderinger på hva som ikke blir gjort, og hva som rammes, særlig i dialogen og det internasjonale samarbeidet, når man ikke står ved den satsingen og de løftene vi tidligere har vært kjent for.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [18:11:20]: Vi er alle i denne sal opptatt av resultater fra bistanden og at den skal driftes så effektivt som overhodet mulig. Samtidig må det være rom for politiske prioriteringer også på dette feltet.

Utdanningsbistand er uhyre viktig, men jeg vil sette meg å tegne et bilde av at Norge nærmest ikke bidrar på dette feltet. Det er riktig at budsjettlinjen utdanningsbistand har et kutt også i år fordi vi har vært tvunget til tøffe omprioriteringer, men norsk bistand til utdanningssektoren er fortsatt på 2 mrd. kr. Det er veldig, veldig mye penger, og vi fokuserer dem inn mot de behovene som er mest presserende akkurat nå, som vi mener er utdanning i krise og konflikt, utdanning for jenter, seksualundervisning og også skolemat, som vi vet har en betydelig effekt, både for å øke effekten av læring og for å sikre at barna kommer tilbake på skolen.

Ingjerd Schie Schou (H) [18:12:22]: Nå er statsråden også nestleder i Senterpartiet og arbeider helt sikkert med programmet Senterpartiet skal ha for neste valgperiode. Da er det naturlig å spørre hva som er prioriteringene i programmet, og hvordan det differerer i forhold til satsingene i det som er regjeringens erklæring, som man styrer etter nå. Vil det være differanse i satsingen i Senterpartiets program fremover kontra det området statsråden har ansvar for?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [18:13:00]: Det er hyggelig at representanten gir meg en mulighet til å snakke om programarbeidet som jeg leder i mitt parti. Jeg vil understreke at jeg var særst glad og fornøyd med det mandatet jeg fikk fra Hurdalsplattformen. Jeg mener at det er viktige og riktige prioriteringer i utviklingspolitikken, og som jeg også vil si har styrket seg med de dramatiske omveltningene vi har sett internasjonalt etter at vår regjering tiltrådte.

Det vil ikke være noen revolusjon i forhold til prioriteringene verken i Senterpartiets forrige program, Hurdalsplattformen, eller i vårt neste program, selv om dette selvfølgelig er opp til partiets landsmøte å vedta senere neste år.

Morten Wold (FrP) [18:13:55]: Norge ligger i verdenstoppen i bistandsbevilgninger, og vi bevilger altså

rundt 13 mrd. kr mer i bistand enn FNs anbefaling når det gjelder nivået, 0,7 pst. av BNI. Det skjer samtidig som vi ser at regjeringen ikke har råd til å prioritere eldre og syke i Norge.

Nå kom nylig denne riksrevisjonsrapporten, Risikoen for økonomiske misligheter i forvaltningen av bistanden, hvor det framkommer at risikoen for økonomiske misligheter er generelt høy. Den konkluderer også bl.a. med at den overordnede styringen i Utenriksdepartementet og i Norad ikke i tilstrekkelig grad ivaretar håndteringen av risikoen for økonomiske misligheter.

Mitt spørsmål til statsråden er: Mener statsråden det er riktig å fortsette å øke bevilgningene til bistandsprosjekter når kontrollen med midlene åpenbart er altfor dårlig?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [18:14:51]: Jeg er stolt over at Norge ser seg råd til å bidra med én prosent av BNI til internasjonal utvikling. Det trengs, og det trengs stadig mer. Samtidig er jeg utrolig glad for at vi også får hjelp av Riksrevisjonen til å sørge for hele tiden å forbedre vår kontroll og vår etterlevelse av nulltoleransen i bistanden. Det er riktig at Riksrevisjonen påpeker – på systemnivå – at den overordnede systemorienteringen for risikostyring har noen mangler. Det er regjeringen i full gang med å forbedre. Det aller viktigste grepet vi har tatt, er bl.a. å samle all forvaltning i Norad. Det er landets fremste miljø på bistandsforvaltning. Det styrkes. Vi har også allerede satt i gang arbeid med styrking av internrevisjon og interne retningslinjer og opplæring.

Morten Wold (FrP) [18:15:57]: Det er på sett og vis betryggende at man tar ad notam den kritikken som har kommet, og at man vil gjøre noe med det, men det er jo slik at Norge stort sett alltid viser til FN i enhver sammenheng – at det FN sier, det FN ber om, og det FN gjør, er riktig. Det er bare i denne saken at man altså ikke vil følge FNs anbefaling, som er 0,7 pst. av BNI. Det ser vi, og Fremskrittspartiet har altså en annen innstilling til det.

La meg stille et annet spørsmål: Hvordan vil statsråden forsikre Stortinget om at de pengene vi bevilger til bistand, faktisk benyttes til riktige formål?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [18:16:47]: Jeg tror det er viktig at vi ikke stikker under stol at det er risiko ved bistand. Dette er uhyre krevende kontekster. Det vil alltid være risiko, ikke bare for korrupsjon og misligheter, men eksempelvis at konteksten endres, at det oppstår konflikt eller naturkatastrofe. Ja, det er risiko, men vi har en nulltoleranse, og jeg er veldig stolt av at vi tross alt tilsynelatende har avdekket så

pass få tilfeller av misbruk. Vi har hvert år saker som kommer opp, som varsles og etterforskes, hvor pengene kreves tilbake, men i all hovedsak skal vi være stolte av og tilfreds med at vi har så god kontroll på bistandspengene som vi har.

Guri Melby (V) [18:18:01]: De store utfordringene verden står overfor, kan ikke løses med offentlige budsjetter alene. Dersom vi skal nå bærekraftsmålene, er det behov for langt større private investeringer. Derfor er det viktig med den nye garantiordningen for fornybar energi, som skal utløse større grønne investeringer. Det er likevel verdt å spørre utviklingsministeren hvorfor rammen kun er på 5 mrd. kr når den svenske garantiordningen til sammenligning har en ramme på 26 mrd. svenske kroner og det til neste år foreslås en ramme på 30 mrd. kr. Verken Sverige eller Danmark har en tapsavsetning, slik regjeringen legger opp til.

Et annet effektivt virkemiddel for å mobilisere privat kapital er klimainvesteringsfondet. Det blir forvaltet av Norfund og skal bidra til å få fart på den globale energiomstillingen gjennom å investere i fornybar energi i utviklingsland med store utslipp fra kullkraft og annen fossil kraftproduksjon. Det har hatt en fenomenal effekt siden oppstarten. På bare ett år hindret de mer utslipp enn det Norge har kuttet på 33 år.

Spørsmålet mitt er: Hvorfor legger ikke regjeringen opp til en større satsing på virkemidler som vi vet er både effektive og faktisk også lønnsomme?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [18:19:07]: Jeg er helt enig med representanten i at det å mobilisere mer private midler inn i kampen for bærekraft er avgjørende. Bistand vil fortsatt være viktig, men den bør sikres til de formålene det kanskje ellers ikke er mulig å tiltrekke seg privat kapital til. Den statlige garantiordningen er et viktig skritt videre i så måte.

Jeg vet at tidligere regjeringer har forsøkt å få på plass en slik garantiordning uten å lykkes. Jeg er veldig stolt over at den nå er på plass. De første utlysningene har nettopp kommet, og de første prosjektene vil sannsynligvis underskrives om få måneder. Størrelsesordenen starter på 5 mrd. kr. Det er fordi vi ønsker å samle erfaring med dagens modell. Den ligner noe på den svenske modellen, men er allikevel ikke helt lik, og det er viktig for oss å sanke erfaring for senere å se hvordan den eventuelt kan justeres og oppskaleres.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [18:20:19]: Spørsmålet er i noe samme gate som det representanten Melby akkurat kom med. Det vil jo ikke være bærekraftig hvis rike land nedprioriterer fattigdomsbekjempelse for å innfri egne globale forpliktelser innenfor klimafinansiering, for vi vet at hvis all klimafinansiering skal hentes

innenfor bistandsrammen, er det nettopp de mest sårbare som har bidratt minst i utslipp av klimagasser, som må betale vår klimaregning. Derfor har vi i vårt budsjett foreslått å flytte kapitalinnskuddet i klimainvesteringsfondet, som vi nettopp fikk høre om her, ut av bistandsbudsjettet, for de midlene – foruten en andel av den risikokapitalen – kommer i tillegg til og utover bistandsprosenten.

I tillegg er jeg overrasket over nettopp det Venstre-representanten løftet fram, at regjeringen har valgt å bevilge en ekstra bistandsfinansiert tapsavsetning på 15 pst. av foreslått garantiramme. Det tilsvarer altså 375 mill. kr i år, og antakeligvis det samme neste år. Det vil helt unødvendig låse opp viktige midler vi kunne ha investert på andre områder, så jeg vil spørre statsråden: Hva er bakgrunnen for det?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [18:21:27]: Jeg er glad for oppmerksomheten rundt den nye statlige garantiordningen. Som sagt er dette nybrottsarbeid; det har ikke vært forsøkt før. Det er viktig for oss å samle erfaringer og kunne vise til konkrete, vellykkede resultater. Jeg er overbevist om at dette kommer til å være vellykket, men vi ønsker å kunne dokumentere det før vi eventuelt justerer eller oppskalerer ordningen.

Jeg tror det er i alles interesse at vi nettopp sikrer den type dokumentasjon. Det er viktig for legitimiteten til bistands- og utviklingspolitikken på sikt, som jeg vet at både representanten Ulstein og jeg er veldig opptatt av.

Presidenten [18:19:59]: Replikorkordskiftet er avsluttet.

Statsråd Emilie Mehl [18:22:30]: Regjeringen har lagt fram forslag til svalbardbudsjett for 2025, og det illustrerer godt at svalbardpolitikken først og fremst er de lange linjers politikk. Vår forvaltning av Svalbard er langsiktig, og den er forutsigbar. Målene har ligget uforandret siden Stortingets behandling av svalbardmeldingen fra 1985, og det er en stor styrke. Det viser også den brede enigheten i Stortinget rundt svalbardpolitikken. Den ble sist stadfestet i forbindelse med Stortingets behandling av svalbardmeldingen vi la fram i mai. Det er svært verdifullt, og vi vil også fortsette med å jobbe langs de samme linjene i 2025.

Samtidig må svalbardpolitikken tilpasses den tiden vi lever i. Svalbard omfattes også av en mer krevende sikkerhetspolitisk situasjon enn vi har sett i nyere tid. Klimaendringene treffer Svalbard, og det er også behov for store investeringer i infrastruktur i årene som kommer. Målene for svalbardpolitikken ligger fast, men virkemidlene må oppdateres i tråd med samfunnsutviklingen.

Komiteen viser til at det er viktig at regjeringen fortsetter arbeidet med å sikre at Longyearbyen skal være et levedyktig norsk lokalsamfunn og administrasjonssenter. Det vil staten bidra til, bl.a. ved å bruke store beløp på forvaltningen av Svalbard hvert år. I innstillingen viser komiteen til at statens utgifter på Svalbard overstiger inntektene, og at differansen mellom disse størrelsene øker. Samtidig viser komiteen til at betydelige nasjonale interesser knyttet til gruppen likevel tilsier et sterkt statlig engasjement. Forslaget til budsjetttramme for 2025 er på 697,3 mill. kr.

Økningen i statens utgifter på Svalbard gjennom flere år reflekterer både økningen i aktiviteten på Svalbard og det faktum at Svalbard har vært og er prioritert. Myn-dighetene og regjeringen legger stor vekt på at vi skal oppnå målene i svalbardpolitikken, og det har en utgiftsside. Regjeringen mener – i likhet med det jeg oppfatter at komiteen gjør – at det er betydelig nasjonal interesse i å bruke penger på forvaltningen av Svalbard.

2024 har vært et år hvor beredskapen på Svalbard har vært et sentralt tema. Regjeringen har gjennomført store sikringstiltak mot snø- og sørpeskred, bl.a. i Vannledningsdalen, som Senterpartiet og Arbeiderpartiet prioriterte fra budsjettet for 2022. Arbeidene ventes å avslutte i år, med eventuelle etterarbeider neste år. Videre har vi også bl.a. varslet at vi vil vurdere grep for å regulere omfanget av cruiseaktiviteten på og ved øygruppen, som også har en side til beredskap.

Kullkraftverket ble stengt ned for godt mot slutten av fjoråret. Over hundre års energiproduksjon på kull tok med det slutt. Energiomstilling for et lite lokalsamfunn er krevende, og kanskje enda mer krevende fordi det er i Arktis. Longyearbyen er ikke sammenkoplet med andre energisystemer, og forsyningssikkerhet for energi er derfor spesielt viktig. Sysselmesteren sendte i mars bistandsanmodning til Forsvaret, via Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, for å få hjelp til å bedre redundansen i energiforsyningen i Longyearbyen på kort sikt. Det er en etablert praksis at Forsvaret kan bistå ved hendelser på Svalbard. Hendelsen og bistanden illustrerer den samlede effekten i totalberedskapen, hvor ressurser fra fastlandet ble transportert hurtig til og installert på Svalbard, og hvor ressurser tilgjengelig lokalt gradvis ble faset inn.

Når det gjelder framtidig energiforsyning i Longyearbyen, er Stortinget kjent med at regjeringen har som intensjon at staten skal ta et større ansvar for energiforsyningen, f.eks. gjennom Store Norske, og avklare ansvaret for dette så snart som mulig. Regjeringen har gitt Store Norske i oppdrag å gjennomføre en konseptvalgutredning av ulike alternativer for framtidig energiforsyning i Longyearbyen og en tilstandsvurdering av den eksisterende infrastrukturen.

Det har vært bred politisk enighet om hovedlinjene i svalbardpolitikken i lang tid, som jeg også startet med å si. En samlet komité understreker i innstillingen at de overordnede målene for svalbardpolitikken ligger fast, og at forvaltningen av Svalbard skal være forutsigbar og bære preg av kontinuitet. Jeg er glad for at vi er enige om det, og regjeringen vil videreføre det arbeidet i 2025.

Presidenten [18:26:57]: Det vert replikkordskifte.

Ine Eriksen Søreide (H) [18:27:09]: Som statsråden var inne på i sin innledning, treffes også Svalbard av de sikkerhetspolitiske endringene vi ser rundt oss, og en av de problemstillingene som kommer stadig mer til overflaten, er særlig Russlands bruk av hybride virkemidler. Som jeg var inne på i min innledning, har Etterretningstjenesten sagt at ordskiftet om Arktis og svalbardpolitikk er et av de triggerpunktene som gjør at man kan være spesielt utsatt for russisk påvirkningsaktivitet. Svalbard er jo et norsk samfunn, men har også russisk bosetning, og vi ser, både på Svalbard og på fastlandet, at det er et ønske om å forsøke å splitte befolkningen, bruke påvirkningsoperasjoner og den type ting, som over tid kan være veldig skadelig. Dette skjer ikke bare i Norge; det skjer mange andre steder også.

Mitt spørsmål er hvilken beredskap justisministeren og svalbardministeren har for å kunne håndtere dette på Svalbard, når dette forventes å øke framover.

Statsråd Emilie Mehl [18:28:16]: Takk for spørsmålet. Det er en veldig viktig problemstilling, og det gjelder for så vidt hele territoriet vårt, men særlig på Svalbard. Dette er noe både Sysselmesteren og PST har høy oppmerksomhet om. Vi har tilstedeværelse på Svalbard for politiet og PST, som også har et viktig ansvar for dette. På generelt grunnlag har også regjeringen ganske nylig lagt fram forslag for Stortinget om å kriminalisere bidrag til påvirkningsoperasjoner. Det viser alvoret i disse tingene, og jeg mener at det også er et viktig bidrag til å tette eventuelle hull i straffelovgivningen på dette området.

Ine Eriksen Søreide (H) [18:29:00]: Jeg er fornøyd med at regjeringa omsider la fram det lovforslaget vi sendte på høring om det å kriminalisere samarbeid med fremmed etterretning i den hensikt å påvirke f.eks. politiske prosesser. Dette er noe vi dessverre må være forberedt på at det blir mer av, både i Norge og andre steder. Dette er for Russland et ganske effektivt virkemiddel, som de bruker som et tillegg til f.eks. militære virkemidler.

Det er flere forskere som har vært inne på at både nordiske og baltiske land i tydeligere ordelag bør si veldig klart hva som foregår. Det handler ikke først og fremst om at man tror at den russiske aktiviteten for-

svinner, men det handler om å høyne terskelen for det hver gang det skjer, og å gjøre befolkningen mer oppmerksom på at det skjer, slik at man kan ta sine forholdsregler og dermed også bidra til større robusthet i befolkningen.

Er det sånn at regjeringa nå vurderer å gjøre mer åpent og offentlig knyttet til denne russiske aktiviteten, som gjelder både påvirkning, spionasje, sabotasje osv.?

Statsråd Emilie Mehl [18:30:08]: Jeg opplever jo – og jeg kan egentlig mest snakke for meg selv her – at vi snakker ganske tydelig til offentligheten om at spionasje, fremmed etterretning, påvirkningsoperasjoner og cyberangrep, ulike hendelser som skjer, kan komme som et resultat av en intensjon fra Russland eller andre trusselaktører mot Norge. Siden invasjonen av hele Ukraina skjedde i 2022, har også denne trusselen økt, og aktiviteten fra trusselaktørene har økt. Dette er noe vi har høy oppmerksomhet på, også på Svalbard. Så er det jo alltid en krevende balanse mellom hva slags informasjon man bør eller kan gå ut med, og hva som er nødt til f.eks. å forbli gradert.

Ine Eriksen Søreide (H) [18:31:05]: Over på et litt annet tema: I forbindelse med behandlingen av svalbardmeldinga var et av de forslagene Stortinget samlet seg om, å be om en utredning av det psykiske helsetilbudet på Svalbard. Dette er et innspill vi fikk som komité i mange sammenhenger, og det er jeg helt sikker på at statsråden også fikk i forbindelse med utarbeidelse av svalbardmeldinga. I nysalderingen, som vi også behandler i dag, følger man opp et av de andre punktene vi ble enige om, nemlig det med transportflykapasitet, eller transportkapasitet, til og fra Svalbard.

Mitt spørsmål dreier seg om hvor langt regjeringas oppfølging har kommet når det gjelder å sette i gang kartlegging av og utrede behovet for endringer av det psykiske helsetilbudet på Svalbard.

Statsråd Emilie Mehl [18:31:50]: Helsetilbudet på Svalbard er, som på fastlandet, helse- og omsorgsministerens ansvarsområde. Som jeg har formidlet forholdsvis nylig til komiteen og til offentligheten for så vidt, er dette et område vi tar veldig alvorlig, og vi vil selvfølgelig følge det opp. Helse- og omsorgsministeren har sagt at han vurderer å sende et oppdrag til Helse nord om saken. Jeg kjenner ikke til om det er sendt ennå, så det kan jeg ikke svare på her nå.

Presidenten [18:32:25]: Replikordskiftet er avsluttet.

Trine Lise Sundnes (A) [18:32:49]: Budsjettforliket mellom regjeringspartiene og SV er et solid grunnlag for å styrke norske interesser, både nasjonalt og i for-

holdet til EU, gjennom EØS-avtalen. EØS-avtalen er fundamentet for Norges samarbeid med EU og sikrer norsk tilgang til det indre marked, med 30 land og 450 millioner mennesker. Dette gir norske bedrifter mulighet til å konkurrere på like vilkår, noe som er avgjørende for eksportnæringene våre.

Regjeringen har fortsatt arbeidet med å sikre norske interesser innen rammen av EØS-avtalen, samtidig som den har søkt å påvirke EUs politikkutforming utenfor avtaleverket. Det er bra. Regjeringen har i arbeidsprogrammet for EU- og EØS-saker understreket viktigheten av EØS-avtalen for å møte felles utfordringer som klimakrisen, digitalisering og økonomisk omstilling. Gjennom EØS-avtalen har Norge tilgang til fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og personer. Dette skaper stabilitet og forutsigbarhet for norsk næringsliv i en tid preget av global uro.

Norge deltar i viktige europeiske initiativer, som det grønne skiftet, noe som styrker vår posisjon som en ansvarlig aktør i klima- og miljøpolitikken. Budsjettforliket reflekterer en tydelig prioritering av tiltak som styrker Norges posisjon i Europa. Økt støtte til grønn omstilling og digitalisering bidrar til at norsk næringsliv kan være konkurransedyktig i det europeiske markedet. Investeringer i forsvar og sikkerhet, inkludert samarbeid med EU på områder som grensekontroll og bekjempelse av kriminalitet, sikrer Norges nasjonale interesser samtidig som vi bidrar til felles europeisk sikkerhet.

Statsbudsjettet for 2025 viser hvordan Norge kan bruke EØS-avtalen strategisk for å fremme nasjonale interesser. Gjennom tett samarbeid med EU sikrer vi økonomisk vekst, sosial trygghet og sikkerhet i en utfordrende tid. Budsjettet legger dermed grunnlaget for et sterkere Norge, både hjemme og ute i Europa.

Vi lever i en farligere og mer uforutsigbar verden enn på mange tiår. Det er krig i Europa, Midtøsten står i brann, klimaendringene skyter fart, og stormaktsrivaliseringen tiltar. I dette landskapet prioriterer regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet å trygge Norge og styrke vår forsvarsevne. I april presenterte Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen sin nye langtidsplan for Forsvaret, en historisk plan som innebærer et betydelig løft for forsvarssektoren de neste tolv årene. Det er en plan som skal få dagens forsvar til å virke, samtidig som vi styrker den nasjonale egeenvnen i alle domener.

I juni kom alle partiene på Stortinget til full enighet om ny langtidsplan for Forsvaret. Også det er historisk. Et godt og ambisiøst forsvarsløft fra regjeringens side var blitt diskutert og forhandlet i komiteen, til det bedre. Minst 1 635 mrd. kr skal prioriteres til forsvarsformål fram mot 2036.

Dette budsjettet for 2025 følger opp den historiske enigheten. Når vi starter på den nye langtidsplanen om

få uker, har vi et samlet storting som står bak en klar ambisjon om å styrke vår forsvarsevne betraktelig. Alle forsvarsinteresserte jeg snakker med, ønsker at det skal gå fort. Mye burde ha vært gjort i går.

For å realisere den nye planen er vi hundre prosent avhengige av Forsvarets viktigste ressurs, menneskene. Både gjennom langtidsplanen og ikke minst neste års statsbudsjett tar regjeringen tak i denne utfordringen. Antall årsverk skal økes med rundt 300, 400 flere skal i førstegangstjeneste, og antall studieplasser på offisers- og befalsutdanning økes. Insentivprosjektets anbefalinger skal iverksettes, og det skal legges til rette for at sektoren selv kan ta grep for at forsvarssektoren kan bli en mer forutsigbar, fleksibel og attraktiv arbeidsplass i framtiden.

Det er viktig for å rekruttere og beholde folk at våre soldater må ha gode bo- og arbeidsforhold. I 2025 vil vi derfor bruke om lag 1,5 mrd. kr på byggeprosjekter for Forsvarets personell. Vi prioriterer nye boliger, kaserne, utdanningsbygg, kontorer og annen bygningsmasse. I tillegg vil eiendom, bygg og anlegg som understøtter alliert mottak, trening og øving, vektlegges. Det er viktig, for i den sikkerhetspolitiske situasjonen vi nå står i, må vi øve mer sammen med våre allierte og gjøre vårt for å styrke NATO som forsvarsallianse.

Vi skal få dagens forsvar til å virke. Neste år vil 5 mrd. kr gå til å bygge opp beredskapsbeholdning. Det skal anskaffes mer reservedeler, mer moderne bekledning og utrustning til personellet, og ikke minst mer ammunisjon. I tillegg blir vedlikeholdet av Forsvarets materiell styrket. Det skal brukes om lag 34 mrd. kr på materiellinvesteringer neste år, en økning på over 7 mrd. kr. De største utbetalingene i 2025 vil være til investeringer i nye ubåter og maritim helikopterkapasitet, artilleriammunisjon og kampflyprogram.

For Norge er det viktig å ha god situasjonsforståelse i våre nærområder. Derfor styrkes Etterretningstjenesten betydelig i neste års budsjett. Denne satsingen skal bidra til et oppdatert situasjonsbilde fra havbunnen til verdensrommet, og i alle domener. Parallelt prioriterer vi å øke bevilgningene til forskning og utvikling. Her er et viktig grep å bygge ned barrierer mellom militær og sivil sektor, slik at relevante aktører kan finne sammen og dra nytte av hverandre. Det skal åpnes for et større leverandørmangfold av skjermingsverdig og gradert forskning og utvikling, og FoU-innsatsen – forskning og eksperimentell utvikling – i forsvarssektoren skal samles og styres mer strategisk. Samlet vil disse investeringene styrke vår forsvarsevne betydelig, og det er viktig i en urolig tid.

Utenriks- og forsvarskomiteen var forbilledlig i samarbeidet om ny langtidsplan. Også i forbindelse med behandlingen av svalbardmeldingen opplevde vi

felles vilje fra komiteen til å stå sammen i de fem overordnede målene for svalbardpolitikken. Gjennom målrettede tiltak innen energiomstilling, næringsutvikling og infrastruktur, og med en sterk vektlegging av miljøvern og bærekraft, sikrer vi at Svalbard forblir en viktig del av Norge også i framtiden. Budsjettet for 2025 følger opp meldingen på en god måte.

Enigheten om å øke Nansen-programmet i 2025 til 35 mrd. kr, fordelt på 22,5 mrd. kr til militær støtte og 12,5 mrd. kr til sivil støtte og forlengelse av programmet til 2030, er bra. Støtte til Ukrainas frihetskamp er nødvendig for at Ukraina kan forsvare seg, men det trygger også Norges og Europas framtid. Målet er at Ukraina skal kunne bestemme over egen framtid. Det er bra at norsk militær støtte til Ukraina i hovedsak innrettes mot ukrainske behov, hvor Norge har gode forutsetninger til å bidra med kompetanse og støtte.

Å videreutvikle og styrke trening og øving for ukrainsk militært personell er viktig. Å bidra til trening og øving i Storbritannia, Tyskland og Norge, med grunnleggende og videregående militær utdanning i fokus, er bra. Å støtte Ukraina med opplæring innen viktige fagfelter i andre land er også vesentlig. Det er nødvendig å øke produksjonen av militært materiell i 2025, både i Ukraina og i Norge, og å inkludere tiltak for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien i utvidelsen av Nansen-programmet er nødvendig. Tidligere i år økte den militære støtten til Ukraina med 6 mrd. kr. I nysalderingen av 2024-budsjettet tar regjeringen sikte på å øke den sivile og militære støtten med inntil 5 mrd. kr. For den militære støtten innebærer det bl.a. mer midler til luftvern, F-16 og droner.

Det er viktig at Ukraina vinner kampen for sin frihet og selvstendighet. Det betyr også at Russland må tape. For Norge er det en styrke at vi står sammen i vår støtte til Ukraina. Norge er en pålitelig partner internasjonalt og en konstruktiv bidragsyter til fred, sikkerhet og bærekraftig utvikling. Vi må også huske at det mest effektive vi kan gjøre, er å forebygge alvorlige kriser før de oppstår.

Måtte neste år bli bedre for verdens befolkning enn det året vi legger bak oss. God jul!

Hårek Elvenes (H) [18:42:40]: Godt begynt er halvt fullendt. 2025 er det første året av gjennomføringen av langtidsplanen, fra 2025 til 2036. Stortinget bevilger 110 mrd. kr til forsvarssektoren for 2025. Det er i tråd med opptrappingsplanen Stortinget enstemmig har vedtatt. Stortinget vedtok under behandlingen av langtidsplanen hvor mye som skal brukes på Forsvaret de neste 12 årene, og hva pengene skal brukes på.

Anskaffelsen av 52 F-35 kampfly utgjør hovedkampsystemet i Forsvaret. Det er et dårlig langtidsvarsel

for gjennomføringen av forsvarsforliket når SV, regjeringens budsjettpartner, ikke vil utruste kampflyene som forutsatt. SVs påfunn blir ekstra merkverdig sett i lys av at samtlige 52 F-35 kampfly vil være levert i løpet av neste år. Det er helt avgjørende for gjennomføringen av planen at den til enhver tid sittende regjering tar ansvaret og forvalter forsvarsforliket på en ansvarlig måte. Vi vet hvor vi skal, og vi vet hvorfor. Russland er farlig, ustabilt og uforutsigbart, og de er på ytterst brutalt vis villig til å bruke militær makt mot sine naboland.

Reaksjonene var sterke etter at regjeringen i statsbudsjettet foreslo kun 15 mrd. kr i støtte til Ukraina neste år, faktisk 12 mrd. kr mindre enn den reelle støtten har vært i 2024. Dersom Ukraina taper krigen grunnet manglende støtte fra Vesten, vil konsekvensene være katastrofale og historiens dom nådeløs. Høyre bevilger derfor i sitt alternative budsjett 45 mrd. kr til Ukraina – 30 mrd. kr mer enn det regjeringen foreslo i sin grunnbevilgning.

Det tar lang tid å anskaffe og fase inn nye våpensystemer og nytt materiell i Forsvaret – for lang tid, mener Riksrevisjonen. Hadde det gått raskere, med fare for at grensene for forsvarlig forvaltning ville blitt tøyd, ville antakelig Riksrevisjonen ment at det gikk for fort i svingene. Forsvarsministeren mener også at det går for tregt. Spørsmålet blir da hvordan investeringene skal kunne gjøres raskere uten å komme på kant med regelverket. Det hadde vært interessant å høre ministerens refleksjon rundt det.

Det er ikke mer enn tiden og veien før de nye fregatte-ne må kjølstrekkes for at fartøyene skal være operative i 2025. Det kan ligge gammel lærdom for de nye flåteplanene i gjennomføringen av flåteplanen fra 1960. Da som nå skal tilnærmet hele flåten byttes ut. En av lærdommene var å engasjere teknisk ekspertise utenfra, for Sjøforsvaret erkjente tidlig at oppgaven var altfor omfattende til at de alene kunne håndtere alle de tekniske utfordringene.

Forsvarssjefen har sagt at det viktigste enkelttiltaket for å beholde personell i Forsvaret er at en større andel av personellet faktisk blir pensjonsgivende. Stortinget ba regjeringen legge til rette for dette i et eget vedtak i forbindelse med behandlingen av langtidsplanen. Siden har Statens pensjonskasse anket dommen til Høyesterett, og avgangen av personell fortsetter. Høyre forutsetter at regjeringen og forsvarsministeren har både en plan a, b og gjerne c alt etter utfallet av behandlingen i Høyesterett.

Stortinget har vedtatt at 1 635 mrd. kr skal omsettes i økt forsvarsevne de neste 12 årene. Nok personell er forutsetning nummer én for at langtidsplanen skal kunne gjennomføres. Da må pensjonsspørsmålet løses, og det må løses raskt.

Ingjerd Schie Schou (H) [18:47:28]: Norge har gjennom flere år bygget seg opp som en troverdig og pålitelig partner i det internasjonale utviklingssamarbeidet om utdanning. Vi har vært pådrivere for jenters rett til utdanning. Vi vet at når jenter får mulighet til å gå på skole, får det også positive ringvirkninger for hele samfunnet. Det reduserer barneekteskap, bedrer folkehelsen og styrker kvinners muligheter til å delta i arbeidslivet. Ikke bare det. Det er grunnpilaren i forutsetningen for å bygge og utvikle samfunn og – enda større – bygge demokrati og nasjoner.

I en verden preget av økende ulikhet, konflikt og klimaendringer trenger vi mer, ikke mindre, satsing på utdanning. FNs bærekraftsmål nr. 4, om god utdanning til alle, står i fare for ikke å nås innen 2030. Andelen elever som fullfører grunnskolen, går selvfølgelig opp, og det er gledelig, men læringsutbyttet gikk markant ned fra 2018 til 2022, og det er det som teller. Covid-19-pandemien forklarer noe av nedgangen, men langt fra alt. Altfor mange barn i utviklingsland går på skolen og lærer ingenting.

I denne situasjonen velger regjeringen å kutte i stedet for å styrke vår innsats. Det er alarmerende. Det er ikke bare ille dårlig, det er forferdelig.

Det er nå fem år igjen til vi skal ha nådd FNs bærekraftsmål. Jeg røper ingen stor hemmelighet når jeg sier at vi ikke ligger an til å klare det. Vi klarer det ikke. Hvis den nåværende trenden fortsetter, vil 6,9 pst. av verdens befolkning fortsatt leve i ekstrem fattigdom i 2030.

Hva betyr ekstrem fattigdom? Det betyr å ha tilgang på ressurser verdt 2–3 dollar om dagen eller mindre og ikke være i stand til å dekke grunnleggende menneskelige behov for mat, drikkevann, hygiene, helse og husly. Det er 590 millioner mennesker som kommer til å ha det sånn i 2030 hvis vi fortsetter som i dag.

Å utrydde ekstrem fattigdom er det første av delmålene under det første bærekraftsmålet. Det er altså et av 169 delmål under de 17 målene. Bærekraftsmålene er ekstremt omfattende og ambisiøse. Vi har ikke noe annet valg enn å forholde oss til alle disse utfordringene samlet. Allikevel mener jeg det er på tide å bli mer tydelig om hva som er aller viktigst, og i hvert fall om hva det er aller viktigst at Norge bidrar med.

Høyre mener at Norge som et rikt land fortsatt skal være en generøs bidragsyter til å få den globale fattigdommen ned. En verden med mindre fattigdom og mer samarbeid gir mindre internasjonal spenning og uro, og det er i Norges interesse. Når ulikhetene i og mellom land reduseres, blir folk hjemme. Offisiell utviklingshjelp er en veldig liten del av den totale kapitalstrømmen mellom rike og fattige land. Selv om Norge er blant verdens største bistandsgivere per innbygger, har vi en

liten andel av den samlede utviklingshjelpen. Det er åpenbart at vi må konsentrere oss om det viktigste.

Utviklingshjelp skal være effektiv og ha oppmerksomhet på resultater. Forslaget til statsbudsjett for neste år viser nok en gang at regjeringen ikke vil prioritere det grunnleggende. Mens bevilgningene til utdanning fortsetter å gå ned og bevilgningene til helse står stille, sender regjeringen stadig flere penger til det jeg oppfatter som Senterpartiets hjertebarne: småskalalandbruk i Afrika. Man kan med rette spørre seg hvor framtidsrettet dette er.

La meg være krystallklar: Utdanning er den viktigste nøkkelen til utvikling og fattigdomsbekjempelse. Når regjeringen nå foreslår å kutte utdanningsposten med 15 pst., går det direkte ut over de mest sårbare – barn og unge i utviklingsland som drømmer om en bedre framtid. Drømmer knuses, og utviklingsmuligheter svinner. De som rammes først, er jenter. Høyre kan ikke støtte denne nedprioriteringen.

Vi fremmer derfor et alternativt budsjettforslag der vi øker bistanden til utdanning med 150 mill. kr sammenlignet med regjeringens forslag. Dette vil sikre at flere barn får mulighet til å gå på skole, og at kvaliteten på undervisningen styrkes. Investering i utdanning er investering i fred, stabilitet og bærekraftig utvikling. Det er også investering i Norges sikkerhet og velstand på lang sikt. Verden trenger et Norge som tar internasjonalt ansvar. Dette budsjettet svikter på dette viktige punktet på flere områder.

Presidenten [18:52:17]: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Marit Arnstad (Sp) [18:52:37]: Etter å ha hørt på innleggene i salen, tror jeg at vi alle føler at det flere steder i verden er en situasjon som står på et slags vippepunkt. Det gjelder situasjonen i Midtøsten, og kanskje særlig i Syria, som vi følger med på fra dag til dag, og det gjelder også Ukrainas modige kamp mot et aggressivt Russland. Utenriksministeren har helt rett i at dette ikke er tidspunktet for å lene seg tilbake. Dette er tidspunktet for å være aktiv i utenrikspolitikken – overfor det nye regimet i Syria, overfor den vanskelige situasjonen i Gaza, overfor Ukraina og også overfor det globale sør.

Det er all grunn til å berømme regjeringen for de utenrikspolitiske og forsvarspolitiske satsingene de har gjennomført i denne perioden, og det er særlig tre ting jeg tror kommer til å bli stående i et langsiktig perspektiv. Det ene er den forsvarsplanen regjeringen la fram, som ga oss en langtidsplan med en historisk satsing på Forsvaret. Det andre er at regjeringen foreslo og fikk gjennomført en langsiktig og stabil satsing på vår støtte til Ukraina, og også at regjeringen har klart å oppretthol-

de en sterk satsing på humanitær bistand og utviklingshjelp, med et stort fokus på matsikkerhet.

Det er et godt budsjett vi behandler i dag. Det er det første budsjettet etter forsvarsforliket. Det er et forlik alle partiene på Stortinget kan være stolte av, men det er også et forlik som forplikter, og som må følges opp hvert år framover. Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen følger definitivt opp det i neste års budsjett.

Styring og kontroll blir sjølsagt viktig når det gjelder forsvarsforliket, som det er for all offentlig pengebruk, og den til enhver tid sittende regjering må ha ansvaret for å forvalte forsvarsforliket på en ansvarlig og god måte. Det samme gjelder Ukraina-støtten, der det blir viktig at en også er nøye på kontrollen og bruken av midlene når en nå er forberedt på å bidra direkte inn i Ukraina til både våpenproduksjon og energiforsyning.

Det er tydelige forskjeller på prioriteringene i bistandspolitikken, og vi i Senterpartiet er klare på at vi prioriterer arbeidet med matsikkerhet og landbruk. Det å sørge for at folk har mat og evne til å brødfø seg selv og andre, er det mest grunnleggende behovet av alle.

Jeg synes Fremskrittspartiets innlegg i dag var ganske klargjørende. Altså: Hva kan vi forvente oss dersom Høyre og Fremskrittspartiet skulle komme i regjering? Store kutt i utviklingspolitikken. Den lille disputten Høyre prøver å dra opp omkring utdanning, blekner i forhold til forskjellen på bistandspolitikken mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Dersom de skulle ha gått i regjering sammen, ville det vært interessant å se hvem som fikk gjennomslag, for alle kunne ikke vinne. Noen må tape når forskjellen mellom partiene er så stor.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [18:55:52]: Det er trender i tiden, og denne regjeringen bommer på de fleste. Folk ber ikke om løsninger basert på ideologi de enten ikke forstår, eller aldri har kjennskap til, og de ønsker å sette sitt eget land først. Det er verken feil eller snodig, det er faktisk sunn fornuft.

Min jobb er ikke å ta opp politikken i stort, men regjeringen bommer også på rammer i utenrikspolitikken. Analysene er feil, og derfor gir ikke konklusjonene mening. For seks måneder siden la både regjeringen og for så vidt alle opposisjonspartier alle eggene i én kurv: De uttalte at de ønsket og trodde at Joe Biden ville vinne presidentvalget i USA, og da han trakk seg, trodde de at Kamala Harris ville få den posisjonen. De fleste politikere i Europa gjorde akkurat det samme – men med noen få hederlige unntak. Europa i stort bommet, og Norge bommet i særdeleshet. Man forsto ikke trendene i tiden, og man forsto ikke USA. Donald Trump representerte alt det trauste europeiske politikere er imot. Nå vil vi måtte betale prisen. Donald Trump er ikke spesielt interessert

i Europa. Han ser ikke på Europa som en reell maktfaktor i internasjonal politikk. Noe skyldes at Europa i stort ikke er det, men noe skyldes også at Europas politikere hadde en karikering av Trump, noe som samtidig var en karikering av demokratiet i USA og ikke minst en karikering av amerikanere flest.

Dette er bakteppet for norsk utenrikspolitikk de neste fire årene. Som et lite land som er helt avhengig av amerikansk militært nærvær, må vi forholde oss til realiteter. USA vil ikke være et land blant mange, men styrer global handel og global sikkerhetspolitikk ut fra sine egeninteresser.

Vi har hatt en dårlig start, så nå må vi rette opp forholdet, og det er opp til oss. Det betyr at vi ikke lenger kan bedrive alenegang i Midtøsten basert på FN, bestående av udemokratiske og autoritære stater. Vi må endre strategi og forholde oss til Trump-administrasjonens ambisjoner om å utvide The Abraham Accords. Det betyr mindre fokus på luftige politiske løfter og mer fokus på praktiske resultater som betyr noe for hverdagen til folk flest i regionen. Kanskje er vår beste strategi ikke å spille en så stor global rolle. Kanskje bør vi nå sette våre egne interesser først, vi også.

Regjeringen skal imidlertid ha skryt for fremleggelsen av langtidsplanen for Forsvaret, som opposisjonen gjorde enda litt bedre. Langtidsplanen viser at regjeringen kan levere god politikk som forholder seg til realitetene.

I forholdet til Ukraina var imidlertid nølingen tilbake. Russlands krig i Ukraina har en direkte innvirkning på oss, og et engasjement for Ukraina er å sette Norges interesser først. Først la regjeringen frem en god pakke, men de forsto ikke at tiden løp fra dem, og de forstår det heller ikke nå. Nå gjelder det å vise hvordan Norge skal forholde seg til ulike alternativer i Ukraina. Skal vi støtte opp om eventuelle forhandlingsutspill? Skal vi styrke leveransene av våpen og penger? Skal vi satse på en mulig europeisk alenegang, uten USA? Skal Europa gå inn med soldater på bakken? Skal Europa insistere på ukrainsk medlemskap i NATO? Eller varianter av alt dette? Hva gjør vi dersom Kyiv faller, og det kommer fem til ti millioner flyktninger vår vei?

Ingjerd Schie Schou (H) [18:59:09]: Norge i nord er mer enn Nordland, Troms og Finnmark. Norge i nord er hele Norge. Nå har vi også fått Norden i nord. Det handler om en felles sikkerhet og beredskap. Sammen er vi sterkere, og kapasitet og kvalitet breddes.

Vi legger snart bak oss 2024, et svært krevende sikkerhetspolitisk år med krig i Europa og stor internasjonal uro. Sveriges inntreden i NATO er et lyspunkt dette året. Nå som Sverige har fulgt etter Finland, er hele vår nordiske region samlet i rammen av det transatlantiske sikkerhetsfellesskapet.

Fordelene av et samlet Norden i NATO er mange og åpenbare: Jo tettere forsvarssamarbeidet i Norden er, jo sterkere står samfunnene våre i møte med et eventuelt militært angrep. Et samlet Norden i NATO betyr også at vi har fått et utvidet ansvar på både norsk og svensk side av Svinnesundsbrua.

Med utgangspunkt i mitt eget hjemfylke, Østfold, er det enkelt å se hvordan hele området fra Oslo til Göteborg nå blir et sammenhengende mottaksområde for NATO-styrker i fred, krise og krig. På norsk side må vi sikre at vi har infrastruktur og rutiner som gjør at vi både kan motta og sende styrker og materiell over svenskegrensen, alt etter behov.

Det snakkes ofte om den strategiske viktigheten av å koble Norge og Sverige sammen horisontalt fra vest til øst, men når vi ser på kartet, er det tydelig at vertikale transportårer som kobler landene våre sammen fra nord til sør, også blir svært viktig i en krise.

I det nye mottaksområdet for NATO vil spesielt Rygge flystasjon spille en viktig rolle. Jeg leser derfor med glede i regjeringens forslag til forsvarsbudsjett at USA har startet mer konkrete forberedelser av sine milliardinvesteringer på Rygge. Kampfly-shelter, lagerhaller, ammunisjonslagre og annen infrastruktur bygges. Norge, Norden og Nord-Europa vil tjene på dette.

Rygge har økende betydning for samarbeidet mellom Forsvaret og forsvarsindustrien. Kongsberg Aviation Maintenance Services AS, forkortet KAMS, har gradvis bygget opp en imponerende vedlikeholdsvirksomhet på Rygge, som bidrar til å holde Luftforsvarets fartøy på vingene. Det er særlig positivt at KAMS vil etablere et nytt depot på Rygge neste år, der kampflyet F-35 skal vedlikeholdes og oppgraderes. Dette vil bidra til å videreutvikle det verdensledende kompetansemiljøet som er på Rygge, og sikre at norske og allierte F-35-fly er klare til dyst. Det trengs. Rygge er sentralt og viktig i NATO og i Norge.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Morten Wold (FrP) [19:02:18]: I dag står vi overfor en av de mest presserende miljøutfordringene vi har, plastforurensning og maritim forsøpling i havene våre. Som en nasjon med sterk tilknytning til havet er det vår plikt å handle. Fremskrittspartiet er dypt bekymret for utviklingen, og vi mener det er helt nødvendig å ta kraftige skritt for å møte denne trusselen.

FNs miljøprogram anslår at mellom 9 og 23 millioner tonn plast havner i havet hvert eneste år. Selv om det er stor usikkerhet rundt nøyaktige tall, er det én ting som er helt klart: Plasten i havet er et gigantisk problem vi ikke kan ignorere. Dette er en global utfordring, og

den har dramatiske konsekvenser for livet i havet, for vårt biologiske mangfold og for matvaresikkerheten vår.

Kjemikalier og plast som havner i havet, påvirker fiskens forplantningsevne og kan skade marine økosystemer i mange år fremover. Norge som fiskerinasjon er spesielt sårbar. Hvis vi ikke tar dette på alvor, risikerer vi fiskedød og alvorlige konsekvenser for både næringslivet vårt og global folkehelse.

Plast brytes over tid ned til mikroplast, små partikler som er vanskelige å fjerne fra naturen. Mikroplast finner også sin vei inn i kroppen vår. Forskning på hvordan dette påvirker helsen vår, er fortsatt i en tidlig fase, men det vi vet, er at langvarig eksponering kan føre til alvorlige helseproblemer – fra lungesykdommer til kreft og i verste fall død.

I 2022 fikk vi en sjokkerende nyhet: Forskerne har påvist mikroplast i blodet til mennesker. Hele 80 pst. av deltakerne i studien hadde mikroplast i blodet. Dette er første gang mikroplast er blitt påvist i blodsirkulasjonen vår, og vi vet ennå ikke fullt ut hvilke konsekvenser det kan få for vår helse. Det vi vet, er at mikroplast på sin vei gjennom kroppen kan sette seg fast i viktige organer og forårsake skade. Det er derfor Fremskrittspartiet mener at vi trenger konkrete tiltak og bedre rapporteringsrutiner for å redusere virkningen av plastforurensning og maritim forsøpling.

En stor del av plasten som havner i havet, synker og blir liggende på havbunnen. Deler av plasten kan føres med havstrømmene ned i dypet, der den kan bli liggende i hundrevis av år. Dette er en forurensning som ikke bare påvirker livet i havet, men som kan ha langtidsvirkninger på hele økosystemet.

Det er også viktig å anerkjenne arbeidet som allerede gjøres. Fiskeridirektoratet har viktige tiltak på plass for å redusere marin forsøpling, fra både yrkesfiske, fritidsfiske og havbruk. De arbeider med oppryddingstiltak, forebyggende arbeid, støtte til forskning og utvikling samt deltakelse i internasjonale prosesser.

I sitt alternative statsbudsjett foreslår Fremskrittspartiet å styrke posten for å bekjempe plast i havet. Vi mener at Norge som en ledende sjømatnasjon har et ansvar for å sette standarden for kampen mot plastforurensning og marin forsøpling. Det er nå helt nødvendig at vi prioriterer å rydde opp i havene våre, og vi må sørge for at vi har de riktige verktøyene for å få dette til.

Jon Reidar Øyan (A) [19:05:24]: Vi lever i en verden hvor høyrenasjonalistiske krefter er på frammarsj, og grunnleggende menneskerettigheter står på spill. Retten til å bestemme over sin egen kropp og seksualitet er under angrep verden over. Resultatet er flere utrygge aborter, økt mødredødelighet og negativ sosial kontroll.

Det er illevarslende å se hvordan konservative bevegelser, mange med støtte fra konservative religiøse grupperinger, har fått økt makt og innflytelse i flere deler av verden. Disse kreftene fremmer ofte en agenda som utfordrer likestilling og menneskerettigheter for LHBT+-personer.

I den siste tiden har vi sett kraftige tilbakeslag. Tidligere var denne lovgivningen fokusert på å forby seksuelle relasjoner mellom personer av samme kjønn. Nå forbyr flere av disse lovene også såkalt homopropaganda. I disse landene er det ofte sterke politiske bevegelser og samfunnsgrupper som ser på LHBT+-rettigheter som en trussel mot tradisjonelle verdier. Vårt naboland Russland innfører antipropagandalovgivning som forbyr noen å snakke positivt eller nøytralt om såkalt ikke-tradisjonelle samlivsformer.

I andre land er det enda verre. I Mauritania, Nigeria, Somalia, Sudan, Iran, Saudi-Arabia og Jemen kan en få dødsstraff for homofili. I Uganda har presidenten signert en lov som innebærer at en kan dømmes til livstid i fengsel for å være homofil, samt at familie og venner som ikke angir LHBT+-personer de vet om, også kan risikere straff. Det er fare for at andre land kan komme etter med tilsvarende lovgivning, og da kan vi bare spekulere i om det de gjør, er å ta etter den russiske antihomopropaganda-lovgivningen. Det er påfallende at russisk-støttede organisasjoner har møter i land som kort tid etterpå vedtar antihomopropaganda-lovgivning, land som før kun forbød homofil praksis, men som nå strammer grepet.

Vi ser en voksende internasjonal koalisjon som arbeider for å svekke universelle rettigheter for LHBT+-personer, inkludert internasjonale organisasjoner som f.eks. FN. De siste årene har Norge gjennomført en prosess der LHBT+-rettigheter i større grad enn før har blitt en integrert del av bistands- og utenrikspolitikken vår. Utviklingen når det gjelder helt grunnleggende rettigheter, går i feil retning. Nettopp derfor må arbeidet for å bekjempe forfølgelse og diskriminering basert på seksuell orientering og kjønnsidentitet styrkes.

Det er fortsatt 64 land i verden hvor det er straffbart å være homo. I elleve land kan man bli dømt til døden bare fordi man er homo. Jeg er glad for at vi har en regjering som er så tydelig på at vi ikke aksepterer diskriminering på grunnlag av seksuell orientering eller kjønnsidentitet, og som fortsatt vil styrke Norges innsats for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Åsmund Aukrust (A) [19:08:55]: Jeg vil først ta ordet til nysalderingen av utenriksbudsjettet. Jeg skal komme med en liten endring når det gjelder merknadene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Våre partier foreslår å øke kapittel 150 post 70, altså den huma-

nitære bistanden, med 215 mill. kr. Det står oppramset i merknadene hva det kan brukes til. Der ønsker vi å gjøre en liten endring. Vi skriver at den humanitære nødhjelpen til Gaza og den humanitære nødhjelpen til Sudan økes med 100 mill. kr, og så vil departementet se på hvordan man best mulig kan få brukt disse pengene i Midtøsten.

Verden og Midtøsten trenger at Norge fortsetter å engasjere seg for Midtøstens sak. Akkurat nå vakler Midtøsten. Tidligere i dag møtte jeg Norsk Folkehjelps landdirektør i Libanon. Han understrekte veldig hvordan det i Libanon, i Syria og i hele regionen blir lagt merke til den veldig aktive rollen Norge har tatt. Han sa at nærmest det beste man kan være i Midtøsten for tiden, er nordmann, og han sa til og med at vår egen utenriksminister var nærmest en kjendis som de fleste libanesere nå visste godt hvem var, for alt Norge gjorde, fikk veldig stor oppmerksomhet. Jeg mener at det er en veldig viktig beskjed også til oss selv: Det nytter å engasjere seg, det nytter å være med og prøve å forandre verden til det bedre. Akkurat nå ser verden ganske håpløs ut, men det er nettopp nå vi må gjøre det vi kan for å bidra på en positiv måte.

Så vil jeg oppklare to åpenbare misforståelser. Det ble fra Fremskrittspartiet hevdet at FN anbefaler at Norge skal kutte i bistanden. Det finnes sikkert argumenter for Fremskrittspartiet for å kutte i bistanden, men det kan i hvert fall ikke være at FN har foreslått det. Dette 0,7-målet er ikke et mål, det er et minstemål. Jeg tror FN ønsker at alle land i verden skal bidra mer, og gjerne så mye som Norge gjør.

Det andre er at det er flere som har sagt at Norge ikke når énprosenten. Det gjør Norge. Med det som blir vedtatt i dag, med det som er budsjettforslaget vårt, når vi énprosenten. Det som er synd, er at Norge er det eneste landet i verden som gjør det. Det er ingen andre land i verden som – i hvert fall ikke i fjor eller året før – nådde énprosenten på den måten som vi gjorde i Norge.

Jeg er glad for at det er stor oppslutning om det i denne sal, men vi ser et veldig stort sprik på borgerlig side. Fremskrittspartiet har foreslått veldig store kutt i bistanden. Vi hørte at representanten Schou fra Høyre mente at det ikke bare var et ille dårlig forslag regjeringen hadde på utdanning, det var helt forferdelig. Hva mener hun da om Fremskrittspartiets forslag, der man foreslår å kutte over 500 mill. kr? Forskjellen mellom regjeringspartiene og Høyre er en minimal endring. Det er Fremskrittspartiet som her står for en helt annen linje. Det er dette velgerne må få vite: Hvem sin utviklingspolitikk er det som skal være styrende dersom det blir et nytt borgerlig flertall i Norge?

Ine Eriksen Søreide (H) [19:12:22]: Det er interessant å diskutere bistandspolitikken, både innretningen

og omfanget. Jeg tror det kan være greit å se litt på historikken også. Da vi satt i regjering sammen med Fremskrittspartiet, og med Kristelig Folkeparti og med Venstre, opprettholdt vi altså énprosenten til bistand, men vi var uenig i innretningen regjeringa nå har. Det betyr at vi satset mye mer på utdanning, vi satset mye mer på menneskerettigheter og også på helse. Jeg sier, som utviklingsministeren så godt sa nå i debatten, at det må være rom for politiske prioriteringer. Jeg tenker det også skal gå fint hvis det blir et regjeringsskifte etter valget.

Det jeg egentlig tok ordet for, var en stemmeforklaring før vi skal votere nå i kveld. Når det gjelder rammeområde 8, forsvar, kommer vi til å stemme for det. Vi har ikke noen annen ramme eller noen andre forslag enn det som ligger på bordet. Når det gjelder rammeområde 4, utenriks, ville vi normalt stemt imot, fordi vi har en annen ramme på bistand og en annen innretning, men vi kommer til å stemme for, uten at det skal tolkes som en støtte, verken til ramme eller til innretning. Årsaken til det er at de ekstra 20 mrd. kr til Ukraina som legges på toppen av regjeringas forslag, ligger dels på rammeområde 4, dels på rammeområde 8.

Vi stemte for vårt eget forslag, på 45 mrd. kr, i forbindelse med finansinnstillinga, mens forlikspengene da ble lagt hit, til rammeområde 4 og rammeområde 8. Derfor kommer vi subsidiært til å stemme for rammeområde 4 også, rett og slett for å sikre det som er intensjonene bak den brede enigheten i Stortinget, men det må altså ikke tolkes dit hen at vi støtter rammer og innretning. Det er for å ivareta intensjonene bak forliket om Ukraina, som Høyre i denne sammenheng mener er viktigst.

Hårek Elvenes (H) [19:14:34]: Fundamentalt for vår egen sikkerhet og alliert sikkerhet er at vi har kontroll på de russiske ubåtene som er stasjonert på Kolahalvøya. Skulle disse komme seg ut på dypet i Atlanterhavet når de har seilt ut forbi Hammerfest og resten av Finnmark, vil de binde opp veldig mye alliert kapasitet og utgjøre en direkte trussel mot USAs østkyst og Europa. Fregattene har en svært viktig rolle i å kunne ha kontroll på disse ubåtene, forutsatt at de er utstyrt med helikopter som har antiubåtkapasitet.

Forsvarsministeren har opplyst komiteen om at dagens fregatter i Nansen-klassen ikke vil bli utstyrt med helikopter med antiubåtkapasitet. Disse fregattene skal faktisk seile i ti år til, helt fram til 2035. NATO har også påpekt denne mangelen ved vårt forsvar, så det haster å få satt de nye fregattene i bestilling slik at de kan være operative fra 2035.

Spørsmålet til ministeren er: Hvilke avbøtende tiltak setter man inn fra norsk hold for ikke å gjøre situasjonen verre enn den egentlig er? La nå det være sagt: Jeg

kjenner årsaken til dette, det er jo det mislykkede NH90-prosjektet.

Regjeringen varslet i statsbudsjettet at prisøkningen på våpensystemer vil være større enn det som er lagt til grunn i langtidsplanen. Konsekvensen kan bli problemer med å gjennomføre prosjektene innenfor den kostnadsrammen som er satt, og de tidsplanene som er lagt. Dette illustrerer betydningen av at regjeringen rapporterer tilbake til Stortinget én gang per år hva som er status i gjennomføringen av langtidsplanen.

Spørsmålet til ministeren er – og jeg er klar over at dette ikke er en spørretime, men det kan allikevel være greit å få svar på noen spørsmål: Har Stortinget allerede på dette tidspunktet grunn til å bekymre seg og være engstelig for at kostnadsrammene vil sprekke betraktelig i forhold til det som er lagt til grunn i langtidsplanen? Den er jo bare et halvt år gammel.

Marius Arion Nilsen (FrP) [19:17:12]: Svalbard er viktig for Norge, Europa og våre allierte i NATO. Den 17. juli 1925 ble Lov om Svalbard sanksjonert av Kongen i statsråd, og den 14. august for 99 år siden ble øygruppen Svalbard offisielt overtatt av Norge. Det endte statusen som «terra nullius», altså et land som ikke tilhører noen. Det var blitt en saga blott.

På øygruppen har det i over 100 år vært gruvedrift og kraft fra kull, men regjeringen planlegger å lukke den boken fullstendig i 2025, med nedlegging av kullgruvevirksomheten og hundrevis av arbeidsplasser på øygruppen. Dette er uklokt, uansvarlig og må revurderes. Fremskrittspartiet mener norsk svalbardpolitikk må ta inn over seg den nye sikkerhetspolitiske virkeligheten, noe regjeringens forslag til ny svalbardmelding og nytt svalbardbudsjett ikke gjør. Innsatsen for å styrke suvereniteten og sysselsettingen må økes, ikke reduseres, da Norges hevd og kontroll på Svalbard må intensiveres. Med andre ord: Gruvedriften må videreføres og utvikles – ikke avvikes.

Statsråden skrøt i sin tale av at langsiktigheten og beredskapen på Svalbard fungerte bra, og brukte energiforsyningen på Svalbard som et godt eksempel på dette. All den tid Forsvaret måtte hastefly inn nødaggregater for å unngå sammenbrudd i kraftforsyningen etter nedleggelsen av kullkraftverket, er dette en meget kreativ tolkning.

Regjeringen bruker nå Svalbard som et testområde for innfasing av fornybar, ikke-regulerbar kraft i kombinasjon med importert diesel. Resultatet er energipriser som har gått til himmels – næringslivet har fått mye av regningen for det – og en redusert forsyningssikkerhet. Regjeringen har ikke engang utredet det mest nærliggende, nemlig gasskraftverk på øygruppen, ei heller mer langsiktige løsninger, som kjernekraft.

En slik ideologisk aversjon mot stabile, forutsigbare og – i gasskraftens tilfelle – selvforsynte løsninger er uforståelig og gjør det å bo og drive på Svalbard dyrere. Svalbards plassering og det arktiske klimaet gjør forsyningssikkerheten og stabiliteten mye viktigere enn på fastlandet og er noe som fordrer stabile energiløsninger.

Videre fører regjeringens manglende kursendring når det gjelder gruvedrift, i en helt ny geopolitisk verden, til at kullgruvene planlegges stengt, med det resultat at opp mot hundre norske statsborgere mister jobben og grunnlaget for opphold på Svalbard. Fremskrittspartiet mener dette er uklokt og ønsker å satse mer på Svalbard.

Vi ønsker å utrede muligheten for ny kullgruvevirksomhet, og vi ønsker en mer framtidsrettet, forutsigbar og utviklende politikk for Svalbard. Vi vil se på sikrere energiløsninger, som gass, noe som også vil ha positive ringvirkninger for olje- og gassaktiviteten i Barentshavet. Vi ønsker også å føre en politikk som får ned energikostnadene og styrker mulighetene for å bo og drive på Svalbard.

Presidenten [19:20:14]: Representanten Åsmund Aukrust har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Åsmund Aukrust (A) [19:20:35]: I mitt forrige innlegg skulle jeg komme med en liten rettelse, men jeg kom i skade for å komme med feil rettelse, så derfor forsøker jeg meg på nytt. Det som skulle være tillegget, var at disse hundre millionene som skal gå til humanitær nødhjelp på Gaza, også skal kunne gå til humanitær nødhjelp i Syria. Det er også penger til Sudan her, som jeg sa, men det lå der fra før.

Ellers er det bare å merke seg at det er et veldig stort sprik på borgerlig side. Vi hørte komitélederen prøve å avdramatisere det med å si at det ikke er noen tro på det Fremskrittspartiet foreslår. Jeg vet ikke om Fremskrittspartiet finner seg i å bli behandlet på den måten, at vi egentlig ikke skal tro på de 13 milliardene de ønsker å kutte. I så fall er det jo bare ord og retorikk fra Fremskrittspartiet. Jeg mener vi skal ta Fremskrittspartiet på alvor når de foreslår så dramatiske kutt i norsk utviklingsbistand.

Jeg vil bruke de siste sekundene på å takke for debatten og ønske alle en riktig god jul. Spesielt vil jeg trekke fram alle dem som engasjerer seg i internasjonal politikk i Norge. Det er veldig mange av dem, og de skal vite at deres stemme blir hørt. Ikke minst vil jeg trekke fram dem som står utenfor på plenen her hver eneste dag i én time og veiver med de ukrainske flaggene. De fortjener en veldig stor takk for den viktige jobben de gjør for ukrainernes sak i Norge.

Presidenten [19:21:45]: Representanten Morten Wold har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Morten Wold (FrP) [19:21:59]: Jeg tar bare ordet for en kort stemmeforklaring fra Fremskrittspartiet, på lik linje med det Eriksen Søreide gjorde på vegne av Høyre. Fremskrittspartiet støtter ikke innstillingen under rammeområde 4, men står selvsagt fullt og helt bak Ukraina-støtten, noe som også fremgår av vårt alternative statsbudsjett.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [19:22:34]: Jeg har bedt om ordet for å bekrefte representanten Aukrusts saksopplysning om endringer knyttet til nysalderingen og presisere at det handler om et rom for omprioritering i lys av de dramatiske omveltningene vi har sett i Syria de siste dagene, hvor vi alle ønsker å bidra til at regimeendringen blir fredelig, basert på demokratiske og inkluderende krefter. Utenriksministeren og jeg møtte humanitære organisasjoner i dag, som kunne bekrefte at det er enorme humanitære behov på bakken i store deler av Syria. Det er sult, det er matmangel, og det er enorme behov knyttet til infrastruktur på vann og energi, bare for å nevne noe. Den gode nyheten er at organisasjoner har både kapasitet og tilgang til mennesker i nød i Syria, og det er derfor veldig fint at det er flertall i denne sal for å kunne prioritere 55 mill. kr til humanitær innsats i Syria i 2025.

Når jeg nå har anledning, har jeg også lyst til å kommentere representanten Schous lille oppspill til prioriteringsdebatten. Jeg skal ikke gjenta poengene knyttet til det alternative budsjettet til Fremskrittspartiet, som Høyre planlegger å forhandle med, men jeg har lyst til å kvittere ut hennes utfordring på hvorfor denne regjeringens prioritering av matsikkerhet er en god investering. Ifølge IFAD, som er FNs småbrukerfond, er investeringer i matsikkerhet og særlig småskalabønder elleve ganger mer effektivt for fattigdomsreduksjon sør for Sahara enn investeringer i andre sektorer. Det handler rett og slett om at de fleste fattige her i verden bor på landsbygda, de er småbønder, og at investeringer i matsikkerhet gir økt beredskap, økonomisk utvikling og jobbskaping, og det reduserer veksthemming. Det er rett og slett sånn at barn uten mat i magen lærer dårlig, og at hivpositive ikke får effekt av sin medisin uten god ernæring, for å nevne noe – så multiplikatoreffektene er store. Det er også grunnen til at f.eks. Brasil satte nettopp denne prioriteringen på topp under sitt lederskap i G20 i inneværende år, og vi ser at Sør-Afrika har gjort de samme prioriteringene for neste år. Der har Norge mye å bidra med, og jeg ser fram til det arbeidet neste år.

Jeg håper vi alle får et fredeligere år i 2025 enn vi gjorde i 2024.

Statsråd Bjørn Arild Gram [19:25:50]: Nå har representanten Hårek Elvenes i flere innlegg hatt en del spørsmål og vurderinger jeg tenkte jeg i hvert fall skulle kommentere noe av nå på tampen av debatten.

For det første var Elvenes opptatt av Riksrevisjonens rapporter, bl.a. knyttet til at det kan ta lang tid med materialanskaffelser. Jeg vil si at det ikke er alt jeg nødvendigvis er enig med Riksrevisjonen i, men jeg tar det på veldig alvor, og av innlegget til Elvenes kunne jeg nesten få inntrykk av at det ikke er tilfellet for Høyres del. Nå er det riktignok sånn at en god del av de rapportene som tikker inn til Forsvarsdepartementet fra Riksrevisjonen, i betydelig grad handler om forhold fra den tiden da Høyre styrte Forsvarsdepartementet.

Likevel: Jeg er veldig opptatt av at vi skal klare å gjennomføre mer av forsvarsanskaffelsene våre raskere. Det er mye å gå på der, og vi har gjennom langtidsplanen nå foreslått en rekke tiltak, bl.a. med å ha færre særnorske løsninger og flere såkalte hyllewareanskaffelser. Jeg mener det er rett, og jeg tror ikke det skal være noen uenighet om det heller. Det handler også om å utnytte handlingsrommet vårt både i statens prosjektmodell og i EØS-regelverket. Vi har jo foreslått og fått støtte i Stortinget til mer fullmakter så vi ikke må ha så omfattende beslutningsprosesser for mindre prosjekter og så videre.

Så handlet det om pensjonsgivende inntekt. Vi er opptatt av å finne løsninger på pensjonsutfordringene i Forsvaret. Jeg skal være helt entydig på det, men vi er altså i en rettsprosess vi må forholde oss til. Representanten Elvenes konstaterte at Statens pensjonskasse anket saken. Jeg er ingen ekspert på alle detaljene i det, men utgangspunktet handlet om at den dommen som kom i lagmannsretten, ble vurdert å ha betydelige konsekvenser for staten som arbeidsgiver i bred forstand, ikke bare knyttet til forsvarssektoren. Skal vi forstå det sånn at Høyres standpunkt er at den dommen ikke skulle ankes?

Det som er viktig, er å få løst problemstillingen, og vi har egentlig langt på vei en skisse klar for hvordan vi skal få til det. Vi har jobbet gjennom bl.a. et lønns- og insentivprosjekt. Gjennom det ser vi at veien til en løsning er å sikre at mer av inntektene i forsvarssektoren er pensjonsgivende, men vi må som sagt forholde oss til rettsprosessen. Den kommer opp i slutten av februar. Da får vi en dom, og så må vi ta det derfra.

Presidenten [19:28:27]: Representanten Ine Eriksen Søreide har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ine Eriksen Søreide (H) [19:28:44]: Jeg kan berolige representanten Aukrust med at jeg ikke avlyser andre partiers politikk. Jeg har full respekt for at Høyre, Fremskrittspartiet og andre partier i denne salen har ulik po-

litikk, akkurat som regjeringspartiene har ulik politikk på mange områder. Alt vil selvfølgelig være gjenstand for forhandling, men det jeg ba om, var at man før man tegnet det store, svarte bildet, kunne se litt på hva vi gjorde sammen i regjering, hva vi prioriterte, og hvordan vi jobbet. Det tror jeg kan være fornuftig for alle og enhver. Utover det legger jeg til grunn at representanten Aukrust nå forventer et regjeringsskifte, og det skal vi selvfølgelig bidra til fra vår side etter beste evne.

Så hadde jeg lyst til å ønske alle sammen i salen i Stortinget en riktig god jul, og jeg har også lyst til å sende en julehilsen til alle som i dag og gjennom julen og nyttårshelgen skal være på vakt og tjeneste for Norge både her hjemme og ute. Det gjelder både dem som jobber i Forsvaret, dem som jobber i bistandsorganisasjoner, og dem som er på utestasjonene våre og tar sin del av ansvaret for å fremme og ivareta norske interesser.

Ingrid Fiskaa (SV) [19:29:58]: Eg har òg behov for å leggja til noko når det gjeld nysalderinga på utanriksområdet og budsjetteinigheita mellom regjeringspartia og SV om å plussa på den humanitære støtta for inneverande år. Der er det altså beskrive i merknaden frå våre tre parti at 100 mill. kr av det totale beløpet skal gå til naudhjelp i Gaza. Grunnen til at me har blitt einige om å ha ein meir fleksibel bruk av dei pengane, er ikkje berre at det openbert er behov for dei òg i Syria, og moglegheita til å få brukt pengane i inneverande år. Det er òg den veldig alvorlege situasjonen med mangel på humanitær tilgang i Gaza, som gjer at det er veldig vanskeleg å få brukt opp alle pengane. Det understrekar alvoret i situasjonen, med hungersnaud i Nord-Gaza, at den humanitære hjelpa det så desperat er behov for, i stor grad ikkje kjem til. Me skal bidra med vårt for å hjelpa så mange som mogleg òg i Gaza.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [19:31:27]: Det blir umulig ikke å kommentere noe av det litt vel bekymrede julebudskapet fra representanten Aukrust, må jeg si. Det er bare å gå til fakta knyttet til nivået på bistanden og hva den forrige regjeringen fikk til og sto sammen om. I stedet for å være bekymret for hva som ligger foran oss, burde man i alle fall starte med ikke å gjennomføre disse kuttene, som har fått så dramatiske konsekvenser for dem som aller minst trengte det, knyttet til utdanning og flere andre områder vi har nevnt her i dag. Jeg hadde lyst til å nevne det, ønske god jul og minne om – som et klart og tydelig budskap inn i julen – at vi ikke skal frykte. Representanten Aukrust har heller ikke noe å frykte i den sammenhengen.

Presidenten [19:32:29]: Representanten Hårek Elvenes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hårek Elvenes (H) [19:32:43]: Forsvarsministeren la vel ikke akkurat godviljen til når det gjaldt å gå inn i pensjonsspørsmålet. Mitt poeng var: Hvis domsavsigelsen i Høyesterett er til departementets ugunst, har man da lagt en plan slik at man ikke taper tid, men kan få løst dette spørsmålet i henhold til det vedtaket Stortinget har gjort?

Jeg legger merke til at statsråden ikke svarer på om Stortinget har grunn til å være engstelig for at kostnadsrammene og tidsplanene for materiellinvesteringer vil sprekke. Vel, det er jo et svar det også.

Utenriksminister Espen Barth Eide [19:33:35]: Når jeg følte behov for å ta ordet en gang til helt på slutten, er det fordi jeg i likhet med representanten Aukrust ble overrasket over i hvilken grad representanten Eriksen Søreide, som også er komiteens leder, nærmest avlyser Fremskrittspartiets program og merknader til denne saken. De er jo ganske tydelig i brudd med det som har vært en bred konsensus om sentrale deler av utenrikspolitikken. Én ting er massive kutt i bistanden, med konkrete øremerkede kutt i regionbevilgningene til både Afrika, Asia og Latin-Amerika og nærmest full stopp i støtten til palestinsk statsbygging, som det har vært bred enighet om, men også en mer prinsipiell tilnærming. I innledningen til merknadene til kapittel 116, Internasjonale organisasjoner, står det:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at Norge har en grunnleggende interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner.»

Videre står det at internasjonale organisasjoner spiller en viktig rolle i dette.

Dette trodde jeg vi var enige om, men det er altså Norges største parti på målingene som sier dette. Det blir brukt som et argument at det gikk etter forholdene greit sist Høyre var med og styrte. Høyre var jo det store partiet i den konstellasjonen. Høyre er nå et juniorparti. Alt tyder på – om målingene skulle slå til – at det er regjeringen Listhaug som vil komme i stedet. Dette er ikke noe vi tror vil skje, for vi vil jobbe for å bekjempe det, men man må ta på alvor hva de skriver. Det er et voksent parti jeg tror vet hva de gjør, og disse tingene er ganske tydelige.

For øvrig skal det også av alle ting kuttet ganske massivt i EØS-midlene, hvor Norge har påtatt seg langsiktige forpliktelser. Det er det som står her.

Fremskrittspartiet får vel heller ikke gjennomslag for alt, men jeg tror at å vise til hvordan ting var da Høyre var det store partiet, når vi nå mer ser konturene av at vi vil få regjeringen Listhaug, gir grunn til bekymring. Det-

te vil i hvert fall vi fra Arbeiderpartiets og Senterpartiets side bruke for å hindre at det skjer, nettopp fordi vi tror at det er viktig å ta vare på noen grunnleggende enigheter om utenrikspolitikken, og at vi f.eks. i forsvaret for Ukrainas rett til frihet og selvstendighet gjør det best hvis vi også er konsistente tilhengere av at folkeretten skal gjelde alle steder – ikke bare i Ukraina, men også i Midtøsten og andre steder hvor den brytes. Det trodde jeg det var enighet om, men det partiet som for tiden er størst, mener altså åpenbart ikke det, basert på det de skriver og det de sier her i salen og andre steder.

Presidenten [19:36:22]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 7–11.

Sak nr. 12 [19:36:27]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 98 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), unntatt kap. 480, 481, 490, 491 og 3490)

Presidenten [19:36:47]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 13 [19:36:50]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 95 S (2024–2025), jf. Prop. 16 S (2024–2025), unntatt kap. 1429)

Lars Haltbrekken (SV) [19:37:33]: Jeg synes faktisk ikke det kan gå upåaktet hen at vi med salderingen av dette budsjettet, etter at SV fikk gjennomslag i forhandlingene med regjeringen, nå i 2024 for første gang bevilger over 1 mrd. kr til vern av skog i Norge. Det er historisk høyt, og det er noe både miljøorganisasjonene og skogeierne har jobbet for i svært mange år. 1 mrd. kr betyr at vi får tatt vare på mye verdifull skog, og når vi vet at om lag halvparten av de utrydningstruede plante- og dyreartene i Norge bor og lever i skogen, er det en bevilgning som er vel verdt å feire. Til tross for gjentatte forsøk på kutt i skogvernet fra regjeringen de siste årene, har SV klart å øke bevilgningene, og de er i år på et historisk høyt nivå. Det er verdt å feire.

Presidenten [19:39:01]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [19:39:04]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Energidepartementet (Innst. 93 S (2024–2025), jf. Prop. 17 S (2024–

2025) unntatt kap. 1860 og 4860 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 2440 og 5440 og romertall V)

Terje Halleland (FrP) [19:39:37]: Vi skal saldere energibudsjettet. Ofte er det litt mindre beløp en justerer budsjettet med, men når korrigeringene kommer på småbeløp rundt 18 mrd. kr, synes jeg det er verdt å ta ordet i saken. Et av forslagene gjelder kjøp av deltakerandeler i gasstransportinteressentskap. Det betyr altså at regjeringen ønsker å kjøpe opp rørinfrastrukturen for gass, og det er satt av 18 mrd. kr i forhold til tidligere avsatt beløp. Det er altså kjempestore summer knyttet til en statlig overtakelse. Dette er den infrastrukturen som i disse dager er avgjørende for verdiskapingen på norsk sokkel, og som ivaretar energisikkerheten i Europa. Det kan være gode grunner for å overta eierskapet her, men burde ikke en sak om kjøp av gassinfrastruktur vært oppe til behandling på Stortinget? En sann sak med sånne dimensjoner og sånne beløp hadde fortjent en skikkelig behandling.

Jeg kunne godt tenke meg å få vite hvorfor regjeringen mener at Norge er tjent med å nasjonalisere denne infrastrukturen. Har det noe med beredskapen å gjøre? Er det for å sikre lavere transportkostnader? Historisk sett har gassinfrastrukturen vært eid av langsiktige investorer og staten i kombinasjon, og erfaringen med det eierskapet har vært ubetinget positiv. Når vi ikke får en egen sak til Stortinget, håper jeg at statsråden kan gi svar her, for det er mange ubesvarte spørsmål. Har regjeringen planer om å kjøpe mer? Vi vet at de på flere områder har gitt bud som eier har avvist. Er dette noe regjeringen kommer til å fortsette å by på, eller kommer en til å avvente til det er hjemfall? Vil dette medføre merkostnader for driften av røرنettet framover? Jeg ser at Petoro har fått økt sine bevilgninger med 23 mill. kr i forbindelse med dette kjøpet. Er det en økning i utgiftene, eller har en tenkt å hente de utgiftene inn igjen ved å øke tariffene?

Det er mange konsesjoner som ennå ikke har gått ut, og jeg håper at vi alle er enige om at gassrøرنettet – forhåpentligvis – fremdeles ikke er ferdig bygget. Da er spørsmålet: Vil staten framover fremdeles være åpen for eksterne investorer? Jeg håper på svar på disse spørsmålene, men lurar også litt på om ikke regjeringen ser at det prinsipielt sett kan være en fordel med brede, solide flertallsvedtak på Stortinget i sånne viktige saker.

Lars Haltbrekken (SV) [19:42:56]: Utbygging av solenergi er viktig for å kunne styrke kraftbalansen og sikre kraft til de utslippskuttene vi skal gjennomføre. Når vi nå diskuterer salderingen av årets budsjett, diskuterer vi også hva som er gjort, og hva som ikke er gjort. Den 9. juni 2023 fattet Stortinget et av flere vedtak

for å øke utbyggingen av solkraft. Vedtaket jeg tenker på, er:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til hvordan bakkemonterte solenergianlegg kan inkluderes i plan- og bygningsloven, senest innen utgangen av 2023.»

Dette er noe som skulle ha kommet i fjor, men som fortsatt ikke har kommet. Når 2024 nå nærmer seg slutten, hadde jeg tenkt å spørre energiministeren om hvordan arbeidet med å få bakkemonterte solenergianlegg inn i plan- og bygningsloven gikk, men jeg kan ikke observere at energiministeren er i salen under behandlingen av Energidepartementets budsjett, og da er det vel også vanskelig å få svar fra energiministeren på dette spørsmålet.

Sofie Marhaug (R) [19:44:31]: Jeg vil også ta ordet, for jeg har et spørsmål til energiministeren som knytter seg til noe det skrives om i forbindelse med saldert budsjett, og det er fullmaktene knyttet til utbyggingsprosjekter på norsk kontinentalsokkel. I Stortinget har vi historisk erfaring med at det er en budsjettpost som kan sprekke ganske mye, og det er også beskrevet her hvordan det gjøres justeringer. Vi har ikke egentlig fattet vedtak i denne salen om å elektrifisere Melkøya, fordi kostnadsrammen var på under 15 mrd. kr.

Det jeg gjerne skulle hatt svar på, når vi har behandling av et saldert budsjett som beskriver elektrifiseringsprosjekter for neste år som bryter med rammene, er hva som er kostnadsanslaget for Melkøya nå. Det var opprinnelig 13,2 mrd. kr. Jeg mistenker at grensen for stortingsbehandling på 15 mrd. kr allerede er brutt, så det hadde vært veldig interessant hvis energiministeren kunne svart på det i forbindelse med saldert budsjett.

Terje Halleland (FrP) [19:46:08]: Jeg ser at energiministeren ikke er til stede i salen. Jeg forventer likevel at regjeringens representant kommer opp og tar ordet og forklarer seg litt i saken. Mitt spørsmål dreier seg ikke minst disse 18 mrd. kr, for jeg synes det er et såpass stort beløp. Jeg forventer ikke at statsråden sitter inne med detaljkunnskap om den overgangen og planene regjeringen har hatt, men jeg forventer at regjeringen svarer på spørsmål som kommer opp i debatten om saldert budsjett på Stortinget.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [19:47:00]: Representanten Halleland kom meg i forkjøpet med tanke på mas om å svare. Jeg kan svare på Hallelands spørsmål, men detaljene rundt solkraft og spørsmålet fra representanten Marhaug må nok energiministeren svare på. De detaljene har jeg ikke.

Olje- og gassnæringen skal utvikles, ikke avvikles. Da må vi sikre lave kostnader og best mulig utnyttelse av

infrastrukturen, og det er da bakgrunnen for at staten øker eierskapet i gasstransportsystemet. Med det sikrer vi forutsigbarheten og rammevilkårene for olje- og gassnæringen.

Sentrale deler av gasstransportsystemet blir i dag eid gjennom interesselskapene Gassled, Nyhamna og Polarled. Store deler av Gassled-tillatelsene har konsesjonstid som utløper i 2028. Staten har hjemfallsrett ved utløpet av konsesjonstiden.

Våren 2023 varslet Energidepartementet at staten tar sikte på å benytte seg av hjemfallsretten når konsesjonstiden for store deler av gassinfrastrukturen utløper. Videre har staten klargjort at det er ønskelig med et helhetlig eierskap i sentral gassinfrastruktur, slik situasjonen var inntil 2013, kombinert med hjemfall. Med disse kjøpene har vi fått avklart at det blir et helstatlig eierskap for det store og viktige Gassled-systemet, som inkluderer alle eksportørledninger til kontinentet og Storbritannia.

Bakgrunnen er at staten er vurdert å være den mest hensiktsmessige eieren for denne infrastrukturen på de betingelsene som vil understøtte hovedmålet i petroleumspolitikken, herunder bl.a. lave tariffer for brukerne. Etter ønske fra eierne har staten tilbudt seg å overta eierskapet før konsesjonstidens utløp, og Energidepartementet fremmet et tilbud i juli om overtakelse fra 1. januar 2024 som effektiv økonomisk dato. Det er nå inngått avtaler med sju av totalt ni eiere som mottok tilbud. North Sea Infrastructure AS og M Vest Energy AS har ikke akseptert statens tilbud for henholdsvis Nyhamna og Polarled. Equinor har akseptert statens tilbud om å kjøpe deler av selskapets andeler, slik at selskapet vil opprettholde en mindre eierandel på 5 pst. i interessentselskapene Nyhamna og Polarled.

Som representanten Halleland sa, er samlet vederlag på om lag 18,1 mrd. kr per effektiv dato. Kjøpet er verdinøytralt for staten. Avtalene er inngått med forbehold om Stortingets godkjenning. Det er inngått sideavtaler om vederlagsmessig likebehandling hvis staten kjøper ytterligere andeler i interessentselskapene Nyhamna og Polarled de neste to årene. Målet om helhetlig eierskap for Gassled, Nyhamna og Polarled ligger fast. For infrastrukturen knyttet til andelene til eierskap som ikke har akseptert tilbudet, tar staten sikte på å overta sånne anlegg når konsesjonstiden utløper, eller eventuelt gjennom en avtale før det.

Petoro vil fortsatt være rettighetshaver og forvalte SDØE-andelene på vegne av staten. Selskapet vil få et separat mandat når det gjelder utøvelsen av eierskapet i gassinfrastrukturen, sånn at det best underbygger hovedmålene i petroleumspolitikken. Petoro skal forvalte gassinfrastrukturen separat fra feltporteføljen, sånn at det ved beslutninger ikke skal legges særskilt vekt på verdien av

statens deltakerandeler i utvinningstillatelsene. Petoros mandat for ivaretagelse av statens deltakerandeler i utvinningstillatelser skal ikke endres. Investeringer i eventuell ny gassinfrastruktur knyttet til petroleumsaktiviteten på kontinentalsokkelen, inklusiv en eventuelt økt eksportkapasitet fra Barentshavet, skal ikke skje i regi av staten, men fortsatt drives fram av de kommersielle selskapene og deres behov for gasstransport.

Endringen har ingen betydning for politikken knyttet til eventuell annen framtidig infrastruktur mellom Norge og Europa, inkludert eventuelle rørledninger for transport av CO₂ eller hydrogen.

Presidenten [19:50:47]: Det blir replikkordskifte.

Lars Haltbrekken (SV) [19:51:07]: Jeg må først få lov til å bemerke at jeg synes det er rart at ansvarlig statsråd ikke er til stede i Stortinget når hans budsjett behandles. En kan spørre om dette åpner for en ny praksis i Stortinget hvor stortingsrepresentanter får anledning til å stille statsråder spørsmål på felt de ikke har det konstitusjonelle ansvaret for.

Siden han ikke kunne svare på mitt spørsmål om sol, er mitt spørsmål til klima- og miljøministeren: Vil han sørge for at det spørsmålet går til energiministeren, og at jeg får et svar på det?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [19:52:06]: Ja.

Terje Halleland (FrP) [19:52:22]: Jeg vet at statsråden snart skal permitteres og få rolige dager igjen i regjeringskvartalet, så det går sikkert greit at vi får plage ham litt i dag.

Jeg hadde lyst til å ta opp – for det var jo et greit svar når han først fant flaket – dette med kostnader og at det er det som er førende. Det er for så vidt en grei sak. Jeg hadde trodd og håpet at det lå litt mer bak, for når vi f.eks. kommer til beslutningen om å investere i et nytt Barentshavet-rør, synes jeg det er vel freidig at man etter å ha kjøpt ut alle eierne, sier at man likevel er interessert i private investorer.

Jeg skal holde spørsmålet mitt på et veldig enkelt nivå. Det som egentlig er min grunnleggende bekymring, er at en kan gjøre vedtak som dette i regjering uten at Stortinget blir med på saken. Spørsmålet mitt er: Vil statsråden ta initiativ til at sånne saker kommer til Stortinget?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [19:53:29]: Denne saken skal vel behandles av Stortinget, og utover det har ikke denne ministeren grunnleggende kjennskap til videre saksbehandling i saken.

Terje Halleland (FrP) [19:53:49]: Det står altså skrevet 18 mrd. kr på to linjer. Hvis det er saksbehandling-

en og utredningen regjeringen mener at Stortinget skal forholde seg til, er det urovekkende. Her er det store investeringer. Det betyr enormt mye for Norge at vi har kontroll på gassrørinfrastrukturen vår. Vi vet at det krever store summer å investere i ny infrastruktur, og det burde jo være et samlet storting, et bredt flertall, som la føringer for hvordan den videre utviklingen skal gå, og hvilket eierskap og hvilke prinsipielle tilnærminger Norge skal ha. Ser ikke statsråden at denne saken burde kommet til Stortinget og blitt behandlet som en ordinær sak?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [19:54:37]: Jeg har redegjort for saken og hva som er bakgrunnen for den, og har ikke noe mer å legge til.

Sofie Marhaug (R) [19:54:59]: Takk for svaret fra en annen statsråd, som for så vidt ikke kunne svare på spørsmålet. Mitt spørsmål er litt i samme gate som de to foregående talernes. For det første er det viktig at Stortinget blir holdt orientert om kostnadssprekker, og da er det spesielt interessant med Melkøya, siden vi ikke fikk bakgrunnsdokumentene for den beslutningen fordi det ble fattet i regjering, hvis det da overstiger grensen for stortingsbehandling.

Det konkrete spørsmålet er egentlig det samme som representanten Haltbrekkens: Vil dette spørsmålet videreformidles til rette statsråd?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [19:55:51]: Svaret er like kort: Ja.

Presidenten [19:55:52]: Replikordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [19:55:57]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet (Innst. 94 S (2024–2025), jf. Prop. 23 S (2024–2025))

Bård Hoksrud (FrP) [19:56:27]: Som alle er kjent med, er det store utfordringer i kommunesektoren, spesielt innenfor eldreomsorgen. Derfor har Fremskrittspartiet et forslag om å tilleggsbevilge 1 mrd. kr i 2024.

Jeg skal ikke bruke mer tid – for ikke å provosere noen, kanskje – men jeg har en liten stemmeforklaring. Vi sa i utgangspunktet at vi ville stemme imot hele innstillingen. Det var med bakgrunn i at vi har fremmet et forslag som går på Helseplattformen, og er litt kritiske til at man nå velger bare å fortsette å kjøre på. Vi kommer til å støtte innstillingen fra komiteen, men da med en stemmeforklaring om at vi er ganske kritiske til den, og det

foreligger et forslag som kommer til behandling i Stortinget litt senere.

Så har jeg – hvis jeg får lov – lyst til å ønske alle sammen en god jul, for jeg tror ikke jeg skal på talerstolen i morgen. Jeg ønsker alle en riktig god jul!

Presidenten [19:57:20]: Det var en god avslutning, og representanten Bård Hoksrud har tatt opp det forslaget han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15.

Votering

Presidenten [20:06:23]: Stortinget går da til voting i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra Stortingets presidentskap om representantforslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om en bedre behandling av forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen (Innst. 79 S (2024–2025), jf. Dokument 8:14 S (2024–2025))

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:14 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om en bedre behandling av forvaltningsrevisjoner fra Riksrevisjonen – vurderes av reglementskomiteen som del av dennes mandat.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 2, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Margret Hagerup på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre
- forslag nr. 3, fra Margret Hagerup på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslag nr. 4, fra Margret Hagerup på vegne av Høyre og Venstre

Det votes over forslag nr. 4, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en mer målrettet ordning for sletting av studiegjeld, for eksempel rettet mot bestemte yrkesgrupper som helsepersonell og lærere og kommuner med særskilte bemanningsutfordringer.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 70 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.07.35)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette endringene i omregningstabeller for International Baccalaureate, som er foreslått gjeldende fra opptaket til studieåret 2025/26, og vente med å fastsette en ny forskriftsendring til tilstrekkelig involvering av berørte parter er ivarettatt.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 58 mot 38 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.07.54)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa setja i gang konkrete tiltak for å styrka kunnskapen i skulane og blant utdanningsrådgjevarane om høgare yrkesfagleg utdanning.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift til universitets- og høyskoleloven slik at kravet om forskningskompetanse tilsvarende doktorgrad eller annet forskningsarbeid i bestemmelsene om kvalifikasjonskrav til førstelektor og dosent gjeninnføres.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre ble med 54 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.08.14)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 16
(Utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
200	Kunnskapsdepartementet		
	1 Driftsutgifter.....	414 030 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	13 133 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 655 000	
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag		
	21 Spesielle driftsutgifter.....	53 731 000	
	70 Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning, <i>kan overføres</i>	265 064 000	
220	Utdanningsdirektoratet		
	1 Driftsutgifter.....	418 999 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	272 431 000	
	70 Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	90 027 000	
221	Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene		
	1 Driftsutgifter.....	17 492 000	
222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	1 Driftsutgifter.....	156 701 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 986 000	
223	Diamanten skole		
	1 Driftsutgifter.....	29 416 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	397 000	
224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre		
	70 Freds- og menneskerettighetssentre.....	173 927 000	
	71 Det europeiske Wergelandsenteret.....	20 757 000	
225	Tiltak i grunnopplæringen		
	1 Driftsutgifter.....	29 615 000	
	21 Spesielle driftsutgifter.....	141 128 000	
	60 Tilskudd til landslinjer	285 337 000	
	61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring.....	80 000 000	
	63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen.....	114 179 000	
	64 Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge.....	375 924 000	
	65 Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg.....	314 000 000	
	66 Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme.....	17 595 000	
	67 Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk.....	9 665 000	
	68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen.....	362 249 000	
	69 Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring...	904 017 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	74	Prosjekttilskudd.....	12 946 000	
	75	Grunntilskudd	112 451 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 164 444 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 604 202 000	
	61	Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere	145 390 000	
	62	Tilskudd til skolebibliotek og lesestimulering, <i>kan nyttes under post 21</i>	50 000 000	
	63	Tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 5.–10. trinn	160 000 000	
	65	Tilskudd til skolemiljøteam og beredskapsteam	115 000 000	
	71	Norges forskningsråd – tilskudd til vitensentre	119 977 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	46 307 000	
	78	Tilskudd.....	212 594 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.		
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	4 234 236 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 376 143 000	
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	171 187 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	166 069 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	28 938 000	
	75	Private skoler med særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov, <i>overslagsbevilgning</i>	576 595 000	
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	76 308 000	
	77	Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	36 193 000	
	78	Kompletterende undervisning.....	27 525 000	
	79	Toppidrett	86 017 000	
	81	Elevutveksling til utlandet.....	2 434 000	
	82	Kapital- og husleietilskudd til private skoler	80 375 000	
	83	Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole	5 190 000	
	84	Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler	143 231 000	
	85	Særtilskudd til private kombinerte grunnskoler	90 000 000	
229		22. juli-senteret		
	1	Driftsutgifter	34 028 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	24 400 000	
230		Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1	Driftsutgifter	606 613 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	28 234 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 428 000	
	70	Tilskudd til kompetansetjenester på hørselsfeltet	39 000 000	
231		Barnehager		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	761 967 000	
	61	Tilskudd til økt pedagogtetthet og økt grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder	208 900 000	
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage.....	226 258 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	24 375 000	
	70	Tilskudd til svømming i barnehagene.....	77 735 000	
240		Fagskoler		
	60	Driftstilskudd til fagskoler	1 570 090 000	
	61	Utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning, <i>kan overføres</i>	77 773 000	
241		Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 564 000	
242		Norges grønne fagskole – Vea		
	1	Driftsutgifter	34 756 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 542 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler.....	1 151 691 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	6 285 000	
	72	Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	825 000	
254		Studieforbund mv.		
	70	Tilskudd til studieforbund.....	73 312 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	2 484 000	
256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Driftsutgifter	501 230 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	24 424 000	
257		Kompetanseprogrammet		
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	217 910 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	99 329 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	44 160 977 000	
	70	Private høyskoler, <i>kan nyttes under post 50</i>	2 310 741 000	
270		Studentvelferd		
	74	Tilskudd til velferdsarbeid mv.	90 867 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	806 570 000	
271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	135 052 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	4 478 000	
272		Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning		
	71	Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	172 829 000	
	72	Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	156 808 000	
273		Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt		
	50	Virksomhetskostnader	442 769 000	
274		Universitetssenteret på Svalbard		
	70	Tilskudd til Universitetssenteret på Svalbard	184 099 000	
275		Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	49 565 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	79 493 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	21 739 000	
285		Norges forskningsråd		
	1	Driftsutgifter	804 120 000	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	47 214 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Strategiske forskningsprioriteringer, <i>kan overføres</i>	2 950 898 000	
	72	Langsiktig, grunnleggende forskning, <i>kan overføres</i>	1 663 129 000	
	73	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	253 626 000	
	75	Avsetning til usikker framdrift.....	500 000 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	14 121 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	426 307 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	3 450 703 000	
	74	EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett	1 211 287 000	
	75	UNESCO-kontingent	24 365 000	
	76	UNESCO-formål.....	700 000	
289		Vitenskapelige priser		
	51	Holbergprisen.....	19 341 000	
	71	Abelprisen	18 781 000	
	72	Kavliprisen	12 845 000	
920		Norges forskningsråd		
	70	Tilskudd til næringsrettet forskning, <i>kan overføres</i>	1 012 770 000	
	71	Grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter	553 250 000	
	72	Tilskudd til marin og maritim forskning, <i>kan overføres</i>	439 320 000	
	73	Grunnbevilgning til primærnæringsinstitutter	132 760 000	
923		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	867 050 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	474 870 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	214 800 000	
	23	Oppdragsutgifter forskningsfartøy, <i>kan overføres</i>	211 423 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 151 000	
928		Annen marin forskning og utvikling		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	39 550 000	
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet.....	80 120 000	
	72	Tilskudd til Nofima AS	104 310 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	54	Næringsrettet matforskning m.m.	240 000 000	
	70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overføres</i>	2 997 000	
	71	Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	204 327 000	
	72	Grunnbevilgninger til forskningsinstitutt – Norges forskningsråd	213 016 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter	476 165 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	51 075 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	9 545 390 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 116 162 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	576 805 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	3 763 095 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 038 667 000	
	74	Tap på utlån	340 500 000	
		Totale utgifter		106 957 357 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3200		Kunnskapsdepartementet		
	3	Inntekter fra fremleie	4 500 000	
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	2 685 000	
3222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	2	Salgsinntekter mv.....	25 842 000	
3223		Diamanten skole		
	2	Salgsinntekter mv.....	742 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	293 709 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1	Inntekter ved oppdrag	28 234 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	8 035 000	
3242		Norges grønne fagskole – Veia		
	2	Salgsinntekter mv.....	7 822 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner.....	52 000	
3256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Inntekter ved oppdrag	6 939 000	
	2	Inntekter fra refusjoner mv.....	34 816 000	
3271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 464 000	
	2	Salgsinntekter mv.....	400 000	
3275		Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	1	Inntekter ved oppdrag	10 000	
3285		Norges forskningsråd		
	1	Inntekter fra oppdrag	12 100 000	
	2	Inntekter fra refusjoner mv.....	11 900 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	19 025 000	
3923		Havforskningsinstituttet		
	1	Oppdragsinntekter	481 816 000	
	2	Oppdragsinntekter forskningsfartøy.....	211 226 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	2 000 000	
	29	Termingebyrer.....	1 870 000	
	89	Purregebyrer.....	109 229 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	13 852 239 000	
Totale inntekter				15 119 655 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2025 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 223 post 1	kap. 3223 post 2
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 242 post 1	kap. 3242 postene 2 og 61
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 271 post 1	kap. 3271 post 2
kap. 285 post 1	kap. 3285 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.
3. avhende fast eiendom, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer ved de selvforvaltende universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til

undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Norges forskningsråd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2025 kan omdisponere midler fra kap. 285 Norges forskningsråd, post 75 Avsetning til usikker framdrift, til dekning av uventede merutgifter som overstiger bevilgningene på tilskuddsposter med midler forvaltet av Norges forskningsråd. Fullmakten gjelder ikke poster med gjennomstrømningsmidler.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2025 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag	
	70	Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning	799,9 mill. kroner
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	90 mill. kroner
224		Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre	
	70	Freds- og menneskerettighetssentre	85 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	13 mill. kroner
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	332 mill. kroner
240		Fagskoler	
	60	Driftstilskudd til fagskoler	106,1 mill. kroner
270		Studentvelferd	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	1 818,7 mill. kroner
285		Norges forskningsråd	
	71	Strategiske forskningsprioriteringer	11 212,6 mill. kroner
	72	Langsiktig, grunnleggende forskning	6 025,1 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.

3. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2026 (andre halvdel av undervisningsåret 2025–26) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2025 (første halvdel av undervisningsåret 2025–26), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2026 (andre halvdel av undervisningsåret 2025–26) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2025 (første halvdel av undervisningsåret 2025–26), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

V

Gebyr for privatisteksamen

Stortinget samtykker i at privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 356 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 713 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale 1 155 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 2 317 kroner ved senere forsøk.

VI

Fullmakt for universitet og høyskoler til å delta i selskap

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2025 kan gi universitet og høyskoler fullmakt til å:

1. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
2. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
3. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
4. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

VII

Foreldrebetaling i barnehage

Stortinget samtykker i at:

1. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehage tilbud blir fastsatt til 2 000 kroner per måned fra 1. januar 2025 og til 22 000 kroner per år fra 1. januar 2025.

For kommunene Alstahaug, Alvdal, Andøy, Aremark, Askvoll, Aukra, Aure, Aurland, Austevoll, Austrheim, Averøy, Balsfjord, Bardu, Beiarn, Bindal, Bogn, Bremanger, Brønnøy, Bygland, Bykle, Bø, Bømlo, Dovre, Drangedal, Dyrøy, Dønna, Eidfjord, Engerdal, Etne, Etnedal, Evenes – Evenåsi, Fedje, Fitjar, Fjaler, Fjord, Flakstad, Flatanger, Flå, Folldal, Frosta, Frøya, Fyresdal, Gildeskål, Gjemnes, Gjerstad, Gloppen, Grane, Gratangen, Grong, Grue, Gulen, Hadsel, Hamarøy, Haram, Hattfjelldal, Heim, Hemnes, Hemsedal, Herøy (Møre og Romsdal), Herøy (Nordland), Hitra, Hjørtedal, Hjelmeland, Hol, Holtålen, Hustadvika, Hyllestad, Hægebostad, Høyanger, Høylandet, Ibestad, Indre Fosen, Iveland, Kinn, Krødsherad, Kvinesdal, Kvinnherad, Kviteseid, Kvitsøy, Kvæfjord, Leirfjord, Leka, Lesja, Lierne, Loabåk – Lavangen, Lom, Lund, Lurøy, Luster, Lærdal, Lødingen, Masfjorden, Meløy, Meråker, Midtre Gauldal, Modalen, Moskenes, Målselv, Namsskogan, Nesbyen, Nesna, Nissedal, Nord-Fron, Nore og Uvdal, Nærøysund, Oppdal, Os, Osen, Overhalla, Rauma, Rendalen, Rennebu, Rindal, Ringeby, Røllag, Rødøy, Røros, Røst, Raarvihke – Røyrvik, Salangen, Saltdal, Sande, Sauda, Sel, Selbu, Seljord, Senja, Sigdal, Sirdal, Skjåk, Smøla, Snåase – Snåsa, Sogndal, Sokndal, Solund, Stad, Steigen, Stor-Elvdal, Stranda, Stryn, Suldal, Sunndal, Sunnfjord, Surnadal, Sømna, Sør-Aurdal, Sørfold, Sør-Fron, Sørreisa, Tingvoll, Tinn, Tjeldsund, Tokke, Tolga, Trysil, Træna, Tydal, Tynset, Tysnes, Ullensvang, Ulvik, Utsira, Vaksdal, Valle, Vang, Vanylven, Vega, Vegårshei, Vestnes, Vestre Slidre, Vestvågøy, Vevelstad, Vik, Vindafjord, Vinje, Værøy, Vågan, Vågå, Våler (Innlandet), Øksnes, Ørland, Øystre Slidre, Åfjord, Ål, Åmli, Åmot, Årdal, Åseral og Åsnes blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehage tilbud fastsatt til 1 500 kroner per måned fra 1. januar 2025 og 16 500 kroner per år fra 1. januar 2025.

For kommunene i Finnmark og noen kommuner i Nord-Troms (Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord) blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehage tilbud fastsatt til 0 kroner fra 1. januar 2025

Dette er i samsvar med forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.

2. inntektsgrensen for fritak fra foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer settes til 669 050 kroner per år fra 1. august 2025, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.

VIII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2025 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inntektsføre utestående midler mot Konverteringsfondet i samme periode som konvertering av lån til stipend blir gjort, og mot Lånekassens mellomværende med statskassen. Mellomværendet utlignes i påfølgende periode når oppgjøret blir overført fra Konverteringsfondet.

XI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 1
kap. 923 post 23	kap. 3923 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift. Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas

med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 923 post 22, slik at summen av overskridelser tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

XII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	70	Tilskudd til næringsrettet forskning	2 838 mill. kroner
	72	Tilskudd til marin og maritim forskning	1 361,5 mill. kroner

XIII

Fullmakt til å inngå avtaler om skadesløsholdelse

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan gi Havforskningsinstituttet fullmakt til, i de tilfeller det anses operasjonelt nødvendig, å inngå avtaler som innebærer at en part selv er ansvarlig for egen eiendom og personale i skadetilfeller hvor det etter alminnelig erstatningsrett vil være en annen part som er ansvarlig, med unntak for tilfeller der ska-

den er forvoldt ved grov uaktsomhet eller forsett (knock-for-knock-prinsippet).

IX

Rentekompensasjonsordning

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2025 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon slik at gamle og nye tilsagn tilsvarer en investeringsramme på totalt 2 000 mill. kroner over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring.

X

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 554, 28. mars 2023 blir opphevet.

XIV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1137	Forskning og innovasjon	
	71 Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd	556,7 mill. kroner

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 54 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.08.38)

Votering i sak nr. 3, debattert 18. desember 2024

Innstilling frå utdannings- og forskingskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Kunnskapsdepartementet, Endringar i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet og Endringar i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 100 S (2024–2025), jf. Prop. 28 S (2024–2025), Prop. 26 S (2024–2025) kap. 1137 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 923, 926 og 3926)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post Formål	Kroner
Utgifter		
200	Kunnskapsdepartementet	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 398 277 000 til kr 405 241 000	6 964 000
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag	
21	Særskilde driftsutgifter, blir redusert med frå kr 52 073 000 til kr 41 073 000	11 000 000
220	Utdanningsdirektoratet	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 408 732 000 til kr 416 396 000	7 664 000
21	Særskilde driftsutgifter, kan nyttast under post 70, blir redusert med	1 705 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 217 438 000 til kr 215 733 000	
221		Foreldreutvala for grunnopplæringa og barnehagane	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	259 000
		frå kr 17 012 000 til kr 17 271 000	
222		Statlege skular og fjernundervisningstenester	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	12 626 000
		frå kr 147 146 000 til kr 159 772 000	
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir auka med	500 000
		frå kr 1 900 000 til kr 2 400 000	
223		Diamanten skole	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	508 000
		frå kr 28 603 000 til kr 29 111 000	
225		Tiltak i grunnopplæringa	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	120 000
		frå kr 28 958 000 til kr 29 078 000	
	61	Rentekompensasjon for investeringar i læringsarenaer og større utstyr som bidreg til meir praktisk og variert opplæring, blir redusert med	17 000 000
		frå kr 20 000 000 til kr 3 000 000	
	63	Tilskot til samisk i grunnopplæringa, <i>kan overførast</i> , blir auka med	9 619 000
		frå kr 144 713 000 til kr 154 332 000	
	64	Tilskot til opplæring av barn og unge som søker opphald i Noreg, blir redusert med	98 004 000
		frå kr 380 477 000 til kr 282 473 000	
	65	Rentekompensasjon for skule- og symjeanlegg, <i>kan overførast</i> , blir auka med	17 000 000
		frå kr 372 245 000 til kr 389 245 000	
	67	Tilskot til opplæring i kvensk eller finsk, blir redusert med	1 168 000
		frå kr 9 846 000 til kr 8 678 000	
	74	Prosjekttilskot, blir redusert med	3 104 000
		frå kr 10 064 000 til kr 6 960 000	
	75	Grunntilskot, blir auka med	385 000
		frå kr 108 316 000 til kr 108 701 000	
228		Tilskot til private skular o.a.	
	70	Private grunnskular, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	140 778 000
		frå kr 3 837 485 000 til kr 3 978 263 000	
	71	Private vidaregåande skular, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	23 622 000
		frå kr 2 127 617 000 til kr 2 151 239 000	
	72	Diverse skular som gir yrkesretta opplæring, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	3 425 000
		frå kr 152 104 000 til kr 155 529 000	
	73	Private grunnskular i utlandet, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med	683 000
		frå kr 154 388 000 til kr 153 705 000	
	74	Private vidaregåande skular i utlandet, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	2 638 000
		frå kr 23 054 000 til kr 25 692 000	
	75	Private skular for funksjonshemma elevar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	56 269 000
		frå kr 515 696 000 til kr 571 965 000	
	76	Andre private skular, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	3 086 000
		frå kr 67 320 000 til kr 70 406 000	
	77	Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	15 272 000
		frå kr 35 382 000 til kr 50 654 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	81	Elevutveksling til utlandet, blir redusert med..... frå kr 2 345 000 til kr 428 000	1 917 000
	84	Redusert foreldrebetaling i skulefritidsordninga ved private skular, blir redusert med..... frå kr 108 346 000 til kr 93 346 000	15 000 000
229		22. juli-senteret	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 23 711 000 til kr 24 083 000	372 000
230		Statleg spesialpedagogisk teneste	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 628 299 000 til kr 635 465 000	7 166 000
242		Noregs grøne fagskule – Veia	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 33 805 000 til kr 34 584 000	779 000
253		Folkehøgskular	
	70	Tilskot til folkehøgskular, blir redusert med..... frå kr 1 109 529 000 til kr 1 102 649 000	6 880 000
256		Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 454 417 000 til kr 476 777 000	22 360 000
	21	Særskilde driftsutgifter, blir auka med frå kr 11 822 000 til kr 19 157 000	7 335 000
257		Kompetanseprogrammet	
	70	Tilskot, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 167 910 000 til kr 157 910 000	10 000 000
258		Tiltak for livslang læring	
	21	Særskilde driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 82 334 000 til kr 55 934 000	26 400 000
260		Universitet og høgskular	
	50	Statlege universitet og høgskular, <i>kan nyttast under post 70</i> , blir auka med frå kr 43 081 290 000 til kr 43 128 462 000	47 172 000
	70	Private høgskular, <i>kan nyttast under post 50</i> , blir auka med frå kr 2 307 426 000 til kr 2 308 426 000	1 000 000
270		Studentvelferd	
	74	Tilskot til velferdsarbeid o.a., blir auka med..... frå kr 89 305 000 til kr 89 705 000	400 000
	75	Tilskot til bygging av studentbustadar, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 888 543 000 til kr 862 917 000	25 626 000
271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanninga	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 121 439 000 til kr 123 347 000	1 908 000
273		Kunnskapssektorens tenesteleverandør – Sikt	
	50	Verksemdskostnader, blir redusert med frå kr 425 635 000 til kr 417 948 000	7 687 000
275		Tiltak for høgare utdanning og forskning	
	21	Særskilde driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , <i>kan nyttast under post 70</i> , blir auka med..... frå kr 58 195 000 til kr 58 722 000	527 000
	70	Tilskot, <i>kan nyttast under post 21</i> , blir redusert med frå kr 71 565 000 til kr 71 038 000	527 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
284		Dei nasjonale forskingsetiske komiteane	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 21 206 000 til kr 21 550 000	344 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjonar, blir redusert med frå kr 385 864 000 til kr 382 655 000	3 209 000
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, blir redusert med frå kr 4 956 035 000 til kr 4 790 714 000	165 321 000
	74	EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett, blir auka med frå kr 1 494 552 000 til kr 1 541 716 000	47 164 000
923		Havforskningsinstituttet	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21</i> , blir auka med frå kr 632 650 000 til kr 652 138 000	19 488 000
926		Havforskningsinstituttet, forskingsfartøy	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 210 750 000 til kr 216 388 000	5 638 000
1137		Forskning og innovasjon	
	54	Næringsretta matforskning m.m., blir auka med frå kr 225 000 000 til kr 242 000 000	17 000 000
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 441 997 000 til kr 448 177 000	6 180 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 8 888 641 000 til kr 8 898 641 000	10 000 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 3 487 392 000 til kr 3 602 567 000	115 175 000
	73	Avskrivingar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 972 155 000 til kr 1 042 155 000	70 000 000
	74	Tap på utlån, blir redusert med frå kr 310 500 000 til kr 280 500 000	30 000 000
	90	Auka lån og rentegjeld, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 40 514 429 000 til kr 40 795 553 000	281 124 000
Inntekter			
3220		Utdanningsdirektoratet	
	1	Inntekter frå oppdrag, blir redusert med frå kr 2 587 000 til kr 882 000	1 705 000
3222		Statlege skular og fjernundervisningstenester	
	2	Salsinntekter o.a., blir auka med frå kr 21 909 000 til kr 31 144 000	9 235 000
3225		Tiltak i grunnopplæringa	
	4	Refusjon av ODA-godkjende utgifter, blir redusert med frå kr 358 805 000 til kr 222 920 000	135 885 000
3230		Statleg spesialpedagogisk teneste	
	2	Salsinntekter o.a., blir redusert med frå kr 7 845 000 til kr 3 545 000	4 300 000
3256		Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse	
	1	Inntekter frå oppdrag, blir auka med frå kr 1 721 000 til kr 9 056 000	7 335 000
	2	Inntekter frå refusjonar o.a., blir auka med	13 200 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 29 345 000 til kr 42 545 000	
3926		Havforskningsinstituttet, forskingsfartøy	
	86	Inntekt frå dagbot, blir løyvd med	3 000 000
	(NY)		
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjende utgifter, blir redusert med	127 000
		frå kr 4 000 000 til kr 3 873 000	
	89	Purregebyr, blir auka med	4 252 000
		frå kr 107 088 000 til kr 111 340 000	
	90	Redusert lån og rentegjeld, blir redusert med	459 201 000
		frå kr 13 379 052 000 til kr 12 919 851 000	
	93	Omgjering av utdanningslån til stipend, blir redusert med	300 000 000
		frå kr 8 365 638 000 til kr 8 065 638 000	
5617		Renter frå Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, blir auka med	461 233 000
		frå kr 13 109 800 000 til kr 13 571 033 000	

Fullmakter til å pådra staten forpliktingar ut over gitte løyvingar

II

Tilsegnfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan:

- gi tilsegn om tilskot ut over gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegner og gammalt ansvar ikkje overstig følgande beløp:

Kap.	Post	Samla ramme
270	Studentvelferd	
	75	Tilskot til bygging av studentbustadar
		640,1 mill. kroner

III

Stikkordsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan tilføye stikkordet «kan overførast» til løyvinga under kap. 285 Noregs forskingsråd, post 55 Verksemdskostnader. Eventuell unytta løyving kan overførast og stillast til disposisjon over kap. 285 Noregs forskingsråd, post 1 Driftsutgifter i 2025.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 4, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra næringskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområdene 9, 10 og 11) (Innst. 8 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram elleve forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 7–9, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Venstre
- forslagene nr. 10 og 11, fra Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Kristelig Folkeparti

Det voteres over forslagene nr. 10 og 11, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av første halvår av 2025 legge fram forslag til jordbrukskonto etter modell av tømmerkontoordningen.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2025 om å gå over fra krone til prosenttoll for storfekjøtt, naturlig yoghurt, epler og løk.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 90 mot 7 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.09.45)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Innovasjon Norge øremerker inntil 10 mill. kroner innenfor den samlede bevilgningen på post 50 til etablererkurs og veiledningstjeneste for ukrainske flyktninger som ønsker å starte og drive egen bedrift i Norge.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 93 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.01)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7 og 8, fra Venstre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest og senest innen framleggingen av revidert nasjonalbudsjett for 2025 foreta nødvendige juridiske og materielle avklaringer, og om nødvendig fremme forslag om økte bevilgninger, slik at et åpent tilgjengelig aksjeeierregister kan etableres i løpet av 2025.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre lov og forskrift slik at redaksjonelle medier og sivilsamfunnsorganisasjoner får rett til gratis elektronisk innsyn og uttrekk om børsnoterte aksjer direkte fra Verdipapirsentralen, slik enkelte offentlige myndigheter har i dag etter verdipapirsentralloven § 8-6.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 87 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.20)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1, 2, 4 og 5, fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 legge fram en langsiktig plan for oppkapitalisering av Investinor og Nysnø og gjennomgå mandatene til selskapene slik at de i enda større grad enn i dag kan bidra til å bedre kapitaltilgangen i det norske tidligfasemarkedet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå grenseflatene mellom Innovasjon Norge og Innovasjon Norges klyngeprogram, og Sivas inkubasjonsprogram for å sikre mest mulig effektiv bruk av offentlige midler, hindre duplisering av oppgaver og gi et mer oversiktlig virkemiddelapparat for bedriftene.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen klargjøre at hovedprinsippet om at prosjekter som mottar støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet, skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030, innebærer at det ikke skal gis støtte til olje- og gassprosjekter gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide Norsk katapult både for å forsterke eksisterende katapultområder og opprette en egen helsekatapult, og se på andre mulige nye katapultområder.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 90 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt 3R-senter av forskning på alternativer til dyreforsøk, etter modell av tilsvarende sentre i Sverige og andre europeiske land.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.55)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi ideelle aktører mulighet til å søke på ordninger som forvaltes av Innovasjon Norge.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.11.12)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 9

(Næring)

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		Utgifter		
900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	1	Driftsutgifter	528 060 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	67 120 000	
	22	Nukleære utredninger og prosjektledelse, <i>kan overføres</i>	7 328 000	
	23	Spesielle driftsutgifter til administrasjon av statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter	4 150 000	
	25	Drift og forvaltning av kom- pensasjonsordninger	11 800 000	
	26	Forvaltning av grunneiendom på Svalbard, <i>kan overføres</i>	10 772 000	
	27	Etablering av støttereister	14 300 000	
	51	Tilskudd til Senter for hav og Arktis	6 100 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	59 355 000	
	71	Miljøtiltak Raufoss	9 000 000	
	72	Tilskudd til skipsfartsberedskap	4 200 000	
	73	Tilskudd til entreprenørskapsfremmende aktiviteter for ungdom	35 200 000	
	74	Tilskudd til Visit Svalbard AS	3 600 000	
	75	Tilskudd til særskilte prosjekter, <i>kan overføres</i>	21 310 000	
	76	Tilskudd til Standard Norge	48 800 000	
	77	Tilskudd til tiltak for økt sjømatkonsum, <i>kan overføres</i>	3 420 000	
	81	Tilskudd til Leverandørutviklingsprogrammet	10 300 000	
902		Justervesenet		
	1	Driftsutgifter	148 770 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	109 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
903		Norsk akkreditering		
	1	Driftsutgifter	74 340 000	
904		Brønnøysundregistrene		
	1	Driftsutgifter	546 350 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	74 500 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	222 100 000	
905	Norges geologiske undersøkelse		
	1 Driftsutgifter.....	229 470 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1 Driftsutgifter.....	71 950 000	
	30 Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	12 500 000	
	31 Miljøtiltak Løkken, <i>kan overføres</i>	15 200 000	
	32 Miljøtiltak Folldal, <i>kan overføres</i>	28 101 000	
907	Norsk nukleær dekommisjonering		
	1 Driftsutgifter.....	189 400 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	482 670 000	
	30 Opprydding Søve, <i>kan overføres</i>	51 000 000	
	60 Tilskudd til kommuner.....	5 600 000	
	70 Tilskudd til organisasjoner.....	1 661 000	
908	Institutt for energiteknikk		
	70 Tilskudd til drift av atomanlegg, <i>kan nyttes under kap. 907, post 1</i>	466 180 000	
	71 Tilskudd til sikring av atomanlegg.....	51 131 000	
	72 Lån til flytting av laboratorier og i nfrastruktur.....	65 000 000	
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
	73 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	2 459 000 000	
910	Sjøfartsdirektoratet		
	1 Driftsutgifter.....	503 640 000	
911	Konkurransetilsynet		
	1 Driftsutgifter.....	141 860 000	
	70 Tilskudd til konkurransefaglig forskning, <i>kan overføres</i>	2 200 000	
912	Klagenemndssekretariatet		
	1 Driftsutgifter.....	39 150 000	
913	Dagligvaretilsynet		
	1 Driftsutgifter.....	10 450 000	
915	Regelrådet		
	1 Driftsutgifter.....	12 300 000	
922	Romvirksomhet		
	50 Norsk Romsenter	102 600 000	
	70 Kontingent i European Space Agency (ESA) ...	276 212 000	
	71 Internasjonal romvirksomhet.....	499 509 000	
	72 Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	19 862 000	
	73 EUs romprogrammer.....	579 699 000	
	74 Nasjonal infrastruktur og tekniske aktiviteter, <i>kan overføres</i>	130 650 000	
	75 Tilskuddsordning tilknyttet nasjonalt senter for jordobservasjon i Tromsø.....	5 000 000	
924	Internasjonale samarbeidsprogrammer		
	70 Tilskudd.....	387 900 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
930		Design og arkitektur Norge		
	70	Tilskudd.....	28 510 000	
935		Patentstyret		
	1	Driftsutgifter.....	363 020 000	
936		Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1	Driftsutgifter.....	9 363 000	
940		Internasjonaliseringstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	26 500 000	
	70	Eksportfremmetiltak.....	98 299 000	
950		Forvaltning av statlig eierskap		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	33 100 000	
951		Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS		
	70	Tilskudd til overvåkingsprogram.....	500 000	
952		Investinor AS		
	70	Forvaltningskostnader for særskilte oppdrag.....	8 400 000	
1473		Kings Bay AS		
	70	Tilskudd.....	82 160 000	
2421		Innovasjon Norge		
	50	Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger.....	1 150 550 000	
	70	Basiskostnader.....	183 000 000	
	71	Innovative næringsmiljøer, <i>kan overføres</i>	128 700 000	
	74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overføres</i>	596 200 000	
	75	Grønn plattform, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50, 71 og 76</i>	311 400 000	
	76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>	423 800 000	
2426		Siva SF		
	70	Tilskudd.....	49 900 000	
	71	Tilskudd til testfasiliteter.....	218 490 000	
2460		Eksportfinansiering Norge		
	24	Driftsresultat:		
	1	Driftsinntekter	-224 500 000	
	2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	330 271 000	105 771 000
	54	Tapsavsetning til risikoavlastningsordning for norsk eksport til Ukraina.....	126 000 000	
		Totale utgifter		12 786 542 000

Inntekter

3900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	1	Ymse inntekter og refusjoner knyttet til ordinære driftsutgifter.....	204 000	
	3	Inntekter fra forvaltning av grunneiendom på Svalbard.....	10 877 000	
3902		Justervesenet		
	1	Gebyrinntekter.....	22 630 000	
	3	Inntekter fra salg av tjenester.....	27 315 000	
	4	Oppdragsinntekter.....	109 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3903		Norsk akkreditering		
	1	Gebyrinntekter og andre inntekter.....	59 691 000	
3904		Brønnøysundregistrene		
	1	Gebyrinntekter.....	644 614 000	
	2	Refusjoner, oppdragsinntekter og andre inntekter	35 854 000	
3905		Norges geologiske undersøkelse		
	3	Oppdragsinntekter og andre inntekter	81 248 000	
3906		Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1	Leie av bergrettigheter og eiendommer	100 000	
	2	Behandlingsgebyrer	1 500 000	
	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	1 000 000	
3909		Tiltak for sysselsetting av sjøfolk		
	1	Tilbakeføring av tilskudd	3 000 000	
3910		Sjøfartsdirektoratet		
	1	Gebyrer for skip og flyttbare innretninger i NOR.....	260 707 000	
	2	Maritime personellsertifikater	22 903 000	
	3	Diverse inntekter	542 000	
	4	Gebyrer for skip i NIS	72 037 000	
	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt	4 800 000	
3911		Konkurransetilsynet		
	3	Refusjoner og andre inntekter	217 000	
	86	Lovbruddsgebyr	100 000	
3912		Klagenemndssekretariatet		
	1	Klagegebyr.....	715 000	
	2	Refusjoner og andre inntekter	217 000	
	87	Overtredelsesgebyr	100 000	
3935		Patentstyret		
	1	Inntekter av informasjonstjenester	5 228 000	
	2	Inntekter knyttet til NPI.....	5 386 000	
	3	Gebyrer immaterielle rettigheter.....	148 045 000	
3936		Klagenemnda for industrielle rettigheter		
	1	Gebyrer	559 000	
3950		Forvaltning av statlig eierskap		
	50	Tilbakeføring av tapsavsetning for lån til Norwegian Air Shuttle ASA.....	1 214 000 000	
5325		Innovasjon Norge		
	70	Låneprovisjoner	70 000 000	
5326		Siva SF		
	70	Låne- og garantiprovisjoner	7 000 000	
5329		Eksportkredittordningen		
	70	Gebyrer m.m.	30 000 000	
5460		Eksportfinansiering Norge		
	57	Tilbakeføring av tapsavsetning for investeringer i og eksport til Ukraina	126 000 000	
	71	Tilbakeføring fra avviklede garantiordninger	28 800 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	85 Inntekter fra avviklede midlertidige ordninger	21 650 000	
5609	Renter under Norwegian Air Shuttle ASA		
	80 Renter	96 000 000	
5612	Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS		
	80 Renter	33 200 000	
5613	Renter fra Siva SF		
	80 Renter	10 200 000	
5626	Renter av lån til Institutt for energiteknikk		
	80 Renter	4 800 000	
5629	Renter fra eksportkredittordningen		
	80 Renter	1 040 000 000	
Totale inntekter			4 091 348 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 post 1	kap. 3900 post 1
kap. 900 post 26	kap. 3900 post 3
kap. 902 post 1	kap. 3902 postene 1 og 3 og kap. 5574 post 75
kap. 902 post 21	kap. 3902 post 4
kap. 903 post 1	kap. 3903 post 1
kap. 904 post 1	kap. 3904 post 2
kap. 904 post 21	kap. 3904 post 2
kap. 905 post 21	kap. 3905 post 3
kap. 910 post 1	kap. 3910 post 3
kap. 912 post 1	kap. 3912 post 1
kap. 935 post 1	kap. 3935 post 4

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 71 Miljøtiltak Raufoss, for miljøtiltak innenfor gitt garantiramme på 168 mill. kroner.

2. overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene.
3. overskride bevilgningen under kap. 905 Norges geologiske undersøkelse, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 923 Havforskningsinstituttet, post 21 Spesielle driftsutgifter og post 23 Oppdragsutgifter forskningsfartøy i forbindelse med gjennomføringen av bestemte oppdragsprosjekter, mot tilsvarende kontraktsfestede innbetalinger til disse prosjektene under henholdsvis kap. 3905 Norges geologiske undersøkelse, post 3 Oppdragsinntekter og andre inntekter og kap. 3923 Havforskningsinstituttet, post 1 Oppdragsinntekter og post 2 Oppdragsinntekter forskningsfartøy. Ved beregning av beløp

som kan overføres til 2026 under de nevnte utgiftsbevilgninger, skal alle ubrukte merinntekter og mindreinntekter regnes med, samt eventuell inndekning av foregående års overskridelse på posten.

4. overskride bevilgningen under kap. 912 Klagenemndssekretariatet, post 21 Spesielle driftsutgifter for å dekke eventuelle saksomkostninger knyttet til endring av påklagde vedtak til fordel for en part i medhold av forvaltningsloven § 36, i saker som behandles av klagenemndene som Klagenemndssekretariatet betjener.
5. overskride bevilgningen under kap. 911 Konkurransetilsynet, post 21 Spesielle driftsutgifter for å dekke eventuelt erstatningsansvar for staten etter inngrep som følge av en markedsetterforskning.
6. overskride bevilgningen under kap. 911 Konkurransetilsynet, post 21 Spesielle driftsutgifter dersom Konkurransetilsynet må tilbakebetale renter på et overtredelsesgebyr gitt i medhold av konkurranselovens § 29 femte ledd som enten er satt ned eller frafalt etter klage eller søksmål.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
907		Norsk nukleær dekommisjonering	
	60	Tilskudd til kommuner	14,1 mill. kroner
	70	Tilskudd til organisasjoner	2,6 mill. kroner
951		Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	
	70	Tilskudd til overvåkingsprogram	9,5 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	50	Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger	1 000 mill. kroner
	71	Innovative næringsmiljøer	120 mill. kroner
	75	Grønn plattform	700 mill. kroner
	76	Miljøteknologi	655 mill. kroner
2426		Siva SF	
	71	Tilskudd til testfasiliteter	43 mill. kroner

2. gi tilsagn om tilskudd på 170 mill. euro i tillegg til foreslått bevilgning, for å delta i de industrirettede programmene til Den europeiske romorganisasjonen ESA. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal likevel ikke overstige 210 mill. euro.
3. gi tilsagn om tilskudd til tapsavsetning for norsk deltakelse i InvestEU med inntil 978,9 mill. kroner under kap. 924 Internasjonale samarbeidsprogrammer, post 70 Tilskudd, og fravike stortingsvedtak av

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner til utredninger og lignende ut over bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.
2. gi Norsk nukleær dekommisjonering og Institutt for energiteknikk fullmakt til å foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger innenfor en samlet ramme på inntil 800 mill. kroner under kap. 907 Norsk nukleær dekommisjonering, post 21 Spesielle driftsutgifter.
3. gi Norsk nukleær dekommisjonering fullmakt til å inngå kontrakter for inntil 36 mill. kroner til opprydding ved Søve gruver under kap. 907 Norsk nukleær dekommisjonering, post 30 Opprydding Søve.

8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene.

VI

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 350 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme

for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 1 280 mill. kroner.

2. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om garantier for inntil 1 000 mill. kroner for lån innenfor ordningen med Grønn industrifinansiering, men slik at total ramme for garantier og lån ikke overstiger 5 000 mill. kroner for ordningen.
3. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 155 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning. Videre gis departementet fullmakt til midlertidig å kunne øke garantirammen med ytterligere 10 000 mill. kroner dersom det blir nødvendig som følge av valutasvingninger.
4. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 3 150 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, samt innenfor en øvre rammebegrensning på syv ganger det til enhver tid inntilstående beløp på ordningens grunnfond.
5. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 7 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien.
6. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 20 000 mill. kroner ved etablering av langsiktige kraftkontrakter i kraftintensiv industri.
7. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 10 000 mill. kroner ved kjøp av skip fra verft i Norge når disse skipene skal brukes i Norge.
8. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 630 mill. kroner under risikoavlastningsordningen for norsk eksport til Ukraina.

VII

Garantifullmakt og fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan inngå standardavtaler for leie av grunn til bolig- og næringsformål på Svalbard med garantier overfor långiver som har pant i bygg som står på statens grunn. Garantiansvar kan kun utløses dersom staten sier opp avtalen eller nekter overføring av leierett. Samlet garantiramme for avtalene begrenses oppad til 25 mill. kro-

ner. Det kan utgiftsføres utbetalinger knyttet til garantiene uten bevilgning under kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 86 Lånesikringsordning, bolig- og næringsformål på Svalbard, innenfor en ramme på 10 mill. kroner.

VIII

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 80 mill. euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, kapittel III.
2. inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

IX

Utlånsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på 3 000 mill. kroner, herav inntil 400 mill. kroner til låneordning for bygging av miljøvennlige skip og inntil 900 mill. kroner til grønne vekstlån.
2. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye lån under lavrisikolåneordningen innenfor en ramme på 3 500 mill. kroner.
3. gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å gi tilsagn om lån under eksportkredittordningen uten en øvre ramme.
4. gi tilsagn om lån til Institutt for energiteknikk på inntil 10 mill. kroner ut over bevilgning under kap. 908 Institutt for energiteknikk, post 72 Lån til flytting av laboratorier og infrastruktur. Utbetaling av lånet aktiveres i statens kapitalregnskap.
5. gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om lån innenfor ordningen for Grønn industrifinansiering innenfor en samlet øvre ramme av utestående og forpliktete lån og garantier på inntil 5 000 mill. kroner.

X

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser knyttet til særskilte prosjekter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inntil 190 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak på Løkken.

2. pådra staten forpliktelser utover budsjettåret for inntil 225 mill. kroner til gjennomføring av pålagte miljøtiltak i gruveområdet i Folldal.

XI

Fullmakt til å overføre ubrukte midler i reguleringsfond

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å overføre eventuelt mindreforbruk til forvaltning av eksportkredittordningen til et reguleringsfond, begrenset slik at maksimalt innestående på reguleringsfondet ved utløpet av budsjettåret er 5 pst. av bevilgningen på kap. 2460 Eksportfinansiering Norge, post 24 Driftsresultat i 2025.

XII

Fullmakt til å bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt.

XIII

Fullmakt til å erverve og avhende aksjer og opsjoner

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan gi Eksportfinansiering Norge anledning til å erverve og avhende aksjer og opsjoner med formål å få dekning for krav i misligholds- og gjenvinningssaker. Eierskapet skal være midlertidig.

XIV

Endringer i statlige eier- og låneposter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1. gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner redusere eierskapet i Akastor ASA helt eller delvis.
2. gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner redusere eierskapet i Aker Solutions ASA helt eller delvis.
3. gjennom salg av aksjer eller gjennom andre transaksjoner redusere eierskapet i Mesta AS delvis.
4. redusere deltakelsen i hybridlån og obligasjonslån utstedt av Norwegian Air Shuttle ASA helt eller delvis.

XV

Salgsfullmakt og nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan avhende ikke-aktive gruveeiendommer. Utgifter knyttet til eventuell avhending kan trekkes fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 3900 Nærings- og fiskeridepartementet, post 30 Inntekter fra salg av gruveeiendom.

XVI

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan gi Eksportfinansiering Norge fullmakt til å føre inntekter fra garantiordningene mot mellomværendet med statskassen. Mellomværendet utlignes i påfølgende periode når inntektene blir overført til de enkelte garantiordningene.

B.

Rammeområde 10

(Fiskeri)

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
917		Fiskeridirektoratet		
	1	Driftsutgifter	518 050 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	119 300 000	
	23	Prisråd for havbruk	12 400 000	
919		Diverse fiskeriformål		
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	1 244 000 000	
	61	Tilskudd til kommunale ungdomsfiskeprosjekt	2 200 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	71 Tilskudd til velferdsstasjoner	2 750 000	
	73 Tilskudd til kompensasjon for CO ₂ -avgift	500 400 000	
	74 Erstatninger, <i>kan overføres</i>	1 896 000	
	75 Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres</i>	22 940 000	
	76 Tilskudd til fiskeriforskning, <i>kan overføres</i>	6 800 000	
	77 Tilskudd til kystrekeflåten	23 190 000	
	Totale utgifter		2 453 926 000
Inntekter			
3917	Fiskeridirektoratet		
	1 Diverse inntekter	1 301 000	
	5 Saksbehandlingsgebyr	41 571 000	
	86 Forvaltningssanksjoner	4 000 000	
	Totale inntekter		46 872 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2025 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 917 post 1	kap. 3917 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 917 post 22 og kap. 919 post 76, slik at summen av overskridelser under kap. 917 post 22, kap. 919 post 76 og kap. 923 post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

C.

Rammeområde 11

(Landbruk)

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
1100	Landbruks- og matdepartementet		
	1 Driftsutgifter	184 546 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 111 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer, <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	3 026 000	
	50 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – forvaltningsorganer med særskilte fullmakter	310 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1112		Veterinærinstituttet		
	50	Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	115 994 000	
1115		Mattilsynet		
	1	Driftsutgifter	1 630 585 000	
	22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	14 517 000	
	71	Tilskudd til erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 193 000	
1136		Norsk institutt for bioøkonomi		
	50	Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	278 450 000	
1138		Støtte til organisasjoner m.m.		
	70	Støtte til organisasjoner	53 751 000	
	71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid – organisasjoner og prosesser, <i>kan overføres</i>	1 453 000	
	72	Stiftelsen Norsk senter for økologisk landbruk.....	9 972 000	
	73	Nasjonalt senter for fjellandbruk.....	4 358 000	
	75	Dyrsku'n	3 000 000	
1139		Genressurser, miljø- og ressursregistreringer		
	21	Spesielle driftsutgifter – Svalbard globale frøhvelv	12 249 000	
	50	Miljøregistreringer i skog.....	4 951 000	
	70	Tilskudd til bevaring og bærekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressurser	7 654 000	
	71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	9 681 000	
1140		Høstbare viltressurser – forvaltning og tilskudd til viltformål (Viltfondet) m.m.		
	1	Driftsutgifter	14 129 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	33 183 000	
	71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	38 578 000	
1141		Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.		
	23	Jegerprøve m.m., <i>kan overføres</i>	4 680 000	
	75	Organisasjoner – høstbare viltressurser	8 626 000	
1142		Landbruksdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	298 230 000	
	21	Spesielle driftsutgifter – Beredskapslagring av korn.....	70 935 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	12 760 000	
	50	Arealressurskart	8 251 000	
	60	Tilskudd til veterinærdekning	201 779 000	
	70	Tilskudd til fjellstuer	885 000	
	71	Tiltak for bærekraftig reindrift, <i>kan overføres</i>	5 926 000	
	72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite, <i>overslagsbevilgning</i>	630 000	
	73	Tilskudd til erstatninger m.m. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsbevilgning</i>	55 610 000	
	74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt.....	1 000 000	
	75	Stønad til jordbruks- og veksthusnæringen for ekstraordinære strømudgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	59 544 000	
	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold, <i>kan overføres</i>	150 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	79	Tilskudd til reindriften for andel av verdiskaping fra vindkraft.....	6 000 000	
	80	Beredskapslager matmel.....	1 000 000	
	81	Tilskudd til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark.....	14 000 000	
1148		Naturskade – erstatninger		
	71	Naturskade – erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	136 300 000	
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket		
	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket.....	3 666 000	
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overføres</i>	53 603 000	
	73	Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak, <i>kan overføres</i>	55 775 000	
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	29 500 000	
	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond.....	2 548 553 000	
	70	Markedstiltak, <i>kan overføres</i>	410 500 000	
	71	Tilskudd ved produksjonssvikt, <i>overslagsbevilgning</i>	104 400 000	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	5 903 894 000	
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	17 566 323 000	
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	397 391 000	
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	1 965 007 000	
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen		
	51	Tilskudd til Reindrifftsens utviklingsfond	73 900 000	
	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	8 600 000	
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres</i>	138 400 000	
	79	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i>	4 100 000	
1152		Bionova		
	70	Tilskudd til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	173 247 000	
1161		Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn		
	70	Tilskudd til Statskog SFs myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver	16 250 000	
	75	Oppsyn i statsallmenninger.....	18 443 000	
		Totale utgifter		32 952 399 000
Inntekter				
4100		Landbruks- og matdepartementet		
	1	Refusjoner m.m.	146 000	
4115		Mattilsynet		
	1	Gebyr m.m.....	225 795 000	
	2	Driftsinntekter og refusjoner m.m.....	6 651 000	
	85	Gebyr og tvangsmulkt, m.m.	7 000 000	
4136		Norsk institutt for bioøkonomi		
	30	Husleie	21 437 000	
4141		Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m.		
	1	Jegerprøve, gebyr m.m.	4 680 000	
4142		Landbruksdirektoratet		
	1	Driftsinntekter, refusjoner m.m.....	52 381 000	
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	85	Markedsordningen for korn.....	50 000	
		Totale inntekter		318 140 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1115 post 1	kap. 4115 post 2
kap. 1141 post 23	kap. 4141 post 1
kap. 1142 post 1	kap. 4142 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold – ordinære forvaltningsorganer, med et beløp som tilsvarer

merinntektene fra salg av eiendom, avgrenset oppad til 25,0 mill. kroner. Ubenyttede merinntekter fra salg av eiendom kan regnes med ved utregning av overførbart beløp under bevilgningen.

III

Forskuttring av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan overskride bevilgningen under kap. 1142 Landbruksdirektoratet, post 1 Driftsutgifter, med opp til 500 000 kroner i forbindelse med forskuttring av utgifter til tvangsflytting av rein.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1139		Genressurser, miljø- og ressursregistreringer	
	70	Tilskudd til bevaring og bærekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressurser	8,0 mill. kroner
1142		Landbruksdirektoratet	
	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	92,7 mill. kroner
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade – erstatninger	159,1 mill. kroner
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	
	71	Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket	59,1 mill. kroner
1152		Bionova	
	70	Tilskudd til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	309,0 mill. kroner

V

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan gi Landbruksdirektoratet fullmakt til å forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitt bevilgning under kap. 1142 Landbruksdirektoratet, post 21 spesielle driftsutgifter – Beredskapslagring av korn, med samlet ramme for gamle og nye forpliktelser på inntil 1 800,0 mill. kroner.

VI

Fullmakter eiendom

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan:

1. selge statseiendom for inntil 25,0 mill. kroner. Departementet kan trekke utgifter ved salget fra salgsinntektene før disse inntektsføres.
2. inngå festekontrakter på de eiendommene departementet forvalter.

VII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2025 kan gi Landbruksdirektoratet fullmakt til regnskapsføring av a konto forskudd til slakteri og meieri, og til forskningsavgift, omsetningsavgift og overproduksjonsavgift, mot mellomværendet med statskassen.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Presidenten: Under debatten har Geir Jørgensen satt fram et forslag på vegne av Rødt. Forslaget lyder:
«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 52 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.11.34)

Votering i sak nr. 5, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Innst. 105 S (2024–2025), jf. Prop. 26 S (2024–2025), unntatt kap. 1137)

Kap. Post	Formål	Kroner
1138	Støtte til organisasjoner m.m.	
70	Støtte til organisasjoner, økes med fra kr 56 462 000 til kr 61 462 000»	5 000 000

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 92 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.12.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1100		Landbruks- og matdepartementet	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 179 724 000 til kr 183 302 000	3 578 000
1115		Mattilsynet	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 1 575 528 000 til kr 1 607 345 000	31 817 000
1140		Høstbare viltressurser – forvaltning og tilskudd til viltformål (Viltfondet) m.m.	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, reduseres med..... fra kr 28 183 000 til kr 25 283 000	2 900 000
	71	Tilskudd til viltformål, kan overføres, reduseres med..... fra kr 38 278 000 til kr 37 678 000	600 000
1142		Landbruksdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 283 344 000 til kr 288 426 000	5 082 000
	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold, kan overføres, reduseres med	145 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 250 000 000 til kr 105 000 000	
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade – erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i> , reduseres med.....	37 100 000
		fra kr 140 400 000 til kr 103 300 000	
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	71	Tilskudd ved produksjonssvikt, <i>overslagsbevilgning</i> , reduseres med	198 000 000
		fra kr 800 100 000 til kr 602 100 000	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med.....	264 937 000
		fra kr 5 632 282 000 til kr 5 897 219 000	
Inntekter			
5576		Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet	
	70	Forskningsavgift på landbruksprodukter, økes med.....	17 000 000
		fra kr 225 000 000 til kr 242 000 000	
	72	Jeger- og fellingsavgifter, reduseres med	3 500 000
		fra kr 90 000 000 til kr 86 500 000	
5652		Statskog SF – renter og utbytte	
	80	Renter, økes med.....	5 100 000
		fra kr 11 400 000 til kr 16 500 000	

II

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2024 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Benevnelse	Samlet ramme
1142		Landbruksdirektoratet	
	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	450,0 mill. kroner
1148		Naturskade – erstatninger	
	71	Naturskade – erstatninger	149,3 mill. kroner

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 6, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Nærings- og fiskeridepartementet (Innst. 102 S (2024–2025), jf. Prop. 27 S (2024–2025), unntatt kap. 916, 923, 926, 2440, 3926, 5440, 5574 og romertall V)

Presidenten: Under debatten har Nikolai Astrup satt fram et forslag på vegne av Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå eksisterende tiltak og planer for næringsutvikling i Finnmark for å vurdere hvilke som bør gis prioritet gitt

den situasjonen som har oppstått som følge av reduserte fiskekvoter.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 72 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.12.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgende endringer:

Kap. Post	Formål	Kroner
Utgifter		
900	Nærings- og fiskeridepartementet:	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 501 286 000 til kr 511 348 000	10 062 000
21	Særskilde driftsutgifter, kan overføres, blir auka med frå kr 77 155 000 til kr 80 155 000	3 000 000
27	Etablering av støttereister, blir redusert med frå kr 24 308 000 til kr 12 700 000	11 608 000
31	Miljøtiltak Svea og Lunckefjell, kan overføres, blir redusert med frå kr 48 300 000 til kr 34 150 000	14 150 000
70	Tilskot til internasjonale organisasjonar, blir auka med frå kr 58 500 000 til kr 65 000 000	6 500 000
902	Justervesenet:	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 141 900 000 til kr 144 113 000	2 213 000
903	Norsk akkreditering:	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 68 050 000 til kr 71 949 000	3 899 000
904	Brønnøysundregistra:	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 509 900 000 til kr 520 278 000	10 378 000
45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, kan overføres, blir redusert med frå kr 212 963 000 til kr 170 963 000	42 000 000
905	Noregs geologiske undersøking:	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 223 400 000 til kr 227 508 000	4 108 000
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard:	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 70 200 000 til kr 71 250 000	1 050 000
30	Sikrings- og miljøtiltak, kan overføres, blir redusert med frå kr 12 009 000 til kr 3 009 000	9 000 000
907	Norsk nukleær dekommisjonering:	
1	Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 908 post 70, blir redusert med frå kr 166 500 000 til kr 158 315 000	8 185 000
21	Særskilde driftsutgifter, kan overføres, blir redusert med frå kr 464 200 000 til kr 314 200 000	150 000 000
908	Institutt for energiteknikk:	
72	Lån til flytting av laboratorium og infrastruktur, blir redusert med frå kr 35 000 000 til kr 14 000 000	21 000 000
910	Sjøfartsdirektoratet:	
1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 481 950 000 til kr 492 233 000	10 283 000

Kap. Post	Formål	Kroner
911	Konkurransetilsynet:	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 136 600 000 til kr 139 284 000	2 684 000
912	Klagenemndssekretariatet:	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 38 150 000 til kr 38 889 000	739 000
	21 Særskilde driftsutgifter, blir auka med frå kr 200 000 til kr 24 400 000	24 200 000
913	Daglegvaretilsynet:	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 10 450 000 til kr 10 608 000	158 000
915	Regelrådet:	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 12 000 000 til kr 12 258 000	258 000
917	Fiskeridirektoratet:	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 506 170 000 til kr 513 908 000	7 738 000
	23 Prisoråd for havbruk, blir redusert med frå kr 12 900 000 til kr 12 000 000	900 000
919	Ymse fiskeriføremål:	
	60 Tilskot til kommunar og fylkeskommunar, kan overførast, blir auka med frå kr 3 151 500 000 til kr 4 695 403 000	1 543 903 000
	75 Tilskot til næringstiltak i fiskeria, kan overførast, blir auka med frå kr 22 105 000 til kr 40 105 000	18 000 000
922	Romverksemd:	
	70 Kontingent i European Space Agency (ESA), blir auka med frå kr 266 470 000 til kr 267 330 000	860 000
	71 Internasjonal romverksemd, blir redusert med frå kr 508 600 000 til kr 501 392 000	7 208 000
	73 EU sine romprogram, blir auka med frå kr 824 400 000 til kr 851 495 000	27 095 000
924	Internasjonale samarbeidsprogram:	
	70 Tilskot, blir redusert med frå kr 371 700 000 til kr 356 100 000	15 600 000
935	Patentstyret:	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 343 000 000 til kr 352 893 000	9 893 000
936	Klagenemnda for industrielle rettar:	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 8 750 000 til kr 9 227 000	477 000
940	Internasjonaliseringstiltak:	
	21 Særskilde driftsutgifter, kan overførast, blir redusert med frå kr 26 130 000 til kr 23 130 000	3 000 000
	70 Eksportfremjetiltak, blir redusert med frå kr 94 700 000 til kr 39 800 000	54 900 000
951	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS:	
(NY)	71 Tilskot til utgreiingar knyta til energisystemet i Longyearbyen, blir løyvd med	14 000 000

Kap. Post	Formål	Kroner
952	Investinor AS:	
50	Risikokapital, blir auka med frå kr 52 500 000 til kr 73 200 000	20 700 000
95	Kapitalinnskott, blir auka med frå kr 97 500 000 til kr 135 900 000	38 400 000
2421	Innovasjon Noreg:	
50	Tilskott til etablerarar og bedrifter, inkl. tapsavsetjingar, blir auka med frå kr 1 105 800 000 til kr 1 111 800 000	6 000 000
70	Basiskostnader, blir auka med frå kr 176 336 000 til kr 260 336 000	84 000 000
90	Lån frå statskassa til utlånsverksemd, <i>overslagsløyving</i> , blir redusert med frå kr 64 400 000 000 til kr 61 890 000 000	2 510 000 000
2429	Eksportkredittordninga:	
90	Utlån, blir auka med frå kr 7 000 000 000 til kr 12 000 000 000	5 000 000 000
3904	Brønnøysundregistra:	
1	Gebyrinntekter, blir redusert med frå kr 674 465 000 til kr 672 465 000	2 000 000
2	Refusjonar, oppdragsinntekter og andre inntekter, blir auka med frå kr 34 541 000 til kr 38 141 000	3 600 000
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard:	
1	Leige av bergrettar og eigedommar, blir redusert med frå kr 105 000 til kr 60 000	45 000
2	Handsamingsgebyr, blir auka med frå kr 835 000 til kr 1 435 000	600 000
3910	Sjøfartsdirektoratet:	
1	Gebyr for skip og flyttbare innretningar i NOR, blir redusert med frå kr 243 456 000 til kr 233 456 000	10 000 000
3	Ymse inntekter, blir auka med frå kr 522 000 til kr 2 272 000	1 750 000
4	Gebyr for skip i NIS, blir auka med frå kr 69 400 000 til kr 74 510 000	5 110 000
3911	Konkurransetilsynet:	
3	Refusjonar og andre inntekter, blir redusert med frå kr 209 000 til kr 123 000	86 000
3912	Klagenemndssekretariatet:	
1	Klagegebyr, blir auka med frå kr 800 000 til kr 1 000 000	200 000
87	Lovbrotsgebyr, blir auka med frå kr 12 400 000 til kr 12 700 000	300 000
3917	Fiskeridirektoratet:	
5	Sakshandsamingsgebyr, blir redusert med frå kr 40 049 000 til kr 35 049 000	5 000 000
13	Inntekter frå sal av løyve til oppdrett, blir auka med frå kr 3 555 700 000 til kr 6 226 492 000	2 670 792 000
86	Forvaltingssanksjonar, blir redusert med frå kr 10 000 000 til kr 2 000 000	8 000 000
3935	Patentstyret:	
1	Inntekt av informasjonstenester, blir redusert med frå kr 6 000 000 til kr 4 500 000	1 500 000

Kap. Post	Formål	Kroner
3936	Klagenemnda for industrielle rettar:	
	1 Gebyr, blir redusert med.....	231 000
	frå kr 731 000 til kr 500 000	
3940	Internasjonaliseringstiltak:	
	71 Tilbakebetaling av støtte ved kapitalvareeksport, blir auka med	3 778 000
	frå kr 1 700 000 til kr 5 478 000	
3950	Forvaltning av statleg eigarskap:	
	96 Sal av aksjar, blir auka med	6 013 834 000
	frå kr 150 000 000 til kr 6 163 834 000	
3952	Investinor AS:	
	50 Tilbakeført kapital, preså Kornfond m.m., blir auka med	53 300 000
	frå kr 23 200 000 til kr 76 500 000	
	90 Tilbakeført kapital, så Kornfond, blir auka med	116 500 000
	frå kr 102 600 000 til kr 219 100 000	
3955	Equinor ASA:	
(NY)	96 Sal av aksjar, blir løyvd med	42 800 640 000
5325	Innovasjon Noreg:	
	53 Tilbakeføring av unytta tiltakspakkemidler, blir auka med	2 300 000
	frå kr 200 839 000 til kr 203 139 000	
(NY)	71 Tilbakeføring av omstillingsmidlar, blir løyvd med	80 000
	90 Avdrag på utestående fordringar, blir redusert med	1 200 000 000
	frå kr 63 000 000 000 til kr 61 800 000 000	
5329	Eksportkredittordninga:	
	70 Gebyr m.m., blir auka med	5 000 000
	frå kr 20 000 000 til kr 25 000 000	
	90 Avdrag på utestående fordringar, blir auka med	2 600 000 000
	frå kr 5 400 000 000 til kr 8 000 000 000	
5460	Eksportfinansiering Noreg:	
	90 Avdrag på lån knytt til bruk av trekkfullmakt under Alminneleg garantiordning, blir auka med	360 000 000
	frå kr 2 600 000 000 til kr 2 960 000 000	
5609	Renter frå Norwegian Air Shuttle ASA:	
(NY)	80 Renter, blir løyvd med	96 000 000
5613	Renter frå Siva SF:	
	80 Renter, blir auka med	3 500 000
	frå kr 11 200 000 til kr 14 700 000	
5614	Renter under Eksportfinansiering Noreg:	
	80 Renter frå lån til Alminneleg garantiordning, blir redusert med	38 500 000
	frå kr 72 000 000 til kr 33 500 000	
	81 Renter frå Norwegian Air Shuttle ASA, blir redusert med	96 000 000
	frå kr 96 000 000 til kr 0	
5625	Renter og utbytte frå Innovasjon Norge:	
	80 Renter på lån frå statskassa, blir redusert med	30 000 000
	frå kr 740 000 000 til kr 710 000 000	
5629	Renter frå eksportkredittordninga:	
	80 Renter, blir auka med	80 000 000
	frå kr 860 000 000 til kr 940 000 000	

Kap. Post	Formål	Kroner
5656	Aksjar under Nærings- og fiskeridepartementet si forvaltning:	
85	Utbyte, blir auka med.....	660 000 000
	frå kr 32 694 400 000 til kr 33 354 400 000	
5685	Aksjar i Equinor ASA:	
85	Utbyte, blir redusert med.....	1 423 800 000
	frå kr 63 380 500 000 til kr 61 956 700 000	

II

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykkjer i at stikkordet «kan overførast» føyast til:

1. kap. 919 Ymse fiskeriføremål, post 60 Tilskot til kommunar og fylkeskommunar.
2. kap. 950 Forvaltning av statleg eigarskap, post 96 Aksjar.

III

Meirinntektsfullmakt og fullmakt til å kunne utbetale i 2025

Stortinget gjer samtykke til at Nærings- og fiskeridepartementet i 2024 kan overskride løyvinga under kap. 919 Ymse fiskeriføremål, post 60 Tilskot til kommunar og fylkeskommunar mot 55 pst. av meirinntekter under kap. 3917 Fiskeridirektoratet, post 13 Inntekter frå sal av løyve til oppdrett i samband med tildeling av oppdrettsløyve. Tilsvarende skal eventuelle mindreinntekter under kap. 3917 post 13 innebere at utbetalningar under kap. 919 post 60 reduserast høvesvis med 55 pst. Vidare skal 55 pst. av meirinntekter som ikkje blir utbetalt i 2024, kunne bli utbetalt i 2025.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

A.

Rammeområde 4**(Utenriks)**

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	4 857 100 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	11 979 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	111 979 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 347 000	

IV

Fullmakt til postering på mellomværet med statskassa

Stortinget samtykkjer i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2024 kan gi Eksportfinansiering Noreg fullmakt til å føre inntekter frå garantiordningane mot mellomværet med statskassa. Mellomværet blir utlikna i påfølgjande periode når inntektene blir overført til dei enkelte garantiordningane.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 7, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2025, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025))

Presidenten: Presidenten vil i forbindelse med voteringen i saken vise til partienes innlegg og stemmeforklaringer under debatten og videre til at partienes primærstandpunkt går fram av finansinnstillingen.

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet.....	156 000	
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter.....	57 307 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter.....	8 559 000	
105		Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner		
	1	Driftsutgifter.....	60 000 000	
115		Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, kan overføres, kan nyttes under post 70	10 606 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, kan overføres, kan nyttes under post 71	14 658 000	
	70	Kultur- og informasjonsformål, kan overføres, kan nyttes under post 21	38 571 000	
	71	Næringsfremme, kan overføres, kan nyttes under post 22.....	15 382 000	
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidrag.....	1 596 300 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, kan overføres.....	295 000 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, kan overføres.....	334 000 000	
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73	103 526 000	
	70	Nordområdene og Antarktis, kan overføres, kan nyttes under post 21	54 630 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, kan overføres, kan nyttes under post 21	7 300 000	
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., kan overføres, kan nyttes under post 21	44 390 000	
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., kan overføres, kan nyttes under post 21	10 943 000	
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.....	24 372 000	
	75	Fredsorganisasjoner.....	10 000 000	
	76	Russland, kan overføres, kan nyttes under post 21	33 600 000	
	77	Norges forskningsråd – utenriksområdet, kan overføres	50 766 000	
	78	Initiativ om humanitære konsekvenser av kjernevåpen	15 000 000	
140		Utenriksdepartementet		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	95 083 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter.....	419 283 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	29 480 000	
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)		
	1	Driftsutgifter.....	71 411 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	13 000 000	
	70	Uttekslingsordninger, kan overføres	153 477 000	
	71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner, kan overføres.....	75 000 000	
150		Humanitær bistand		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, kan overføres	4 336 481 000	
	71	Verdens matvareprogram (WFP).....	430 000 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70 Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	395 260 000	
	71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	132 060 000	
	73 FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	238 138 000	
	74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	405 220 000	
152	Menneskerettigheter		
	70 Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	671 617 000	
	71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000 000	
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn		
	70 Flyktninger og internt fordrevne, <i>kan overføres</i>	1 000 000 000	
	71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000 000	
	72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i>	429 504 000	
159	Regionbevilgninger		
	70 Midtøsten, <i>kan overføres</i>	669 311 000	
	71 Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	423 817 000	
	72 Afghanistan, <i>kan overføres</i>	351 241 000	
	73 Ukraina og naboland, <i>kan overføres</i>	12 440 500 000	
	75 Afrika, <i>kan overføres</i>	2 214 022 000	
	76 Asia, <i>kan overføres</i>	436 503 000	
	77 Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	158 432 000	
160	Helse		
	70 Helse, <i>kan overføres</i>	3 617 881 000	
	71 Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000	
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner		
	70 Utdanning, <i>kan overføres</i>	846 798 000	
	71 Forskning, <i>kan overføres</i>	67 196 000	
	73 Styresett og offentlige institusjoner, <i>kan overføres</i>	529 723 000	
	74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet, <i>kan overføres</i>	202 650 000	
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi		
	70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	134 536 000	
	71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	2 127 966 000	
	72 Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 019 358 000	
	75 Norfund – risikokapital	438 288 000	
	76 Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital	250 000 000	
163	Klima, miljø og hav		
	70 Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 843 811 000	
	71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forurensning, <i>kan overføres</i>	282 100 000	
164	Likestilling		
	70 Likestilling, <i>kan overføres</i>	233 319 000	
	71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	100 300 000	
	72 FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000	
170	Sivilt samfunn		
	70 Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 570 665 000	
171	FNs utviklingsarbeid		
	70 FNs utviklingsprogram (UNDP)	454 400 000	
	71 FNs barnefond (UNICEF)	480 600 000	
	73 FN og multilateralt samarbeid, <i>kan overføres</i>	11 200 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette		
	70 Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 415 109 000	
	71 Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	1 103 100 000	
	72 Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	43 400 000	
	73 gjeldsslette, <i>kan overføres</i>	407 080 000	
179	Flyktningtiltak i Norge		
	21 Spesielle driftsutgifter.....	4 106 133 000	
480	Svalbardbudsjettet		
	50 Tilskudd.....	477 050 000	
481	Samfunnet Jan Mayen		
	1 Driftsutgifter	62 678 000	
Totale utgifter			57 833 752 000
Inntekter			
3100	Utenriksdepartementet		
	1 Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	32 185 000	
	2 Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene.....	274 000 000	
	5 Refusjon spesialutsendinger mv.	45 040 000	
3481	Samfunnet Jan Mayen		
	1 Refusjoner og andre inntekter.....	7 408 000	
Totale inntekter			358 633 000

II

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan:

1. overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021, og post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, med en samlet øvre ramme på 62,9 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.

- overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 70 Verdensbanken med inntil 7 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
- overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 71 Regionale banker og fond med inntil 25 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
- overskride bevilgningen under kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland angående kapitaløkningene i Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) og Europarådets utviklingsbank (CEB) med inntil 16 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

IV

Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021	1 154 mill. kroner
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021	1 043 mill. kroner
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	77	Norges forskningsråd – utenriksområdet	219,5 mill. kroner
159		Regionbevilgninger	
	75	Afrika	35 mill. kroner
161		Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	
	74	Norges forskningsråd – utviklingsområdet	709,9 mill. kroner
162		Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72	Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til Vaksinekoalisjonen CEPI med inntil 1 000 mill. kroner samlet i perioden 2022–2026 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
3. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Vaksinekoalisjonen CEPI.
4. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis arbeid i perioden 2021–2025.
5. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 1 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis covid-19-innsats.
6. tilskudd til Education Cannot Wait (ECW) for utdanning i krise og konflikt med inntil 500 mill. kroner samlet, fordelt på 380 mill. kroner under kap. 161 Utdanning, forskning og offentlige institusjoner, post 70 Utdanning i perioden 2023–2026 og 120 mill. kroner under kap. 150 Humanitær bistand, post 70 Nødhjelp og humanitær bistand i perioden 2023–2025.
7. tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) med inntil 3 200 mill. kroner i perioden 2024–2027 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2025 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2025 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldsslette for utvikling innenfor den resterende ramme på 829 mill. kroner under Eksportfinansiering Norges (Eksfin) gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Det internasjonale pengefondet (IMF), Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Det internasjonale fond for

jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.

6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Vaksinekoalisjonen CEPI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finansieringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, mat-systemer og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 162 Næringsutvikling, mat-systemer og fornybar energi, post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, post 72 Fornybar energi og kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima og post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns-, egenkapital- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmottaker.
12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XI

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med fondspåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XII

Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den 13. kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD-13) med et bidrag på inntil 972 mill. kroner for perioden 2025–2027, innbetalt i tre bidrag på 324 mill. kroner

per år. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.

2. Norge deltar i den syvende generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av UA 56,78 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889,52 mill. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning i 2020. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.
3. Norge deltar i den 14. påfyllingen av giverlandsbidraget til Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Asiafondet (ADF-14), med et bidrag på til sammen inntil 262,15 mill. kroner for perioden 2025–2028, innbetalt i fire like årlige beløp. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 71 Regionale banker og fond.
4. Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Nordisk utviklingsfond (Nordic Development Fund, NDF) med totalt 97,3 mill. euro, innbetalt i ti årlige bidrag tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet, for perioden 2022–2031.
5. Norge deltar i kapitaløkningen til Europarådets utviklingsbank (CEB) med 15,3 mill. euro, gjennom innbetaling av 7,7 mill. euro i 2024 og 3,8 mill. euro i hhv. 2025 og 2026. Innbetalingene belastes kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i CEB med 38,9 mill. euro. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innskudd til kapitaløkningen i 2024.
6. Norge deltar i kapitaløkningen til Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) med 50,42 mill. euro, innbetalt i fem like årlige bidrag i perioden 2025–2029. Innbetalingene belastes kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland.
7. Norge deltar i kapitalpåfylling av IDB Invest, Den interamerikanske utviklingsbankens privatsektorarm, med totalt 19,488 mill. USD for perioden 2025–2031.
8. Norge deltar i en generell garantikapitaløkning i Afrikabanken med et nivå som tilsvarer en økning i den norske statsgarantien på UA 996,18 mill. (UA til-

svarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR). Garantiøkningen blir utløst ved avtaleinngåelse.

XIII

Det internasjonale gjeldssletteinitiativet (MDRI)

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med den 16. påfyllingen av AfDF for perioden 2023–2025, i Det internasjonale gjeldssletteinitiativet (MDRI), med et bidrag på til sammen 373,7 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 73 Gjeldsslette.
2. Norge deltar i forbindelse med kapitalpåfyllingen i det internasjonale utviklingsfondet (IDA 20) for perioden 2023–2025, i det internasjonale gjeldssletteinitiativet, Multilateral Debt Relief Initiative (MDRI) med til sammen 691,8 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldsslette, post 73 Gjeldsslette.

XIV

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan:

1. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværendet med statskassen.
2. føre utbetalinger knyttet til refunderbart depositum for utenriksstasjonenes leide eiendommer og refunderbart depositum ved opptak til skole eller barnehage i utlandet som dekkes av arbeidsgiver mot mellomværendet med statskassen. Fullmakten gis for inntil 50 mill. kroner for Utenriksdepartementets totale føringer av depositum, for å ta høyde for pris- og kurssvingninger i stedlige markeder.

XV

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2025 kan gi Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) fullmakt til å gi tilsagn om nye statsgarantier for inntil 5 mrd. kroner til fornybarinvesteringer i utviklingsland.

XVI

Nansen-programmet for Ukraina

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet kan pådra forpliktelser om sivil og militær støtte gjennom Nansen-programmet for Ukraina innenfor en samlet ramme på 154,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030.

XVII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 481 post 1	kap. 3481 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Svalbardbudsjettet, post 50 Tilskudd, knyttet til inngåelse av ny avtale om leie av tjenestefartøy for Sysselmes-teren på Svalbard med virkning fra 2026 til og med 2030. Samlede forpliktelser/utbetalinger kan ikke overskride en ramme på 425,3 mill. kroner (2026-kroner).

Presidenten: Fremskrittspartiet og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

XVIII

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsde-
partementet i 2025 kan pådra staten forpliktelser ut-
over budsjettåret i Svalbardbudsjettet, jf. kap. 480

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 82 mot 15
stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.13.35)

Videre var innstilt:

B.

Rammeområde 8**(Forsvar)**

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	903 556 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	160 423 000	
	22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	472 879 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	6 620 000	
	52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	6 008 000	
	53	Risikokapital, NATO innovasjonsfond.....	13 590 000	
	60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	2 980 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	94 995 000	
	72	Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	64 994 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	160 744 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 943 649 000	
	79	Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under</i> <i>kap. 1710 post 1 og 47, kap. 1720 post 1 og kap. 1760</i> <i>post 1 og 45</i>	17 006 150 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 400 174 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	5 892 441 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	352 701 000	
1720		Forsvaret		
	1	Driftsutgifter.....	46 539 225 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	49 500 000	
1730		Forsvarshistorisk museum		
	1	Driftsutgifter.....	176 113 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	2 575 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter.....	4 299 296 000	
1740		Statens graderte plattformtjenester		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	608 387 000	
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	2 549 575 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	256 733 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	34 476 213 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	348 396 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	607 429 000	
Totale utgifter				125 045 346 000

Inntekter

4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter.....	13 245 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter.....	6 246 013 000	
	47	Salg av eiendom	97 690 000	
4720		Forsvaret		
	1	Driftsinntekter.....	1 042 384 000	
4730		Forsvarshistorisk museum		
	1	Driftsinntekter.....	12 500 000	
4740		Statens graderte plattformtjenester		
	1	Driftsinntekter.....	212 776 000	
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsinntekter.....	36 324 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 592 839 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	650 000 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter.....	482 425 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter.....	500 000	
Totale inntekter				10 386 696 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- a. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- b. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større

anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kapittel 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsutgifter	34 mill. kroner
1720	Forsvaret	
	1 Driftsutgifter	14 650 mill. kroner
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1 Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	370 mill. kroner
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	143 820 mill. kroner
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	870 mill. kroner
1791	Redningshelikoptertjenesten	
	1 Driftsutgifter	60 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitt bevilgning, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1700	Forsvarsdepartementet	
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd	238 mill. kroner
	73 Forskning og utvikling	380 mill. kroner
	78 Norges tilskudd til NATO og internasjonale driftsbudsjetter	120 mill. kroner

V

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan:

1. starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
7621 Bakkebasert luftvern	4 630 mill. kroner

og endre omfang og kostnadsramme for følgende investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
2559 Landbasert transportstøtte	3 164 mill. kroner
6192 Oppgradering av luftvernmissil til FN klasse fregatter	4 405 mill. kroner
Program felles IKT-tjenester i departementsfellesskapet, endringstrinn 1, 2 og 3	2 242 mill. kroner

2. Fullmaktene under punkt 1 gjelder også forpliktelses som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektene. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammene i senere år.
3. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2024–2025), herunder endrede kostnadsrammer.
4. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner.
5. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 500 mill. kroner.
6. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2024–2025).
7. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
8. igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
9. inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VI

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter og kapittel

4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VII

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2025 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2024–2025).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluftsf- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms-kategorier:
 - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner

- b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
 - d. kontorer og lignende
 - e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2025 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kapittel 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kapitler 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kapittel 481.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

På statsbudsjettet for 2025 bevilges under:

Kap. Post	Svalbardbudsjettet	Per post	Sum kap.
Utgifter			
1	Tilskudd til Svalbard kirke		
70	Tilskudd til Svalbard kirke.....	6 230 000	6 230 000
3	Tilskudd til Longyearbyen lokalstyre		
50	Tilskudd til Longyearbyen lokalstyre	281 669 600	281 669 600
4	Tilskudd til Svalbard Museum		
70	Tilskudd til Svalbard Museum	15 470 000	15 470 000
5	Sysselmesteren (jf. kap. 3005)		
1	Driftsutgifter	95 500 000	95 500 000
6	Sysselmesterens transporttjeneste (jf. kap. 3006)		
1	Driftsutgifter	266 198 900	266 198 900

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2025 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

XII

Militær støtte til Ukraina

Stortinget samtykker til at Forsvarsdepartementet i 2025, innenfor rammen av Nansen-programmet, kan foreta donasjoner av materiell fra forsvarssektoren som anses som særlig viktig for Ukrainas forsvarskamp. Helhetlige vurderinger av konsekvensene for Forsvarets operative evne og nasjonal beredskap skal ligge til grunn for regjeringens beslutninger om slike donasjoner. Innenfor gjeldende samtykke skal beslutninger om donasjoner fra forsvarssektoren ikke gå ut over en tilstrekkelig nasjonal responsevne.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 92 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.13.57)

Votering i sak nr. 8, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om svalbardbudsjettet 2025 (Innst. 17 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2024–2025))

Kap. Post	Svalbardbudsjettet	Per post	Sum kap.
7	Tilfeldige utgifter		
	30 Skred- og boligtiltak, <i>kan overføres</i>	0	
	70 Diverse tilskudd	0	0
9	Kulturminnetiltak (jf. kap. 3009)		
	1 Driftsutgifter	2 490 000	2 490 000
11	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard		
	1 Driftsutgifter	2 540 000	2 540 000
17	Norsk Polarinstittutt – refusjon		
	50 Refusjon	4 250 000	4 250 000
18	Navigasjonsinnretninger		
	1 Drift og vedlikehold	4 250 000	
	30 Nyanlegg og større vedlikehold, aerolykter og maritime fyr.....	500 000	4 750 000
19	Meteorologisk institutt – husleie Bjørnøya og Hopen		
	1 Driftsutgifter	8 400 000	8 400 000
20	Statsbygg, Svalbard		
	1 Driftsutgifter	2 500 000	2 500 000
22	Skattekontoret, Svalbard (jf. kap. 3022)		
	1 Driftsutgifter	7 340 000	7 340 000
	Sum svalbardbudsjettet		
	Sum departementets utgifter	697 338 500	697 338 500
Inntekter			
3005	Sysselmasteren (jf. kap. 5)		
	1 Diverse inntekter	300 000	
	2 Refusjoner m.m.	3 000 000	3 300 000
3006	Sysselmasterens transporttjeneste (jf. kap. 6)		
	1 Leieinntekter fra private	0	
	2 Refusjoner fra det offentlige	500 000	500 000
3009	Kulturminnetiltak (jf. kap. 9)		
	1 Diverse inntekter	0	0
3022	Skattekontoret, Svalbard (jf. kap. 22)		
	1 Diverse inntekter	270 000	270 000
3030	Skatter og avgifter		
	70 Skatter m.m.	215 000 000	
	71 Utførselsavgift	800 000	
	72 Utmålsgebyr, årsavgift	418 500	216 218 500
3035	Tilskudd fra statsbudsjettet		
	50 Tilskudd	477 000 000	477 000 000
	Sum svalbardbudsjettet		
	Sum departementets inntekter	697 288 500	697 288 500

Forslag til vedtak om formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2025

II

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld utskriving av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2025 etter føresegnene i *lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard*. Vedtaket

gjeld òg som grunnlag for utskriving av forskot på skatt for inntektsåret 2025, jf. *svalbardskattelova* § 5-1.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

a) Personleg skattepliktig og dødsbu:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlan-

det for formuesskatt til staten og kommunane (maksimumssats).

- b) Selskap og samanslutningar som nemnde i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritekne etter skattelova kap. 2:

Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagd ved lønnstrekk etter svals-bardskattelova § 3-1:
Låg sats: 8 pst.
Høg sats: 22 pst.
- b) 22 pst. av den delen av selskapsoverskot som er høgare enn 15 mill. kroner, og som overstig summen av
- 10 gonger kostnadene til lønn som blir skattlagd ved lønnstrekk
 - 0,20 gonger skattemessig verdi av anlegg, fast eigedom og annan realkapital som er på Svalbard ved utgangen av inntektsåret
- c) Anna inntekt: 16 pst.
Personlege skattytarar skal ha eit frådrag i alminnelig inntekt som er omfatta av bokstav c, på 20 000 kroner.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt skal formue og inntekt rundast nedover til nærmaste heile krone.

§ 5 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svals-bardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Aksjonær i utlandet

Skatt på utbytte m.m. etter skattelova § 10-13, jf. svals-bardskattelova § 3-2, er fastsett til 20 pst.

§ 7 Inntekt etter svals-bardskattelova § 6-3

For inntekt som blir skattlagd etter svals-bardskattelova § 6-3, skal satsen vere 8 pst.

Forslag til vedtak om meirinnteftsfullmakt for budsjetterterminen 2025

III

Meirinnteftsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2025 kan overskride løyvinga på

1. kap. 5 post 1, tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3005 post 2

2. kap. 6 post 1, tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3006 post 2
3. kap. 9 post 1, tilsvarende inntekter utover vedteke budsjett på kap. 3009 post 1

Forslag til vedtak om meirinnteftsfullmakt for budsjetterterminen 2025

IV

Meirinnteftsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Finansdepartementet i 2025 kan overskride løyvinga på kap. 22 post 1, tilsvarende inntekter på kap. 3022 post 1.

Forslag til vedtak om avgift av kol som blir utført frå Svalbard, for budsjetterterminen 2025

V

For budsjetterterminen 2025 skal det svarast avgift til statskassa av kol som blir utført frå Svalbard, etter dei følgjande satsane:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 9, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Utanriksdepartementet (Innst. 82 S (2024–2025), jf. Prop. 24 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Morten Wold på vegne av Framskrittspartiet
 - forslag nr. 2, fra Guri Melby på vegne av Venstre
- Det voteres over forslag nr. 2, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sette av inntil 300 mill. kroner av den humanitære støtten til Ukraina til HMM Helsehjelp Ukraina og andre private initiativ.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

(Voteringsutskrift kl. 20.14.44)

Forslaget fra Venstre ble med 92 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i> , reduseres med	378 000 000
		fra kr 1 584 500 000 til kr 1 206 500 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i> , reduseres med	505 000 000
		fra kr 2 018 000 000 til kr 1 513 000 000	
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i> , reduseres med	4 000 000
		fra kr 142 860 000 til kr 138 860 000	
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i> , reduseres med	50 000 000
		fra kr 298 138 000 til kr 248 138 000	
153		Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	
	72	Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, <i>kan overføres</i> , reduseres med	85 000 000
		fra kr 719 504 000 til kr 634 504 000	
159		Regionbevilgninger	
	70	Midtøsten, <i>kan overføres</i> , reduseres med	102 000 000
		fra kr 621 311 000 til kr 519 311 000	
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i> , reduseres med	50 000 000
		fra kr 401 241 000 til kr 351 241 000	
	75	Afrika, <i>kan overføres</i> , reduseres med	80 000 000
		fra kr 2 517 022 000 til kr 2 437 022 000	
161		Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	
	73	Styresett og offentlige institusjoner, <i>kan overføres</i> , reduseres med	39 000 000
		fra kr 526 423 000 til kr 487 423 000	
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i> , reduseres med	40 000 000
		fra kr 229 536 000 til kr 189 536 000	
	72	Fornybar energi, <i>kan overføres</i> , reduseres med	100 000 000
		fra kr 744 358 000 til kr 644 358 000	
163		Klima, miljø og hav	
	70	Miljø og klima, <i>kan overføres</i> , reduseres med	150 000 000
		fra kr 1 780 571 000 til kr 1 630 571 000»	

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.59)

Presidenten: Systemet har hengt seg opp, og vi må derfor ta de resterende voteringene manuelt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
100		Utanriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 140 post 1</i> , blir auka med.....	20 978 000
		frå kr 2 834 270 000 til kr 2 855 248 000	
	90	Lån til norske borgarar i utlandet, blir auka med.....	1 900 000
		frå kr 450 000 til kr 2 350 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med	3 000 000
		frå kr 8 255 000 til kr 5 255 000	
116		Internasjonale organisasjonar	
	70	Pliktige bidrag, blir redusert med.....	37 400 000
		frå kr 1 535 040 000 til kr 1 497 640 000	
117		EØS-finansieringsordningane	
	77	EØS-finansieringsordninga 2014–2021, <i>kan overførast</i> , blir auka med.....	378 000 000
		frå kr 1 206 500 000 til kr 1 584 500 000	
	78	Den norske finansieringsordninga 2014–2021, <i>kan overførast</i> , blir auka med.	505 000 000
		frå kr 1 513 000 000 til kr 2 018 000 000	
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	70	Nordområdene, Russland og atomsikkerhet, <i>kan overførast, kan nyttas under post 21</i> , blir auka med.....	5 000 000
		frå kr 74 634 000 til kr 79 634 000	
140		Utanriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 100 post 1</i> , blir auka med.....	17 213 000
		frå kr 1 961 595 000 til kr 1 978 808 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	7 050 000
		frå kr 387 226 000 til kr 394 276 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir redusert med.....	2 600 000
		frå kr 40 925 000 til kr 38 325 000	
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	3 563 000
		frå kr 59 434 000 til kr 62 997 000	
150		Humanitær bistand	
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overførast</i> , blir auka med.....	215 000 000
		frå kr 4 401 289 000 til kr 4 616 289 000	
151		Fred, tryggleik og globalt samarbeid	
	71	Globale sikkerheitsspørsmål og nedrusting, <i>kan overførast</i> , blir auka med.....	4 000 000
		frå kr 138 860 000 til kr 142 860 000	
	73	FN og globale utfordringar, <i>kan overførast</i> , blir auka med.....	50 000 000
		frå kr 248 138 000 til kr 298 138 000	
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjonar m.m., <i>kan overførast</i> , blir redusert med.....	13 488 000
		frå kr 403 050 000 til kr 389 562 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
153		Flyktninger, fordrivne og vertssamfunn	
	72	Berekraftige løysingar og vertssamfunn, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 634 504 000 til kr 719 504 000	85 000 000
159		Regionløyvingar	
	70	Midtausten, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 519 311 000 til kr 621 311 000	102 000 000
	72	Afghanistan, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 351 241 000 til kr 401 241 000	50 000 000
	73	Ukraina og naboland, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 8 448 200 000 til kr 9 698 200 000	1 250 000 000
	75	Afrika, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 2 437 022 000 til kr 2 517 022 000	80 000 000
	76	Asia, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 476 503 000 til kr 488 503 000	12 000 000
	77	Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 176 432 000 til kr 188 132 000	11 700 000
160		Helse	
	70	Helse, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 3 595 797 000 til kr 3 695 797 000	100 000 000
161		Utdanning, forskning og offentlege institusjonar	
	50	Noregs forskingsråd – utviklingsområdet, blir redusert med..... frå kr 199 650 000 til kr 192 150 000	7 500 000
	70	Utdanning, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 921 798 000 til kr 1 021 798 000	100 000 000
	73	Styresett og offentlege institusjonar, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 487 423 000 til kr 526 423 000	39 000 000
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70	Berekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 189 536 000 til kr 229 536 000	40 000 000
	71	Matsikkerheit, fisk og landbruk, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 1 797 966 000 til kr 1 823 849 000	25 883 000
	72	Fornybar energi, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 644 358 000 til kr 744 358 000	100 000 000
	77	Norfund – Ukraina risikokapital, blir løyvd med.....	125 000 000
	(NY)		
	97	Norfund – Ukraina kapitalinnskott, blir løyvd med.....	125 000 000
	(NY)		
163		Klima, miljø og hav	
	70	Miljø og klima, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 1 630 571 000 til kr 1 780 571 000	150 000 000
179		Flyktningtiltak i Noreg	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med..... frå kr 4 940 842 000 til kr 4 012 247 000	928 595 000
Inntekter			
3100		Utanriksdepartementet	
	2	Gebyr for utlendingssakar ved utanriksstasjonane, blir auka med..... frå kr 223 366 000 til kr 236 366 000	13 000 000

Kap.	Post Formål	Kroner
	90 Tilbakebetaling av naudlån frå utlandet, blir auka med..... frå kr 450 000 til kr 2 250 000	1 800 000

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 86 mot 11 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 20.24.00)

Votering i sak nr. 10, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Forsvarsdepartementet (Innst. 84 S (2024–2025), jf. Prop. 19 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Guri Melby satt fram et forslag på vegne av Venstre. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post Føremål	Kroner
1700	Forsvarsdepartementet	
	79 Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710 post 1 og 47, kap. 1720 post 1 og kap. 1760 post 1 og 45</i> , økes med..... fra kr 8 025 750 000 til kr 59 553 876 000»	51 528 126 000

V o t e r i n g:

Forslaget fra Venstre ble med 93 mot 4 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 20.24.48)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

I statsbudsjettet for 2024 vert det gjort følgende endringer:

Kap.	Post Formål	Kroner
Utgifter		
1700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsutgifter, vert auka med..... frå kr 745 166 000 til kr 817 921 000	72 755 000
	22 IKT-verksemd, <i>kan overførast</i> , vert redusert med..... frå kr 829 224 000 til kr 789 615 000	39 609 000
	43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overførast</i> , vert redusert med..... frå kr 4 202 000 til kr 1 202 000	3 000 000
	71 Overføring til andre, <i>kan overførast</i> , vert auka med..... frå kr 88 967 000 til kr 97 247 000	8 280 000
	78 Noregs tilskot til NATO sitt og internasjonale driftsbudsjett, <i>kan overførast</i> , vert redusert med..... frå kr 2 106 830 000 til kr 1 973 830 000	133 000 000

Kap.	Post Formål	Kroner
	79 Militær støtte til Ukraina, <i>kan overførast, kan nyttast under kap. 1710, post 1 og 47, kap. 1720, post 1 og kap. 1760, post 1 og 45, vert auka med</i>	1 528 126 000
	frå kr 8 025 750 000 til kr 9 553 876 000	
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1 Driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , vert auka med	824 590 000
	frå kr 6 349 537 000 til kr 7 174 127 000	
	47 Nybygg og nyanlegg, <i>kan overførast</i> , vert auka med.....	1 000 000
	frå kr 5 403 901 000 til kr 5 404 901 000	
1720	Forsvaret	
	1 Driftsutgifter, vert auka med.....	986 177 000
	frå kr 42 690 073 000 til kr 43 676 250 000	
1735	Etterretningstenesta	
	21 Spesielle driftsutgifter, vert auka med	67 337 000
	frå kr 3 339 683 000 til kr 3 407 020 000	
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffingar og vedlikehald	
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 1760, post 45</i> , vert auka med.....	68 340 000
	frå kr 2 581 744 000 til kr 2 650 084 000	
	45 Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , vert auka med.....	2 072 185 000
	frå kr 29 645 994 000 til kr 31 718 179 000	
	48 Fellesfinansierte investeringar, fellesfinansiert del, <i>kan overførast</i> , vert redusert med	95 400 000
	frå kr 645 400 000 til kr 550 000 000	
	75 Fellesfinansierte investeringar, Noregs tilskot til NATO sitt investeringsprogram for tryggleik, <i>kan overførast, kan nyttast under kap. 1760, post 44</i> , vert redusert med.....	37 440 000
	frå kr 238 165 000 til kr 200 725 000	
1791	Redningshelikoptertenesta	
	1 Driftsutgifter, vert auka med.....	43 878 000
	frå kr 672 580 000 til kr 716 458 000	
Inntekter		
4700	Forsvarsdepartementet	
	1 Driftsinntekter, vert auka med.....	6 550 000
	frå kr 10 352 000 til kr 16 902 000	
	85 Aksjeutbytte, vert auka med.....	25 000 000
	frå kr 0 til kr 25 000 000	
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1 Driftsinntekter, vert auka med.....	803 000 000
	frå kr 4 948 606 000 til kr 5 751 606 000	
4720	Forsvaret	
	1 Driftsinntekter, vert redusert med	370 000 000
	frå kr 1 444 465 000 til kr 1 074 465 000	
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffingar og vedlikehald	
	1 Driftsinntekter, vert auka med	17 101 000
	frå kr 128 994 000 til kr 146 095 000	
	45 Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, inntekter, vert auka med.....	108 704 000
	frå kr 1 150 463 000 til kr 1 259 167 000	
	48 Fellesfinansierte investeringar, inntekter, vert auka med.....	209 856 000
	frå kr 700 400 000 til kr 910 256 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
4791		Redningshelikoptertenesta	
	1	Driftsinntekter, vert auka med	34 000 000
		frå kr 561 457 000 til kr 595 457 000	

II
Tilsegnfullmakter

slik at samla ramme for nye tilsegn og gamalt ansvar
ikkje overstig følgande beløp:

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i
2024 kan gi tilsegn om tilskot ut over gitt løyving, men

Kap.	Post	Føremål	Kroner
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forsking og utvikling	419 000 000
	78	Noregs tilskot til NATO og internasjonale driftsbudsjett.....	81 000 000

III
Utbetaling av tilskot

Stortinget samtykker til at Forsvarsdepartementet i
2024 får unntak frå føresetnadane i stortingsvedtak av
8. november 1984 om utbetaling av gjevne løyvingar på
følgande måte:

Utbetalinger av tilskot i samband med den militære
støtta i Nansen-programmet som vert kanalisert via, og
vert forvalta av, USA, Storbritannia, Tsjekkia, Tyskland,
Luxembourg, EU eller NATO kan gjerast i samsvar med
avtale eller regelverk for det einskilde fond eller interna-
sjonale finansieringsmekanismer.

IV
Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet
kan bestilla og pådra staten forpliktingar utover bud-
sjettåret for å gjennomføra prosjektet Sikker teknisk in-
frastruktur innanfor ei kostnadsramme på 2 445,0 mill.
kroner, i prisenivå per 1. juli 2025.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 11, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsde-
partementet (Innst. 80 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), kap. 480 og 481)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd, blir redusert med	15 500 000
		frå kr 591 548 000 til kr 576 048 000	
481		Samfunnet Jan Mayen	
	01	Driftsutgifter, blir auka med	745 000
		frå kr 61 175 000 til kr 61 920 000	

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 12, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 98 S (2024–2025), jf. Prop. 18 S (2024–2025), unntatt kap. 480, 481, 490, 491 og 3490)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
61		Høyesterett	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 410 post 1 og kap. 411 post 1, blir auka med.....	1 444 000
		frå kr 142 006 000 til kr 143 450 000	
400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	9 012 000
		frå kr 513 882 000 til kr 522 894 000	
	70	Overføringer til private, blir redusert med.....	10 100 000
		frå kr 20 014 000 til kr 9 914 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner, blir auka med.....	1 500 000
		frå kr 20 799 000 til kr 22 299 000	
410		Domstolene	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 61 post 1 og kap. 411 post 1, blir auka med.....	27 793 000
		frå kr 3 303 739 000 til kr 3 331 532 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med.....	2 544 000
		frå kr 107 544 000 til kr 105 000 000	
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, kan overførast, blir redusert med.....	1 680 000
		frå kr 3 180 000 til kr 1 500 000	
411		Domstoladministrasjonen	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 61 post 1 og kap. 410 post 1, blir auka med.....	1 602 000
		frå kr 89 894 000 til kr 91 496 000	
414		Forliksråd og andre domsutgifter	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	4 267 000
		frå kr 356 487 000 til kr 360 754 000	
430		Kriminalomsorgen	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 431 post 1, blir auka med	109 494 000
		frå kr 5 611 637 000 til kr 5 721 131 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overførast, blir auka med.....	36 500 000
		frå kr 82 551 000 til kr 119 051 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overførast, blir redusert med.....	19 500 000
		frå kr 133 720 000 til kr 114 220 000	
431		Kriminalomsorgsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 430 post 1, blir auka med	2 713 000
		frå kr 161 980 000 til kr 164 693 000	

Kap.	Post Formål	Kroner
432	Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 238 391 000 til kr 253 278 000	14 887 000
433	Konfliktrådet	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 161 378 000 til kr 165 371 000	3 993 000
440	Politiet	
	1 Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 441, post 1 og kap. 443, post 1, blir auka med..... frå kr 23 033 338 000 til kr 23 369 345 000	336 007 000
	22 Søk etter antatt omkomne, kan overførast, blir redusert med frå kr 7 306 000 til kr 5 000 000	2 306 000
	25 Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning, blir redusert med frå kr 240 958 000 til kr 210 958 000	30 000 000
	48 Tildeling fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, kan overførast, blir auka med..... frå kr 164 110 000 til kr 165 577 000	1 467 000
	73 Internasjonale forpliktelser, mv., kan overførast, blir auka med..... frå kr 713 041 000 til kr 1 045 041 000	332 000 000
	74 Midlertidig destruksjonspant for enkelte typer halvautomatiske rifler, blir redusert med frå kr 6 000 000 til kr 4 000 000	2 000 000
441	Politidirektoratet	
	1 Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 440 post 1, blir auka med frå kr 374 034 000 til kr 386 794 000	12 760 000
442	Politihøgskolen	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 689 859 000 til kr 711 331 000	21 472 000
443	Påtalemyndigheten i politiet	
	1 Driftsutgifter, kan nyttast under kap. 440 post 1, blir auka med frå kr 1 588 500 000 til kr 1 630 588 000	42 088 000
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 623 022 000 til kr 1 679 136 000	56 114 000
445	Den høyere påtalemyndighet	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 387 457 000 til kr 395 406 000	7 949 000
446	Den militære påtalemyndighet	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 5 514 000 til kr 5 609 000	95 000
448	Grensekommissæren	
	1 Driftsutgifter, blir auka med frå kr 6 418 000 til kr 7 313 000	895 000
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	1 Driftsutgifter, blir redusert med frå kr 1 571 994 000 til kr 1 569 891 000	2 103 000
	22 Spesielle driftsutgifter – Nødnett, kan overførast, blir auka med..... frå kr 561 410 000 til kr 601 410 000	40 000 000
	23 Variable utgifter EUs ordning for sivil beredskap, blir auka med.....	10 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 50 000 000 til kr 60 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , blir redusert med.....	17 800 000
		frå kr 265 021 000 til kr 247 221 000	
452		Sentral krisehåndtering	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	505 000
		frå kr 29 387 000 til kr 29 892 000	
453		Sivil klareringsmyndighet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	1 084 000
		frå kr 61 039 000 til kr 62 123 000	
454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter, blir redusert med	5 796 000
		frå kr 992 422 000 til kr 986 626 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , blir redusert med.....	221 762 000
		frå kr 1 524 986 000 til kr 1 303 224 000	
455		Redningstjenesten	
	01	Driftsutgifter, blir auka med	2 816 000
		frå kr 155 884 000 til kr 158 700 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten, blir redusert med.....	3 040 000
		frå kr 92 490 000 til kr 89 450 000	
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	7 399 000
		frå kr 541 230 000 til kr 548 629 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , blir auka med.....	20 000 000
		frå kr 5 943 000 til kr 25 943 000	
460		Spesialenheten for politisaker	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	1 349 000
		frå kr 71 132 000 til kr 72 481 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	143 845 000
		frå kr 1 389 317 000 til kr 1 533 162 000	
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	550 000
		frå kr 27 600 000 til kr 28 150 000	
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	118 428 000
		frå kr 131 572 000 til kr 250 000 000	
	73	Stortingets rettfærdsvederlagsordning, blir auka med.....	2 881 000
		frå kr 32 119 000 til kr 35 000 000	
473		Statens sivilrettsforvaltning	
	1	Driftsutgifter, blir auka med	2 755 000
		frå kr 146 259 000 til kr 149 014 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	35 000 000
		frå kr 525 000 000 til kr 560 000 000	
475		Bobehandling	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med.....	2 676 000
		frå kr 130 500 000 til kr 133 176 000	

Kap.	Post Formål	Kroner
Inntekter		
3400	Justis- og beredskapsdepartementet	
	1 Diverse inntekter, blir redusert med frå kr 6 341 000 til kr 5 641 000	700 000
3410	Domstolene	
	1 Rettsgebyr, blir redusert med frå kr 263 490 000 til kr 212 900 000	50 590 000
	2 Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene, blir auka med frå kr 21 768 000 til kr 23 300 000	1 532 000
	4 Vernesaker jordskiftedomstolene, blir redusert med frå kr 3 000 000 til kr 1 500 000	1 500 000
3430	Kriminalomsorgen	
	4 Tilskudd, blir auka med frå kr 8 021 000 til kr 33 021 000	25 000 000
3433	Konfliktrådet	
	2 Refusjoner, blir auka med frå kr 6 000 til kr 135 000	129 000
3440	Politiet	
	1 Gebyr – pass og våpen, blir redusert med frå kr 957 257 000 til kr 682 257 000	275 000 000
	2 Refusjoner mv., blir redusert med frå kr 262 296 000 til kr 222 296 000	40 000 000
	3 Salgsinntekter, blir redusert med frå kr 53 201 000 til kr 43 201 000	10 000 000
	4 Gebyr – vaktelskap og etterkontroll av deaktiverte skytevåpen, blir redusert med frå kr 4 828 000 til kr 2 828 000	2 000 000
	6 Gebyr – utlendingssaker, blir redusert med frå kr 333 969 000 til kr 330 034 000	3 935 000
	7 Gebyr – sivile gjøremål, blir redusert med frå kr 804 850 000 til kr 774 850 000	30 000 000
	8 Refusjoner fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, blir redusert med frå kr 79 000 000 til kr 55 000 000	24 000 000
3442	Politihøgskolen	
	2 Diverse inntekter, blir auka med frå kr 23 187 000 til kr 27 187 000	4 000 000
	3 Eksterne forskningsmidler, blir redusert med frå kr 13 090 000 til kr 10 790 000	2 300 000
3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	2 Refusjoner, blir redusert med frå kr 16 154 000 til kr 11 004 000	5 150 000
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	4 Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett, blir redusert med frå kr 173 581 000 til kr 155 781 000	17 800 000
	5 Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett, blir auka med frå kr 536 862 000 til kr 576 862 000	40 000 000
	6 Refusjoner, blir auka med	10 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
		frå kr 7 751 000 til kr 17 751 000	
	7	Refusjoner fra EU i forbindelse med variable utgifter knyttet til EUs ordning for sivil beredskap, blir redusert med.....	31 200 000
		frå kr 81 200 000 til kr 50 000 000	
3457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Inntekter, blir økt med	7 000 000
		frå kr 36 893 000 til kr 43 893 000	

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger

II

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2024 kan inngå avtaler og forplikte staten utover budsjettåret til drift og vedlikehold av nød- og beredskapskommunikasjon (Nødnett) i perioden 22. desember 2026 til 31. desember 2031 under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 22 Spesielle driftsutgifter – Nødnett. Samlede forpliktelser i hele avtaleperioden kan ikke overskride en ramme på 3 523 mill. kroner (2024-kroner). Fullmakten gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen i senere år.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Utgifter	
1400		Klima- og miljødepartementet	
	1	Driftsutgifter, økes med.....	5 937 000
		fra kr 322 816 000 til kr 328 753 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, reduseres med	8 800 000
		fra kr 102 806 000 til kr 94 006 000	
	71	Internasjonale organisasjoner, økes med	18 056 000
		fra kr 94 355 000 til kr 112 411 000	
	76	Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak, kan overføres, reduseres med.....	2 000 000
		fra kr 107 394 000 til kr 105 394 000	
1410		Kunnskap om klima og miljø	
	21	Miljødata, reduseres med	380 000
		fra kr 440 016 000 til kr 439 636 000	
	70	Nasjonale oppgaver ved miljøinstituttene, økes med	380 000
		fra kr 56 263 000 til kr 56 643 000	

III

Stortinget ber regjeringen ettergi idømte saksomkostninger, inkl. renter og gebyrer, til utlendinger som har gått til søksmål mot staten v/Utlendingsnemnda for å få omgjort avslag på søknader om asyl og som senere har fått opphold i Norge gjennom engangsløsningen for kirkeasylanter, jf. utlendingsforskriften § 8-13. Eventuelle innbetalte beløp skal også ettergis og tilbakebetales.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 13, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Klima- og miljødepartementet (Innst. 95 S (2024–2025), jf. Prop. 16 S (2024–2025), unntatt kap. 1429)

Kap.	Post	Formål	Kroner
1411		Artsdatabanken	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 40 350 000 til kr 41 180 000	830 000
1412		Meteorologiformål	
	70	Internasjonale samarbeidsprosjekter, reduseres med..... fra kr 144 164 000 til kr 139 141 000	5 023 000
1420		Miljødirektoratet	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 883 920 000 til kr 905 417 000	21 497 000
	21	Spesielle driftsutgifter, reduseres med fra kr 637 574 000 til kr 635 074 000	2 500 000
	23	Oppdrags- og gebyrrelatert virksomhet, kan overføres, økes med..... fra kr 165 801 000 til kr 225 766 000	59 965 000
	32	Statlige erverv, vern av naturområder, kan overføres, økes med fra kr 812 765 000 til kr 1 082 765 000	270 000 000
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning, kan overføres, reduseres med..... fra kr 333 800 000 til kr 150 000 000	183 800 000
	62	Tilskudd til grønn skipsfart, kan overføres, reduseres med fra kr 80 625 000 til kr 30 625 000	50 000 000
	69	Oppryddingstiltak, kan overføres, kan nyttes under postene 39 og 79, reduseres med..... fra kr 111 732 000 til kr 97 332 000	14 400 000
	74	CO ₂ -kompensasjonsordning for industrien, reduseres med fra kr 6 464 997 000 til kr 6 218 797 000	246 200 000
	75	Utbetaling for vrakpant til kjøretøy og tilskudd til kassering av fritidsbåter, overslagsbevilgning, reduseres med..... fra kr 416 350 000 til kr 401 350 000	15 000 000
	80	Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur, kan overføres, økes med..... fra kr 180 942 000 til kr 183 442 000	2 500 000
1423		Radioaktiv forurensning i det ytre miljø	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 39 667 000 til kr 40 216 000	549 000
1471		Norsk Polarinstitut	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 263 050 000 til kr 328 267 000	65 217 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, økes med..... fra kr 120 706 000 til kr 124 106 000	3 400 000
1474		Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning	
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under postene 50 og 70, økes med fra kr 266 000 til kr 273 000	7 000
1481		Klimakvoter	
	1	Driftsutgifter, kan overføres, reduseres med fra kr 2 798 000 til kr 1 498 000	1 300 000
	22	Internasjonalt samarbeid under Parisavtalens artikkel 6, kan overføres, reduseres med..... fra kr 120 000 000 til kr 100 000 000	20 000 000
1482		Internasjonale klima- og utviklingstiltak	
	1	Driftsutgifter, økes med..... fra kr 67 459 000 til kr 70 920 000	3 461 000

Kap.	Post Formål	Kroner
	73 Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 4 041 235 000 til kr 4 038 735 000	2 500 000
Inntekter		
4400	Klima- og miljødepartementet	
	2 Diverse inntekter, reduseres med..... fra kr 518 000 til kr 0	518 000
	3 Refusjon fra Utenriksdepartementet, reduseres med..... fra kr 39 231 000 til kr 37 815 000	1 416 000
4420	Miljødirektoratet	
	4 Gebyrer, forurensningsområdet, økes med fra kr 58 745 000 til kr 87 814 000	29 069 000
	6 Gebyrer, statsforvalterembetenes miljøvernavdelinger, økes med..... fra kr 39 249 000 til kr 57 000 000	17 751 000
	7 Gebyrer, kvotesystemet, reduseres med..... fra kr 9 928 000 til kr 6 628 000	3 300 000
	9 Internasjonale oppdrag, økes med..... fra kr 39 545 000 til kr 52 690 000	13 145 000
	40 Salg av eiendom og innløsning av festetomter i statlig sikrede friluftslivsområder, reduseres med..... fra kr 1 069 000 til kr 369 000	700 000
	85 Overføringer fra andre, økes med..... fra kr 1 000 000 til kr 5 600 000	4 600 000
4471	Norsk Polarinstitut	
	3 Inntekter fra diverse tjenesteyting, økes med..... fra kr 71 835 000 til kr 130 000 000	58 165 000
4481	Salg av klimakvoter	
	1 Salgsinntekter, økes med..... fra kr 1 908 518 000 til kr 2 211 538 000	303 020 000

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

II

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2024 kan gi Miljødirektoratet fullmakt til å for-

plikte staten for fremtidige år til å kjøpe pukkellaksefeller ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 8 mill. kroner.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2024 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1420	Miljødirektoratet	
	61 Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning	601,0 mill. kroner
	62 Tilskudd til grønn skipsfart	266,3 mill. kroner

IV

Fullmakt til å inngå forpliktelser

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2024 kan pådra forpliktelser for fremtidige år til å kjøpe inn materiell og til å gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger under kap. 1420 Miljødirektoratet, postene 39, 69 og 79 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger 16,3 mill. kroner.

Andre fullmakter

V

Stikkordsfullmakt

Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2024 kan:

1. Tilføye stikkordet «kan overføres» til bevilgning under kap. 1420 Miljødirektoratet, post 66 Tilskudd til kommuner for å bedre tilgang til strandsonen langs Oslofjorden
2. Tilføye stikkordet «kan overføres» til bevilgning under kap. 1420 Miljødirektoratet, post 87 Tilskudd til natur og friluftsliv i områder berørt av landbaserte vindkraftverk

VI

Fullmakt til forskuttering i oppdragsprosjekter

1. Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2024 kan gi Norsk Polarinstitut fullmakt til å sette i gang oppdragsprosjekter før finansieringen i sin helhet er innbetalt til Norsk Polarinstitut, forutsatt at det er inngått en bindende avtale med betryggende sikkerhet om innbetaling mellom partene. Fullmakten begrenses oppad til 25 mill. kroner og gjelder utgifter ført på kap. 1471 Norsk Polarinstitut, post 1 Driftsutgifter mot inntekter ført på kap. 4471 Norsk Polarinstitut, post 3 Inntekter fra diverse tjenesteyting.
2. Stortinget samtykker i at Klima- og miljødepartementet i 2024 kan gi Norsk Polarinstitut fullmakt til å føre forskuddsutbetalinger i oppdragsprosjekter på mellomværendet med statskassen. Utgiftene vil bli rapportert til statsregnskapet på det tidspunkt inntektene i oppdragsprosjektene kommer til innbetaling og rapporteres til statsregnskapet.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 14, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Energidepartementet (Innst. 93 S (2024–2025), jf. Prop. 17 S (2024–2025) unntatt kap. 1860 og 4860 og Prop. 27 S (2024–2025) kap. 2440 og 5440 og romertall V)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

I statsbudsjettet for 2024 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1800		Energidepartementet:		
	1	Driftsutgifter, blir auka med		5 203 000
		frå kr 246 100 000 til kr 251 303 000		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overførast, kan nyttast under		
		postane 50, 71 og 72, blir redusert med.....		5 000 000
		frå kr 33 000 000 til kr 28 000 000		
1810		Sokkeldirektoratet:		
	1	Driftsutgifter, blir auka med		6 100 000
		frå kr 346 800 000 til kr 352 900 000		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overførast, blir redusert med.....		15 000 000
		frå kr 102 100 000 til kr 87 100 000		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1820		Noregs vassdrags- og energidirektorat:		
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 899 000 000 til kr 916 525 000		17 525 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 91 000 000 til kr 109 500 000		18 500 000
	26	Reguleringsmyndigheita for energi, blir auka med frå kr 81 200 000 til kr 83 230 000		2 030 000
	76	Stønad til hushaldningskundar av nærvarmeanlegg, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 10 000 000 til kr 8 000 000		2 000 000
1850		Klima, industri og teknologi:		
	70	Gassnova SF, blir redusert med frå kr 106 800 000 til kr 94 300 000		12 500 000
	71	Teknologisenter Mongstad, blir redusert med..... frå kr 90 000 000 til kr 66 000 000		24 000 000
	72	Langskip – fangst og lagring av CO ₂ , <i>kan overførast</i> , blir redusert med frå kr 1 700 000 000 til kr 1 400 000 000		300 000 000
	75	Norwegian Energy Partners, blir auka med..... frå kr 26 400 000 til kr 28 900 000		2 500 000
1860		Havindustritilsynet:		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 21</i> , blir auka med..... frå kr 349 324 000 til kr 360 312 000		10 988 000
2440		Statens direkte engasjement i petroleumsverksemda		
	30	Investeringar, blir auka med..... frå kr 30 100 000 000 til kr 36 000 000 000		5 900 000 000
(NY)		Kjøp av eigardelar, blir løyvd med 31		11 900 000 000
Inntekter				
4810		Sokkeldirektoratet:		
	1	Gebyrinntekter, blir redusert med frå kr 30 700 000 til kr 26 500 000		4 200 000
4860		Havindustritilsynet:		
	1	Gebyrinntekter, blir redusert med frå kr 85 800 000 til kr 83 400 000		2 400 000
5440		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda		
	24	Driftsresultat		
	1	Driftsinntekter	311 200 000 000	
	2	Driftsutgifter	-42 200 000 000	
	3	Leite- og feltutviklingsutgifter	-2 500 000 000	
	4	Avskrivingar	-29 400 000 000	
	5	Renter av statens kapital	-3 800 000 000	
			233 300 000 000	
	30	Avskrivingar, blir auka med frå kr 28 000 000 000 til kr 29 400 000 000		1 400 000 000
5582		Sektoravgifter under Energidepartementet:		
	75	Sektoravgifter under Havindustritilsynet, blir auka med..... frå kr 134 933 000 til kr 140 000 000		5 067 000

II

Fullmakt til å inngå avtale og pådra staten forpliktingar for Langskip (fangst og lagring av CO₂)

Stortinget samtykker i at Energidepartementet kan inngå revidert avtale med Hafslund Celsio under føresetnad av tilstrekkeleg eigenfinansiering eller finansiering frå andre kjelder og at avtalen er i tråd med prinsippa som er omtalte nærmare under kap. 1850 CO₂-handtering, post 72 Langskip – fangst og lagring av CO₂, der statens maksimale støtte kan utgjere inntil:

- a. 2 000 mill. 2024-kroner i investeringar (CAPEX). Energidepartementet får fullmakt til å pris- og valutajustere investeringstilskotet i åra som kjem.
- b. 900 mill. 2024-kroner i eit oppstartstilskot som blir utbetalt når fangstprosjektet er sett i drift. Energidepartementet får fullmakt til å prisjustere oppstartstilskotet i åra som kjem og renteberekne den delen av investeringstilskotet som er gjort om til oppstartstilskot. Av oppstartstilskotet blir inntil 350 mill. 2024-kroner trappa ned for kvar dag som ferdigstillinga av fangstprosjektet blir forseinka frå og med 1. oktober 2029. Nedtrappinga er 0,5 mill. kroner per dag til og med 31. mars 2030 og 1 mill. kroner per dag frå og med 1. april 2030.
- c. 1 500 mill. 2024-kroner i driftsutgifter (OPEX) i inntil ti år frå driftsoppstart. Energidepartementet får fullmakt til å pris- og straumprisjustere driftstilskotet i åra som kjem.

Det blir gitt tilleggsstøtte for fanga CO₂ som ikkje er kvotepliktig, tilsvarende kvoteprisen per tonn CO₂ fråtrekt forbrenningsavgifta, i ti år frå driftsoppstart.

III

Kjøp av deltakardelar i gasstransportinteressentskap

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2024, i samband med kjøp av deltakardelar i gasstransportinteressentskap, kan gi Petoro AS fullmakt til å:

1. Belaste kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda for eksterne transaksjonsrelaterte utgifter som følgje av kjøp av eigardelar i gasstransportinteressentskap.
2. Overskride løyvinga i 2024 under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda, post 31 Kjøp av eigardelar, for å dekkje netto utbetalingar ved sluttføring av transaksjonane.
3. Overføre nødvendig, ubrukt løyving under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda, post 31 Kjøp av eigardelar, til 2025. Beløpet blir avgrensa til å dekkje delar av oppgjør som eventuelt blir forskyvd til 2025.

Presidenten: Det voteres over II.

Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 86 mot 11 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.26.20)

Presidenten: Det voteres over I og III.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 15, debattert 18. desember 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet (Innst. 94 S (2024–2025), jf. Prop. 23 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Bård Hoksrud satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I statsbudsjettet for 2024 gjøres følgende endringer

Kap.	Post	Formål	Kroner
761		Omsorgstjeneste	
	62	(Ny) Eldreomsorg, bevilges med.....	1 000 000 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 20.27.03)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
700		Helse- og omsorgsdepartementet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 304 351 000 til kr 310 675 000	6 324 000
701		Digitalisering i helse- og omsorgstjenesten	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttast under post 70, blir auka med..... frå kr 378 751 000 til kr 388 751 000	10 000 000
703		Internasjonalt samarbeid	
	71	Internasjonale organisasjoner, blir auka med..... frå kr 324 417 000 til kr 339 783 000	15 366 000
704		Norsk helsearkiv	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 70 924 000 til kr 71 935 000	1 011 000
709		Pasient- og brukerombud	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 87 193 000 til kr 88 601 000	1 408 000
710		Vaksiner mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, blir redusert med..... frå kr 288 402 000 til kr 223 402 000	65 000 000
	22	Salgs- og beredskapsprodukter mm., kan overføres, blir auka med..... frå kr 229 709 000 til kr 258 009 000	28 300 000
	23	Vaksiner og vaksinasjon mot covid-19, kan overføres, blir redusert med frå kr 191 600 000 til kr 0	191 600 000
712		Bioteknologirådet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 13 990 000 til kr 14 238 000	248 000
714		Folkehelse	
	22	Gebyrfinansierte ordninger, blir redusert med..... frå kr 31 641 000 til kr 20 241 000	11 400 000
717		Legemiddeltiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, blir redusert med..... frå kr 10 544 000 til kr 9 854 000	690 000
	70	Tilskudd, blir auka med frå kr 71 610 000 til kr 72 300 000	690 000
732		Regionale helseforetak	
	70	Særskilte tilskudd, kan overføres, kan nyttast under postene 72, 73, 74 og 75, blir auka med..... frå kr 3 504 629 000 til kr 4 009 629 000	505 000 000
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, kan overføres, blir auka med..... frå kr 77 145 908 000 til kr 78 014 868 000	868 960 000
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF, kan overføres, blir auka med frå kr 27 233 189 000 til kr 27 539 909 000	306 720 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i> , blir auka med..... frå kr 20 214 444 000 til kr 20 442 124 000	227 680 000
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , blir auka med frå kr 17 455 237 000 til kr 17 651 877 000	196 640 000
	76	Innsatsstyrt finansiering, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med..... frå kr 39 062 601 000 til kr 39 118 664 000	56 063 000
	77	Laboratorie- og radiologiske undersøkelser, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med... frå kr 4 329 644 000 til kr 4 499 644 000	170 000 000
	80	Kompensasjon for merverdiavgift, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med..... frå kr 9 981 658 000 til kr 10 149 658 000	168 000 000
	83	Byggelånsrenter, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 193 000 000 til kr 1 782 000 000	589 000 000
	86	Driftskreditter, blir redusert med frå kr 5 313 000 000 til kr 1 813 000 000	3 500 000 000
734		Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 88 589 000 til kr 107 642 000	19 053 000
	71	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede, blir redusert med frå kr 468 571 000 til kr 425 000 000	43 571 000
737		Historiske pensjonskostnader	
	70	Tilskudd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med..... frå kr 97 511 000 til kr 130 011 000	32 500 000
740		Helsedirektoratet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 520 051 000 til kr 1 545 663 000	25 612 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir redusert med..... frå kr 243 091 000 til kr 143 091 000	100 000 000
741		Norsk pasientskadeerstatning	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 248 172 000 til kr 253 928 000	5 756 000
742		Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 188 264 000 til kr 192 123 000	3 859 000
745		Folkehelseinstituttet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 1 509 021 000 til kr 1 517 128 000	8 107 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , blir auka med..... frå kr 267 457 000 til kr 277 457 000	10 000 000
746		Direktoratet for medisinske produkter	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 442 888 000 til kr 451 536 000	8 648 000
747		Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 175 636 000 til kr 178 910 000	3 274 000
748		Statens helsetilsyn	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 184 135 000 til kr 187 422 000	3 287 000
749		Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten	
	1	Driftsutgifter, blir auka med frå kr 44 176 000 til kr 44 960 000	784 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
761		Omsorgstjeneste	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 79</i> , blir redusert med frå kr 149 871 000 til kr 144 871 000	5 000 000
	64	Kompensasjon for renter og avdrag, blir redusert med..... frå kr 979 400 000 til kr 975 000 000	4 400 000
	68	Kompetanse og innovasjon, blir redusert med frå kr 455 440 000 til kr 445 640 000	9 800 000
	73	Særlige omsorgsbehov, blir redusert med..... frå kr 48 459 000 til kr 47 359 000	1 100 000
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttast under post 21</i> , blir auka med..... frå kr 157 868 000 til kr 160 868 000	3 000 000
762		Primærhelsetjeneste	
	61	Vertskommunetilskudd –Tjenester til innsatte og internerte, blir redusert med..... frå kr 217 202 000 til kr 211 802 000	5 400 000
	73	Seksuell helse, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 66 267 000 til kr 62 267 000	4 000 000
765		Psykisk helse, rus og vold	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under post 72</i> , blir redusert med..... frå kr 211 811 000 til kr 193 511 000	18 300 000
	73	Utviklingstiltak mv., blir redusert med..... frå kr 161 930 000 til kr 140 430 000	21 500 000
770		Tannhelsetjenester	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under post 70</i> , blir redusert med..... frå kr 37 321 000 til kr 36 321 000	1 000 000
	70	Tilskudd, <i>kan overførast, kan nyttast under post 21</i> , blir redusert med frå kr 426 505 000 til kr 419 105 000	7 400 000
781		Forsøk og utvikling mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast, kan nyttast under post 79</i> , blir auka med frå kr 16 653 000 til kr 16 953 000	300 000
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.	
	70	Spesialisthjelp, blir auka med frå kr 2 880 000 000 til kr 2 950 000 000	70 000 000
	71	Psykologhjelp, blir redusert med frå kr 448 000 000 til kr 425 000 000	23 000 000
	72	Tannbehandling, blir auka med..... frå kr 2 880 000 000 til kr 2 910 000 000	30 000 000
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt, blir auka med frå kr 1 355 000 000 til kr 1 450 000 000	95 000 000
2751		Legemidler mv.	
	70	Legemidler, blir auka med..... frå kr 14 199 900 000 til kr 14 560 000 000	360 100 000
	71	Legeerklæringer, blir auka med..... frå kr 16 000 000 til kr 21 000 000	5 000 000
	72	Medisinsk forbruksmateriell, blir redusert med frå kr 2 420 000 000 til kr 2 350 000 000	70 000 000

Kap.	Post Formål	Kroner
2752	Refusjon av egenbetaling	
	72 Egenandelstak, blir auka med..... frå kr 8 520 000 000 til kr 8 670 000 000	150 000 000
2755	Helsetjenester i kommunene mv.	
	62 Fastlønnsordning fysioterapeuter, kan nyttast under post 71, blir auka med..... frå kr 603 000 000 til kr 605 000 000	2 000 000
	70 Allmennlegehjelp, blir auka med..... frå kr 7 187 400 000 til kr 7 361 500 000	174 100 000
	71 Fysioterapi, kan nyttast under post 62, blir auka med..... frå kr 1 645 000 000 til kr 1 698 500 000	53 500 000
	73 Kiropraktorbehandling, blir auka med..... frå kr 123 400 000 til kr 145 000 000	21 600 000
	75 Logopedisk og ortoptisk behandling, blir auka med..... frå kr 336 000 000 til kr 355 000 000	19 000 000
2756	Andre helsetjenester	
	70 Helsetjenester i annet EØS-land, blir redusert med..... frå kr 8 000 000 til kr 7 000 000	1 000 000
	71 Helsetjenester i utlandet mv., blir auka med..... frå kr 600 000 000 til kr 750 000 000	150 000 000
	72 Helsetjenester til utenlandsboende mv., blir redusert med..... frå kr 415 000 000 til kr 385 000 000	30 000 000
2790	Andre helsetiltak	
	70 Bidrag, blir redusert med..... frå kr 275 000 000 til kr 255 000 000	20 000 000
Inntekter		
3710	Vaksiner mv.	
	3 Vaksinesalg, blir auka med..... frå kr 238 386 000 til kr 258 606 000	20 220 000
3714	Folkehelse	
	4 Gebyrinntekter, blir redusert med..... frå kr 12 713 000 til kr 3 013 000	9 700 000
3732	Regionale helseforetak	
	80 Renter på investeringslån, blir redusert med..... frå kr 463 000 000 til kr 405 000 000	58 000 000
	85 Avdrag på investeringslån f.o.m. 2008, blir redusert med..... frå kr 838 000 000 til kr 793 000 000	45 000 000
	87 Avdrag tilskudd Helseplattformen, blir redusert med..... frå kr 227 000 000 til kr 163 200 000	63 800 000
3740	Helsedirektoratet	
	2 Diverse inntekter, blir redusert med..... frå kr 134 244 000 til kr 34 244 000	100 000 000
	5 Helsetjenester til utenlandsboende mv., blir auka med..... frå kr 65 000 000 til kr 86 000 000	21 000 000
3746	Direktoratet for medisinske produkter	
	4 Registreringsgebyr, blir redusert med..... frå kr 90 898 000 til kr 70 098 000	20 800 000

Kap.	Post Formål	Kroner
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet	
	74 Tilsynsavgift, blir redusert med	3 770 000
	frå kr 3 770 000 til kr 0	
	75 Sektoravgift tobakk, blir redusert med	8 000 000
	frå kr 18 952 000 til kr 10 952 000	

II

Fullmakter til å pådra staten forpliktingar utover gitte løyvingar

Stortinget samtykkjer i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2024 kan foreta bestillingar utover gitte løy-

vingar, men slik at samla ramme for dei nye bestillingane og gamalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
710	Vaksiner mv.	
	22 Salgs- og beredskapsprodukter m.m.	207 mill. kroner

Votering:

Sak nr. 16 [20:27:14]

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Referat

Presidenten [20:27:13]: Takk for samarbeidet.

Presidenten [20:27:15]: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke. Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 20.28.

